Posten och postvägar i Uppland

från Postverkets inrättande till c:a 1899

Plan

Exponatet avser att spegla postanstalternas inrättande, namnändring och indragning, **postvägarna** dem emellan och **postväxlingen**. Det speglar olika **befordringssätt**, alltifrån gångpost, ridande post, kärrpost inklusive snällpost och diligens. Förfilatelin belyser även **taxesystemet**. Allt illustreras med **försändelser, postal dokumentation och stämplar**, förtydligas med relevanta kartor.

Avgränsning
Vägar bortom Uppland (och flertalet försändelser till/från Stockholm) faller i princip utanför. Ångbåts- och järnvägspost ges av utrymmesskäl en underordnad exponering. Åtta ramar tillåter inte heller fördjupad presentation av samtliga postanstalter.

Forskning och referenser
Egen forskning publicerad i SSPD:s Aktuellt om Posthistoria, bl.a. 2012: *Posten till Upsala och Norlanden*, 2014: *Hur betydande postreformer i mitten av 1800-talet påverkade postlandskapet i centrala delar av Uppland*, 2018: *Lösbrev och lösväskor till och från Rånäs 1752-1884*.
Postryttaren 2023: *Postverkets första 100 år: taxor och postvägar*. Filatelisten fr.o.m. 2023: *Förordningar om Postväsendet*, betonig på 1800-talet

Ännu opublicerad egen forskning om samtliga Upplands postvägar, med extra fördjupning fram till ca 1885 d.v.s. tiden då lantbrevbäring hade ersatt många för tidigt inrättade poststationer.
Forskningen är, i brist på annan relevant litteratur, främst baserad på Postverkets kungörelser och cirkulär för tiden. Materialet t.o.m. 1892 omfattar ca 20 000 sidor.
Referenser: Bland relevanta författare kan nämnas Theodor Holm, Erik Lindgren, Lennart Ivarsson, Billgren & Andersson, samt artiklar i SSPD:s skrifter och Postryttaren.

Sällsynthetsbedömning
Min bedömning bygger på eget ca 40 årigt samlande av detta område. Den kan för vissa objekt avvika från Facit Postal m.fl. källor. Stämplars första resp. sista datum baseras på: **Upplands poststämplar**, Lindskog och Naglitsch 2016, publicerad på Hembygdsfilatelisternas hemsida. (Uppdaterad 2019)

Sid- och ramindelning

Exponatet struktureras efter postvägarnas utveckling i två dimensioner, tidsmässigt och geografiskt:

Bladens uppbyggnad

- Bladhuvud = huvudrubrik till vänster, underrubrik till höger
- Färgad ram = markering av viktigt objekt
- Fet/färgad text = rubrik, markering eller viktig information
- Inramad text = posthistorisk information om orten, postvägen o.d.
- Finstilt = trevligt att veta

1636 1644/68 1750 1830 1860 1875 ca 1899

1. De tidiga stora postvägarna
2. Tidiga sidovägar
3. Alternativ postbefordran
4. Lösväskor och lösbrev
5. Post och postvägar inom åtta naturligt sammanhållna bygder

Upplands posthistoria i korthet:
Alla tidiga postvägar utgick från Gamla stan i Stockholm, Uppland.
År 1860 fanns 12 postkontor.
Fram till 1874 inrättades
14 lantpoststationer och
27 förenade poststationer.
År 1875 tillkom 90 poststationer.

5a Centrala
5b Norra
5c Nordost
5d Nordväst
5e Sydväst
5f Mälaröarna
5g Östra
5h Kusten

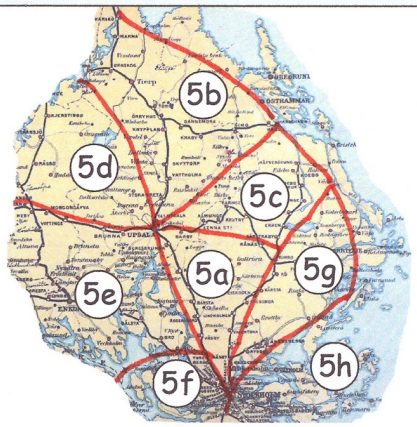

År 1620 inrättades en postföring mellan Stockholm och Hamburg. Den var primärt avsedd för regeringens post. Men det är helt klart att "köpmansbrev" följde med denna post. Lika klart är att det inte fanns någon organiserad post norrut från Stockholm förrän Allmänna Posten inrättades år 1636. Brev som detta, till Lars Sparre i Uppsala, måste sändas med kurir.

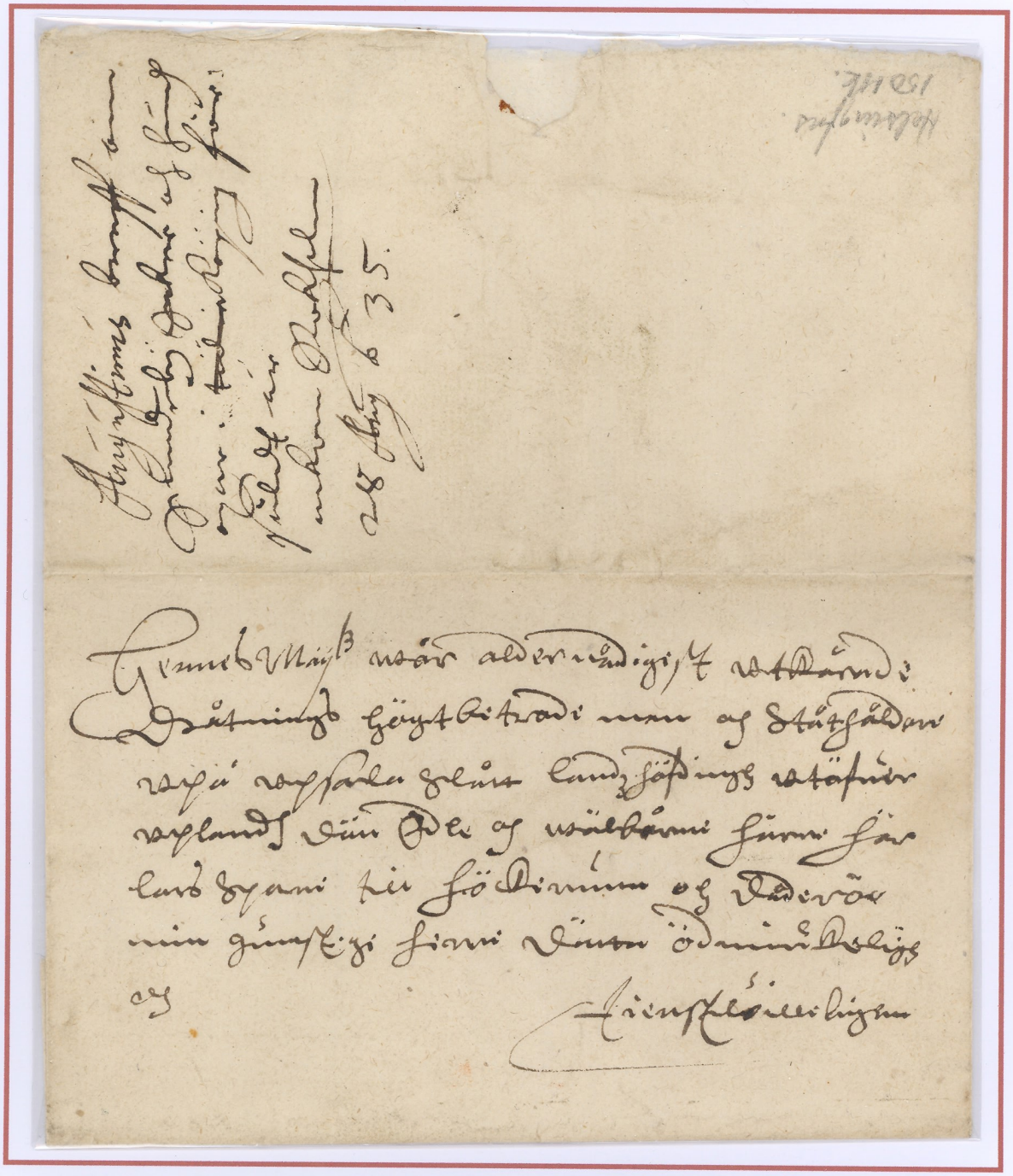

Stockholm i augusti 1635 med kurir till Uppsala, ankomstnotering: Upsala 28 Aug 635

7 raders adress:
Hennes Maijts Wår allernådigste utkårade
Dråtnings Högstbetrodde man och Ståthållare
upå Upsala Slått Landshöfding utöfwer
Uplands län Edel och wälborne Herrn Herr
Lars Sparre till Höckerumm och Dåderön
min gunstlige Herre Dätta Ödmiukeligst
och Tienstewiligen

Ur intyg av Rune Almqvist 1978:
Den Lars Sparre som avses i adressen är Lars Sparre (1590-1644), vilken redan som elvaåring tjänstgjorde som småsven vid Karl IX:s hov. År 1606 blev han kammarjunkare och var verksam vid det svenska hovet till 1628, då han utnämndes till landshövding i Jönköpings län. Den 14 oktober 1634 blev han landshövding i Uppsala län och 1641 riksråd.

1 De tidiga stora postvägarna

I begynnelsen utgick alla postvägar från Stockholm 1636

Posterna på våra äldsta postvägar utgick från Stockholm enligt följande schema hämtat ur 1643 års brevtaxa, som är den äldsta inrikes taxan. Samtliga poster avgick klockan 6 på aftonen.
- Måndag: Posten till **Upsala och Norlanden.**
- Måndag: Posten till **Kopparberget**.
- Måndag: Posten till **Göteborg** och de på denne sidan belegne Städer. (Posten mot Kopparberget och Göteborg gick parallellt till Västerås där den förgrenades.)
- Fredag: Posten till **Finland och Liflandh**.
- Lördag: Alle bref som skole hädan till **Danska Grenzen** / såsom och till **Hambourgh** / och alle andre / så wäl på denne / som på then andre sidan belägne Ohrter.

Till år 1692 gick alla poster en gång i veckan, därefter två gånger. Dock fick vägen mot Hamburg två veckoturer redan 1668.

Från Allmänna Postens inrättande år 1636, under 227 år, till 1863 **låg Stockholms enda postkontor i Uppland.** Gamla Stan tillhör Uppland. Alla tidiga Stockholmsstämplar, fram till år 1870, är Upplandsstämplar och **alla postvägar som utgår från Stockholm är uppländska postvägar**. Under ett kort avbrott 1718, under Karl XII:s galna postreform, fanns två postkontor i staden.

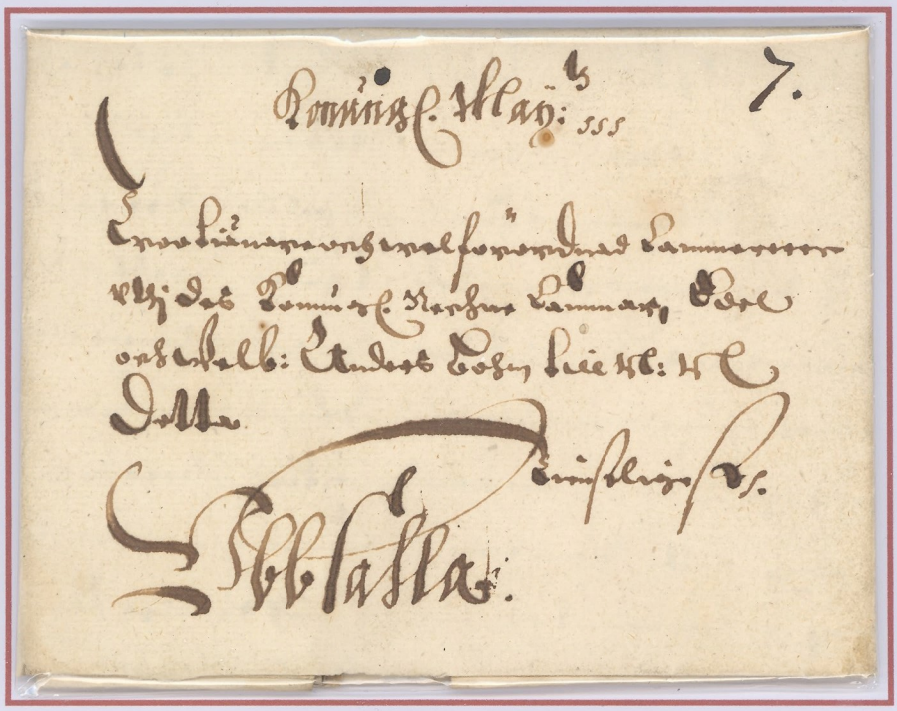

Karterat brev med ridande postiljon Stockholm – Ubbsala
daterat Stockholm den 9 Febr. 1654

Posten avgick fredag kl sex på vällen
och beräknades ankomma ca nio timmar senare.
1645 lades denna a post om från måndag till Fredag.

Porto: 1 öre silvermynt, taxa 19 juli 1645,
Kartering 7.

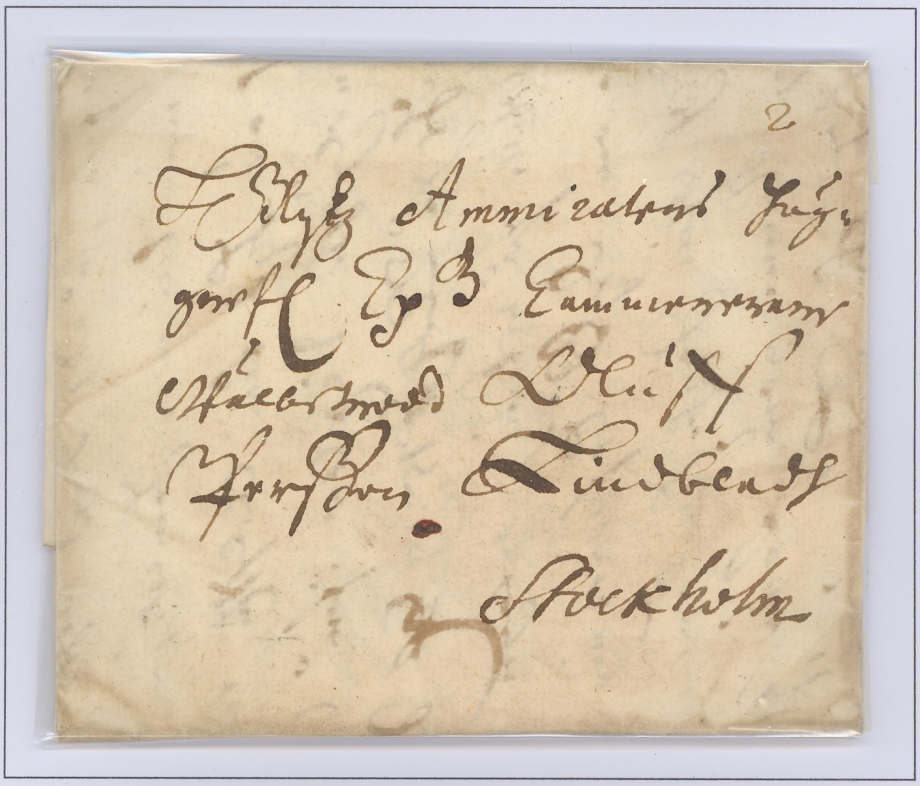

Brev 1672 från Gävle till Stockholm, tillfots och ridande.
Kartering 2. Daterat Gefle d. 29 Julij (1)672 av Erich Westerling.

Portot mellan Stockhom och Gävle var 3 öre silvermynt, taxa 1668

Ex Birger Hasselroth

Brev 1678 från Stockholm till landshövdingen i Gävle, ridande och tillfots.
Kartering 63. Daterat Stockholm den 1 augusti 1678 av sex kända adelsmän.

Dateringen är en nytolkning av utställaren. Brevet, ex Kihlströms Frimärkshandel 1976, har tidigare ingått i Birger Hasselroths utställningssamling med datering 1648.

Posten mellan **Stockholm och Uppsala red** en gång i veckan, alltid genom Sigtuna. **Vidare norrut gick posten till fots**. Nu avgick posten från Stockholm om fredag klockan 7 på kvällen.

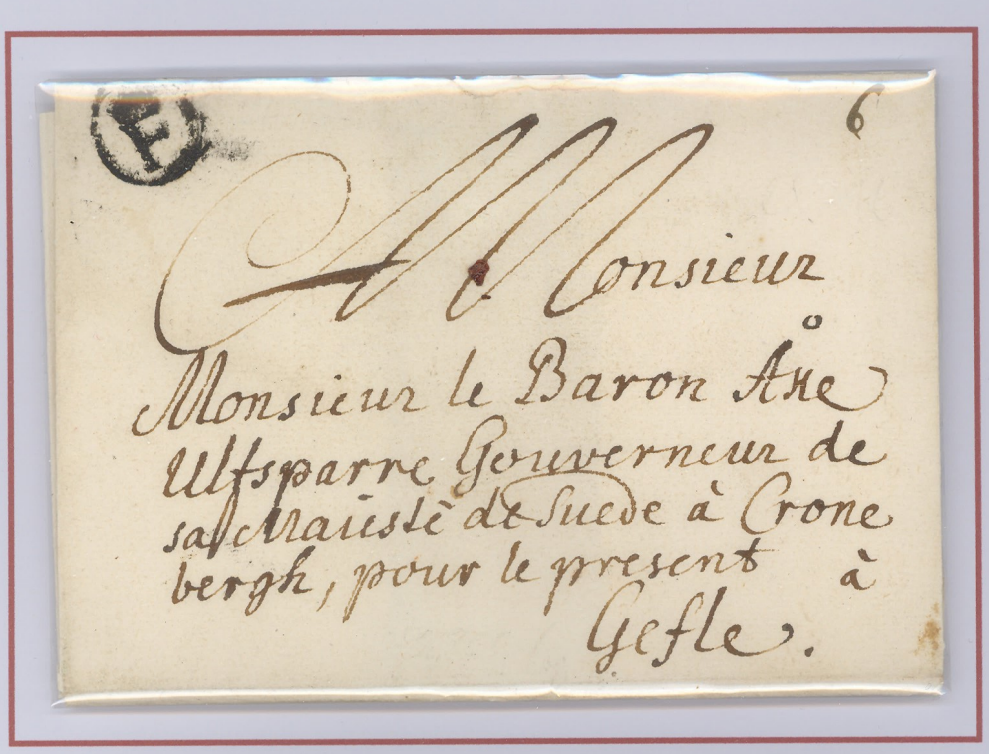

Odaterat fribrev pour le present à Gävle. Baron Åke Ulfsparre, landshövding i Kronoberg 1687-1701, var på besök i Gävle. Kartering 6.

F-stämpel typ 2 var i bruk dec 1686 till mars 1689 samt mars 1695 till mars 1702. Det tydliga avtrycket kan indikera första perioden och datera brevet till 1686-89.

Ännu gick posten bara en tur i veckan, men nu **ridande.**

Norrgående brev med F-stämplar är ovanliga, troligen högst 10 på privat hand.

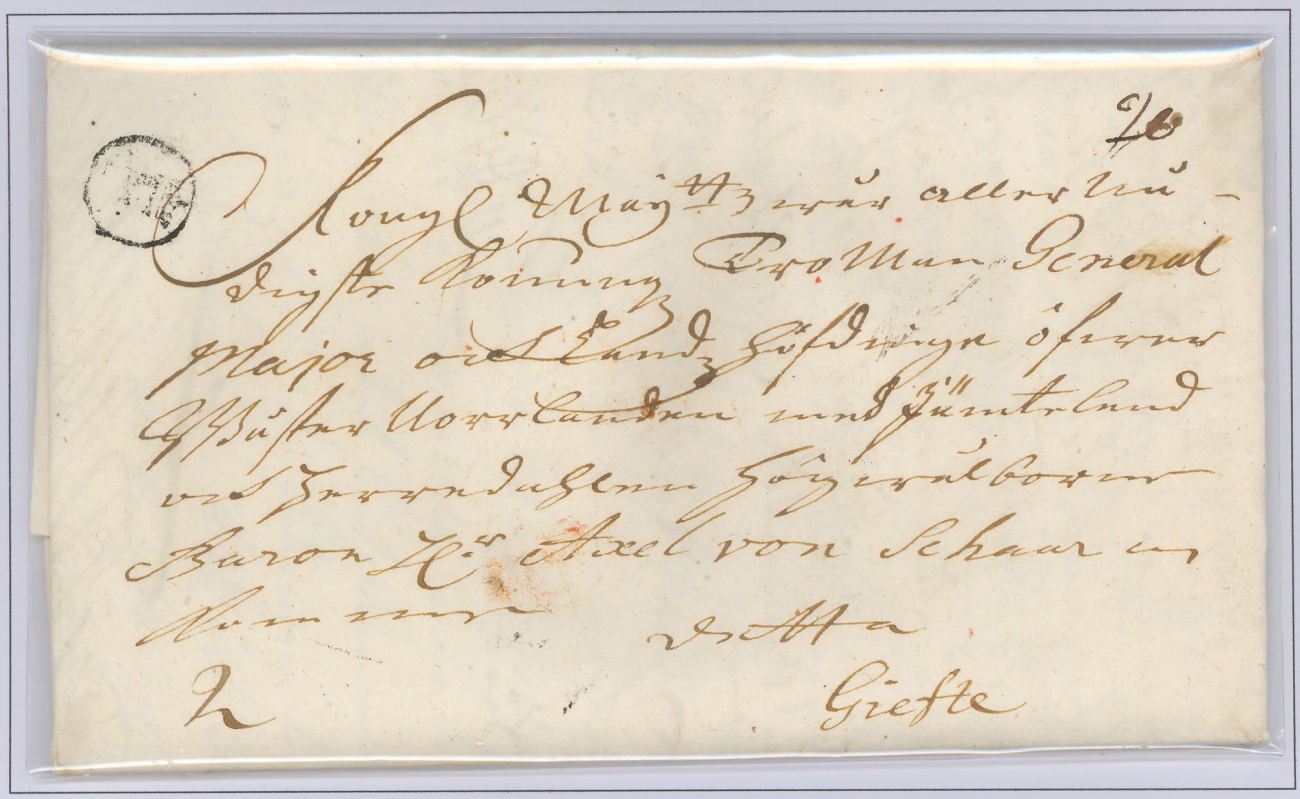

Fribrev med Stockholms F-stämpel typ 2, till Gävle, kartering 20.
Åtta raders adress till Baron Axel von Sehman,
Daterat 26 Junij 1700, Oppå Kongl. Majts Collegium,
med fem underskrifter. 2:a viktklass och av okänd anledning **omkarterat.**

1692 års taxa: Stockholm-Gävle för ekelt brev var 3 öre silvermynt, 6 öre för 2:a viktklass.

När ridande postiljon Stockholm-Uppsala inrättades är okänt. Uppsala-Gävle inrättades dock år 1694, från år 1698 även till Umeå. Dubbla veckoturer Uppsala-Gävle inrättades år 1705

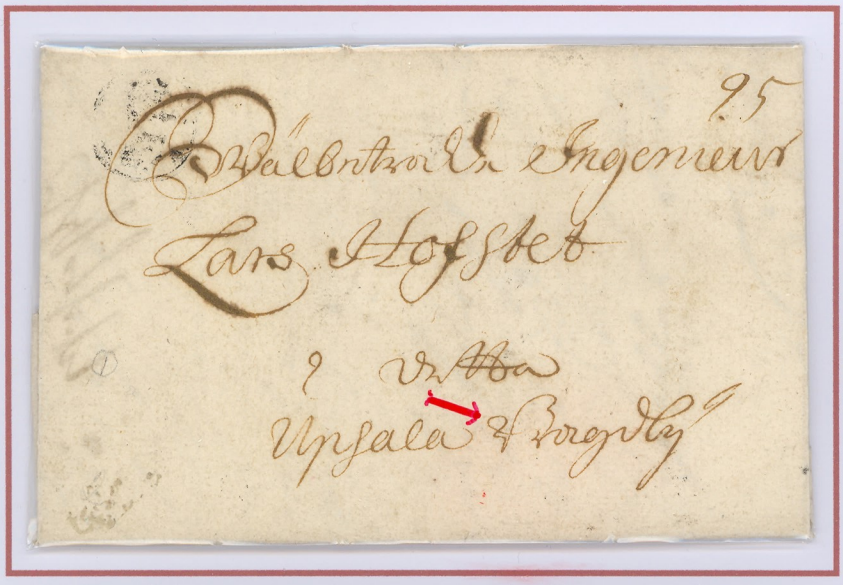

Ex Karl-Erik Stenberg

Fribrev från Stockholm till Uppsala & Bergby, daterat 6 december 1697
Det var en fredag. Med ridande postiljon genom staden Sigtuna.
Stockholms F-stämpel typ 2, kartering 95.
Porto: 2 öre silvermynt.

Adresseringen Upsala **&** Bergby antyder en **tidig lösväska.**

Fribrev från Uppsala till Stockholm, daterat 30 september 1705, notering FB och kartering 97
Det nya portot för enkelt brev Stockholm-Uppsala var 2 öre silvermynt

Brevet är undertecknat av landshövdingen i Uppsala, Johan Hoghusen (1634-1715).
Innehåll om förlorad karta över Tjocksta by i Danmarks socken,
antagligen utlånad vid kartläggningen före 1702 års brand.

År 1693 infördes en ny och avståndsbaserad brevtaxa. Nu fick alla postkontor en egen taxa.
112 taxor undertecknades egenhändigt av Carl XI, dock inte för Sigtuna, där fanns ingen känd postmästare!

Dubbla veckoturer Stockholm-Uppsala och norrut gick tisdag och fredag.
Bara en gång i veckan gick posten genom Sigtuna stad, (troligen) fredag.

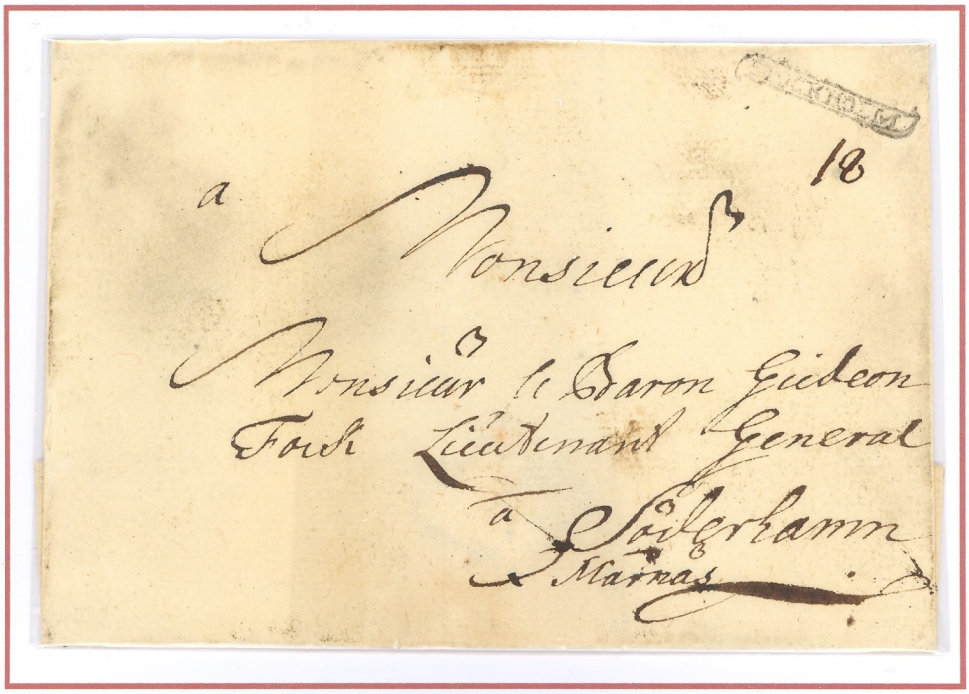

Brevomslag, från Stockholm till Söderhamn, invändigt blyertsdaterat 1723
Stockholms bandeaustämpel typ 1, i bruk 1722-30
Karteringsnummer 18. Portot enligt gällande Stockholmstaxa var 3 öre silvermynt.

Brevet har befordrats med den första svenska postdiligensen, från Stockholm till Gävle. Vidare från Gävle med Allmänna Postens ridande postiljon.
Såvitt känt, det enda brev som har knutits till denna diligens.

Adressaten: Översten och chefen för Hälsinge regemente Gideon Foch blev tillfångatagen vid Poltava 1709. Han återvände hem till Mohed utanför Söderhanm först **1722** och fick hederstiteln Genrallöjtnant (Lieutenant Genereal). Han avled året därpå, **1723**. Dessa data stämmer utmätkt för att knyta brevet till Wallraves postvagn.

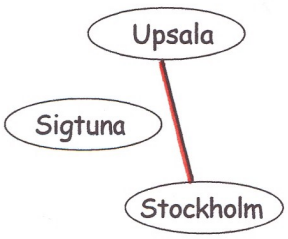

Postvagnen passerade men gick inte in till Sigtuna stad och dess postkontor

1722-1723 Wallraves postvagn - Sveriges första postdiligens

1722 inleddes det första försöket med diligens i vårt land. Jacob Wallrave, som var kanslist i reduktions- och likvidationskommittén, fick Kungl Maj:ts tillstånd till sådan trafik på sträckan Stockholm-Uppsala.

Begränsningar: Enstaka privatbrev under 48 lods vikt (ca 638 gram) fick inte skickas med postvagnen, däremot stora brevpaket, kungliga kungörelser mm.

Postvagnen började rulla den 27 november 1722, med två turer i veckan i båda riktningarna; tisdagar och lördagar från Stockholm.

Från den 22 februari 1723 utsträcktes trafiken till till Gävle, men bara en gång per vecka; fredagar från Gävle, lördagar från Stockholm.

Efter augusti 1723 finns Wallraves postvagnar inte längre omnämnda. Wallrave hade råkat döda en antagonist i en duell. Han tvingades fly landet. Därmed upphörde trafiken.

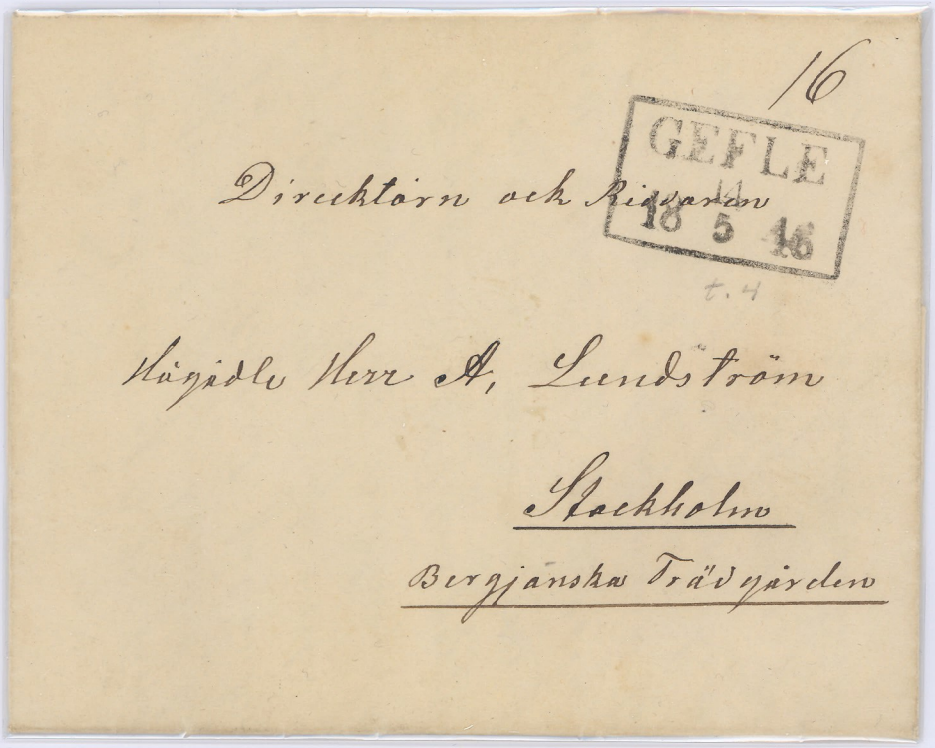

GEFLE 14/5 1846 (typ 4) till Stockholm, torsdag = snällpostdag
Porto 5 Skilling Banco, taxa 1835 - 30/6 1855.

Snällpost inrättades 1845 Kongl Öfver Post-Directeurs Embetet beslöt snabba upp postgången Stockholm-Uppsala-Gävle genom att inrätta en "snällpost för alla bref, som icke väga öfver 8 1/4 lod", ca 110 gram. Lösbrev och lösväskor mm fick inte skickas med snällposten. Snällposten skulle klara sträckan Stockholm-Uppsala, med hästbyten i Rotebro, Märsta och Alsike, på 7 timmar. Den ordinarie postskjutsen behövde nästan 3 timmar längre för samma sträcka. Snällposten gick bara en gång i veckan. Den vanliga postskjutsen gjorde två turer.

Första resan utgick från Gävle kl 14.00 torsdagen 4 dec 1845, med tidtabells-enlig ankomst i Stockholm fredag kl 8,45.

STOCKHOLM 8/9 1848 (Fr.Br. typ 3) till Uppsala och Salsta, fredag = snällpostdag
Snällposten avgick från Stockholm kl 21.00, ankom Uppsala kl 04.00, där brevet lär ha lagts i lösväskan till Sahlsta.

Porto 4 skilling banco, taxa 1835-30/6 1855

Inget tillägg krävdes för snällpost, ej heller någon notering om snällpost

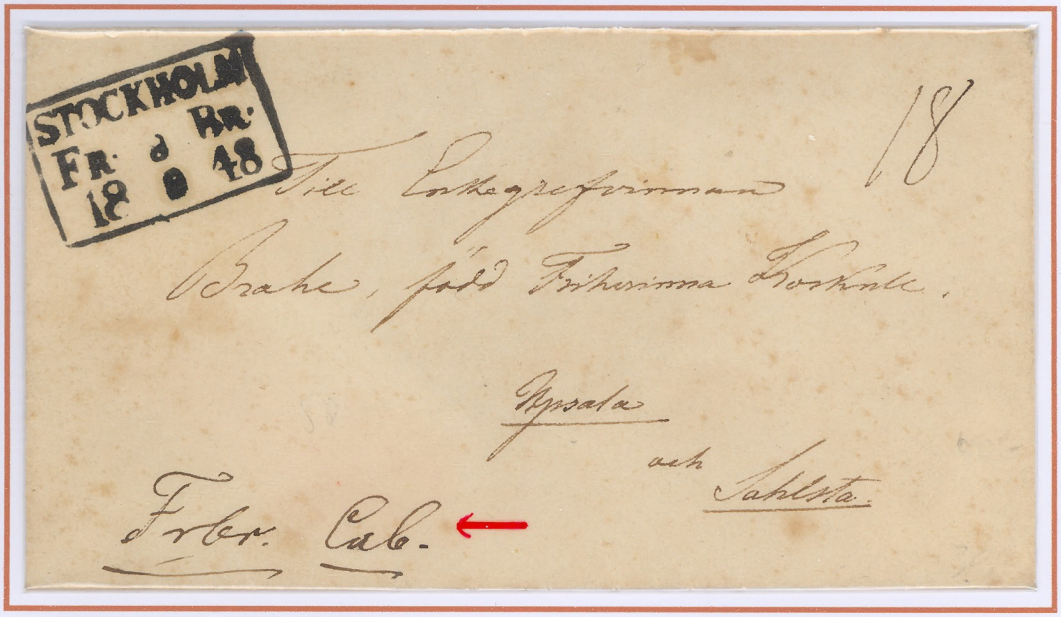

Det enda kända brevet norrut med påteckning Frbr. Cab.

Fribrev Cabinett. I ett kungligt brev den 22 april 1830 meddelas att fribrevsrätten skulle utsträckas till att gälla även brev till och från svenska beskickningar via de svenska postkontoren i Hamburg och Greifswald. Postkontoren där skall betala portot för den fortsatta befordran till respektive adressat. Cabinettets chef bar titeln Cabinetts-sekreterare. Härav påteckningen **Frbr. Cab.** som normalt bara skall förekomma på fribrev sända söderut och utanför landets gränser.

Ett brev till Enkegrevinnan Brahe, född Friherrinan Koskull, med adress Upsala och Sahlsta, är ett exempel på det återkommande missbruket av fribrevsrätten.

STOCKHOLM till NARVA, daterat 21 feb. 1700. B-stämpel typ 5.
Franco. 2:a viktklass. Porto 2x8=16 öre SM, 1692 års taxa.

Färdvägen österut till Finland och Baltikum är urgammal. Först 1638 inrättades den som reguljär postväg över Norrtälje och Grisslehamn.

Från 1690-talet in på 1700-talet gick Finlandsposten över Uppsala.

När en andra veckotur skulle införas till Uppsala år 1692 var det ekonomiskt och praktiskt att låta den ena turen samordnas med finlandsposten, nu dragen över Uppsala till Norrtäje.

Yngve Nylander uppmärksammade detta 1928 i sin bok: *1698 års Prickebok.*

Lennart Ivarsson utvecklar slutsatsen i sin bok *Brevportot i Sverige 1747-1785*: "Eftersom posttaxornas uppbyggnad 1747 var uträknad efter vägsträckan som posten befordrades så transporterades Finlandsposten via Uppsala."

Min analys av den nyligen återfunna 1698 års kontrolljournal, bekräftar Nylanders slutsats: I vart fall 1698 gick Stora Östra Posten över Uppsala, förmodligen betydligt längre.

STOCKHOLM till Tavastehus 1735. Stockholms bandeaust. typ III, i bruk 1731-1741. Kartering 5. 2:a viktklass. Porto 2x5=10 öre SM. (Gammal blyertsdatering 1735.)

År 1718 befallde Karl XII att Posten och Gästgiverirörelsen skulle samordnas.
Det var ett galet beslut som omedelbart återställdes, när konungen senare under året stupade vid Fredriksten.

Till följd av nyordningen kom Stockholm att under knappt ett år ha två postkontor,
ett på Hornsgatan (i Sörmland) och ett på Drottninggatan (i Uppland).

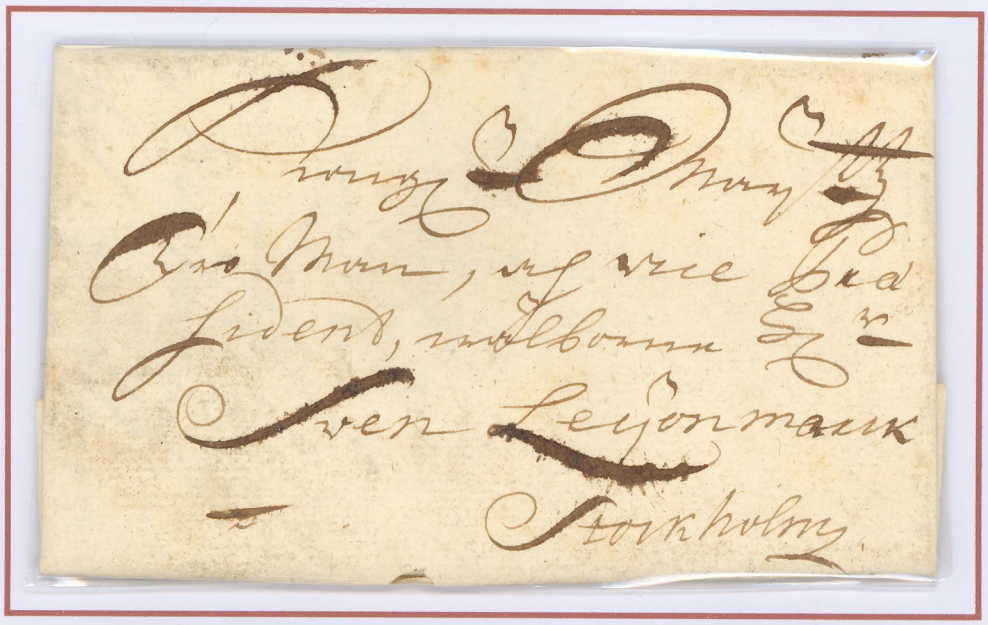

Brev daterat Nortelgie d. 11 Maii 1718
med invändig notering: ankom till Stockholm d 13 Maij 1718

Detta torde vara det enda hittills noterade brev som kan knytas till
Stockholms kortlivade postkontor på Drottninggatan, samordnat med gästgiveriet.
Reformen skulle vara genomförd den 1 april, den upphävdes den 12 december.

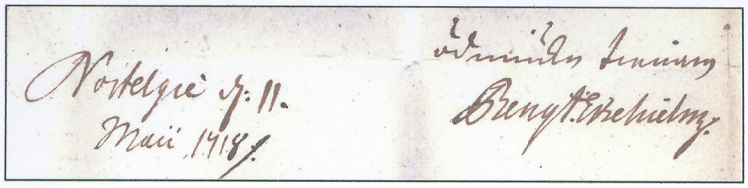

Datering

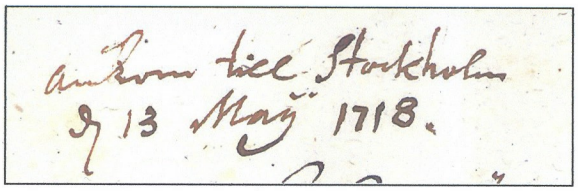

Ankomstnotering

Adressaten Sven Leijonmarck,
född 25 februari 1649 i Finland, död 26 juli 1728 på sin egendom Finsta, Uppland. Efter studier i Åbo och Uppsala blev han förordnad till landssekreterare i Uppland, varifrån han 1683 befordrades till krigsfiskal och ett par år senare till advokatfiskal i kammarrevisionen. 1686 utnämndes han till sekreterare i Riksarkivet. Adlad sistnämnda år, förordnades han 1689 till ledamot i lagkommissionen, blev 1701 vice president i Åbo hovrätt, från vilket ämbete han 1721 tog avsked med landshövdingetitel.

Såsom sekreterare i Riksarkivet erhöll han i uppdrag att med ledning av de där förvarade handlingar söka utreda frågan om det gamla kopparkompaniet och dess förmodade försnillningar från kronan. Hans arbete ledde honom till den övertygelsen att flera av de beskyllningar som reduktionskommissionen framställt mot kompaniet, var orättvisa. Detta djärva påstående förfäktade han inte bara inför kommissionen utan även hos kungen, vilket hade till följd att Leijonmarck blev kastad i fängelse. Han slapp likväl undan med att göra reduktionsledamöterna offentlig avbön, men den behandlingen kvarlämnade en djup ovilja hos honom mot enväldet, och införde honom i den opposition som under Karl XII:s senare regeringsår förberedde och efter hans död genomförde en inskränkning i regeringssättet.

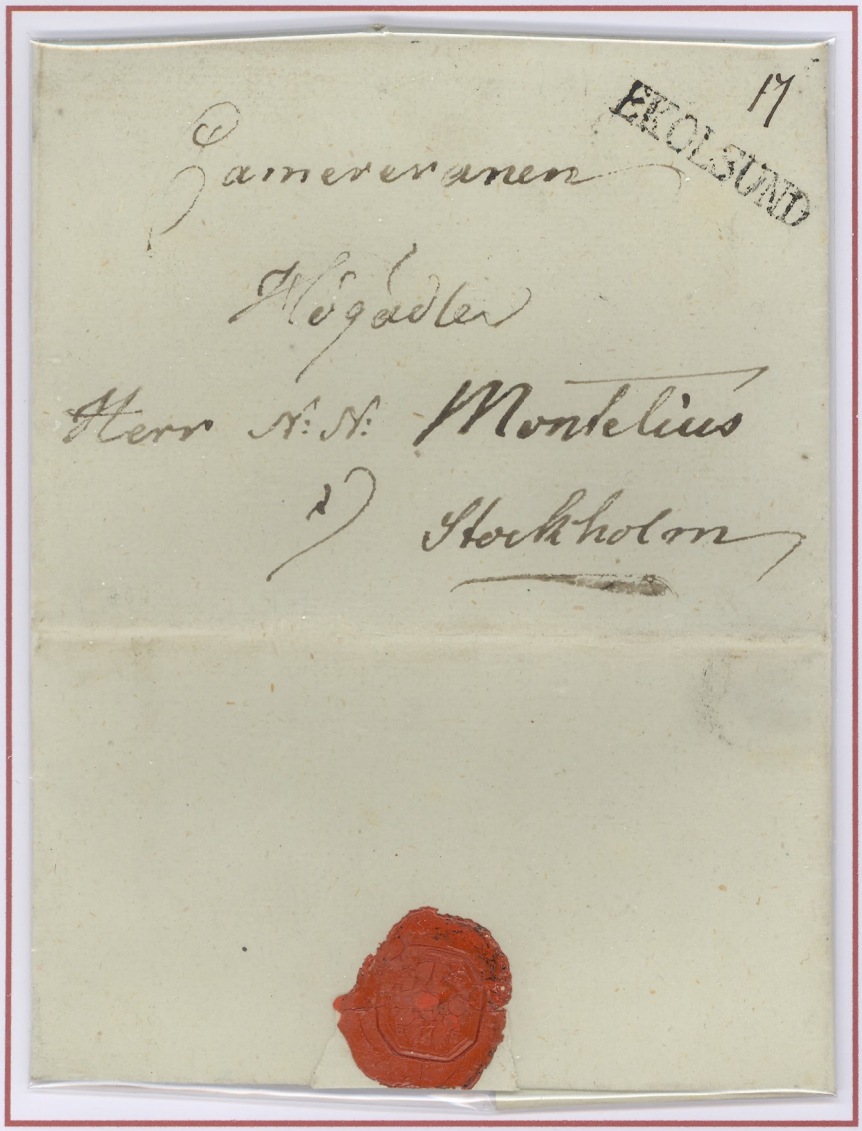

Posten västerut inrättades 1636.
Den gick en dag i veckan:
Stockholm-Enköping-Västerås-Köping-Arboga- Örebro - - - Göteborg, fram och åter.
Förgrenades i Västerås mot Kopparberget.

Inom Uppland betjänade den Enköping inrättat år 1636/38, Ekolsund inrättat år 1668/92

Från 1693 utökades posten till 2 turer/v.
Vid mitten av 1800-talet ersättes kärrposten vintertid av diligens.
Från slutet av år 1860 gick daglig post.

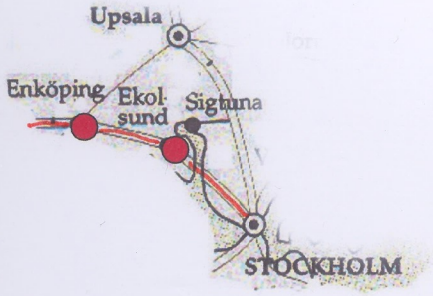

EKOLSUND till Stockholm
Daterad Tibble den 2 Nov 1819

Enligt SSPD:s inventering 1977 fanns 14 kända av denna stämpel, varav 10 med datering

Raka datumlösa stämplar infördes 1819, var i bruk till 1830

Taxan från Enköping respektive Ekolsund till Stockholm var 3 skilling, gällde 1819-1830

ENKÖPING till Stockholm
daterat Enköping d. 25 Maij 1819
Över struken notering: Rekommender.

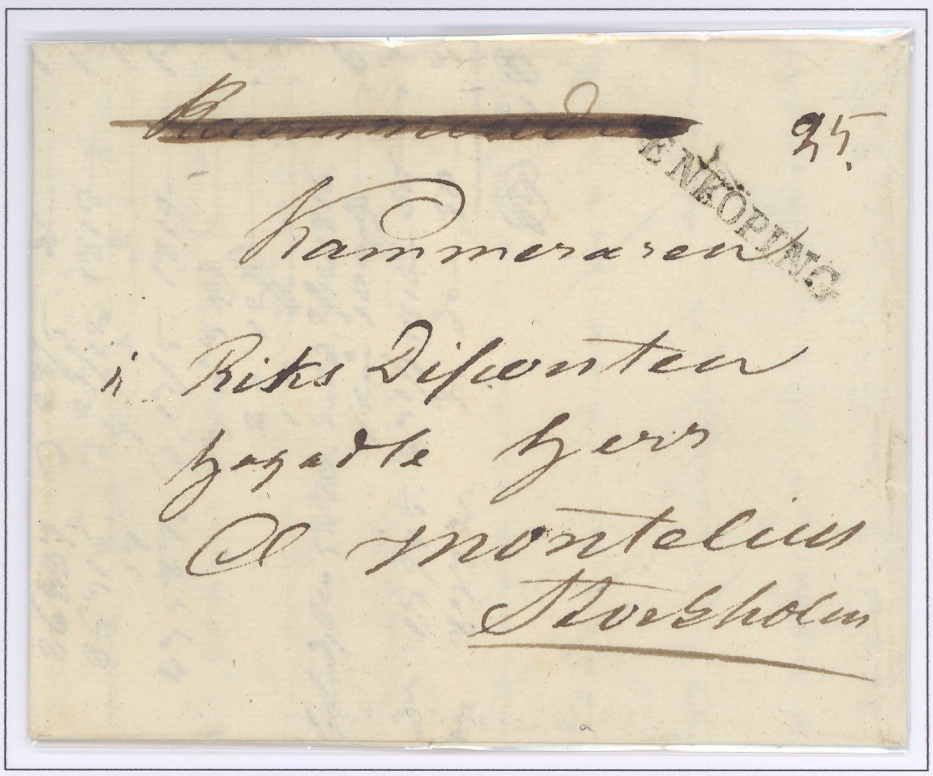

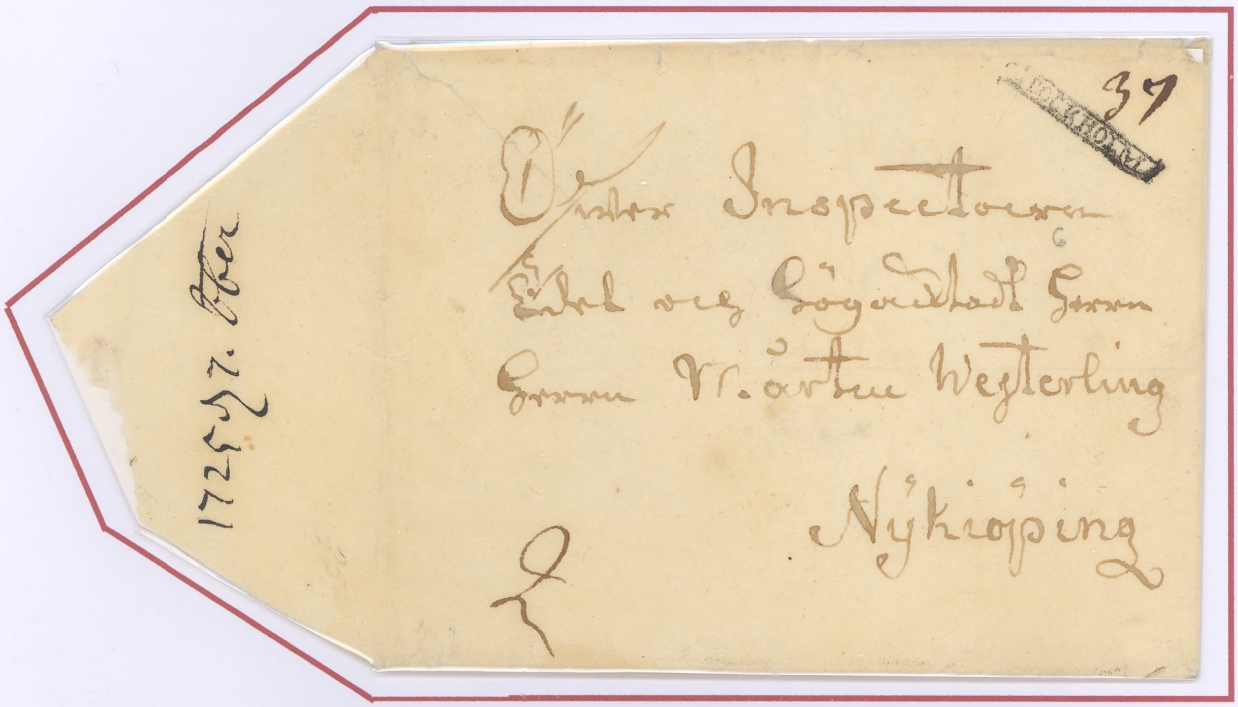

STOCKHOLM till Nyköping, med ankomstnotering 1725 d 7. o(kto)ber
Bandeaustämpel Stockholm typ 1, i bruk 1722-1730.
Taxan 2 öre SM, är ett **regionbaserat porto.**
2:a viktklass = 4 öre

STOCKHOLM till Christianstad, blyertsdaterat omslag 1764
Enradstämpel STOCKHOLM typ 4, i bruk 1752-1769.
Taxan, 2 öre SM, gällde 1/7 1747 till 5/2 1767.
Nu var **taxan baserad på avståndet mellan postkontoren.**

Den övervägande mängden brev från Stockholm skulle söderut, i riktning mot danska gränsen och Hamburg samt förgreningar utefter vägen. Kommen till stadsdelen Söder hade posten lämnat Uppland, varför fortsättningen faller utanför exponatets avgränsning.

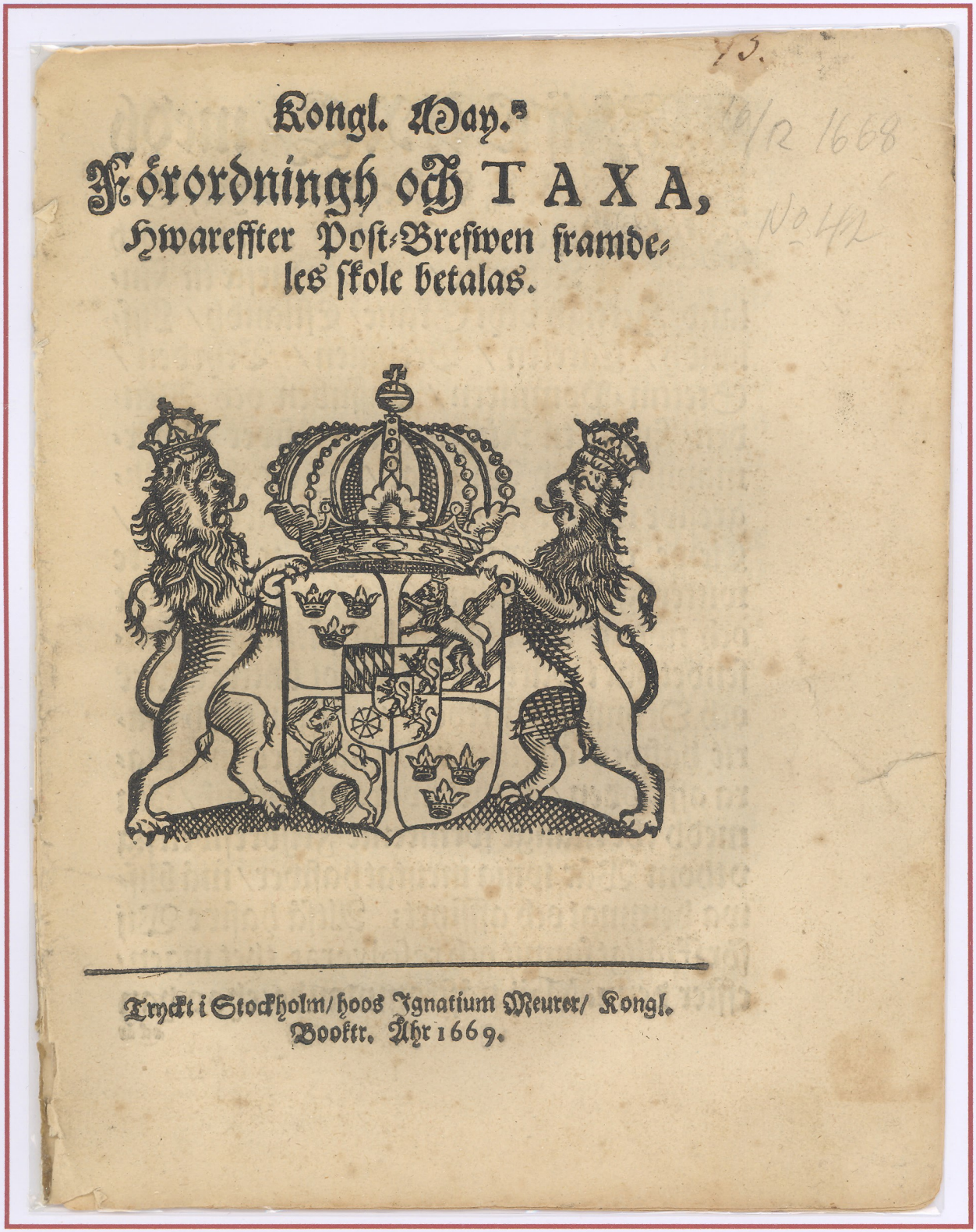

Kongl. May.s
Förordningh och TAXA,
Hwareffter Post-Breswen framde-
les skole betalas.

Tryckt i Stockholm/ hoos Ignatium Meurer/ Kongl.
Booktr. Åhr 1669.

1668 års brevtaxa, tryckt 1669.

Här nämns för första gången de uppländska postkontoren:
Tierp, Öregrund, Östhammar och Sigtuna.

Inrättandet av dessa kan inte preciseras närmare än mellan åren 1645 och 1668.
Tierp och Sigtuna låg vid Stora Norra Postvägen, övriga krävde nyinrättade sidovägar.

Postgången till Hamburg och danska gränsen har nu utökats till två turer i veckan, den avgår lördag och onsdag. Posten till Göteborg, samordnad med posten till Kopparberget, går nu onsdag och Norrlandsposten, liksom posten över Ålands hav avgår fredag. Alla avgångar har senarelagts en timme till klockan sju om aftonen.

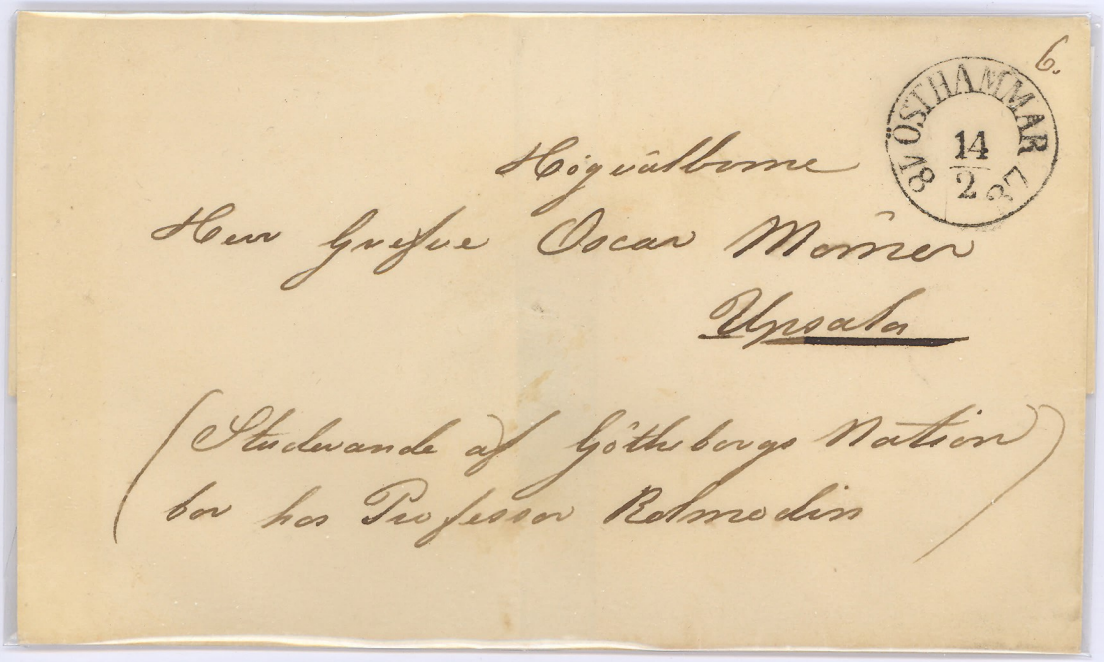

Senast 1668 inrättades **tre sidovägar med Uppsala i centrum:** till Enköping, till Norrtälje samt till Östhammar och Öregrund.

Sigtuna på Stora Norra postvägen, fick i början av 1700-talet en egen kort sidoväg från Wahlsta postgård.

R5 Avbildat i Tidiga svenska datumstämplar, K-E Stenberg 1973

ÖSTHAMMAR 14/2 1837, till Uppsala. Nst 6 typ 2

Befordrat på kärrpostlinjen Öregrund-Östhammar-Uppsala.
Den gick bara en gång i veckan.
Porto 4 skilling, taxa 1835-30/6 1855.

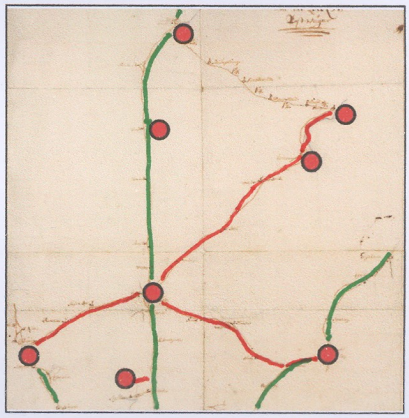

Ungefärlig Carta öfwer **UPLANDS Postvägar 1717.** Postmuseum beskuren

Nedan
UPSALA 31/7 1867, till Öregrund
Befordrat på kärrpostlinjen
Uppsala-Östhammar-Öregrund
Från 1865 gick den två gånger i veckan.

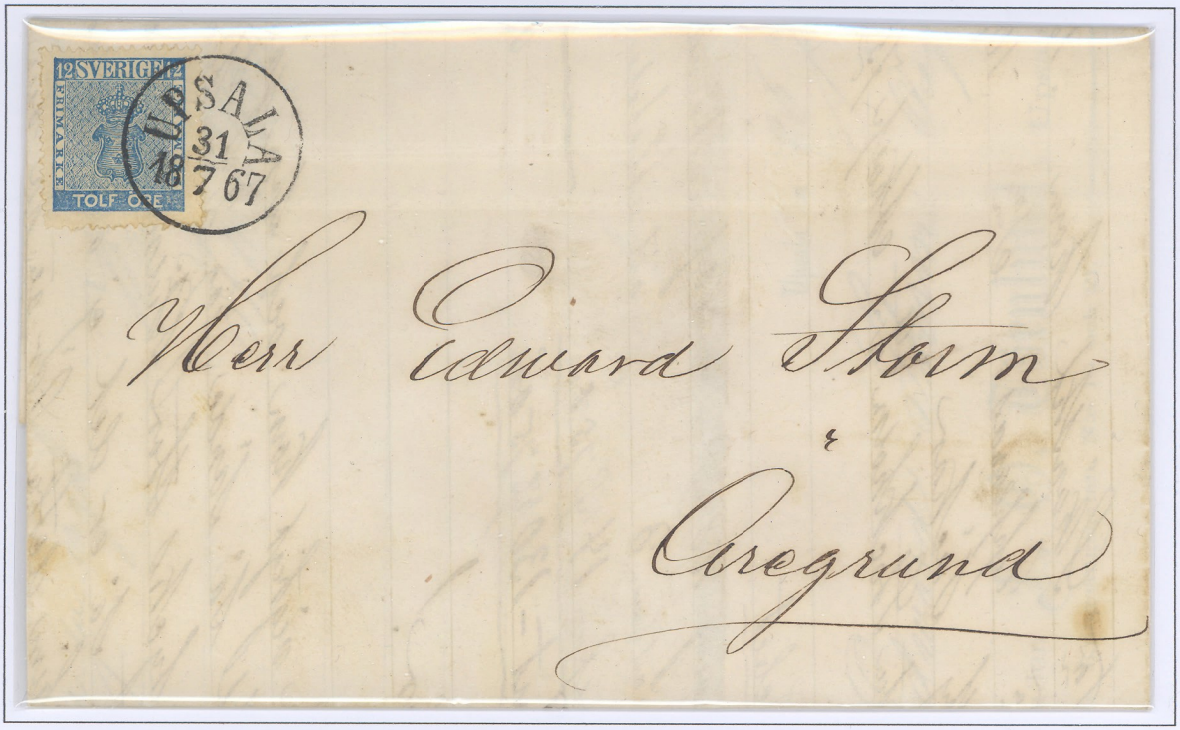

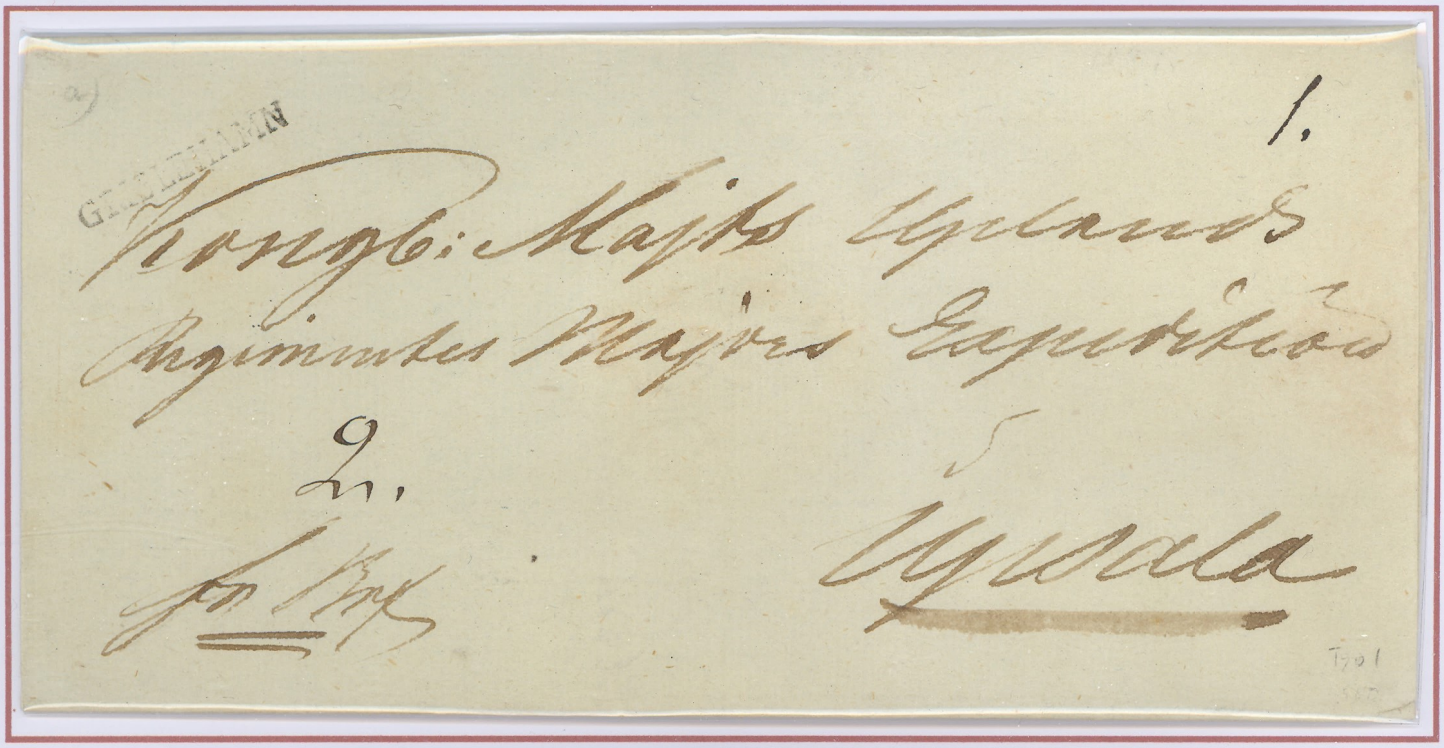

GRISSLEHAMN till Uppsala, via Norrtälje.
Rakstämpel typ 1, i bruk 1816-1828, **svår stämpel.**

Fribrev 2:a viktklass karteringsn:r 1, odaterat omslag

Befordran: Grisslehamnsposten kärrpost mot Stockholm.
Växlat i Norrtälje till kärrposten till Uppsala.

Porto: 2x2.3 = 4 Skilling och 6 Rundstycken
taxa 1807-1818, eller mest troligt
taxa 1819-1830 2x3 = 6 Skilling.

UPSALA 2/12 1842 (typ 1) till Norrtelje

Betalt privatbrev, karteringsnummer 1.

Befordrat med kärrposten Uppsala-Norrtälje.

Porto: 4 Skilling Banco, taxa 1835-1855.

Ända från sena 1600-talet till 1874 gick kärrposten Uppsala-Norrtälje en gång i veckan fram och åter.

NORRTELJE 9/11 1844 till Uppsala

Betalt privatbrev, karteringsnummer 10.

Befordrat med kärrposten.

Porto: 4 Sk. Banco, taxa 1835-1855.

Stämpel typ 1, i bruk 1838-1847.

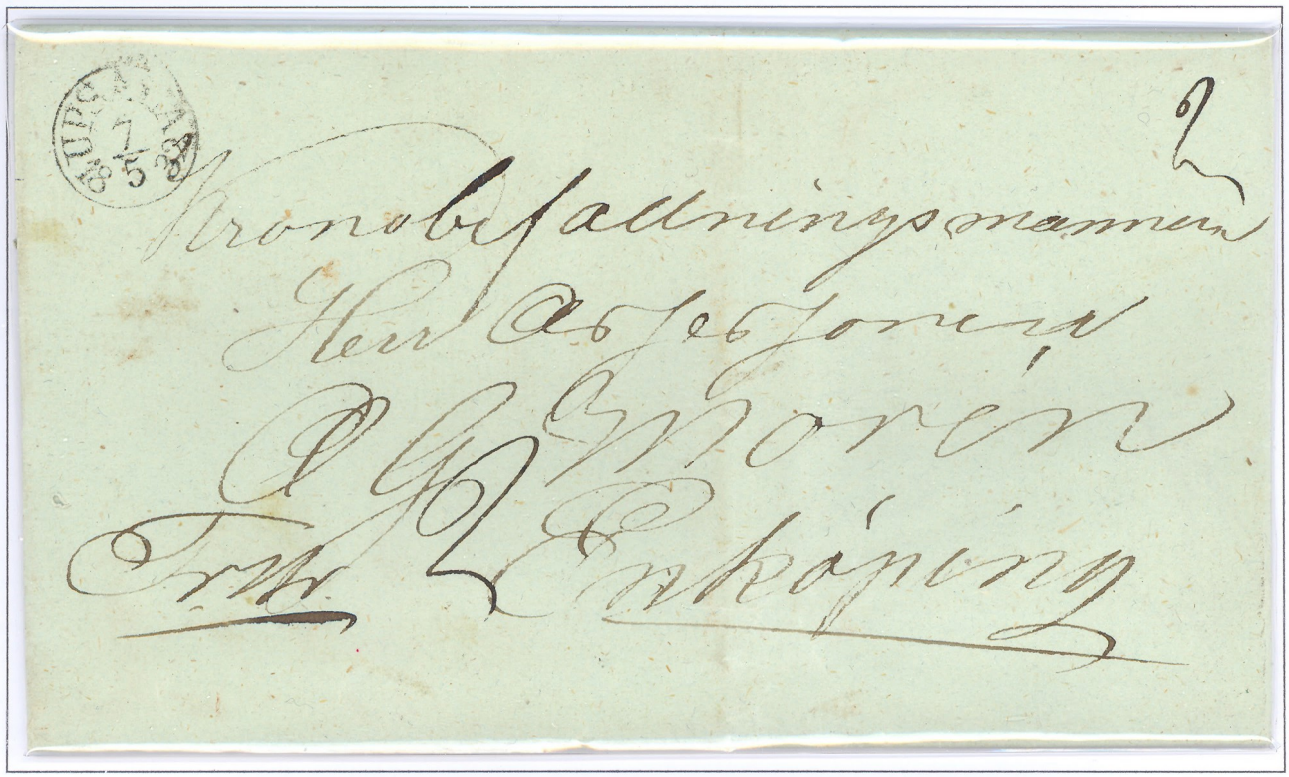

UPSALA 7/5 1832, fribrev till Enköping. Militärt avsändarsigill.
2:a viktklass. Taxa 2x3 Skilling banco, gällde 1/1 1831 - 31/12 1834.

Brevet innehåller två skrivelser på samma ark, rubricerade: Kallelser till Trögds härad d. 13 Okt 1832.
De är numrerade 42 resp. 73, och undertecknade av två olika personer.

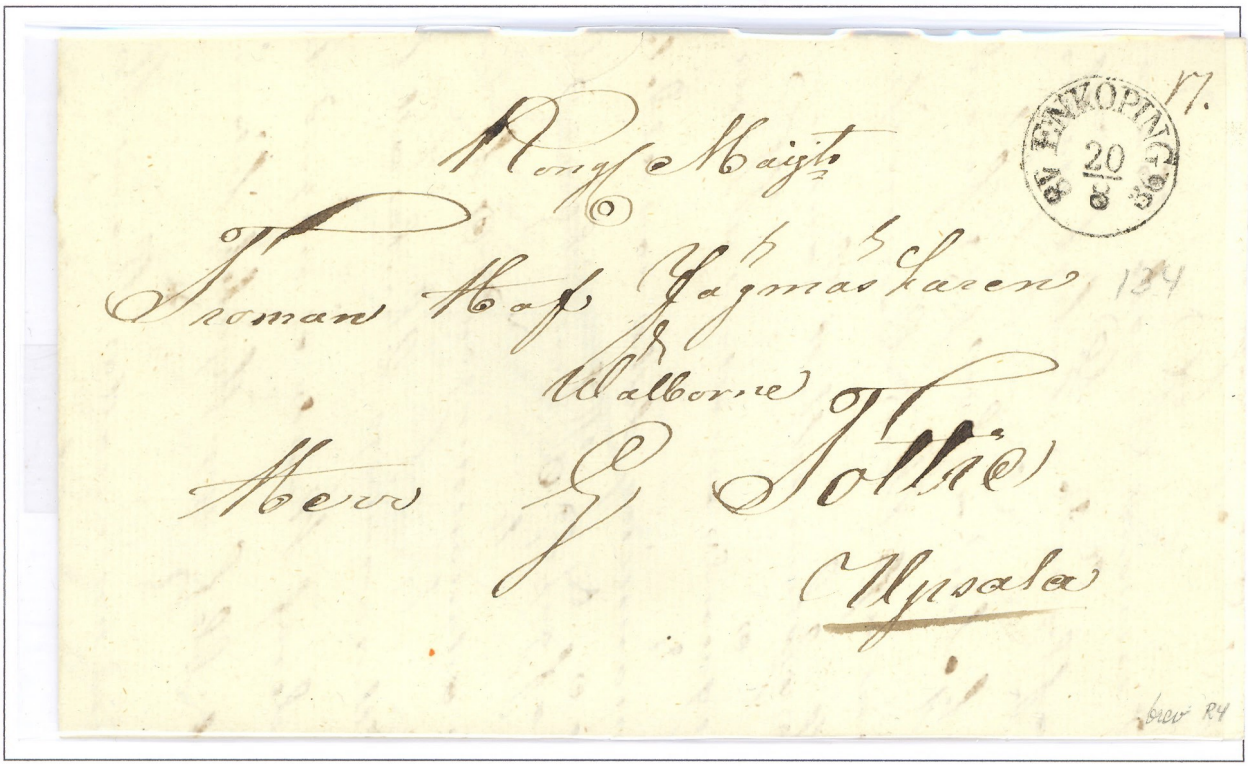

ENKÖPING 20/8 1836, betalt brev till Uppsala.
Daterat El(s)holmen den 18de Augusti 1836. Bågstämpel typ 2, i bruk 1834-1837
Porto 3 Skilling banco, taxa 1835 - 30/6 1855

Kungörelse. Publiceras uti Vaxala socken d 15 februari 1741

Vaksala kyrka ligger strax öster om Upsalas gamla stadskärna.

Befordrad av person(er) som hade skyldighet att löpa med myndigheternas post. Då denna kungörelse, given den 3 juli 1740, skulle till en kyrka, kan den också ha befordrats med kyrkoposten.

Alternativ befordran, även kallad parallellposterna

Länsstyrelserna hade ansvaret att inom varje län inrätta ett nät av personer med skyldighet att bära **kronopost** mellan därtill berättigade ämbetsmän och institutioner.
Kronopostens försändelser känns igen bl.a. av att de märktes med tre ritade kronor, vilka med tiden utvecklades till vackra meanderslingor.
Under 1800-talet blev det vanligare med s.k. kronostämplar.

Kyrkan hade liknande nätverk där klockare förde post från en kyrkoherde till en annan. Det kallades **kyrkopost** eller **klockarepost**.

På liknande sätt organiserade krigsmakten sin **soldatpost** med kurirer.

Kronoposten och soldatposten avvecklades under åren 1874/75 och **övertogs av allmänna posten**. Samtidigt infördes tjänstefrimärken. Kyrkoposten fortgick en kortare tid men avlöstes på motsvarande sätt.

Kungörelse med stor kronoslinga till Fröslunda kyrka 23 Jun. 1785

Fröslunda kyrka ligger strax utanför Örsundsbro.

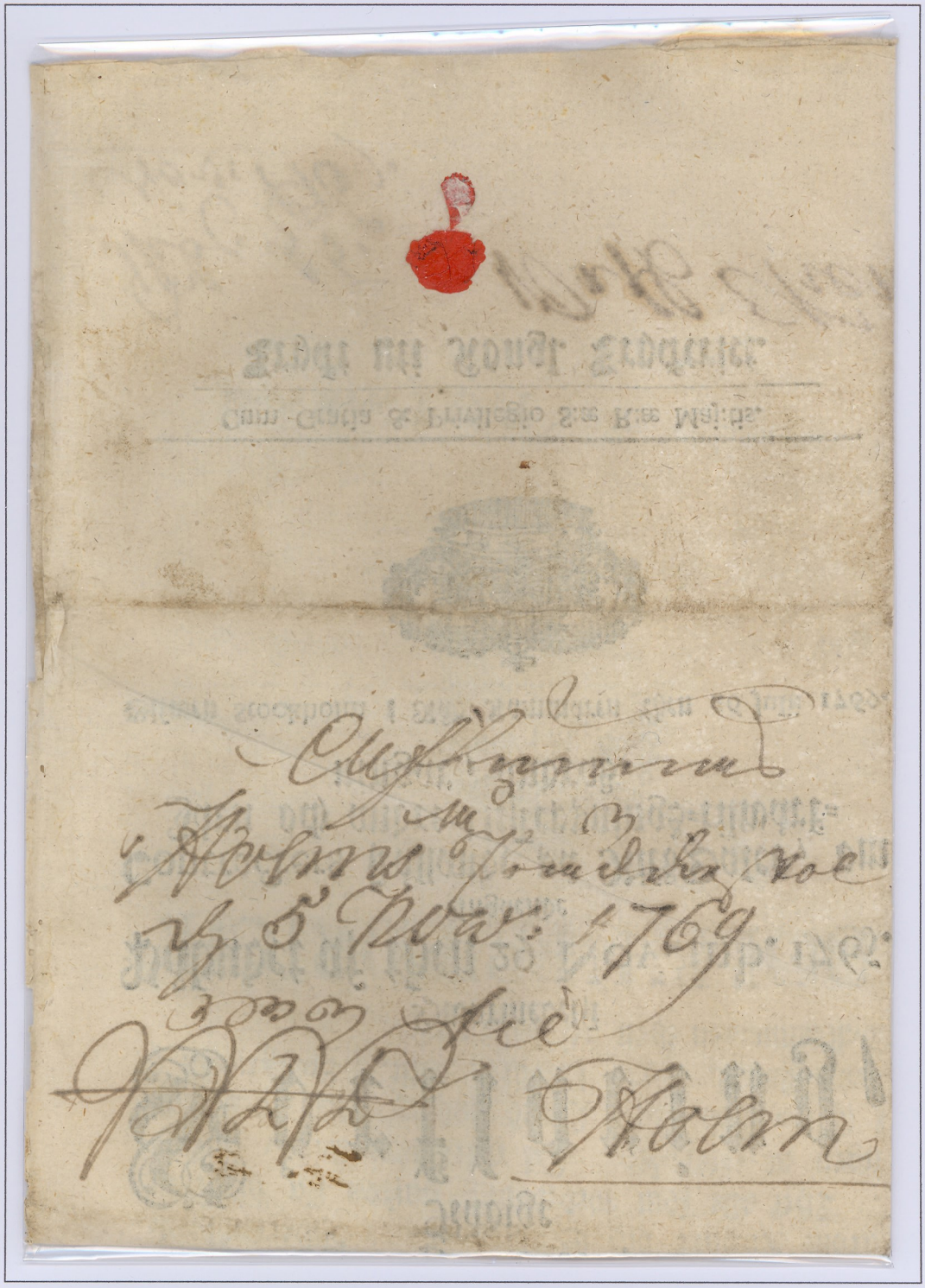

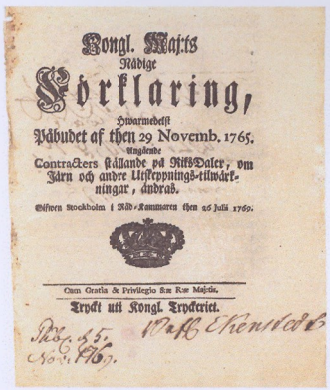

Kongl. Maj:ts
Nådige
Förklaring,
Hwarmedelst
Påbudet af then 29 Novemb. 1765.
Angående
Contracters ställande på Riks-Daler, om Järn och andre Utskeppnings-tilwärkningar, ändras.
Gifwen Stockholm i Råd-Kammaren then 26 Julii 1769.

Cum Gratia & Privilegio Sæ Ræ Majtis.
Tryckt uti Kongl. Tryckeriet.

Kungörelse med vacker kronoslinga, till Holm den 5 november 1769

Adressering: Aflämnas å Holms Prädikestol d 5 Now. 1769, till Holm

Adressen skrevs på titelsidans otryckta baksida.
Bladet veks sedan som omslag och förselgades med lack.

Holm kyrka ligger ca 12 km öster om Örsundsbro.
Socknen fick senare en kortlivad poststation, 1/1 1874 - 30/6 1875.

Kungörelse med vacker kronoslinga: Publ: Rasbokihl Kyrka d. 1 Jul. 1(831),
skrevs på den otryckta baksidan. Bladet har varit inbundet, är därför något beskuret.
Rasbokil ligger ca 17 km nordost om Uppsala.

Kungörelse med tre ovanliga kronostämplar: Publiceras uti Ununge Kyrka d 20e Sept 1801.
Del av kungörelse. Ununge ligger ca 15 km norr om Norrtälje.

Göran Linderoth skrev i Aktuellt om Posthistoria Nr 9, 2006: "**Från Landshövdingeämbetet utsända kungörelser, vilka skulle tillkännages i kyrkorna, kom att betecknas kyrkopost** och befordrades av kronoposten till berörd kontraktsprost. Denne i sin tur såg till att dela ut kungörelserna till sina respektive präster i kontraktet genom att använda sig av klockareposten. Prästerna brukade ofta notera på kungörelsen att den var uppläst och returnera den till kontraktsprosten ..."

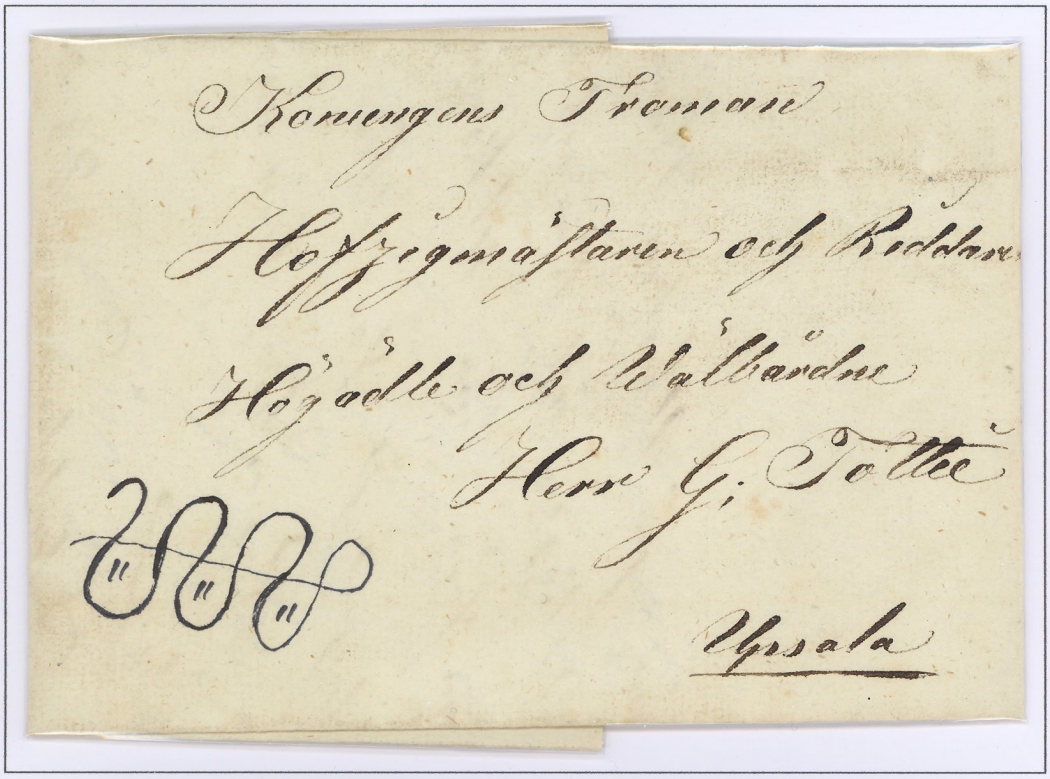

Kronobrev i tjänsteärende, med vacker gammaldags kronoslinga 1849

Till Hofjägmästaren G. Tottie, Uppsala

Brevet är daterat Ekedalen (väster om staden) den 23 februari 1849, Joh. Lundmark
En ödmjuk rapport om utsyning av hyggen på Ul(lle)råkers Häradsallmänning.

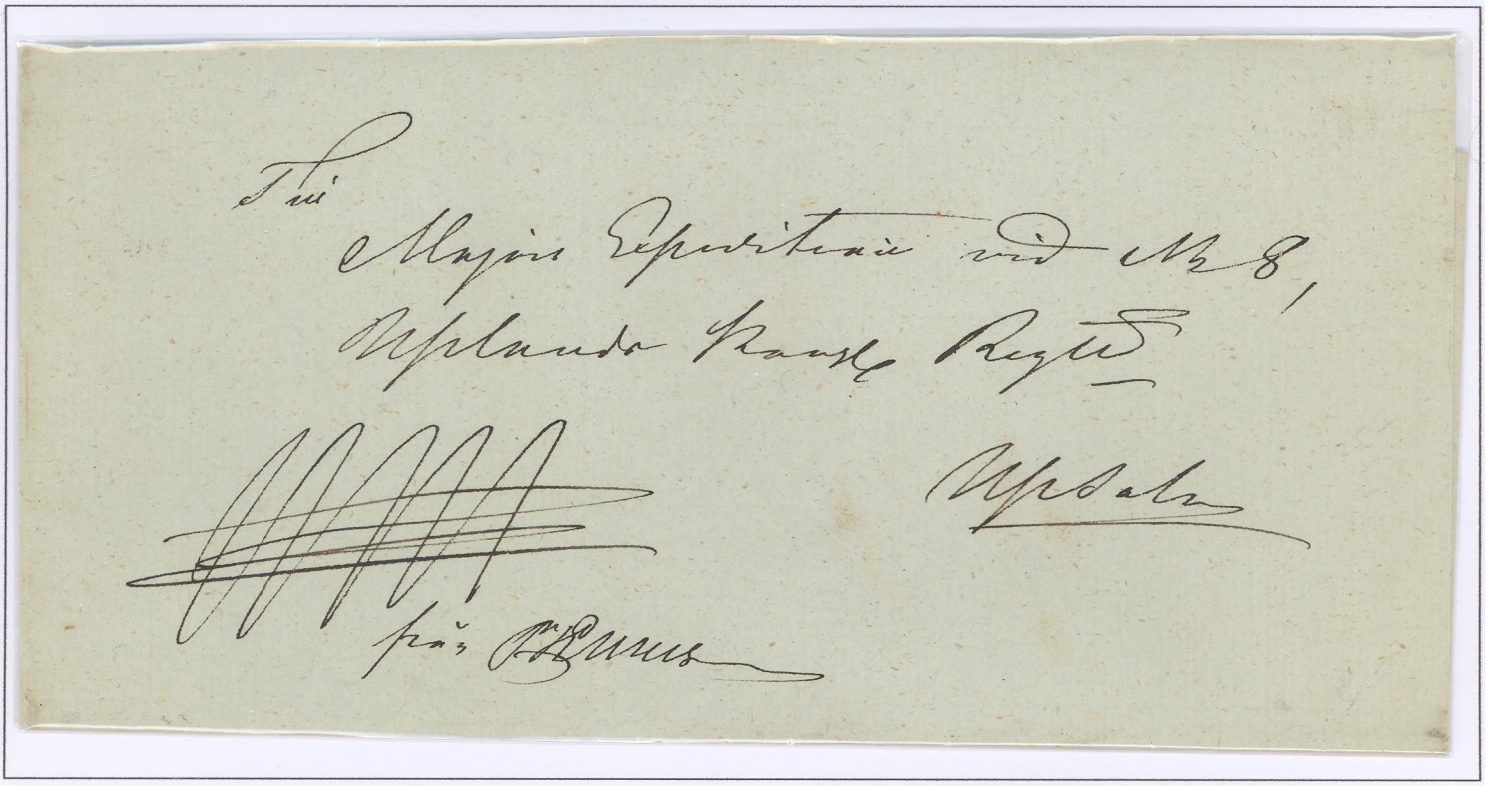

Kronobrev med militär anknytning. Kronoslinga som driven modernistisk sirat. Ca 1850.

Till Majors Expedition vid Nr 8 Uplands Kongl Rege(mente) Upsala

Kronobrev år 1826 från Stora Söderby i Lunda socken till Dalen och Veda i Odensala socken, med fjäder och befordringsföreskrift:

fortskaffas af Mård och Forsberg, att detta är framme d. 14. Febr. kl. 9. f:m.vid vite och Ansvar, *Mammarsson.*

Fjädrar på kronobrev anses markera brådska

Ex: Lars Magnus Sjöholm

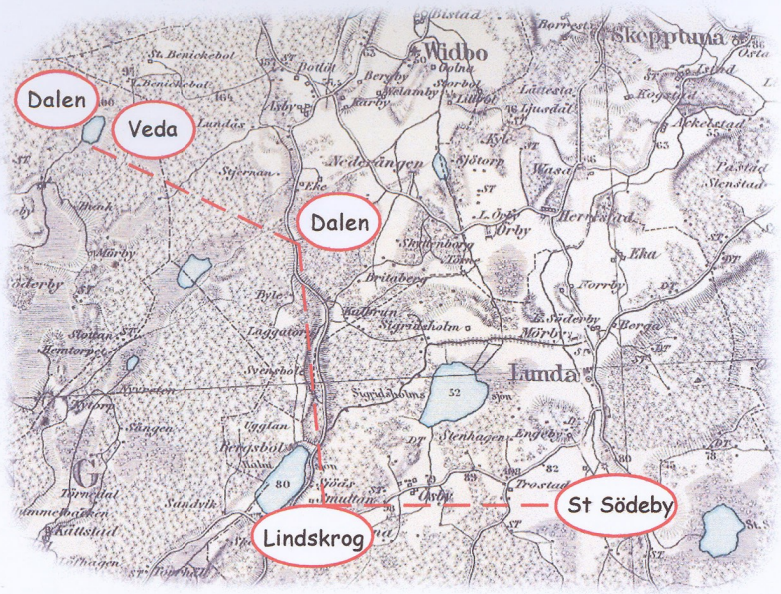

Avsändaren jägmästare Joh. Niklas Mammarsson bodde på Stora Söderby i Lunda socken.

Adressaterna, skogvaktare Elg och jägmästare Gardtman bodde på Dalen respektive Veda i Odensala socken.

Brevbärarna Mård och Forsberg bodde på Lindskrog respektive Dalen i Vidbo socken.

Brevbärarna, som var skogvaktare, hittade säkert kortaste vägen genom skogen, kortare än de som är utsatta på 1866 års generalstabskarta. Såvida vintervädret tillät detta.

Lunda socken fick poststationen Mörby den 1/5 1863, Odensala fick Kolhammar den 1/1 1875

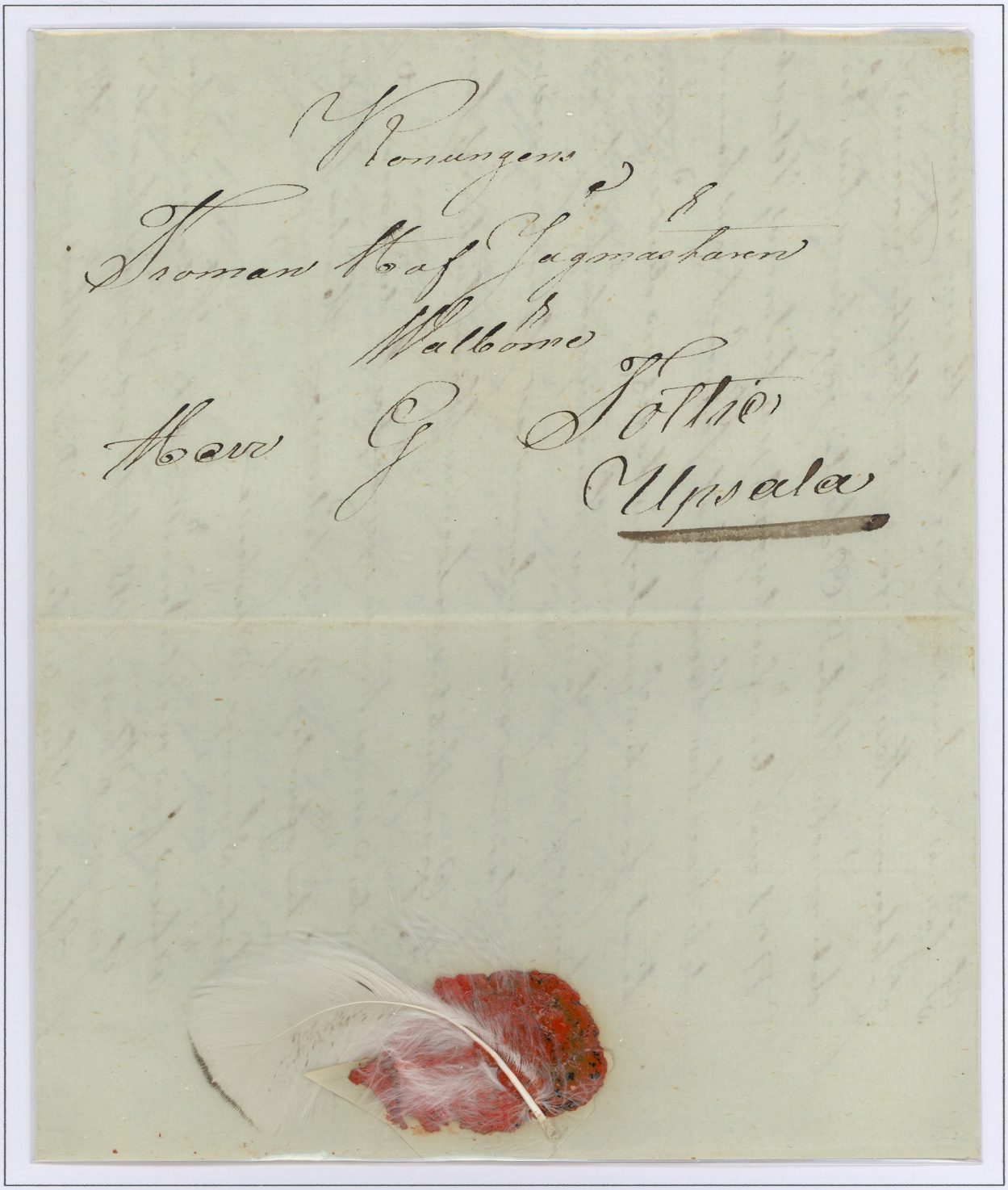

Ämbetsbrev till **Konungens Troman Hof Jägmästaren Wälborne Herr G Tottie Upsala**
Daterat i Brandholmssund den 17de November 1834, en gård söder om Grillby, Enköping

Brev med vit fjäder och fint lacksigill.
Fjädern visar att det är ett brådskande kronobrev

Grillby socken fick en poststation kallad Willberga den 1/1 1875, namnändrad till Grillby den 1/1 1877

Embetsbref (till) Öfver Jägaren H. Herr C. G. Anstrin. Haga
Daterat i Östra Trögds Länsmanskontor den 22dra Maji 1852
Båda ligger i nuvarande Enköpings kommun
Ankomstnotering: d. 23/5 52

Brev med innehåll samt två fjädrar i fint lacksigill.
Fjädrarna markerar skyndsam befordran.

En poststation inrättades i Trögds Wallby den 1/1 1875, drogs in redan den 30/6 1879

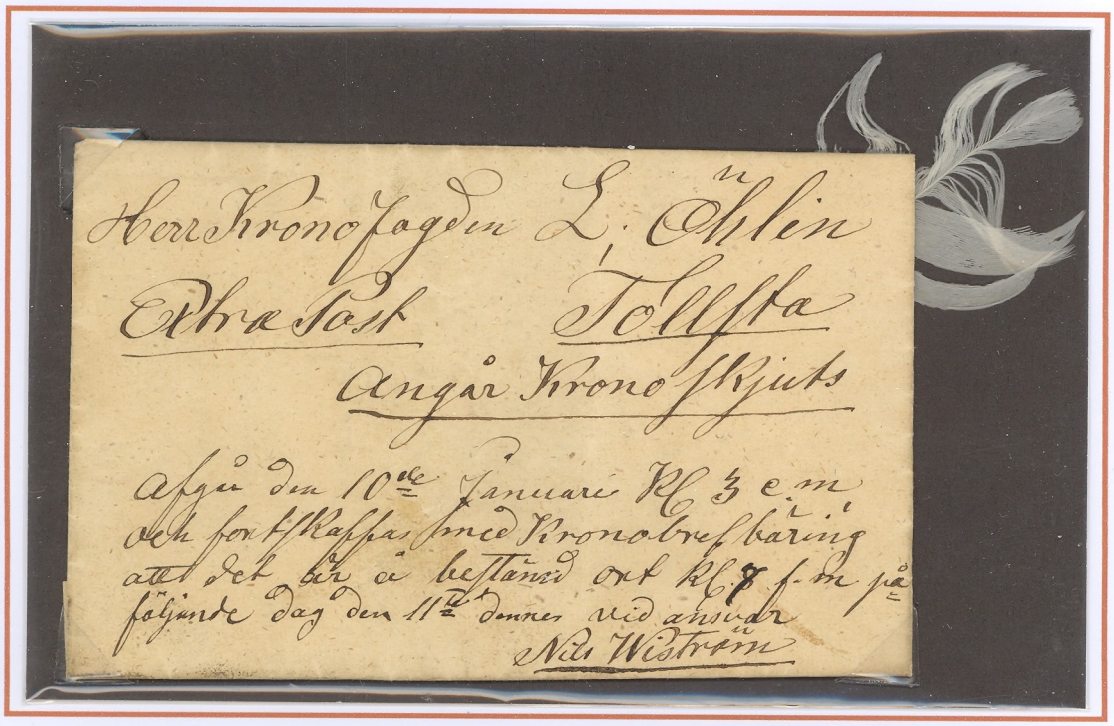

Extra Post 1858, Kronobrev med fjäder

(adress)
Herr Kronofogde L. Öhlin, Tollsta

Extrapost angår Kronoskjuts

afgår den 10de januari Kl 3 e.m. och fortskaffas med Kronobrevbäring att det är å bestämd ort kl 7 f.m. påföljande dag den 11e dennes vid ansvar

Nils Wiström

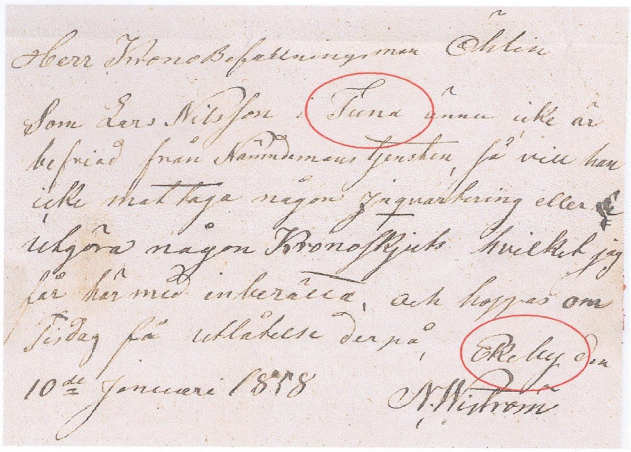

Herr Kronobefallningsman Öhlin

Som Lars Nilsson i Tuna ännu icke är befriad från Nämndemanstjensten, så vill han icke mottaga någon Inquartering eller utgöra någon Kronoskjuts. Hvilket jag får härmed inberätta, och hoppas om Tisdag få utlåtelse derpå.

Ekeby den 10de Januari 1858

N. Wiström

(meddelande)
Herr Kronobefallningsman Öhlin

Som Lars Nilsson i Tuna icke är befriad från nämndemanstjänsten, så vill han icke mottaga någon inqvartering eller utgöra någon Kronoskjuts hvilket jag får härmed inberätta, ock hoppas om Tisdag få utlåtelse derpå,
Ekeby den 10de januari 1858

N. Wiström

Tollsta ligger i Odensala Socken. Tuna och Ekeby är gårdsnamn som kan ge ledning för bestämmande av varifrån brevet skickats. Likaså tidsspannet, 18 timmar och 2 mil/timme, ger en antydan om en maximal sträcka om 9 mil. Men det är vinter och natt, så vi får söka på närmare håll. Öhlins revir torde inte heller ha sträckt sig så långt. Inom denna ram finns ett flertal Ekeby.

I Odensala socken inrättades poststationen Kolhammar den 1/1 1875, indragen den 15/7 1903

Proveniens: se nedan

Embetsbref 24 februari 1844, från Borgmästare Bahrman i Sigtuna till Expeditions Kronofogden Herr Laur. Öhlin, Tollsta, (Odensala)

Noteringar: Emb. Bref. och befordringsföreskrift:
Af den som har brefbäringsskyldigheten i Räfsta skall detta genast befordras till Öhlin

Fjädern i lacksigillet understryker brådskan

Fram till 1874 hade stadens borgmästare, som en del av rättsväsendet fribrevsrätt.
Soldaten på Rävsta ingick i kronobrevbäringens organisation.

Proveniens:
Brevet är omskrivet i den engelska *The Postal History Society*, 1959,
i en uppsats av Y. Alfred Birch: *The Postal History of Sweden*. (Finns som särtryck.)
Uppsatsen behandlar bl.a. ämnet kronopost och beskriver fjäderbreven som en speciell företeelse för Sverige och Finland, med sin tidigare svenska tillhörighet.

Sigtuna fick postkontor 1645/68, i Odensala socken inrättades poststationen Kolhammar den 1/1 1875

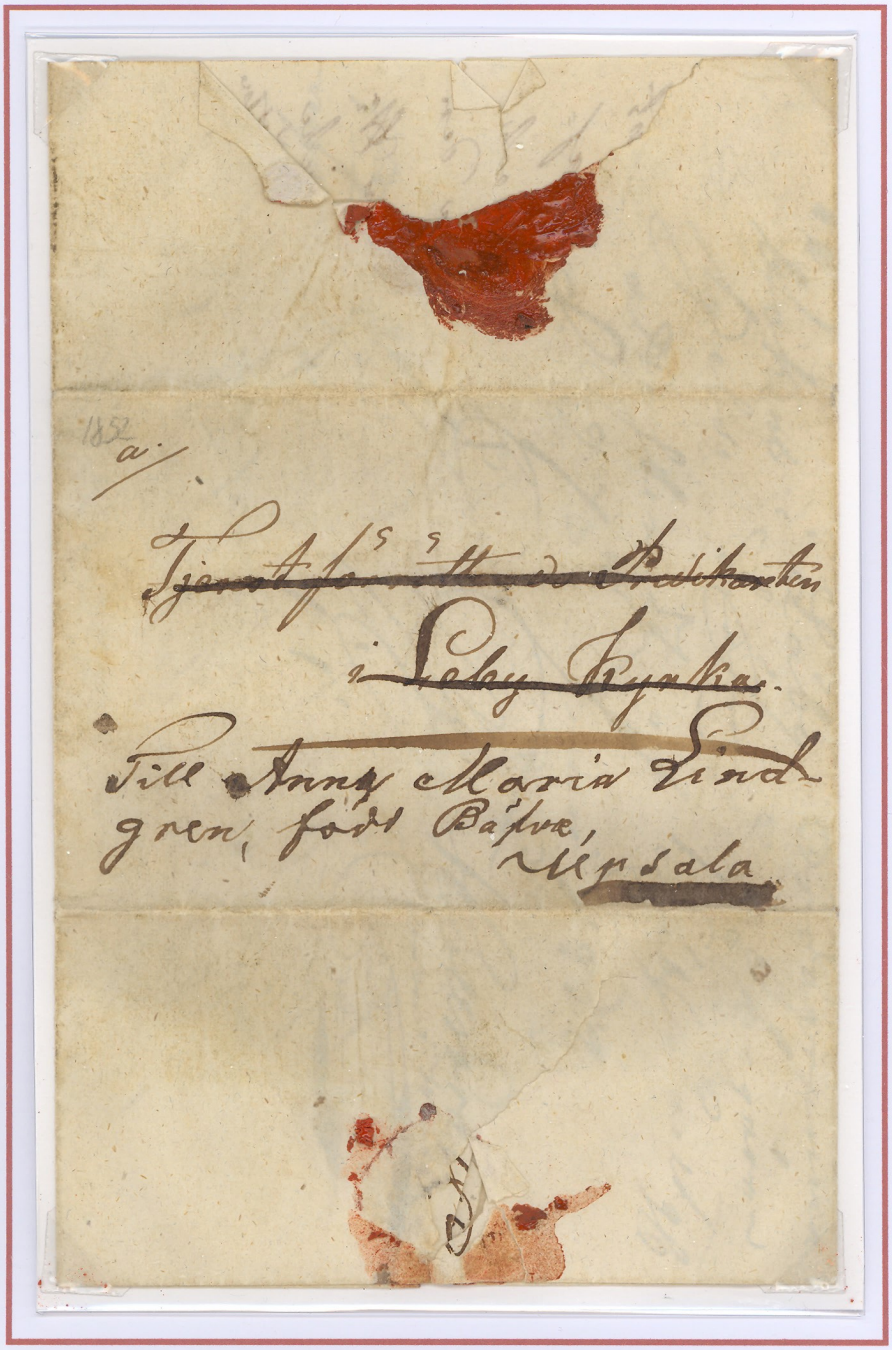

Dubbelanvänt brev 1852

a/ Tjänsteförrättande Predikanten i Läby Kyrka
daterat Upsala d. **27 Juni 1852**, Anna maria Lindgren född Bäfver.

Brevet innehåller en förfrågan från Uppsala till Läby Kyrka, ca en mil väster om staden.

Tjänsteförrättande har besvarat frågorna medan budet väntade.
Svaret är skrivet på en ledig sida i brevet, daterat d. **27e Juni 1852**
och undertecknat (M J) Holmstrand, komminister i Wänge och Läby

b/ Försett med ny adress: Till Anna Maria Lindgren, född Bäfver, Uppsala

Ibland kan man finna påteckning om att klockaren skulle befordra brev.
Fastän sådan påskrift saknas fins god grund att se detta brev som
klockarepost.

En förenad poststation inrättades i Vänge den 11/9 1873, från 1/5 1902 namnändrad Brunna

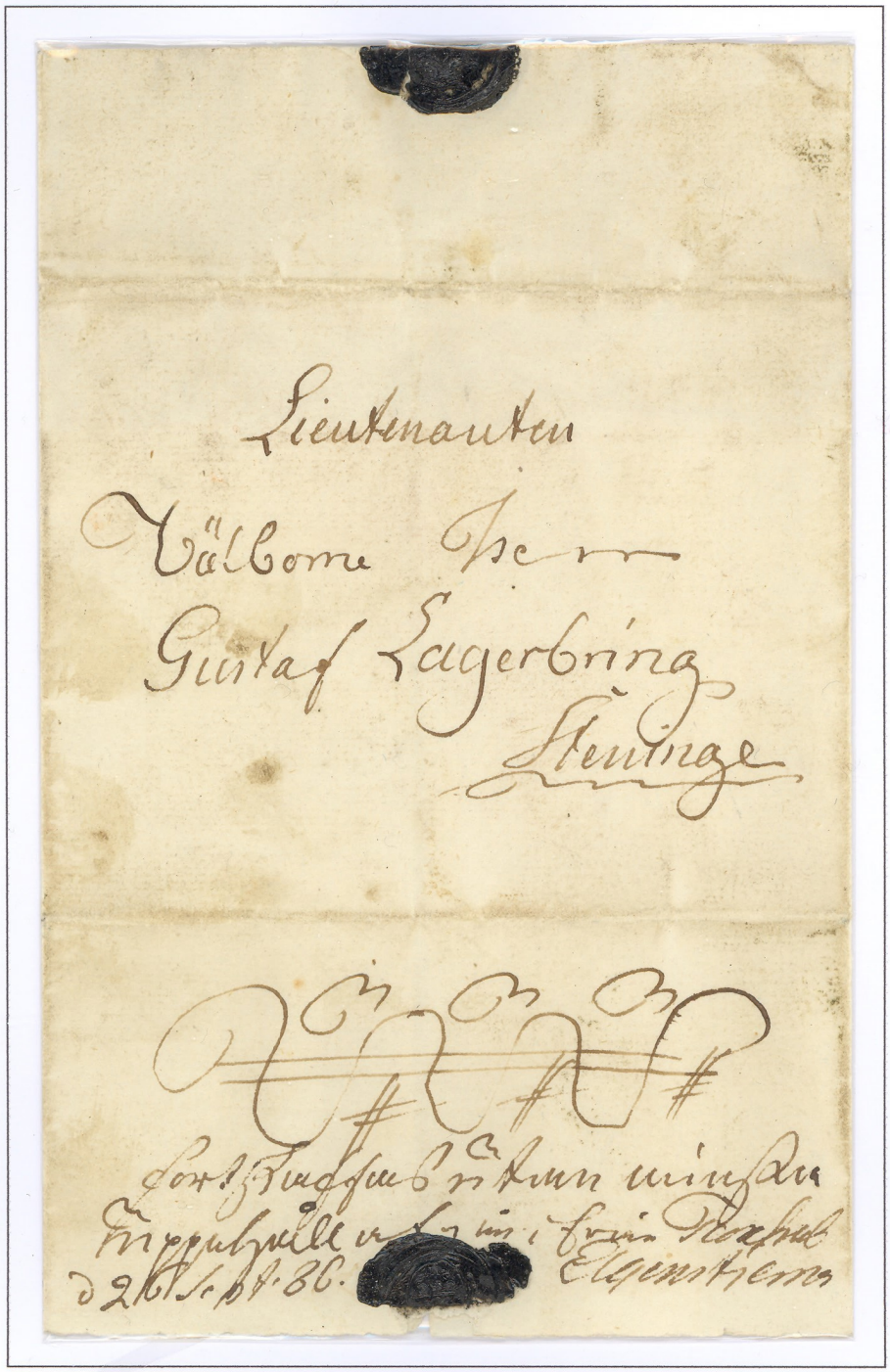

Ex: Patrik Larsson

Brev 1786 till Lieutnanten Lagerbring Steninge, (i Husby-Ärlinghundra socken)
Kronoslingan visar att detta är ett tjänstebrev, sänt med kronobrevbärare.
Befordringföreskrift: fortskaffas utan minsta uppehåll utifrån (Ronhed) d 26 Sept (17)86

Adressaten, Gustaf Olof Lagerbring, var son till krigsrådet Per Lagerbring.
Han var chef för Upplands regemente åren 1810-1816,
blev generalmajor 1813 och toppade sin karriär som
chef för arméns andra brigad i Tyskland under Napoleonkriget.

Närmaste postkontor fanns i Sigtuna bara 8 km bort. Vid Norra Stambanan i Husby-Ärlinghundra socken inrättades 1866 en förenad pst med namnet Märsta, efter gästgiveriet där postdiligenserna bytte hästar.

Soldatbrev med kronoslinga och fjäder
Comp(C)ie Ordres till Sergeanten S: F: Becker, Wäsby
afgår Kl: ½ 12 f:m: d: 2 Febr: 1827 från Fendrik Didron

Daterat: i Hof som ovan, A G Didron, Fendrik och Compagnie Befälhavare

Brevet är invändigt kvitterat: Mot(tag)it det här af S F Becker
Fullt innehåll

Hof i Odensala socken var på sin tid jämte Wahlsta i Husby-Ärlinghundra en av postgårdarna mellan Stockholm och Uppsala.
Att sända ett lösbrev med kärrposten skulle ha kunnat vara ett alternativ för fänrik Didron, om det var en postdag och mindre brådskande.

Soldatpost hittas från indelningsverkets början till 1874. Denna parallellpost var vanligen regements- eller kompanipost som befordrades av soldater på roten (armén), ryttare på rusthåll (kavalleriet), eller båtsmän på båtsmanshåll (flottan).
I Uppland tog Postverket över ansvaret för all militär tjänstepost med ingången av år 1875.

Inte långt ifrån Hof inrättades Kolhammar pst 1875, Märsta och Wäsby fick förenade pst 1866

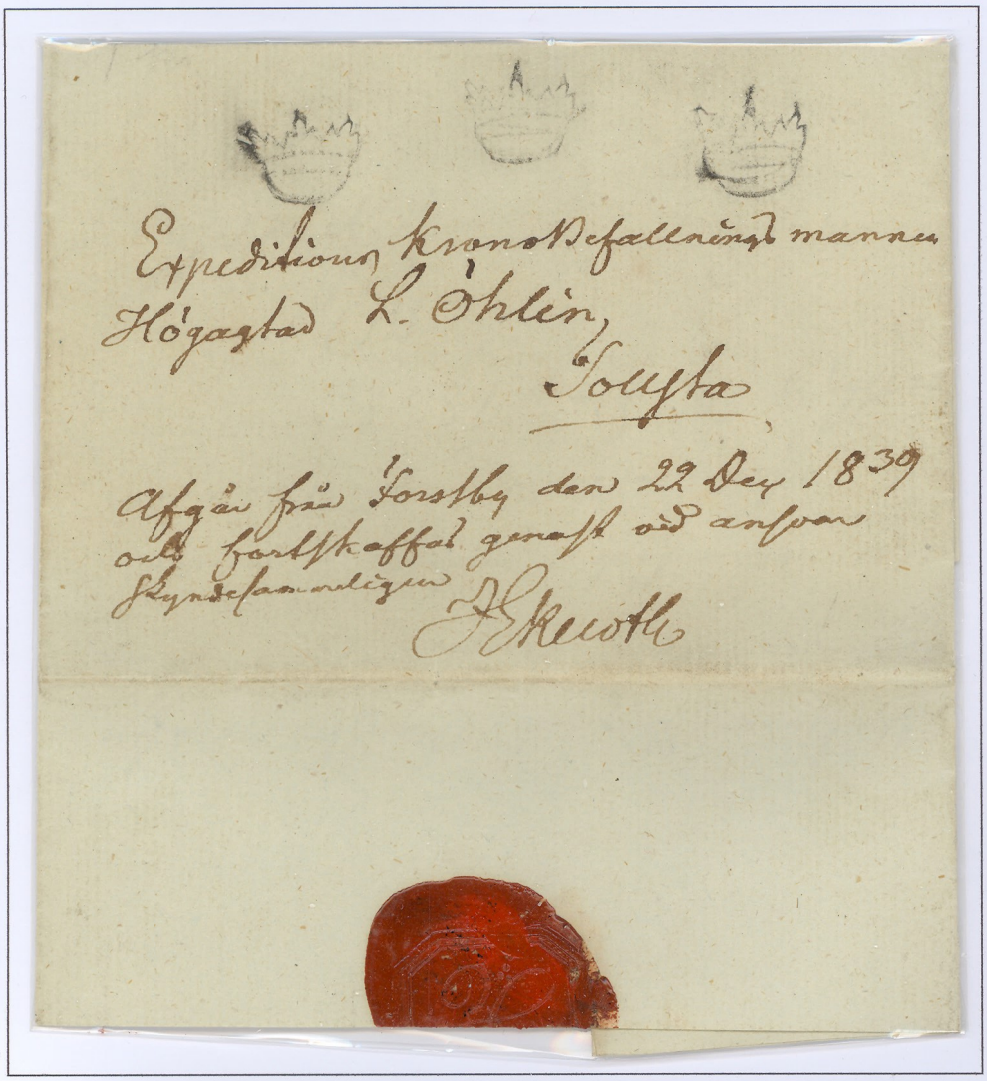

Kronostämplar tolkas lika som kronoslingorna: "i kronans tjänst".

Antalet har tolkats som graden av brådska.

Uppländska kronostämplar **är sällsynta.**

Karta 1841

Brev 1839 med tre kronostämplar, från Forssby (Knivsta), till Expeditionskronobefallningsmannen Högaktad L. Öhlin, **Tollsta** (Odensala).

Befordringsföreskrift: Afgår från Forssby den 22 Dec 1839 och fortskaffas genast vid ansvar skyndesammeligen J Ekeroth

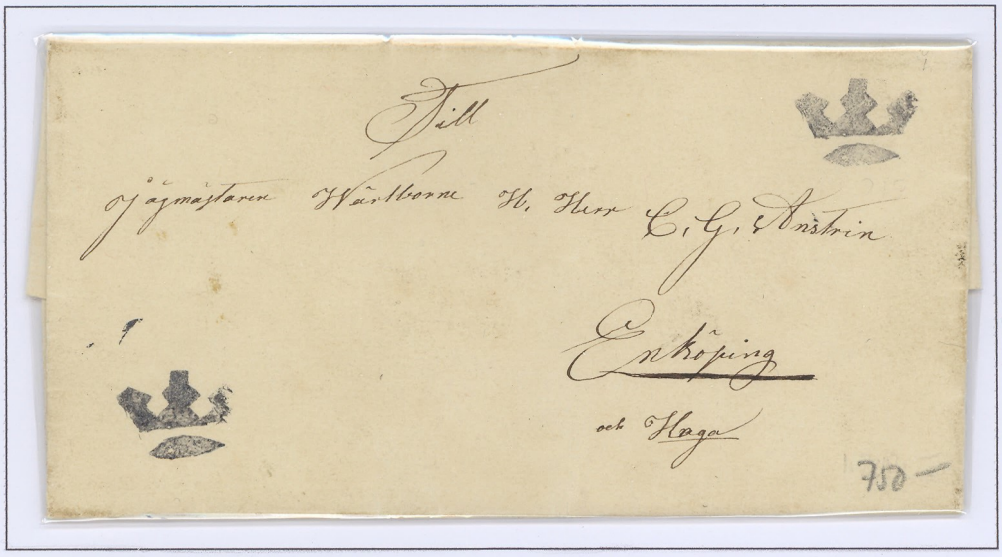

Brev med två kronostämplar, från skogvaktare A. Sundqvist, **Sandviken Den 15 de Mars 1852,** vid Brandholmssund ca 2,5 mil sydöst om staden, **till Enköping och Haga,** strax söder om staden.

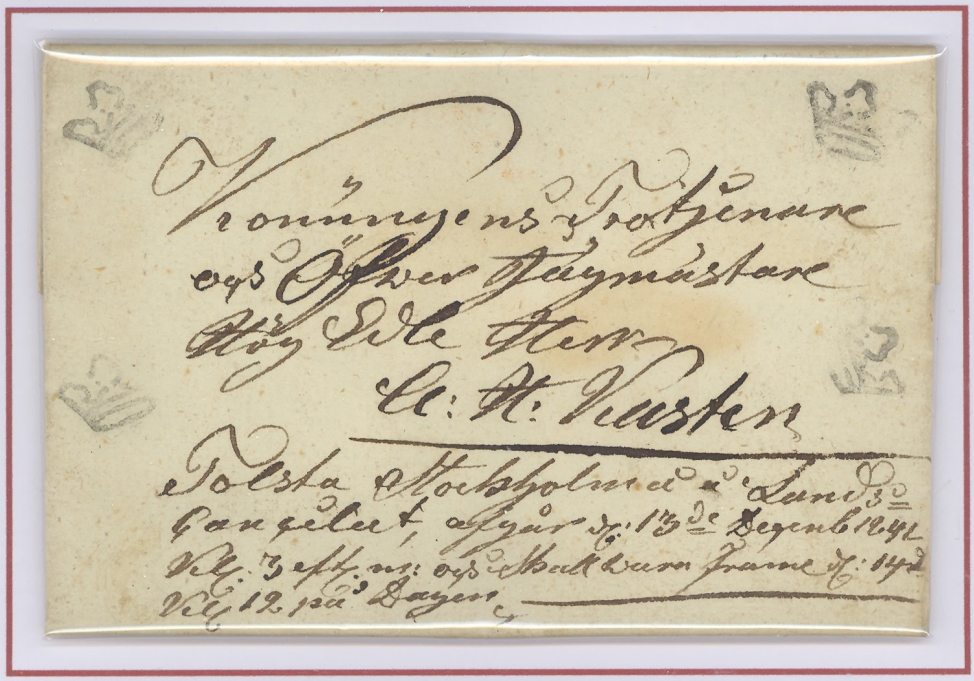

Två brev med fyra respektive tre kronostämplar slagna med samma stamp

Det övre är daterat: Ekeby d 13de december **1841** / P (Sulh)

Det nedre är daterat: Ekeby d 10 Januarus **1842** / G Mård.
Försett med baksides notering: **Afgår från Ekeby k;l; 12 F.m.**

Förutom utförliga Stockholmsadresser, är båda adresserade till:
Konungens Trotjänare och Öfverjägmästare Högädle Herr A. H. Kasten, Tollsta

Breven avser rapporter inför stundande slutfas i en enormt upplagd vargjakt.
De har befordrats längs Långåsen söderut, förmodligen ej till Stockholm.
Överjägmästaren kan antas haft sitt
jaktkvarter hos kronofogden på Tollsta i Odensala socken.

Förmodligen de vackraste avtrycken av denna stämpel

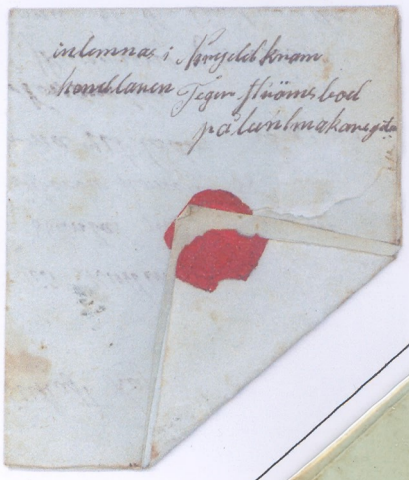

Denna stämpel förkommer på brev till Överjägmästare Kasten, fån olika jaktplatser, skrivna av flera jaktledare i tjänst. Detta exemplar torde vara det vackraste.

Baksides påteckning: inlemnas i Kryddkram handlaren Tegenströms bod på Luntmakaregatan

Daterat: Kullingen Den 18 Decemb 1844 / P. Haglund
Brev från en jaktplats 5 km ONO Kårsta, till Överjägmästare Kasten Stockholm

Rapporten är numrerad: 13. Kronoskogvaktare Mård är med sedan i måndags, fyra någorlunda säkra vargar är inringade, Mårds bror kom idag, jakttygen är utlagda men inte spända för att vänta in flera vargar.

Den 20 december 1851, från Expeditions Fogden Lauritz Öhlin, på Tollsta i Odensala
Till Fattigvårdsstyrelsen i Knifsta Socken
Påteckningar: EmbBr **Fortskaffas**

Brevet innehåller en avskrift från Stockholms landskansli med beslut i en barnavårdsfråga, som socknen har att rätta sig efter.

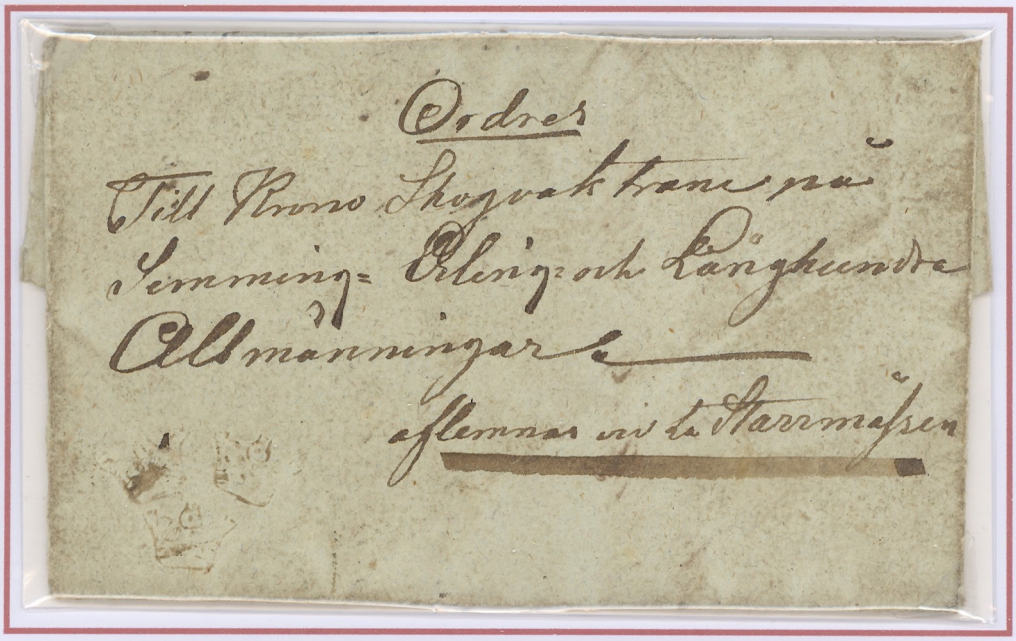

Ex Göran Linderoth

Ordres Till Krono Skogvaktarne på Seming- Erling- och Långhundra Allmänningar
aflemnas vid L(ill)a Starrmåssen

Brevet är daterat Stockholm den 20 April 1849, undertecknat av överjägmästaren A. H. Kasten. Invändigt adresserat till och kvitterat av sex skogvaktare. Den siste kvitterade den 25 april kl 8 på morgonen.

Skallbud/löpsedel, omskriven av Göran Linderoth i Aktuellt om Posthistoria 2006

Varje brev har tre kraftig slagna men svagt infärgade kronor

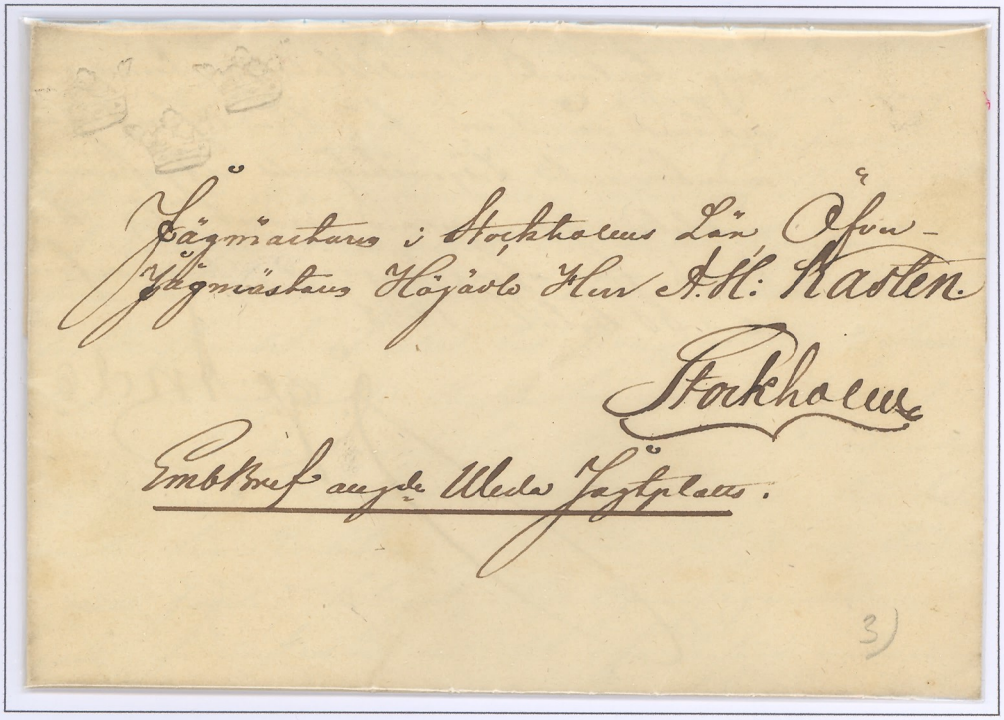

30 oktober 1848 till överjägmästare A. H. Karsten, Stockholm

Påteckning: **Embetsbref ang(åen)de Uleda Jagtplatts**

Avsändare är kronofogde Johan Gustaf Andersson, Möby gård i Lunda socken
På Mörby gård inrättades 1863 en lantpoststation

Vargjakt var en samhällsangelägenhet och stor investering

Brevet handlar om förberedelser för vargjakt vid Uleda i Knivsta socken. En omfattande mobilisering av drevkarlar.
I allt kommer ca 800 man att engageras i olika uppgifter.

Detta är upptakten till en av de sista stora vargjakterna i Uppland.

Även nu var Johan Gustaf Mård på plats. I sina memoarer skrev han:
"Vid detta tillfälle, den 30 december 1848, dödades 4 stycken vargar".

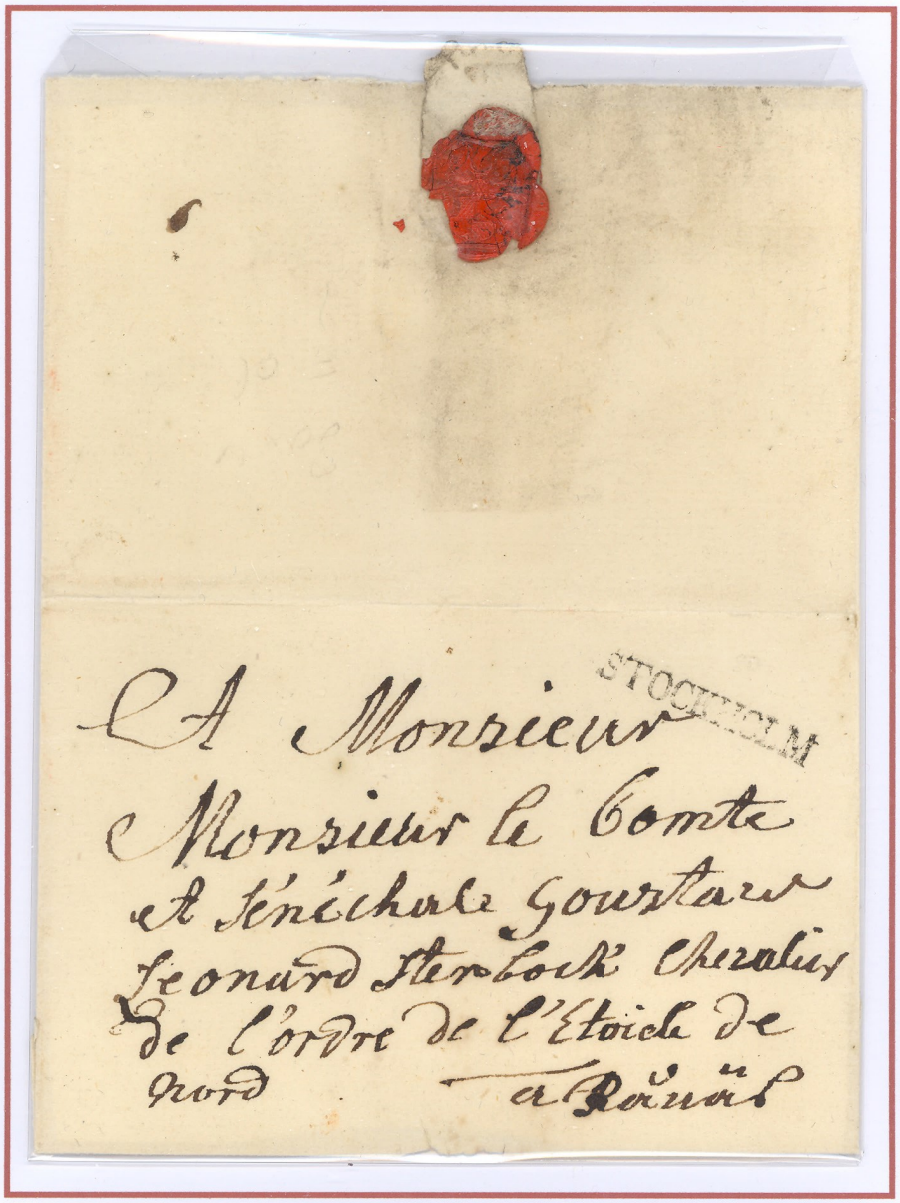

A Monsieur Le Comte Goustave Leonard Stenbock … a Rånäs
Brevomslag med sex rader titlar 1752-57
Det äldsta registrerade lösbrevet med poststämpel – ett av två liknade

Så beskrev Lennart Ivarsson det brev som ingick i hans utställningssamling Svensk Posthistoria: *"Lösbrev poststämplat i Stockholm, transporterat postvägen Stockholm-Norrtelge, avlämnat vid Rö kyrka för att föras som lösväska till Rånäs. Brevet är stämplat med normalstämpel 4, Stockholm typ 3, i bruk 1752-1770. Detta brev är det äldsta registrerade lösbrevet med poststämpel och kan efter studier dateras till perioden 1752-1757, då mottagaren levde på Rånäs slott. Lösbrev taxa utan maxvikt var 1 öre silvermynt (1707-31/12 1785)."*

Två datum som kan sätta den bortre parentesen i tidsbestämningen:
Stenbock blev den 13 december 1757 vice landshövding i Kronobergs län,
dog i Växjö den 30 maj 1758, knappt 47 år gammal.

En jämförelse mellan stämpelavtrycken ger intryck att det ovan visade
kommer från en mindre sliten, nästan ny, stämpel.

I så fall kan det vara det äldsta av de två breven.

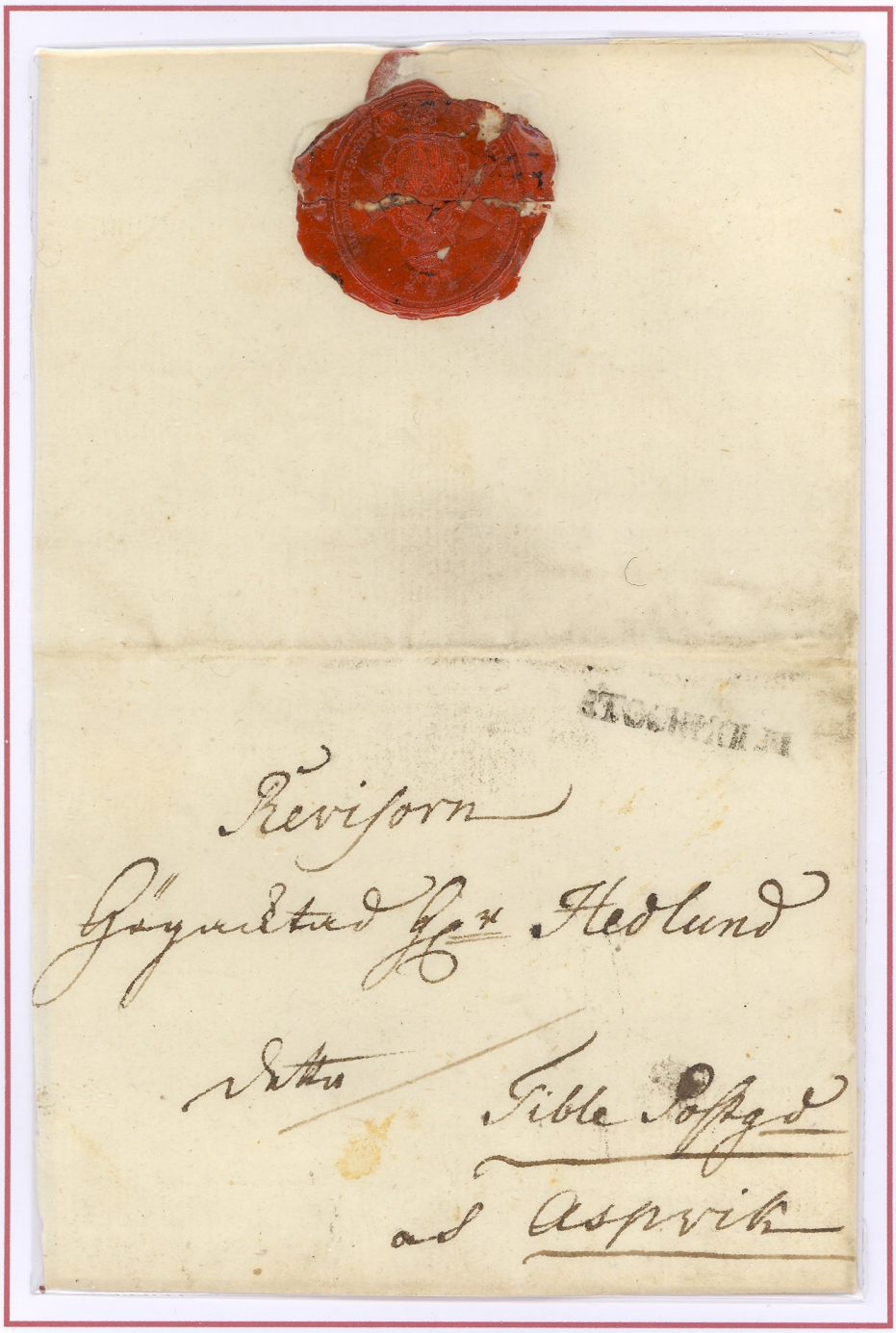

Sigillets omskrift: TROGEN UNDERSÅTE GOD REDIG MEDBORGARE

Lösbrev med normalstämpel 4, Stockholm typ 3, i bruk **1752-1770**, (ingen kartering)

(till) Revisorn Högaktade Herr Hedlund detta / **Tible Postg(år)d och Aspvik**

Brevet, som kan tillskrivas stämpelns senare tid,
har gått löst i Aspviks postväska som lämnats av vid Tibble postgård,
på den Stora Västra Postvägen från Stockholm mot Enköping.

Lösbrev kostade 1 öre silvermynt till postmästaren (1707-31/12 1785)

Brevet saknar innehåll och datering, kräver **utredning**:
Hedlund föddes 1735, var 17 år när stämpeln togs i bruk.
Han var aktiv i tjänst 1771, d.v.s. efter stämpelns kända användning.
Slutsats: Brevet måste tillskrivas stämpelns senare användningstid.

D 28/2, återsändt qvittet undertecknat och attest

Till Herr postförwaltaren Lindstedt i Norrtälje.

medfälde 8 Rd — 8 ß —

Det bryckta quittenet till underskrift mottagt efter af Erik Hansson.

1826 11/2 utgifvit, till Erik Hansson i Sätuna, att widare befordra till Wederbörande Bärby emot quittance 8 — 6.

Postlönen till Bärby postförare för sednare hälften af nästledit år tär jag mig friheten härhos öfwersända med åtta Rd 6 ß. Banco, under anhållan om dess utbetalande emot Quitto å närlagde Quittence, som derefter behörigen attesteradt, till mig torde benägit återsändt warda.

Roterings-ersättningen för sidstl: år skola postförarne framdeles bekomma. För denna gång uteblir den af orsak, att Uträkningen därå åt annat ställe är utsänd till quittering. Stockholm af Länets post Inspection den 31 Januarii 1826.

ef.
M. Borgström.

Ex: Lars-Magnus Sjöholm. Unikat

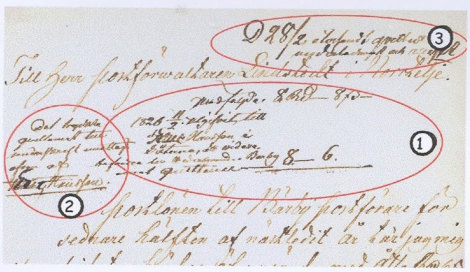

31 januari 1826, uppdrogs postmästaren i Norrtälje att betala postlön 8 Rd 6 Sk Banco till Bärby postförare för andra halvåret 1825.

Inringade noteringar visar hur Lundstedt skötte detta:
1 Sände pengar och kvitto med postbonden på Sätuna, 1 mil v. om staden, f.v.b. till Bärby postgård, ytterligare 1 mil på postvägen mot Uppsala.
2 Notering att kvittot kommit tillbaka.
3 Notering att han återsänt kvittot med attest till postinsp. i Stockholm.

Karta 1740

Till postböndernas skyldigheter hörde även befordran av lös-/postväskor åt korrespondenter som träffat avtal därom med ett postkontor. Kom man inte överens om villkoren, kunde man vända sig till Över Postdirektören

Till Kong. Öfver Postdirectionen.

Sedan Herr Kyrkoherden O. Hallströmer ~~tillträdt~~ Husby ~~Pastorat~~ Pastorat, ~~[illegible]~~ blef emellan honom och oss öfverenskommit, att Wi, mot wedergällning af Tre R:dr B:co årligen, skulle föra dess enskilda postwäska emellan Norrtelje Kong. Postcontoir och vårt hjemwist Sätuna Posthemman. —

Sådant har skedt, och för den förflutna tiden intill sistl. April monads slut hafwa wi den öfverenskomna wedergällningen erhållit.

Som Herr Kyrkoherden nu, godtyckligen, vill nedsätta den öfverenskomna vedergällningen, från 3 till 2 Rd Banco årligen, och wi icke anse honom berättigad att å sin sida bryta Contraktet, utan att wi å wår sida frikallas från skyldigheten att föra hans enskilda postwäska, så och till följe af Kongl. Öfver Posdirectionens Kungörelse i detta ämne, den 8 Mars 1824 – mom. 4o, henskjuta Wi i största Ödmjukhet denna sak till Kong. Öfver Postdirectionens pröfning och afgörande.

Wi anse oss hermed ~~[illegible]~~ till förekommande af möjligen skeende försök till sanningens bortblandande kunde medföra, att sedan Kyrkoherden Hallströmers

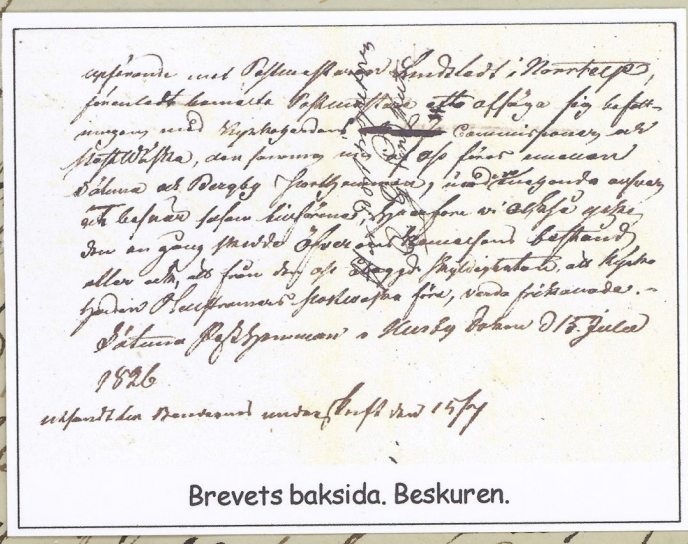
Brevets baksida. Beskuren.

Koncept till besvärsskrivelse 15 juli 1826 från postbonden på Sätuna i Husby socken, väster om Norrtälje, som hade kommit i konflikt med kyrkoherden.

"Till Kongl. Öfver Postdirectionen.

Sedan Herr Kyrkoherden O. Hallströmer Tillträdt Husby Pastorat, blef emellan honom och oss öfverenskommet, att wi, mot wedergällning af Tre R:dr B:co årligen, skulle föra dess enskilda postwäska mellan Norrtelje Kongl. Postcontoir och vårt hjemwist Sätuna Posthemman.

Sådant har skedt, och för den förflutna tiden intill sistl. April monads slut hafwa wi den öfwerenskomna wedergällningen erhållit.

Som Herr Kyrkoherden nu, godtyckligen, vill nedsätta den öfverenskomna vedergällningen, från 3 till 2 Rd Banco årligen, och wi icke anse honom berättigad att å sin sida bryta Contraktet, utan att wi å wår sida frikallas från skyldigheten att föra hans enskilda postwäska, så och till följe af Kongl. Öfver Posdirectionens Kungörelse i detta ämne, den 8 Mars1824 – mom. 4o/ Henskjuta Wi i största Ödmjukhet denna sak till Kongl. Öfver Postdirectionens pröfning och afgörande.

Wi anse oss hermed på förhand böra nämna, till förekommande af de hädelser, som möjligen skeende försök till sanningens bortblandande kunde medföra, att sedan Kyrkoherde Hallströmers uppförande mot Postmestaren Lindstedt i Norrtelje föranledt bemälte Postmestaren att afsäga sig befattningen med Kyrkoherdens Commissioner och postväska, densamma som af oss föres emellan Sätuna och Bergby Posthemman, som dess medhavda ansvar och besvär såsom tillförnes, hvarfore wi också yrka den en gång skedda öfverenskommelsens bestånd, eller ock, att från den oss ålaggda skyldigheten, att Kyrkoherden Hallströmers postwäska föra, vara frikallade.

Sätuna Posthemman i Husby Socken d 15. julii 1826"

Lösbrev Stockholm 19/4 1839, adresserat: Wahlsta, Mörby och Åby

Inlämnat och postbehandlat i Stockholm.
Då det inte skulle passera något annat postkontor är det okarterat.
Sänt med diligensen mot Uppsala.

Avlämnat löst eller i väska på postgården Wahlsta.

Vidare till Mörby gård, som 1833-1855 ägdes av Kronofogde Johan Gustaf Andersson.
Han kan ha haft en lösväska för egen del eller gemensam för flera korrespondenter.

Slutligen, med privat eller samordnad skjuts, till Åby vid Husby-Långhundra kyrka,
ca 10 km norr om Mörby,

Mörby fick poststation år 1863, Husby 1875.

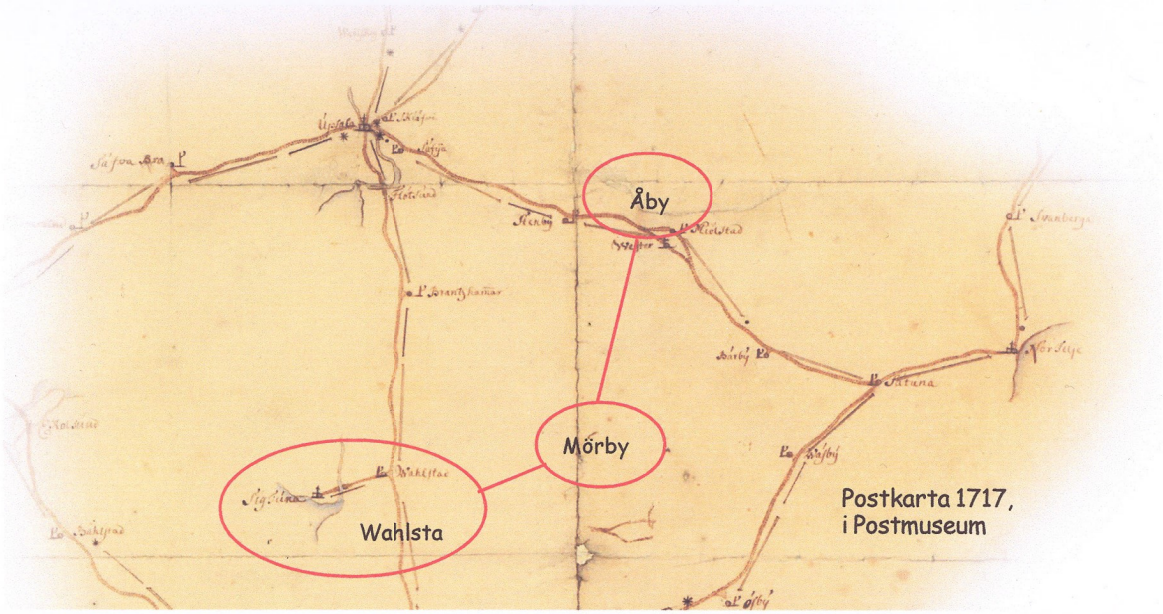

Postgården Wahlsta inrättades av allt att döma redan i samband med inrättandet av Norra postvägen år 1636. Här växlades post till och från till Sigtuna, här när staden 20-30 år senare fick sitt postkontor.

I mars 1829 startade reguljär diligensfart mellan Stockholm och Uppsala, med två turer i veckan i vardera riktningen. Diligensen ersatte kärrposten som tidigare skulle dras av postgårdens hästar. Att brevet har dirigerats över Wahlsta visar att gården ännu år 1839 spelade en viktig roll i postväxlingen.

Brevomslag med två lokalportomärken och baksides fyrkantig stämpel LOKALBREF 3DJE TN 11/3 1859
(till): **Kaptenen Välborne Herr H.Y. Zacco, Åby & Mörby**

Det är ca 8 mil till Åby. Hur långt sträckte sig lokalbrevbäringen och Stockholms närområde?

Frankeringen med två lokalmärken förbryllar!
Från 1/7 1858 räknades det svarta lokalfrimärket som 3 öre, vilket var portot för ett lokalbrev inom Stockholm. Brevbäraren skulle ha lika mycket för sitt besvär, betalat av mottagaren. Avsändaren kunde betala brevbärarskillingen med ett andra märke på brevet.

Två slutsatser och två obesvarade frågor:
Ett brev med allmänna posten kostade 12 öre. Mörby hade avtal om postväska med Stockholm. Genom att lämna in brevet till Lokalbrevkontoret kunde avsändaren spara 9 öre.

Överfrankerat? Eller kan två märken förklaras av att både lokalpostkontoret och allmänna posten i samma byggnad skulle ha var sina 3 öre? (Obesvarat i litteraturen.)

Ett privatägt **lokalbrevkontor**, skilt från allmänna posten, inrättades i Stockholm den 1 juli 1855, inrymt i posthuset på Lilla Nygatan. Ett år senare utgavs det svarta **lokalfrimärket**, endast giltigt i Stockholm med omnejd. Märket gällde för 1 Sk B:o, från 1 juli 1858 3 öre.

Märkets användning var begränsat till: 1 = lokalbrevporto, högst 4 lod (ca 53 g), 2= lösbrevporto inom Stockholms närområde, högst 8 lod (ca 106 g) och 3 = utbärningsavgift i Stockholmsregionen.

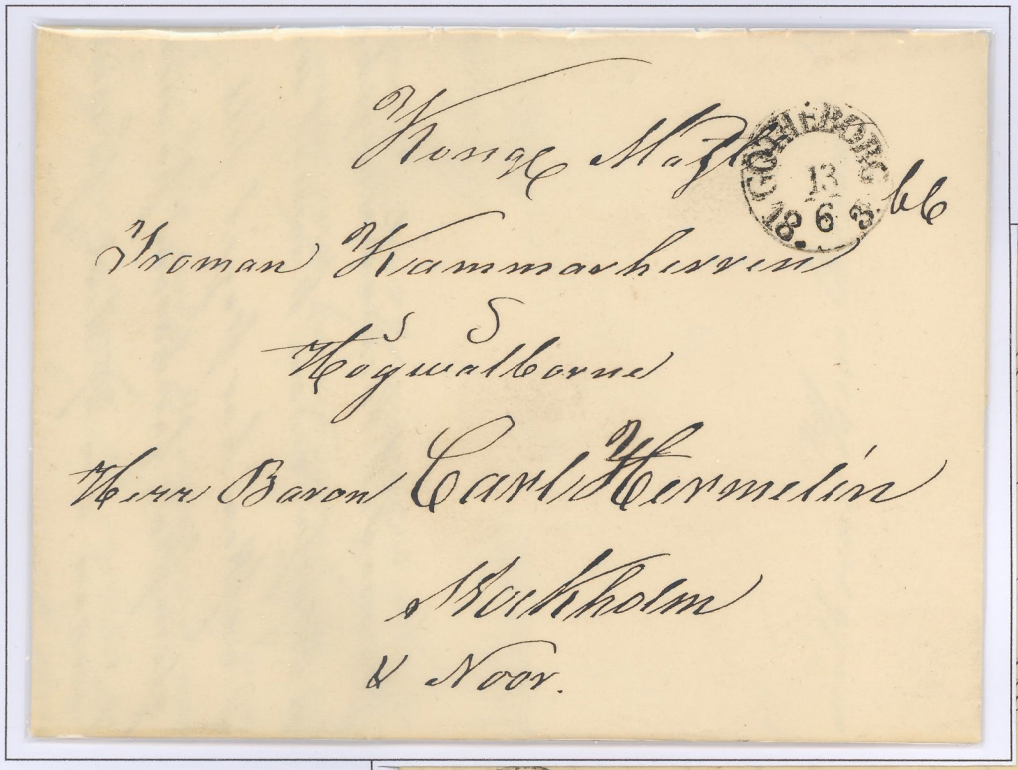

Herrgården Noor, Knivsta, hade avtal med postkontoret i Stockholm, fastän avståndet till Uppsala var mycket kortare

Två brev från Göteborg 13/6 1835 respektive 6/1 1836 till Stockholm & Noor
I Stockholm sorterades breven till **lösväskan** som sändes med diligensen på linjen mot Uppsala, lämnades (troligen) av vid postgården Branshammar.

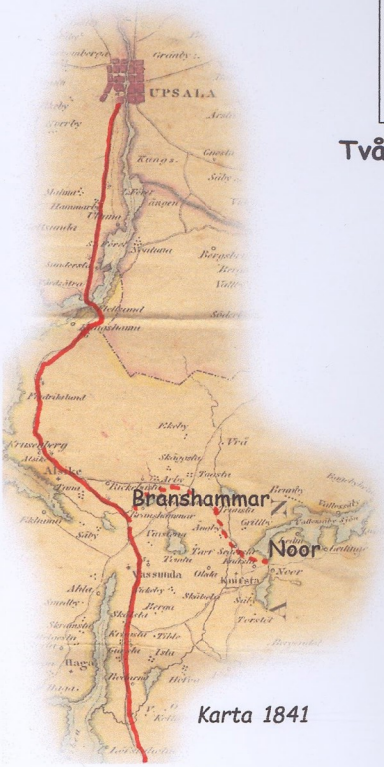

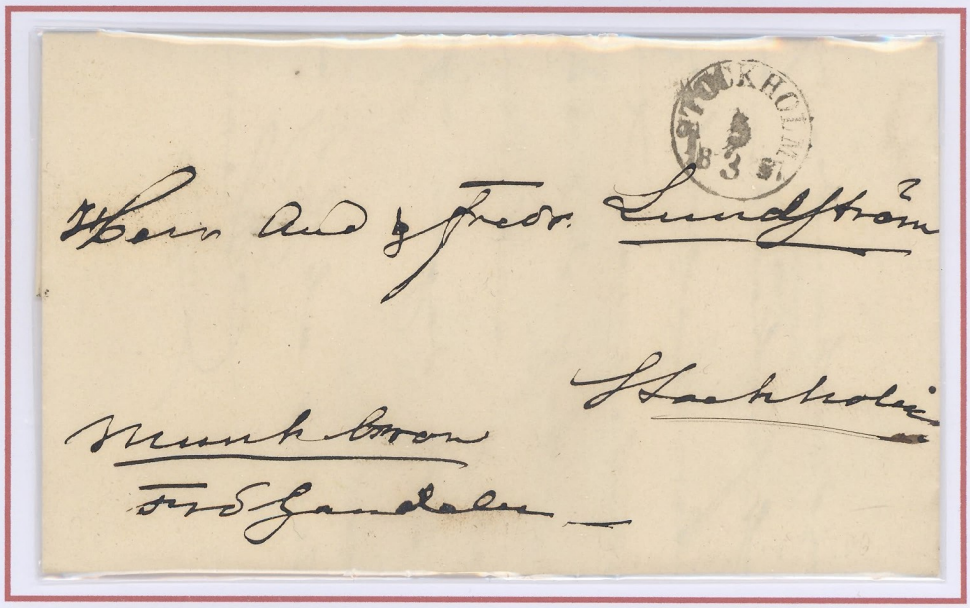

Lösbrev från Noor, ofrankerat, stämplat vid ankomsten, **Stockholm 5/3 1857**.

Det finns två alternativ hur brevet kunde föras till Stockholm: nedlagt i diligensens brevlåda under dess uppehåll på postgården Branshammar, eller i Noors lösväska med diligensen.

Stämpeln till höger kan tydas som att det blev betalt av avsändaren. Taxa 3 öre.

Från Tyskland till Stockholm, Ekebyholm & Christineholm
Stämpel HAMBURG K.S.P.A. (D) (4)/9 1862. Notering via Lübeck.
Lösenstämpel 45 öre slagen i Stockholm, den var i bruk 1858-1870.

Befordran: Ekebyholm ligger strax väster om Rimbo, inte långt från den då aktuella kärrposten mellan Uppsala och Norrtälje. Ändå valde Baron Peyron , i likhet med Rånäs, att hålla sig med egen postväska från Stockholm. Peyrons **gårdsväska** tjänade två näraliggande gods: Ekebyholm och Christieholm.

STOCKHOLM 30/1 och 3/2 1863 till Rusthållaren Hans Bergman Bergby,
medfölier Baron Oxenstiernas påst till Rimbo prestgård

Befordran: Baron Oxenstierna, på Mörby slott i Fasterna socken, hade en samordning med Rimbo **prästgårds-/socken väska.** Den fick även rusthållaren på Bergby nyttja. Bergby var en stor gård några km söder om Rimbo kyrka. Brevet är inlämnat i Stockholm fredagen den 30/1 1863, utsänt tisdagen den 3/2. Fredag och måndag middag avgick postdiligensen från Stockholm till Grisslehamn. Två turer med Grisslehamnsposten fick brevet stå över. Tisdag gick ingen Grisslehamnspost.
Det visar att väskan blev utlämnad till ett privat bud på tisdagen och att Rimbo inte anlitade allmänna posten för befordran av socknens väska. **Riksporto,** se nedan.

Lösbrev eller lokalbrev kostade 3 öre. Brev som passerade en postanstalt skulle taxeras med riksporto 12 öre, även om det inte hanterades där. Då en poststation hade inrättats i Brottby den 1/2 1862, kunde brev från Stockholm som passerade Brottby i en väska till Rimbo inte längre taxeras som lösbrev. Rimbo fick en poststation 1875.

Rånäs Bruk valde avtal med Stockholm för sina lösväskor, fastän Uppsala och Norrtälje var närmare. Med avståndsbaserad taxa blev avgående post billigare från Stockholm. Men främsta skälet var nog att bruket hade regelbundna foror till staden. De antas ha tagit kortaste vägen förbi gästgiverierna Lindberga, Kimsta och Rotebro. Brukets väska **betjänade även socknarna Fasterna och Knutby**. Väskan kan följas från 1830-talet till 1884 då Rånäs fick järnväg och poststation.

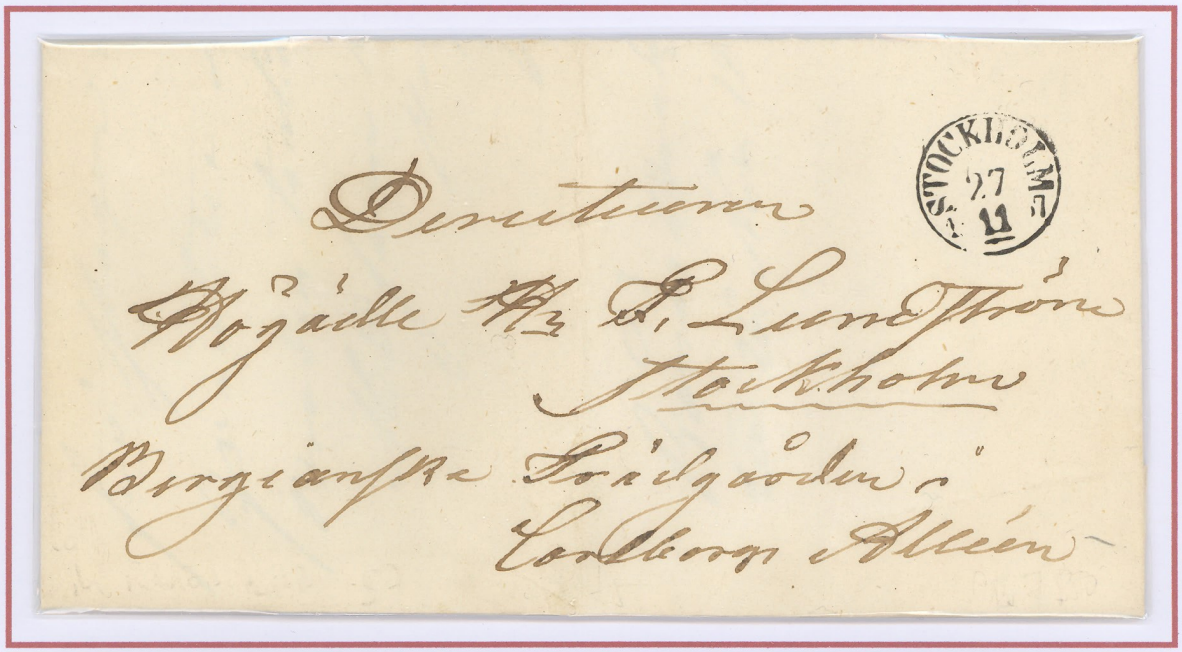

Lösbrev från Rånäs, daterat 26 Nov 1857, stämplat STOCKHOLM 27/11 1857

Dateringarna antyder att skjutsen, i brukets brevväska, från Rånäs till Stockholm gick över dagen. Brevet fick sin enda postbehandling i Stockholm. Ofrankerat i tidig frimärkstid. Taxa 3 öre.

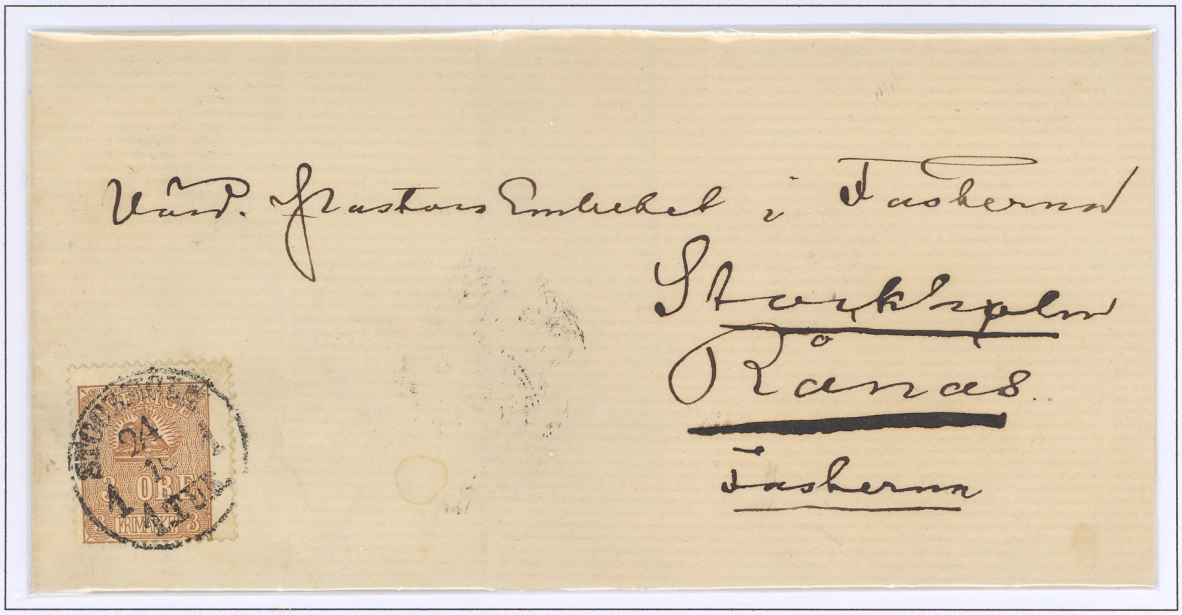

Lösbrev till Rånäs och Fasterna.

Postbehandlat enbart STOCKHOLM 1.TUR 24/10. Därefter direkt sorterat till Rånäs väska.

Årtal saknas. Frankeringen 3 öre typ B ger tidigast sept. 1863. Den bortre tidsramen borde ha varit den 1/2 1862, då poststationen Brottby inrättades. Brev som passerade en postanstalt skulle taxeras med riksporto 12 öre, även om det inte hanterades där. **Av det bör man dra slutsatsen: Rånäs svarade själv för transporten av väskan** och "postens slutstation" var posthuset i Stockholm, där väskan packade och hämtades ut. **Därmed var brevet levererat.**

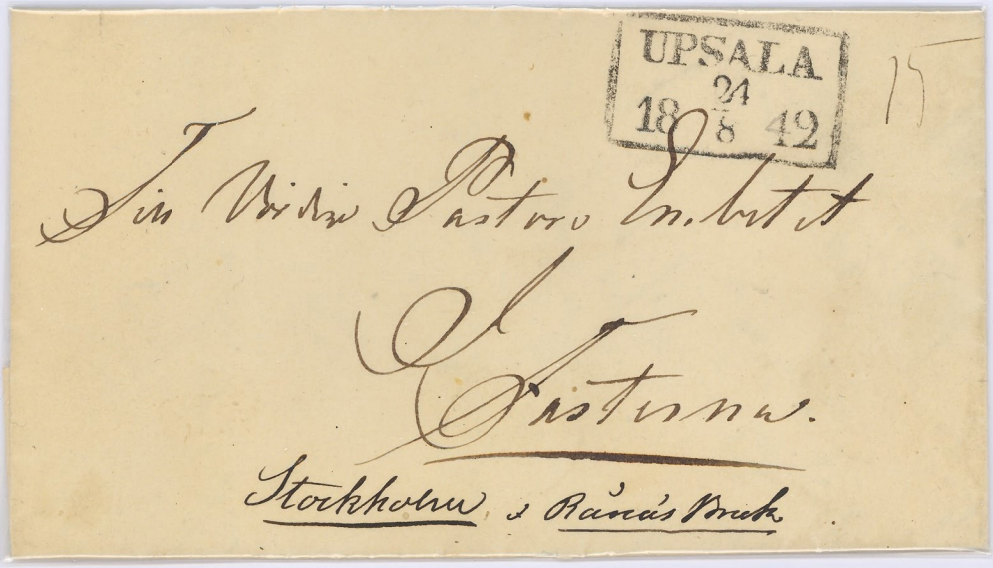

Brevet t.v. har gått **löst från Hökshuvud till Uppsala** för en första postbehandling. (Denna väg var lika lång som till Rånäs.)

Från Uppsala med diligens till Stockholm, där brevet har lagts i **väska till Rånäs.**

Portot från Uppsala till Stockholm var 4 sk b:co. Taxa 1835- 30/6 1855

UPSALA 24/8 1842, daterat: Hökshufvud 15 augusti
Till Vördiga Pastorsembetet i Fasterna, Stockholm & Rånäs bruk

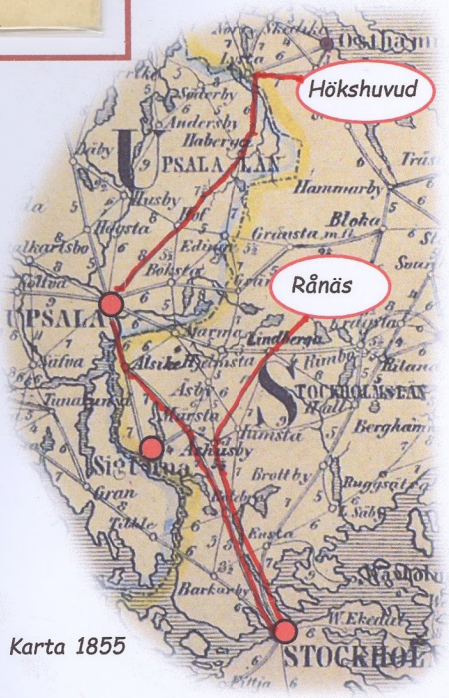

Karta 1855

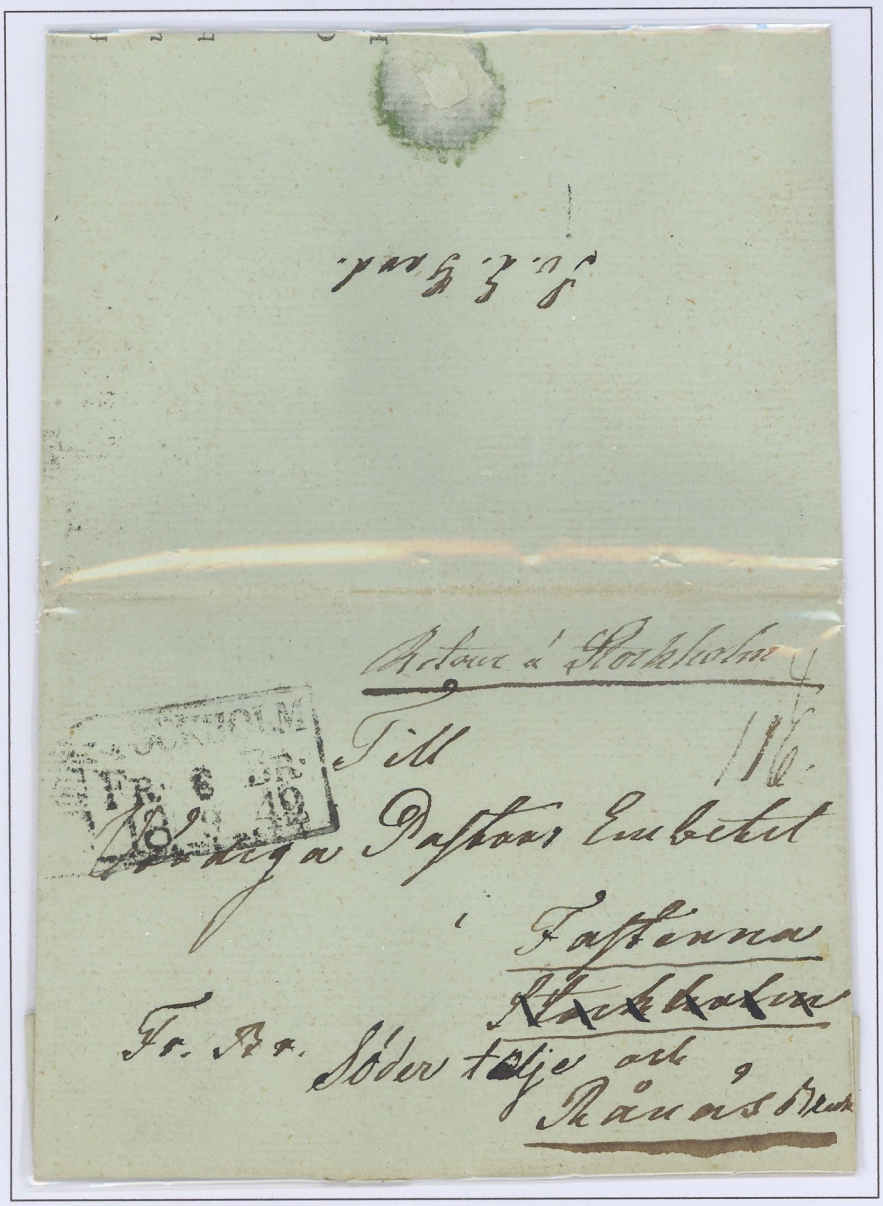

STOCKHOLM Fr. Br. (typ3) 6/9 1842
till Vördiga Pastors Embetet Fasterna, Stockholm och Rånäs Bruk.

Av någon anledning ändras Stockholm till Södertälje, varifrån brevet sändes **Retour á Stockholm.**

Så har brevet fått två karteringar. Om allt gått rätt till, hade brevet inte passerat mer än ett postkontor, aldrig karterats, bara lagts i Rånäs lösväska.

(Omkarteringen i sig strider mot regelverket)

Avsändare på baksidan:
Sv.L.Gard. = Svea Livgarde

I CENTRALA Uppland, mellan Mälaren och Grisslehamnsposten och postvägen Uppsala-Norrtälje i norr, fanns till början av 1862 endast 3 pk: Stockholm, Uppsala och Sigtuna. Lantpoststationerna Brottby och Mörby inrättades 1862 resp. 1863. I samband med öppnandet av Norra Stambanan den 20/9 1866 drogs den långlivade Norra Posten in och 7 förenad poststationer inrättades.

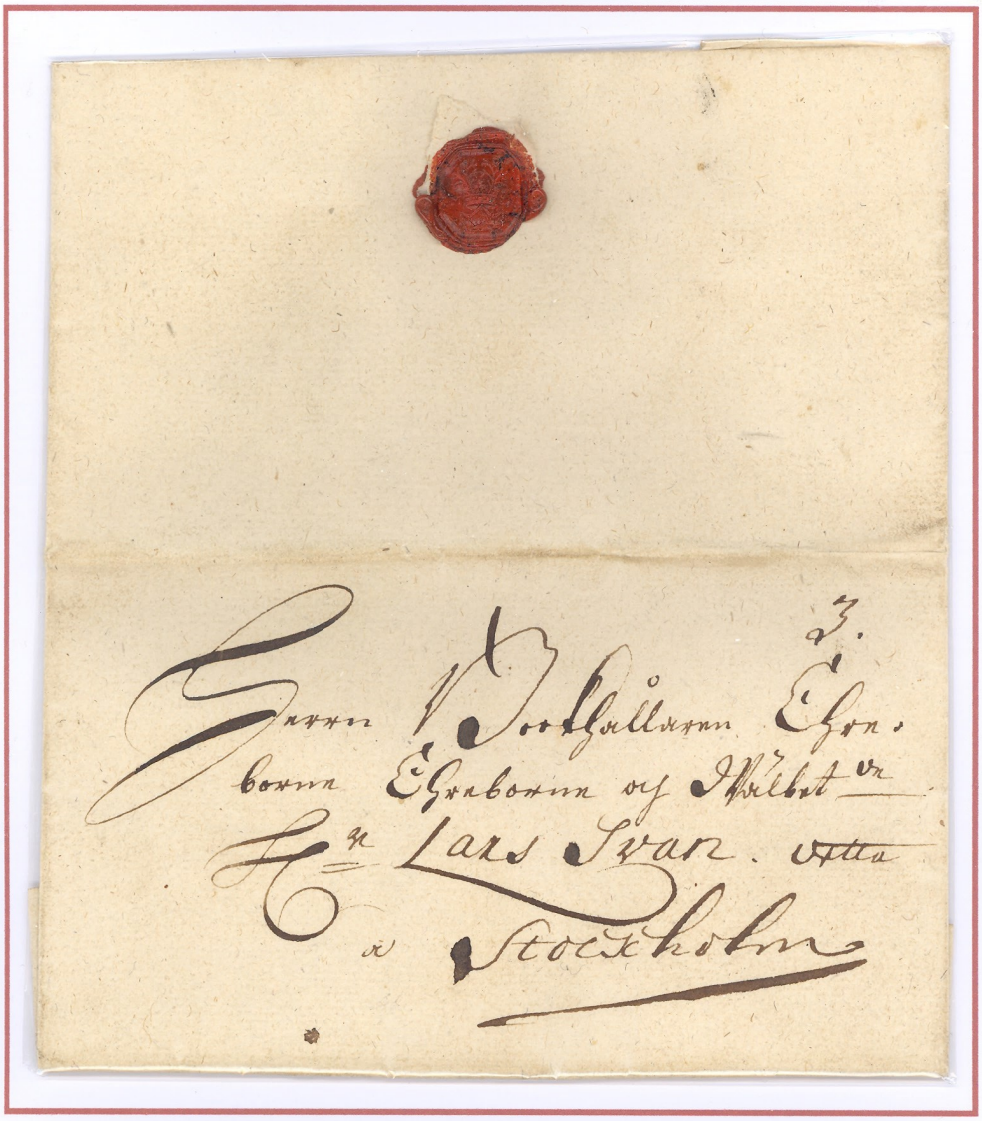

Unikat. Ex Beckeman

Brev från Sigtuna till Stockholm, daterat 7 aug 1700.
Undertecknat av M(årten) Littz, Sigtunas förta kända postmästare, 1698-1702.
Det äldsta kända brevet med allmänna posten från Sigtuna.

Befordran: Denna tid passerade Stora Norra Posten Sigtuna två gånger i veckan i båda riktningarna. Sigtuna var det enda postkontoret mellan Uppsala och Stockholm.

Taxa: Sigtuna saknas i 1692 års taxa. Brev till Stockholm från näraliggande orter som Enköping, Norrtälje och Uppsala kostade 2 öre silvermynt. Det bör även ha gällt Sigtuna.

Vid sekelskiftet 1600/1700 visste inte Postverkets högsta ledning vem som var postmästare i Sigtuna. Postkamreren Lars Skragge, högsta ansvariga för postens räkenskaper, skrev den 1 februari 1698: "Uti Sigtuna stad haver härtills ingen viss postförvaltare varit förordnad, där likväl av de ankomne kartorne befinnes därifrån åtskillige brev avgå, vem därom beställer och postpenningarne anammar, är mig obevisst, ty tyckes vara nödvändigt, att ock en viss postmästare därstädes förordnas".

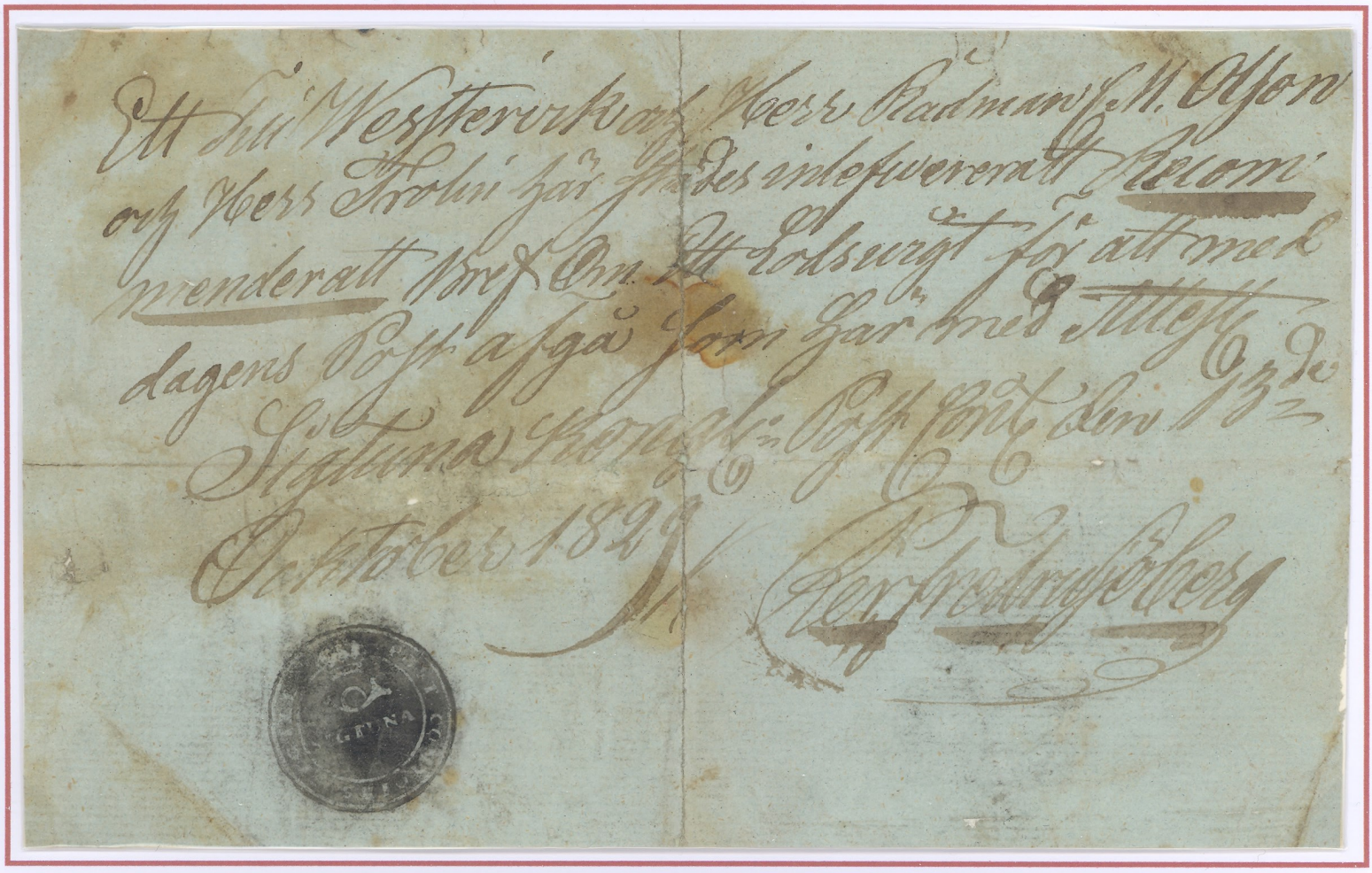

Sigtuna 13de Oktober 1829, kvitto å rekommenderat brev till Westervik **stämplat med postkontorets sigill**
Porto: Sigtuna-Västervik var 6 Skilling, inlämningsavgiften för Rek kostade 8 Skilling. **Unikat**
Ex Karl-Erik Stenberg, senare Arne O. Olsson

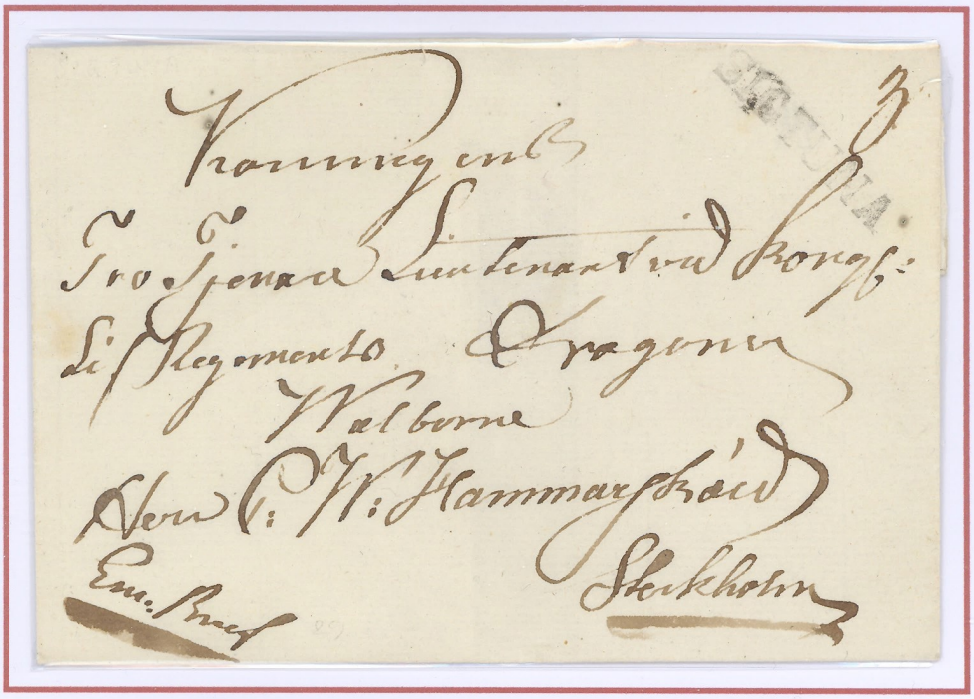

SIGTUNA till Stockholm Nst 4 i bruk 1819-1829
Befordrat: kärrpost Sigtuna-Märsta och Stora Norra Posten. Porto: 2 skilling. Taxa: 1819-1830
Sällsynt stämpel. SSPD:s inventering 1977 fann **bara 8 på privat hand**.

SIGTUNA 19/12 1832 (typ 1) till Örebro, Gellersta socken
Befordrad: Kärrpost till Märsta, diligens till Stockholm,
sedan kärrpost Stora Västra Posten. Betalt brev.
Porto: 6 skilling banco, taxa 1831-1834

SIGTUNA Nst 6
båda typer är mycket sällsynta

Typ 1 levererades i sept 1830
i bruk till årsskiftet 1833-34.
Gravör: Ludvig P:son Lundgren

Typ 1 kunde inte avbildas i
SFF:s specialhandbok 1973.
Betecknades då som okänd.

Typ 2 var i bruk som huvud-
stämpel 1834 till våren 1838.
Gravör: Mauritz Frumerie
5-10 kända 1973.
Brevet nedan var förlaga till
avritningen i handboken ovan.

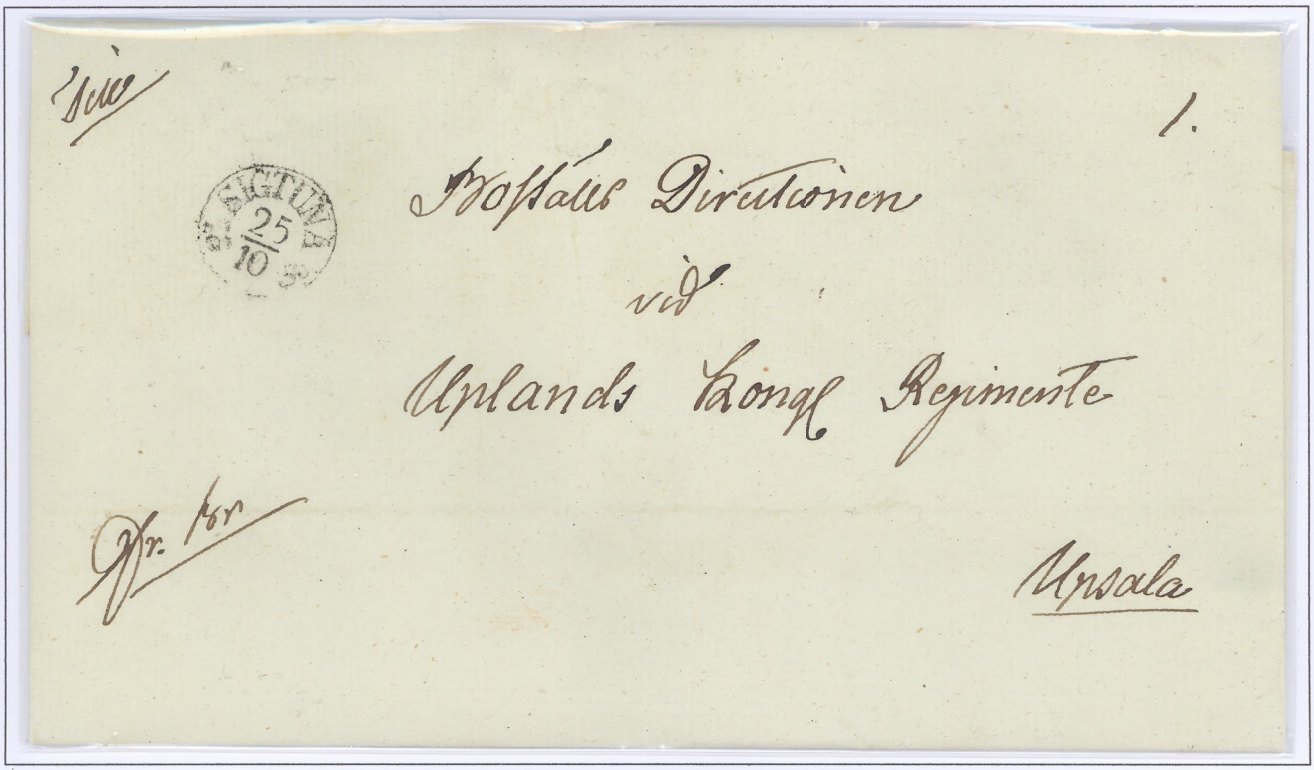

SIGTUNA 25/10 1835 (typ 2) till Uppsala
Befordrad: Kärrpost till Märsta, diligens till Uppsala. Porto: 3 skilling banco.
Fribrev, förslutet med KONGL: UPLANDS REGEMENT: CHEFS EMBETES SIGIL.

Sigtuna var postkontor till 1873, postexpedition 1874-1877, sedan poststation. Tidiga brev är rariteter.
I 47 år, 1830-1877, var Jacob Albrekt Wahlberg postmästare. Han misskötte alla stämplar.

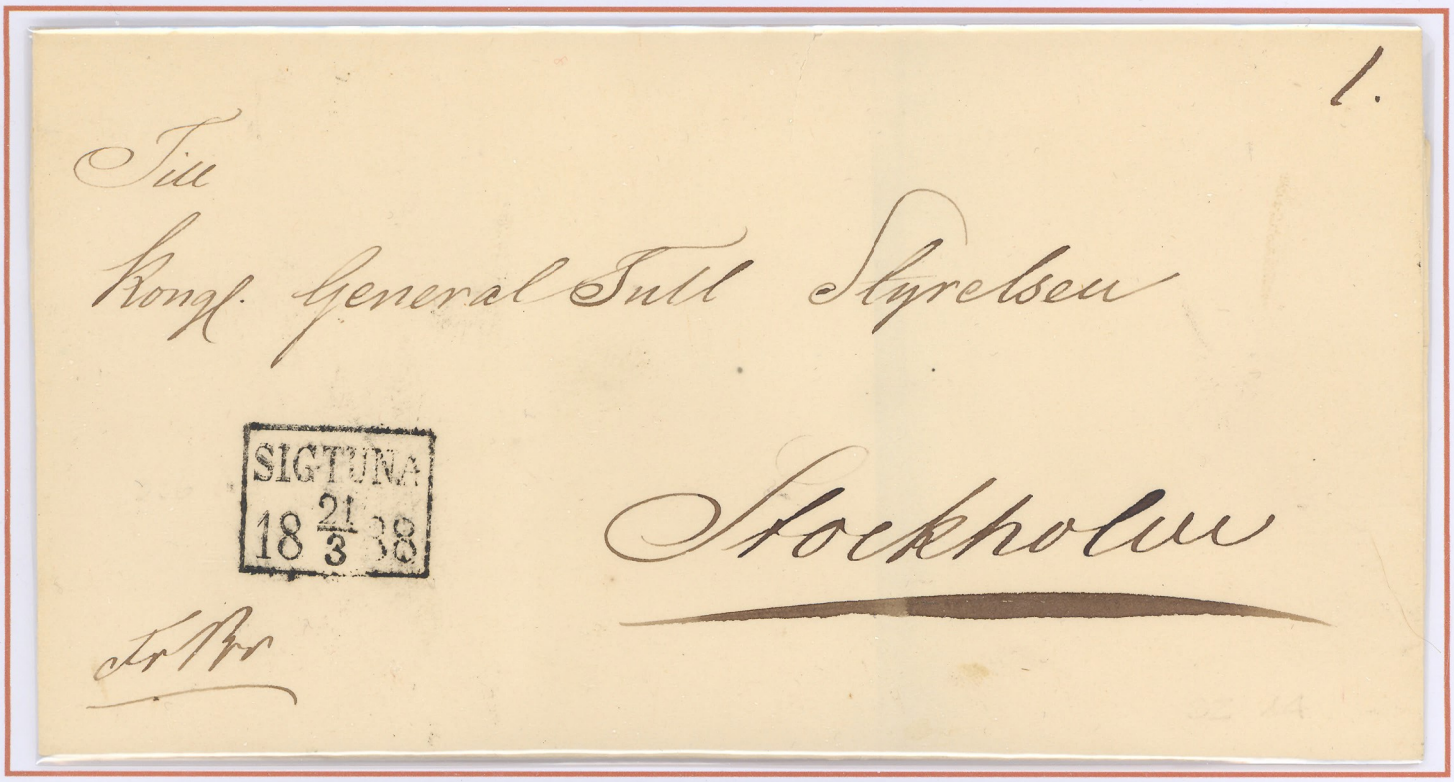

SIGTUNA 21/3 1838 till Stockholm, fribrev med stadens 36 mm stora sigill.

Befordran: kärrpost Sigtuna-Märsta, därifrån diligens (2 ggr/v). Porto: 3 Skilling Banco, taxa: 1835-30/6 1855.

Nst 7 typ 1, grav. Ludvig P:son Lundgren lev. i början av mars 1838, i bruk till våren 1844. Från januari 1843 fanns även den vanligare typ 2. I handboken 1974 klassade K-E Stenberg typ 1 som RR, 1-2 kända. Detta är den tidigaste och vackraste. Postmästare Wahlberg rengjorde aldrig en stämpel och misskötte dynan!

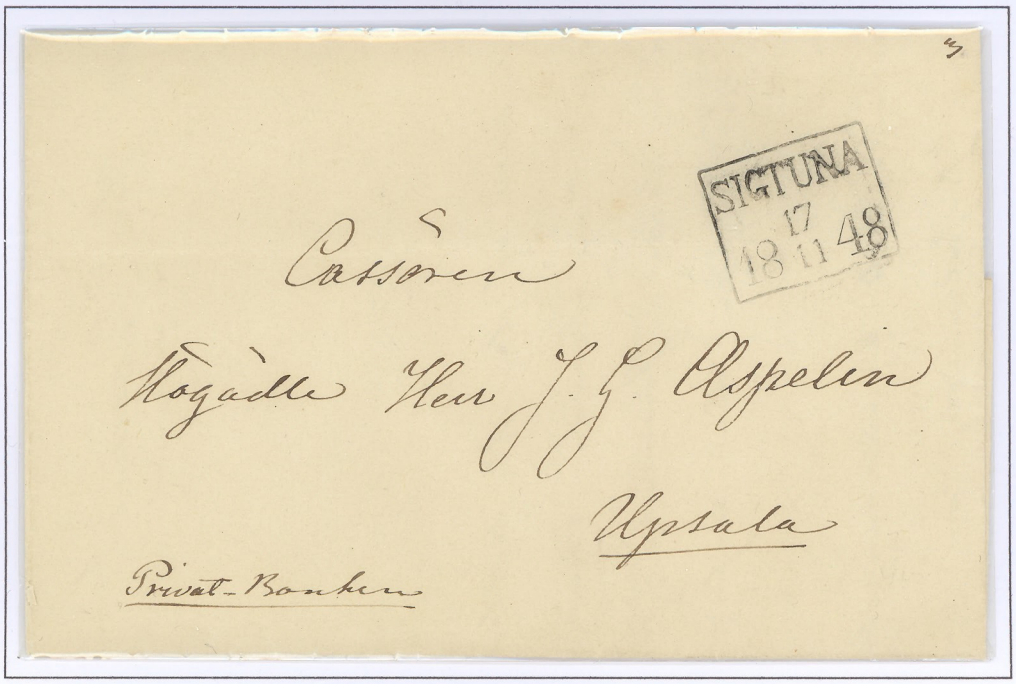

SIGTUNA 17/11 1848 till Uppsala

Befordran: kärrpost Sigtuna-Märsta, därifrån med så gott som daglig diligens från Märsta gästgivaregård.
Porto: 3 Skilling Banco, taxa: 1835-30/6 1855.

Nst 7 typ 2, grav. A. Lilja, i bruk 1843-1855. Den fick nya årtalssatser 1848 och 1851, graverade A. Salmson.

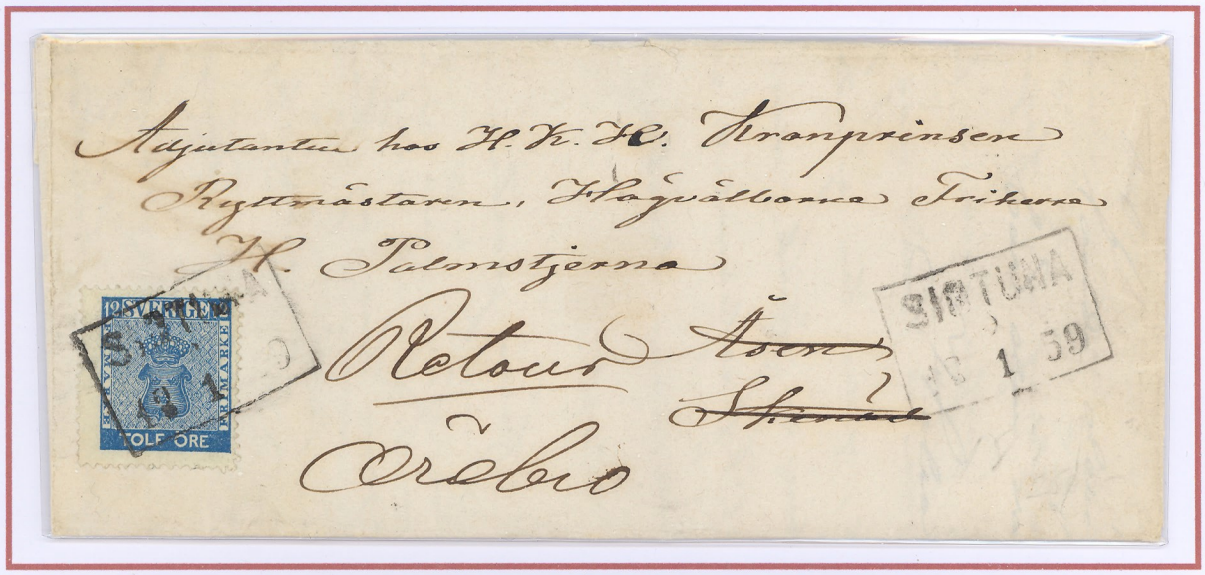

Ex Beckeman

Raritet

SIGTUNA 2/1 1859 till Åsen, Retour Örebro
Brevet är daterat Torslunda d. 2/1 1859.
Gården Torslunda hade avtal om postväska med Sigtuna.

Befordran: privat postväska till Sigtuna, kärrpost till Märsta, diligens till Stockholm.

Vägen därefter faller utanför ramen för Uppland.
Pxp Åsen i Sörmland, inrättad 1850, namnändrades 1862 till Vingåker.

Nst 9 grotesk den enda i sitt slag
Sigtunas 3:e fyrkantstämpel
eftersökt och sällsynt, särskilt på öre, än mera på brev med öre.
Graverad i oktober 1855 av A. Salmson. Känd till sept 1859.

SIGTUNA 8/9 1857 till Gävle.
Befordran: kärrpost till Märsta, diligens Märsta-Uppsala-Gävle.

Sigtuna 9/6 1876 till Neuchatel, Schweiz, genom Tyskland.
Ferdén har 14 registrerade med denna kombination, varav detta är det senaste,
3 veckor innan Schweiz anslöt sig till UPU. Oläslig ankomststämpel.
Taxa 33 öre. Frankerat med Facit 17g, 25f, nyanserade OP.

Portot kan ha fördelats enligt påteckningarna: 14/2 i blyerts = 14 öre svensk andel lika med 2 Silbergroschen.
10 i rödkrita = Schweiz' andel i centime. Wfr i blåkrita = Weiterfranco.

SIGTUNA 17/5 1869 till Paris, Frankrike.
Poste Restante. Datum ändrat med bläck från 15 till 17.
Före UPU: fransk lösenstämpel 8 (decimes) vilket motsvarade 56 öre och
gällde för befordran i säck på järnväg genom Tyskland.
Utväxlat: SUÈDE ERQUERLENES 21 MAI 69.
Ankomst: PARIS POSTE RESTANTE 21 MAI (på baksidan).

Från lilla Sigtuna sändes **bara 96 utrikes brev per år,** i genomsnitt åren 1869-1875.
Postkontoret nedklassades till postexpedition 1874 och till poststation 1877.

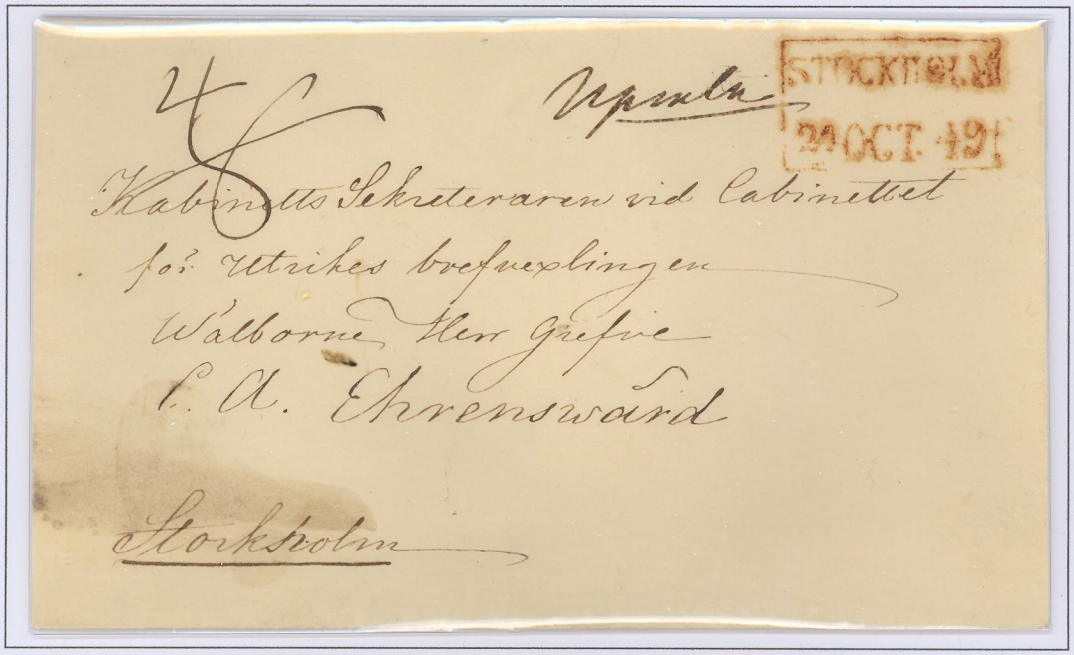

1828 ersatte diligens kärrposterna Stockholm-Uppsala. **1845 även snällpost.**

Från 1835 skulle **ångfartyg** i reguljär trafik ha en låst brevlåda. Den skulle levereras till första bästa postkontor för uttag av breven. Rederiet skulle få hälften av portot.

Motsvarande regler om brevlåda mm gällde diligenser i allmän trafik.

Årstiden antyder om ett brev gått med diligens eller ångbåt.

Ovan
Obetalt med ångbåt från Uppsala.
Med Åf Upland den 20 oktober 1849.
Levererat till Ankommande kontoret i Stockholm som slog den röda stämpeln och noterade lösen: 4 S(k. B:o) och Upsala.

Sådan notering kunde även avsändaren göra, för att inte taxeras från mest avlägsna hamn.

Från mitten av april till mitten av nov. 1849 gick Åf Upsala och Åf Upland, växelvis, 6 d/vecka i vardera riktningen.

Ex Karl-Erik Stenberg

T.v.
Frankerat med ångbåt från Uppsala.
Daterat 2 maj 1858, ankomststämplat Stockholm 3 MAJ 58
Notering:
Högst angeläget.

Cert HOW

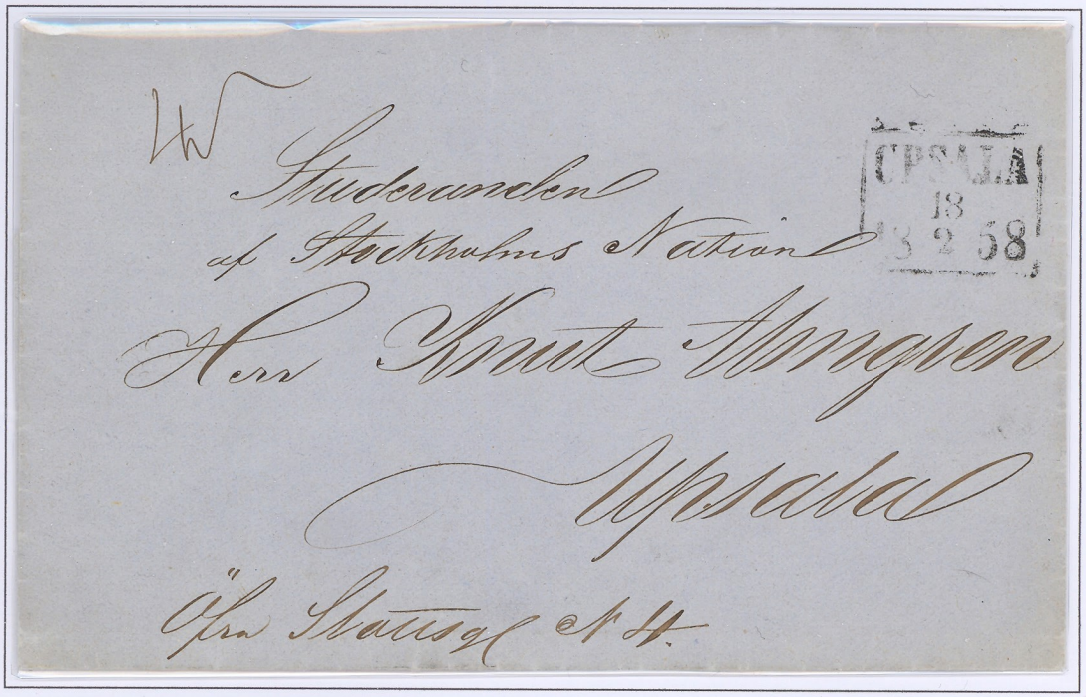

T.h.
Obetalt med diligens från Stockholm.
18/2 1858
är ej seglationstid.
Åtföljande varuleverans nämns i brevet daterat samma dag.
I Uppsala slogs ankomststämpel och lösen noterades lösen 4 S(k. B:o)

Från sommaren 1853 hade Posten avtal med ett redei, att den tid på året då det gick ångbåtstrafik Stockholm-Uppsala skulle posten fraktas med båt. Seglationstiden var vanligen maj till september, ibland längre. Denna trafik lämnade inga postala spår. Trafiken fortgick tills Norra Stambanan öppnade den 20/9 1866.

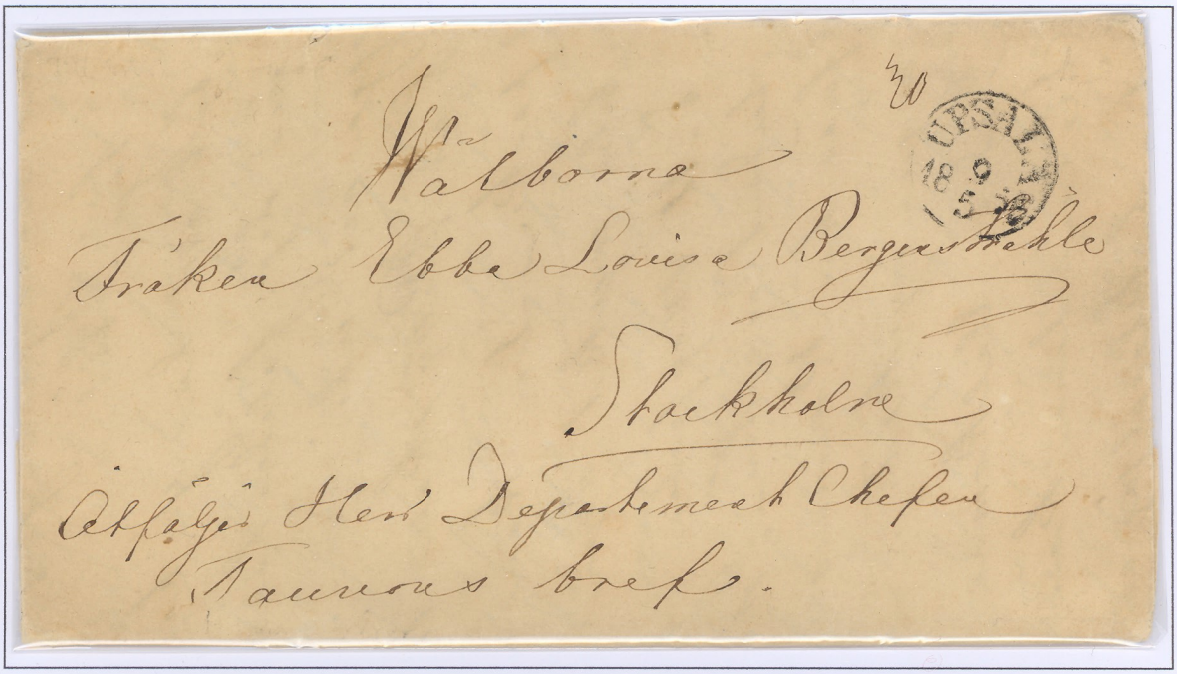

UPSALA 9/5 1855, betalt och karterat brev med ångbåt till Stockholm.
Under seglationstid, knappt två månader innan frimärken infördes, fraktades detta karterade **brev i säck.**
Porto 4 skilling banco. Notering: Åtföljer Herr Departement Chefen (Tannens) bref.

Obetalt brev med ångbåt från Stockholm till Uppsala.
Daterat Stockholm 10 september 1858, **postat i brevlåda på Åf** med destination Uppsala.
Ankomststämplat samma dag UPSALA 10/9 1858 (typ 5).
Lösen-notering 12 öre, enhetsporto för enkelt brev.

Vid införandet av enhetsportot kunde brev sändas ofrankerade eller underfrankerade, utan att Postverket krävde mottagaren på mer än felande belopp i lösen.

Kartbild:
sekelskiftet

Fyra ångbåtspostexpeditioner (ÅBXP) gick på Norra Mälaren före år 1900:
Åren 1880-1900 gick två parallella båtar. Ingen gick upp i Fyrisån till Uppsala.

Nr	Tid	Rutt	Fartygets namn
18	1871/1872-1876	Stockholm-Örsundsbro	Mälaren/Upland
22	1876-1877	Stockholm-Finstaholm	Wenngarn
55	1878-1879/-1909	Stockholm-Örsundsbro	Örsundsbro/Upland
10	1880-1887/-1900	Stockholm-Örsundsbro	Nya Örsundsbro/Sigtuna

ÅBXP Nr 22
1876-1877
Å/f Wenngarn
Mycket svår

ÅBXP Nr 10
1880-1887
Å/f Nya Örsundsbro
1888-1900
Å/f Sigtuna

ÅNGBÅTS PXP Nr 18
15/7 1874,
Å/f Upland
på väg från
Örsundsbro
motStockholm,
transitstämpel
på baksidan.
Sedan NSB till
Knivsta,
stämplat
PKXP Nr 9.

Allt på en dag

Ex Lennart Kron

ÅBXP Nr 55
1878-1879 endast
två säsonger på
Å/f Örsundsbro

ÅNGBÅTS PXP
Nr 55 (blå)
7/10 1890,
Å/f Upland
på väg mot
Stockholm.
Daterat Sjöö
6/10 1890,

Den 20 september 1866 öppnades Norra Stambanan för trafik. Samtidigt inrättades 7 förenade poststationer: Järfva, Rotebro, Wäsby, Rosersberg, Märsta, Knifsta och Bergsbrunna. De skulle växla post direkt med varandra, med Stockholm och Uppsala samt med Sigtuna och Mörby.
De två senare, som tidigare växlat med diligensen vid Märsta gästgiveri, skulle nu växla vid tåget.

Poststationerna försågs med datumlösa strålstämplar. Även lantpoststationen Mörby fick en stråstämpel. Dessa stämplar användes till 1870, då poststationerna fick datumstämplar. Strålstämplarna skulle bara användas till att makulera frimärken på ankommande brev, som av någon anledning inte var postbehandlade och stämplade. Det kunde bara bli brev från någon av de andra poststationerna, eller brev postade på tågets brevlåda. Överordnad post, som regel järnvägpostkupé, skulle slå datum.

De flesta strålstämplarna är sällsynta, många är rariteter, några är okända

Märsta

Rosersberg

Mörby

Järfva

Cert H.O.W.

Rotebro
känd i 3 exemplar

Wäsby

Till en början hade postkupén ingen stämpel.

Fullständig postkupéexpedition inrättades först den 15/5 1868

Den fick stämpel med initialerna **N.S.B.**

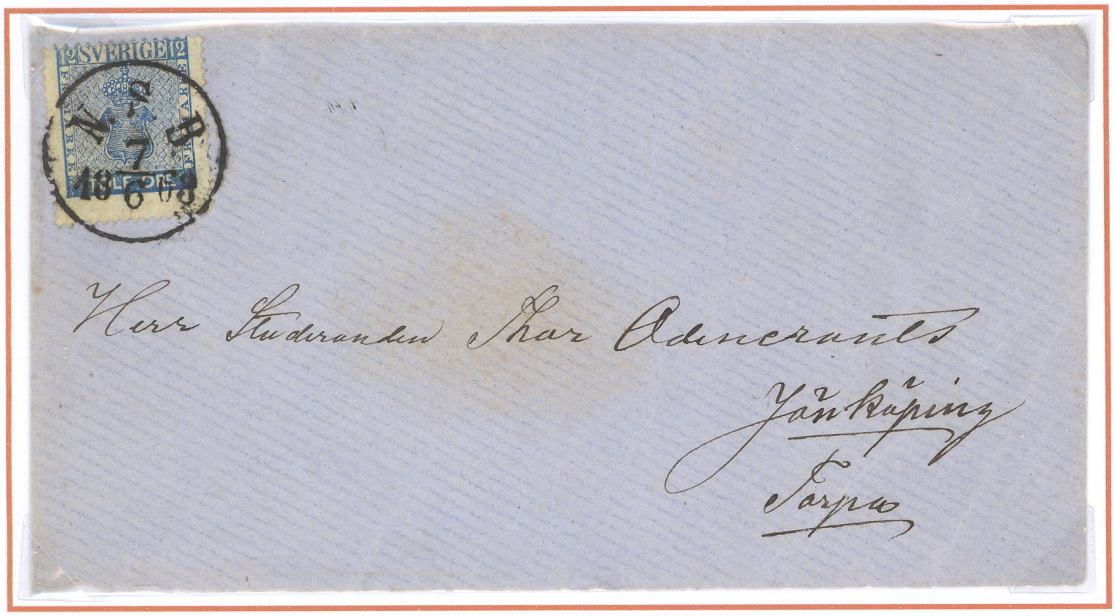

30/5 1868
tidigaste kända avtryck

7/6 1868
tidigaste kända helbrev

Nst 11 i bruk
september 1866
- april 1870

Nst 10
22/12 1884
senaste kända

Nst 14
1/1 1855
stämpelns och
frim. första dag

Märsta inrättad som förenad pst den 20/9 1866, skildes från järnvägen 1918.

Vid inrättandet fick Märsta en datumlös stålstämpel.

Följd av Nst 10, graverad 4/4 1870, enl. litt. känd 14/5 1870 - 22/12 1884.

Cert H.O.W.

MÄRSTA 17/12 1880 med unik portokombination
Rekommenderas. Notering: Anh. om qvitto härå från Märsta station
Notering: 5110, visar att brevet skrevs in.
Av allt att döma postat på stationens brevlåda.

Helena Obermüller Wilén skriver i sin attest 1991 06 12:
"Inhemskt rekommenderat brevomslag frank. med Ringtyp 5x3ö (1par), 4ö, 5ö + 6ö perf 13 = porto (12 öre) + rekavgift 18 öre"
"Ett mycket intressant objekt med en tidigare ej noterad portokombination."

Strålstämpel Märsta, två avtryck på brev. Unikat.

Ex Beckeman, tidigare Sven-Olof Karlsson. Cert HOW.

Brevet kom in till postkontoret i Uppsala, i låda eller över disk. Det stämplades UPSALA 4/7 1869 och återlämnades till avsändaren för frankering. Efter frankeringen hamnade det på postkupén utan vidare inblandning av postkontoret i Uppsala. Postiljonen skulle tömma lådan 6 minuter före tågets avgång. Postiljonen på missade makuleringen. Därför makulerades frimärkena i Märsta. Det finns bara två kända brev med strålstämplar från poststationer vid N.S.B., Märsta och Rosersberg. (Denna tid skulle obetalda brev kvarhållas på postanstalten eller återlämnas till avsändaren om denne var känd.)

Till 19/8 1866 växlade diligensen post vid Märsta gästgiveri. Därefter växlades med postkupéerna på NSB. Sigtuna och Mörby växlade även direkt med Märsta. Sigtuna hade 3 kärrposter i veckan till Märsta, Mörby hade 2.

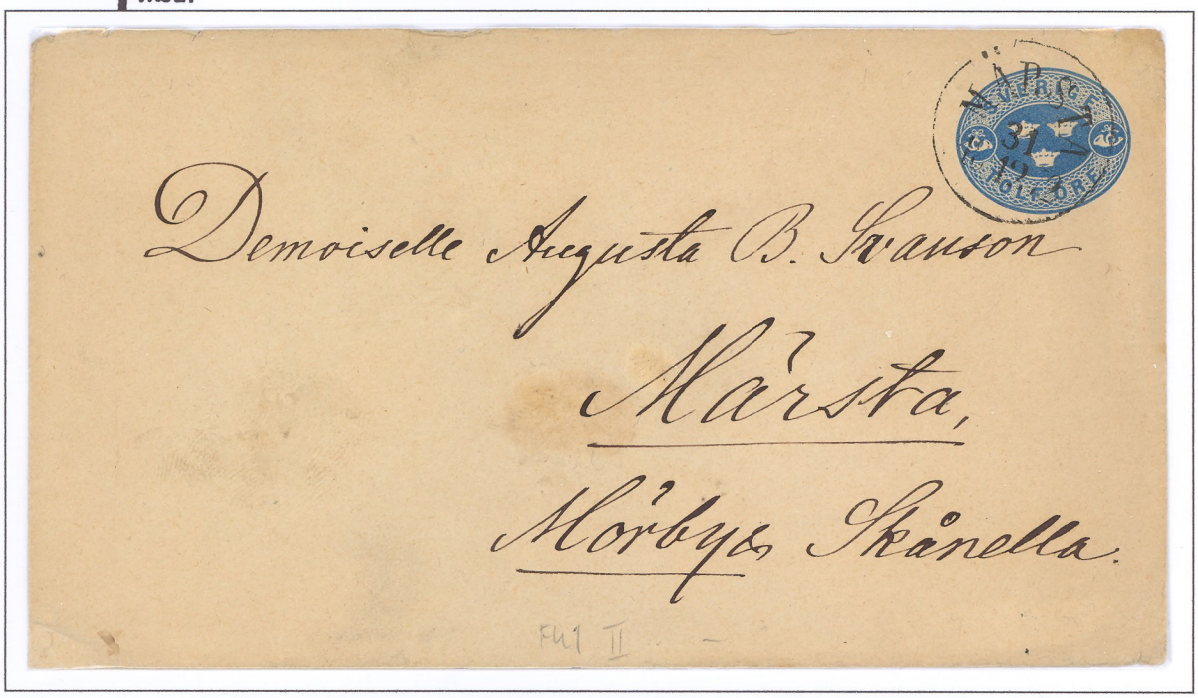

MÄRSTA 31/12 1872 adresserat Märsta, Mörby & Skånella.

Mörby pst hade direkt postväxling med Märsta. Skånella kunde ha adresserats till det mera närbelägna Rosersberg.

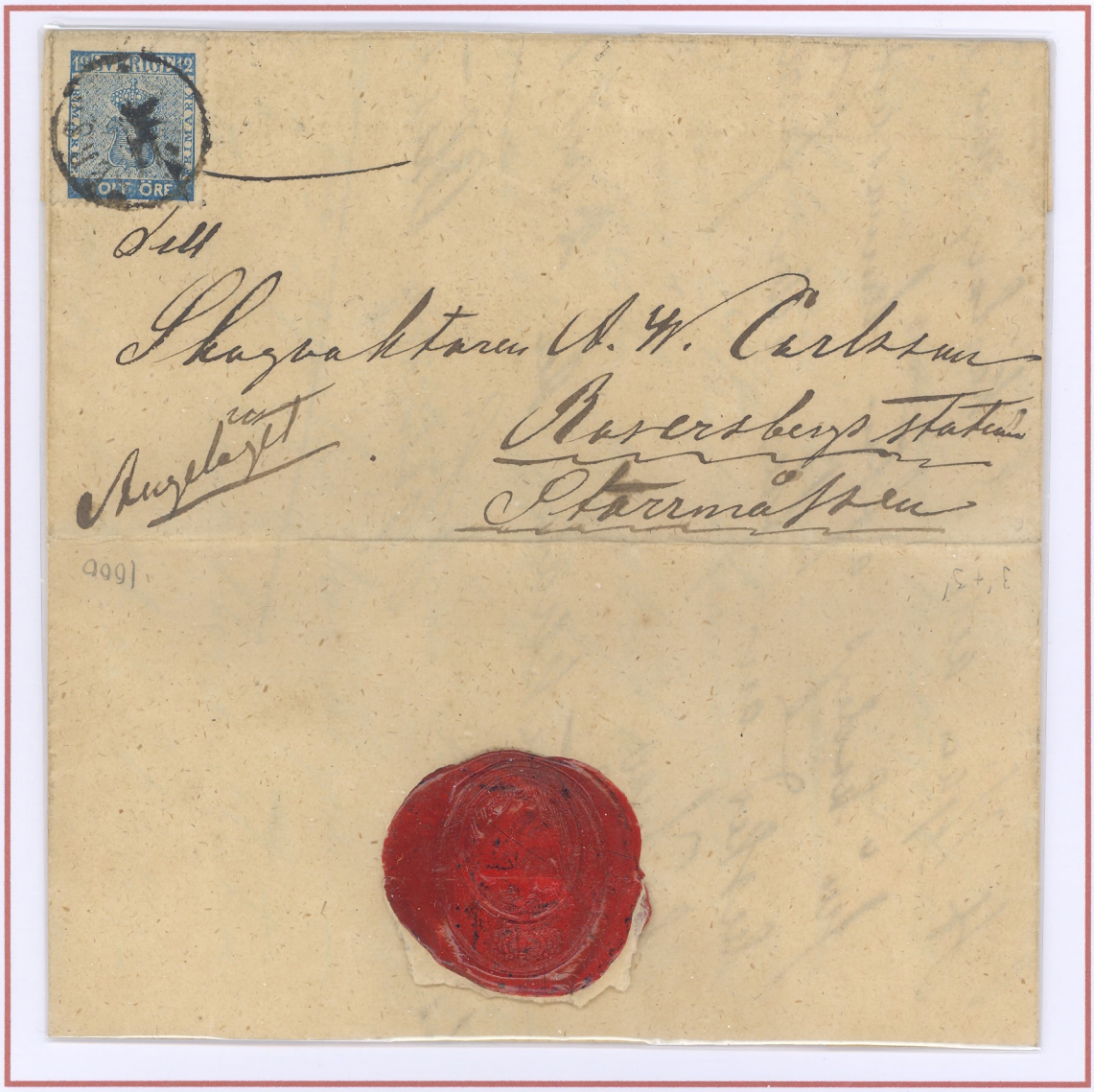

Brev med datumlös strålstämpel Rosersberg

Kan med ledning av innehållet dateras till 2 oktober 1868. Del av datum är synligt under sigillet.

I Stockholm postat på tågets postkupé eller brevlåda.

Fastän stämpel skulle finnas på kupén, har brevet inte stämplats där. Frimärket har korrekt makulerats i Rosersberg.

Det finns bara två kända brev med strålstämpel från pst vid NSB: Rosersberg och Märsta

Unikat

ROSERS-BERG 30/6 1870, till Kalmar. Sidostämpel PKXP N:r 3, av "gammal vana".

Nst 10 ersatte strålstämpeln i april 1870.

Rosersberg inrättad som förenad pst 20/9 1866, skildes från järnvägen i augusti 1917.
Vid inrättandet fick den en datumlös strålstämpel. Nst 10 graverad 6/4 1870, var i bruk till utgången av 1884. Med tiden blev den allt mer demolerad.

DALARÖ 29/11 1869 till Rosersbergs Station & Starrmossen, med adressförtydligande: Norra Stambanan och blåkrita-**dirigering** Nr 3, bör vara gjord vid sortering i Stockholm. På baksidan: PKXP. N:r 3 (rund 3:a) den 2/12 1869, 4:e dagen på väg.

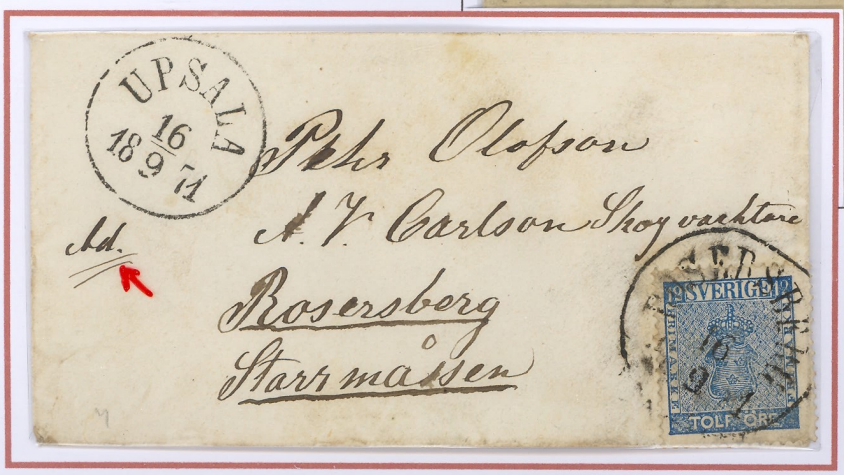

UPSALA 16/9 1871 till Rosersberg med en minimal notering: **obet(alt)** markerade lösen. Frimärkt och stämplat ROSERSBERG samma dag.
Brevet borde utöver felande porto ha belagts med aviseringsavgift.
Gällde från 1 augusti samma år.

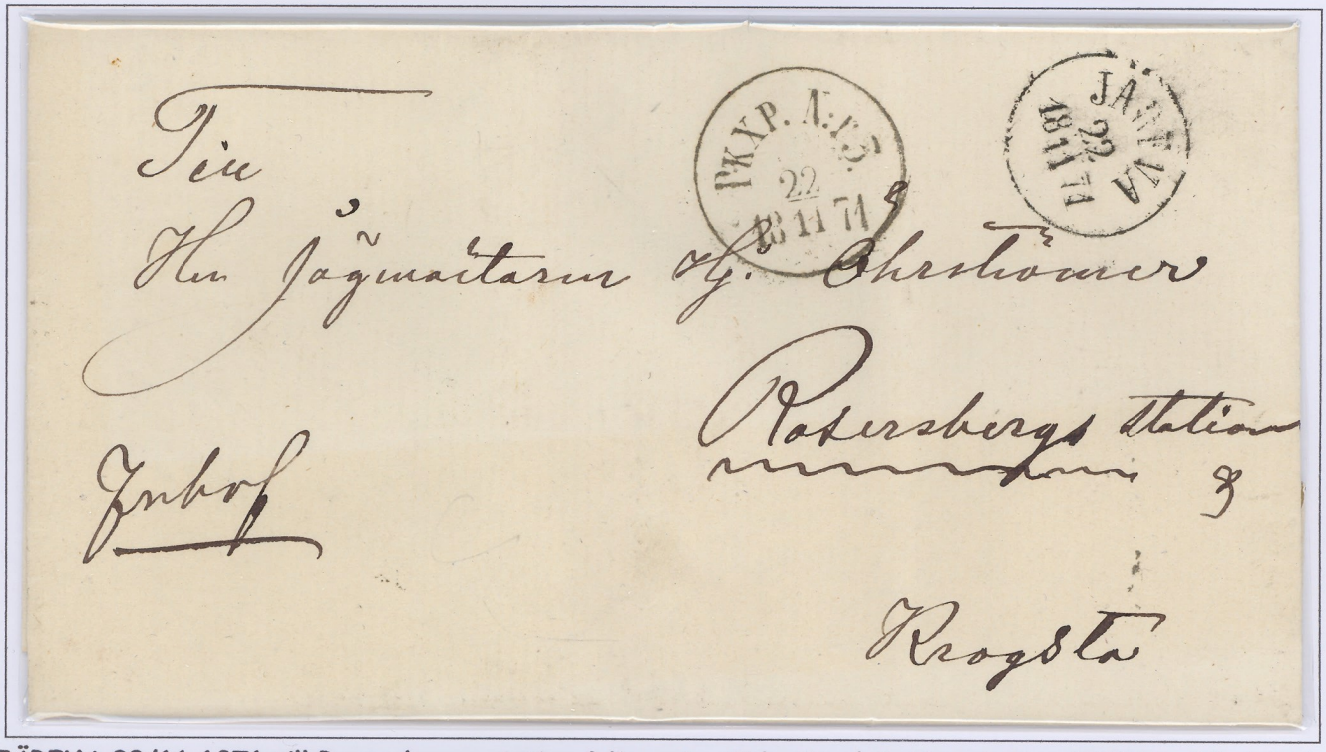

JÄRFVA 22/11 1871 till Rosersbergs station & Krogsta. Sidostämplat vid sortering: PKXP N:r 3 (rak 3:a).

Öster om "Stora Norra Posten" inrättades lant-poststationen Mörby den 1/5 1863. Kärrpost växlades 2 ggr/ vecka med diligensen vid Märsta gästgiveri. Efter NSB:s öppnande, den 20/9 1866, växlades vid Märsta station. All postväxling från Mörby skulle ske via överordnade postkontor Stockholm, från 20/9 1866 även med NSB och direkt med Uppsala och stationerna vid NSB.

Skruvavtryck i marginalen

T.o.m. 30/8 1870 skall all avgående post stämplas av överordnade Stockholm. (Pst vid NSB undantagna.) All ankommande post till Mörby skall vara postbehandlad i Stockholm.

I glappet 20/9 till 30/9 1866 skulle omakulerade frimärken på ankommande brev bläckmakuleras så som exemplet visar.

Ex Sven-Olof Karlsson
Cert H,O,W

1/10 1866 till 30/11 1870, användes en strålstämpel, dock bara till makulering av frimärken på ankommande försändelser som inte var postbehandlade, vilket bara kunde gälla pst vid NSB.

MÖRBY 1/9 1870
till Stockholm

Tidigaste identifierade försändelse från Mörby och tidigaste kända avtryck av Nst 10.

Nst 10, Mörbys första datumstämpel, levererades den 20 november 1869.

Brevet är daterat Trosta gård den 1/9 1870 .

MÖRBY 26/5 1877
till Solna med adressort Jerfva, Stockholm. Ankomststämplat på baksidan: JERFVA 31/5 1877, pst vid NSB.

Postmästare Grot, i **Mörby, nu postexp,** hade ingen bra dag, **glömde datumändra** stämpeln.

Brevet är daterat 30/5. Adresseringen via Stockholm försenade en dag.

Med början 1863 till september 1866, då Norra Stambanan öppnades, utväxlade Mörby post direkt med Stockholms postkontor. Detta åstadkoms med kärrpost till diligensen vid Märsta gästgiveri.
Mörby fick post onsdag och lördag och sände måndag och torsdag. Det blev 4 resor i veckan till Märsta.

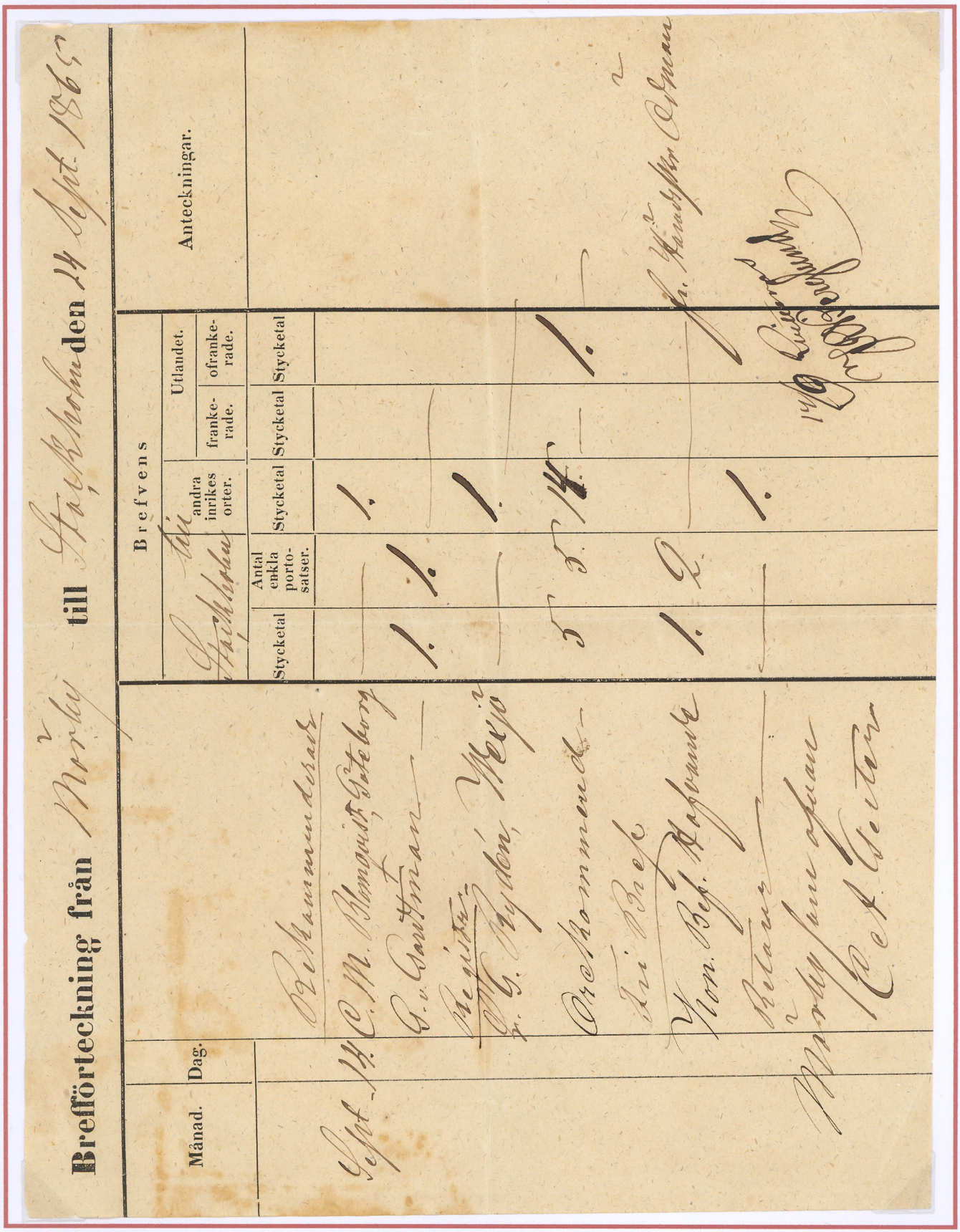

Brevförteckning den 14 september 1865 från Mörby till Stockholm, växlad till diligens vid Märsta.

Mörby blev postexp. och postkontor,
fick 8 underställda poststationer

Den 1/4 1876 lyftes Mörby till **postexpedition** och 30/11 1882 till **postkontor**.
Fick åtta poststationer underställda, alla inrättade den 1/1 1875:
Lagga, Husby, Gottröra, Widbo, Närtuna, Kårsta, Frösunda och Markim.
Dessa växlade med Mörby, PKXP Nr 3, 9 och 27, samt Sigtuna och Uppsala.
Posterna anpassades efter Mörbys växling med Märsta, 2 ggr/vecka:
gångpost Husby-Lagga (to/sö), kärrpost Mörby-Widbo-Husby (on/lö).
Den gamla kärrposten (en g/vecka) Uppsala-Norrtälje lades om över Lagga, Husby och Gottröra. Bara Närtuna överlevde decenniet.
Widbo, Husby och Lagga blev **kortlivade**, drogs in 30/9 1879, ersattes med lantbrevbäring. Finns inga kända brev från dessa tre.

WIDBO
22/5 1875
tidigaste
kända

HUSBY
postalt
ändrat
datum

LAGGA
15/2 1875
tidigaste
kända

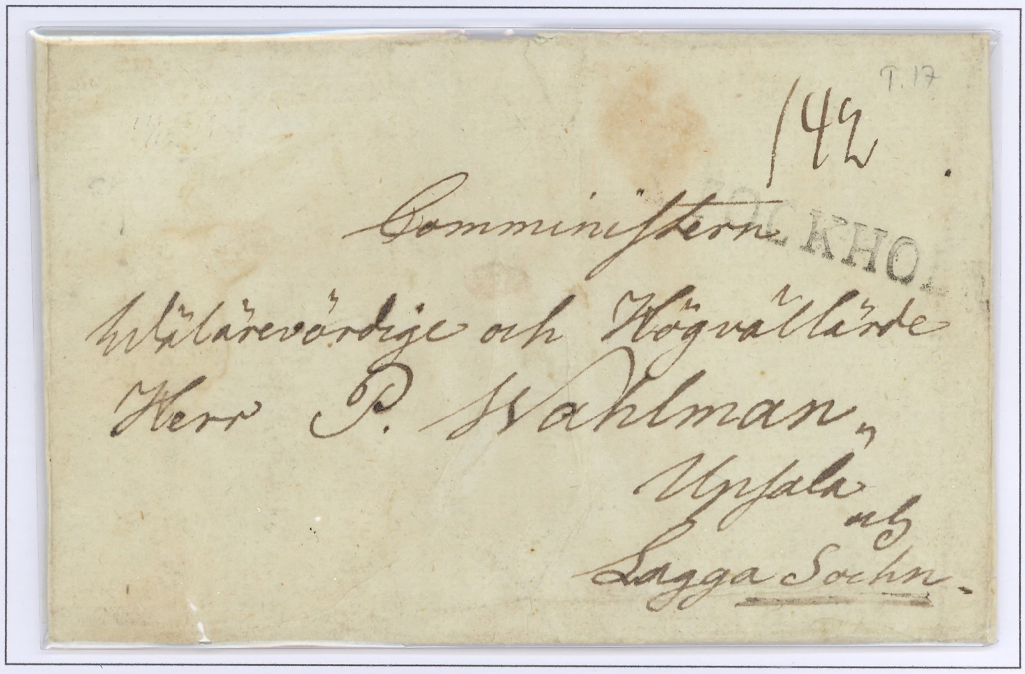

Betalt privat brev 11 Dec 1827 från Wira bruk till Lagga.
Kartering och rak stämpel STOCKHOLM typ 17. Porto Stockholm-Uppsala 3 Sk. Taxa 1819 till 1830.
Befordran: **lösväska till Stockholm,** kärrpost till Uppsala, **sockenväska till Lagga.**

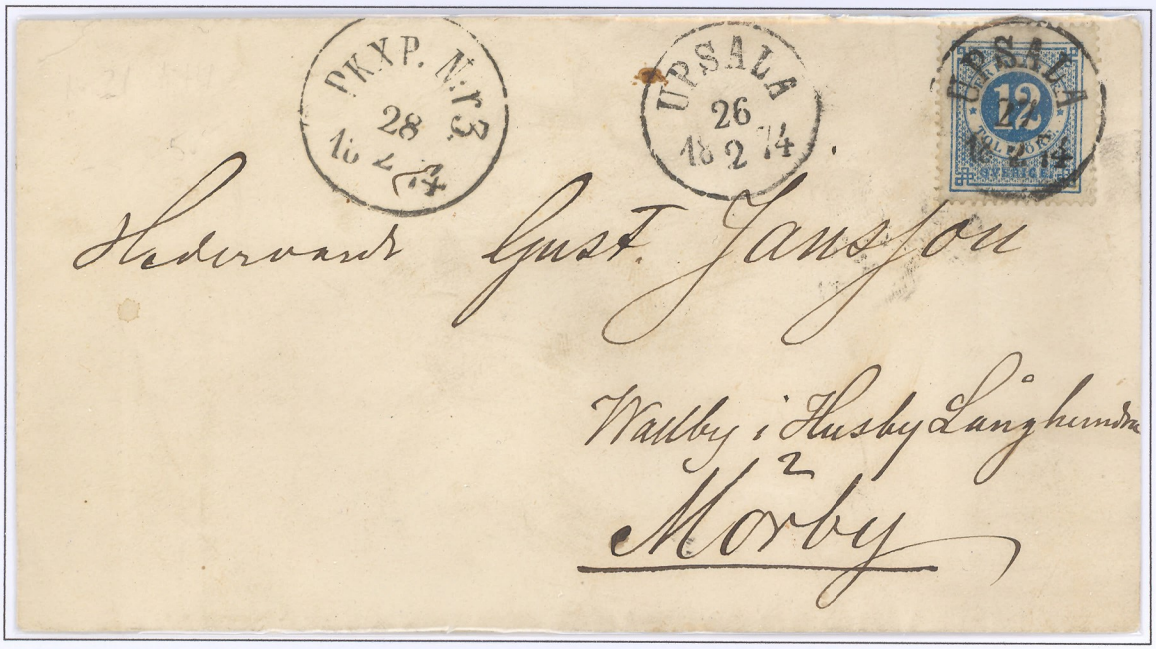

Till Husby Långhundra Den 26/2 1874, en torsdag, beställer adjunkt C.R. Carlsson en famn ved att levereras inom åtta dagar. Uppsala stämplar den 26/2, men returnerar till avsändaren för frankering. Åter den 27/2, men för sent för dagens sista tåg. Morgonen därpå fick PKXP Nr 3 en bunt brev att sortera mellan Uppsala och Stockholm, stämplade 28/2 och lämnade av i Märsta. Kärrpost till Mörby avgick 10.00, skulle vara i Mörby 12.15. Post till Mörby växlades bara två gånger i veckan. I bästa fall hämtade någon posten till Husby-Långhundra från Mörby och delade ut Janssons brev på kyrkbacken om söndag. Då hade fyra av åtta dagar gått!

Gottröra, Rimbo och Fasterna hade kärrpost med Mörby två ggr/v och Uppsala-Norrtälje en g/v. 1876 inrättades gångpost Fasterna-Mörby, lördagar fram och åter. 1880 inrättades lbb onsdagar och lördagar: Mörby-Närtuna-Gottröra kommunombud-Fasterna-Rimbo.

Nst 16
mycket svår

Ex Gustaf Cervin

Nst 14
4/4 1891
tidigaste kända

GOTTRÖRA 20/8 1879, senaste kända avtryck, till Stockholm, sidostämpel MÖRBY, Utburet STOCKHOLM 6. TUR samma dag. Avsändaren som vet att Mörby skall dras in, skriver att hans adress snart skall ändras till Närtuna. GOTTRÖRA drogs in 30/9 1879, återinrättades 1/1 1891.

RIMBO
8/6 1875
tidigaste kända

RIMBO 11/8 1876 till Stockholm. Befordrad: kärrpost till Mörby och Märsta, sedan NSB

FASTERNA
Inrättad 1/1 1875,
namnändrad
TJÄRAN 1/2 1881,
indragen
31/12 1887

tidigaste kända

Kårsta inrättades 1 jan 1875. Den 1 april 1876 överfördes Kårsta m.fl. pst från Centrala Postinspektionens förvaltning till Mörby. Kårstas sista dag för denna första period blev 30/9 1879.

Kårsta återkom som förenad poststation då Roslagsbanan öppnades den 21/12 1885. Den gamla Nst 16 togs åter i bruk.

10/2 1875 är tidigaste kända

13/8 1879 är senaste kända

Frankokuvert KK 1

KÅRSTA 5/5 1876 till Stockholm, reour Arvika, retour Dröbak, Norge

KÅRSTA 8/7 1876: kärrpost till Mörby, till Märsta, tåg till Stockholm. STOCKHOLM 1.TUR 9/7 på baksidan. Adressaten hittas inte: Retour Arvika. STOCKHOLM 6 10/7 1876 slås över Kårsta och som sidostämpel. I Arvika ändrar till: Dröbak, Norge. Eftersändningen var avgiftsfri, portot till Norge var lika som inrikes Sverige.

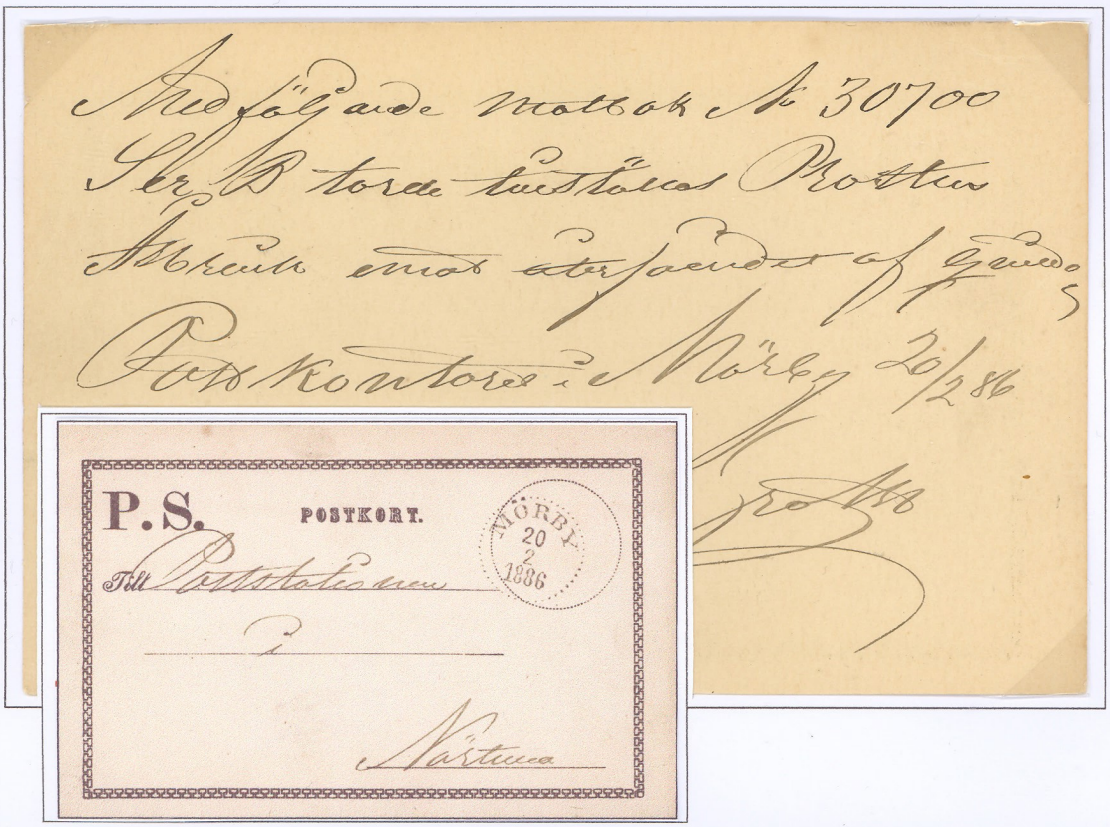

NÄRTUNA
18/1 1886
senaste kända

MÖRBY
20/2 1886
till Närtuna
Postmästare Groth, som nu bara har en underställd, markerar att **Mörby är postkontor** när han instruerar Närtuna.

Svår stämpel

MARKIM
inrättad 1/1 1875
under Mörby 1/4 1876
indragen 30/9 1879

Fastän inhyst i Orkestas skolhus fick den namna efter grannsocknen.

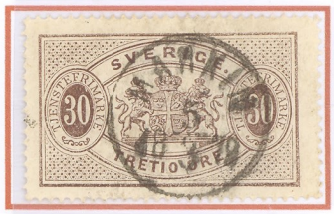

MARKIM 17/4 1875
till Skepptuna S(ocke)n,
Befordrat av två poster under Mörby:
Kårsta-Mörby och
Mörby-Gottröra

Karta 1887

Lantbrevbäring ersatte de indragna pst under Mörby
Rosersberg-Kårsta, en lång lbb-linje inrättades från 1/10 1879 då Markim, Frösunda och Kårsta drogs in. Den var åkande två ggr/vecka i vardera riktningen.
Kårsta-Gottröra, gående inrättades 1891, med stämpel 1891-1904.
Nr 12, Mörby-Östuna, åkande med stämpel 1891-1904, kallad Krokstaposten.
Nr 13, Knifsta-Lagga, med stämpel 1891-1900. Linjen dokumenterd till 1906.

LANDTBR Nr 13
Knifsta-Lagga
hade stämpel
1891-1900

KÅRSTA-GOTTRÖRA
hade stämpel
1891-1904

LANDTBR Nr 12
Mörby-Östuna
hade stämpel 1891-1904.
Kallades **Krokstaposten.**

Mörby 12/4 1906
till Skepptuna
(inrättad 1891) med
befordringsföreskrift:
medföljer Kroksta Post

Väster om stambanan inrättades 1/1 1875 pst i Wassunda, Alsike och Kolhammar, som försågs med en kärrpost Märsta-Knivsta. De var underställda Centrala Postdistriktet (CD) och skulle bara växla post med PKXP nr 3, 9 och 27 samt Sigtuna. Efter någon månad fick de växla med varandra samt med Märsta och Knivsta. Postväxlingen med Sigtuna upphörde efter dess nedklassning till pst 1877. Postväxling med Mörby inrättades efter dess uppgradering till postexp 1876.

Efter indragning av Alsike och Wassunda den 31/3 1879 inrättades en lantbrevbäringsslinga Knivsta-Alsike-Wassunda-Knivsta. Linjen fick en stämpel, som var i bruk 1891 till 1900.

ALSIKE 13/7 1877
Extremt svår
okänd sista två åren.

WASSUNDA 18/9 1876
till Wäsby vid NSB.
Påskrift: Embetsbref.
Frankerat med
ordinarie frimärke.

Lyxbrev med denna
stämpel är raritet

STOCKHOLM
12/1 1880
till G. Wiman, Märsta.

Eftersänt:
Wassunda Knifsta

Postväg: två
delsträckor NSB,
slutligen
lantbrevbäraren
Knifsta-Vassunda

Karta 1904

KNIFSTA-VASSUNDA
Lbb-linje inrättad i april 1879,
gångpost två ggr/vecka,
med stämpel 1891 till 1900.

Kolhammar inrättad 1/1 1875, indragen 15/7 1903, blev näst intill kronofogde Orstadius "privata tjänstepostanstalt". Stämplar på vanliga frimärken och försändelser är sällsyntheter.

1/6 1875 tidigaste kända

Nst 16

5/9 1887 senaste kända

Nst 14

28/1 1888 tidigaste kända

1875

Postvägen lades om tre gånger

1879

KOLHAMMAR 9/12 1892 till Stockholm, assurerat brev som inte är tjänste.
Vikt 13 gr, assureras 84:95. Porto 10 öre, assurans < 500 kr 30 öre = summa 40 öre

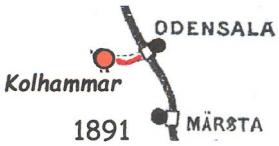

1891

KOLHAMMAR
5/11 1883
till Stockholm,
privat skrivelse,
utdelad 5.TUR
samma dag

Uppland svarade Tierp länge ensamt för det mesta av posttjänsterna.
Postkontoret, även kallat Yfvre, inrättades mellan 1645 och 1668.
Nedgraderades 1/1 1874 till postexpedition, drogs in 30/9 1876.
Tierps Station, förenad poststation, inrättades 15/12 1874.
Namnändrades till enbart Tierp 1/1 1879.

Elfcarleby inrättat 1643/45 drogs in 31/12 1830.

Östhammar och Öregrund, inrättade 1645/68, fick 1855
en kärrpost mellan Gävle och Grisslehamnsposten.
Den drog in 1875

Kärrposten Uppsala-Östhammar-Öregrund, inrättades
redan på 1600-talet. Den kom att bestå länge.
Från den inrättades en tvärförbindelse
till pxp Österby över pst Leuftabruk
vilka inrättaddes 1/1 resp 1/10 1869.

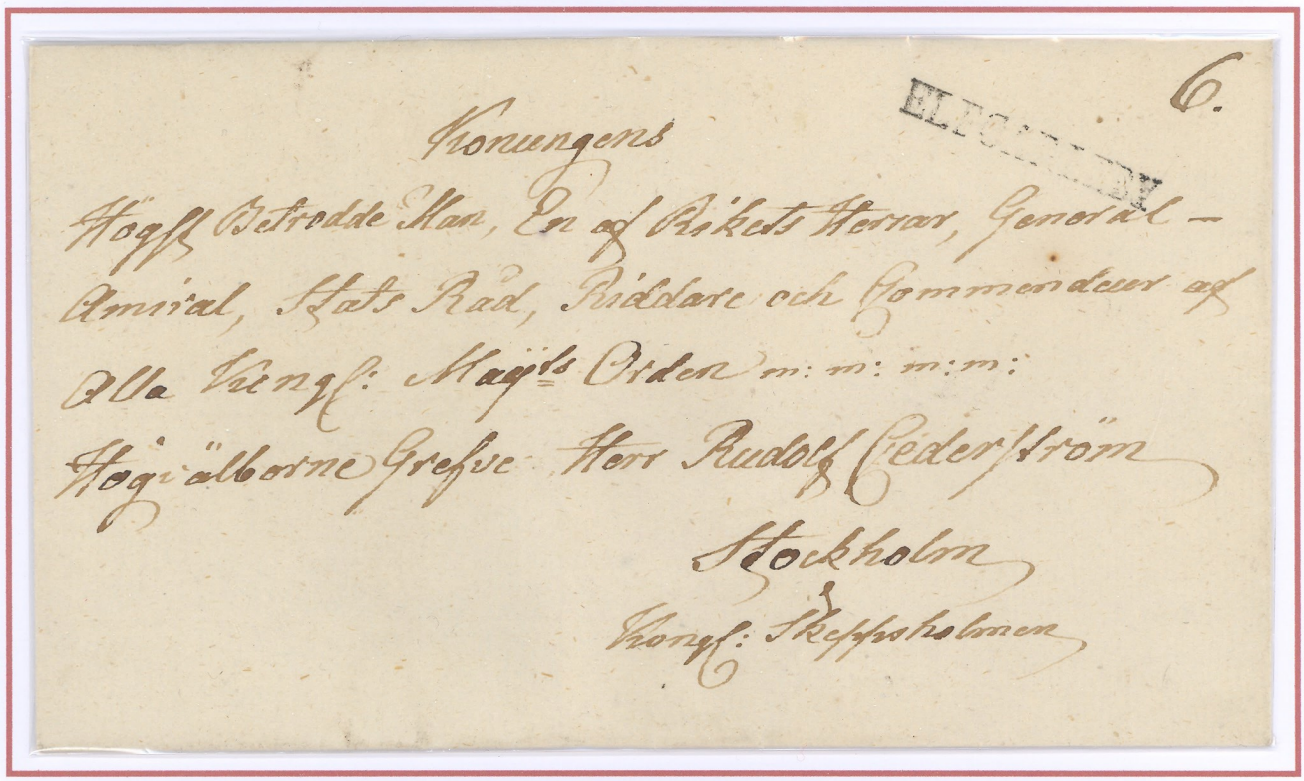

ELFCARLEBY till Stockholm, 7 raders adress: Statsrådet mm Herr Grefve Rudolf Cederström
Stämpel till höger = betalt brev. 1:a viktklass. Porto 4 skilling, taxa 1819-1830.

Stämpeln var i bruk **mindre än ett år**, februari - december 1830, 8 kända enligt SSPD 1981.

Vid tiden för detta brev gick kärrpost mellan Gävle och Uppsala
samt diligens från Uppsala till Stockholm, allt 2 turer i veckan.

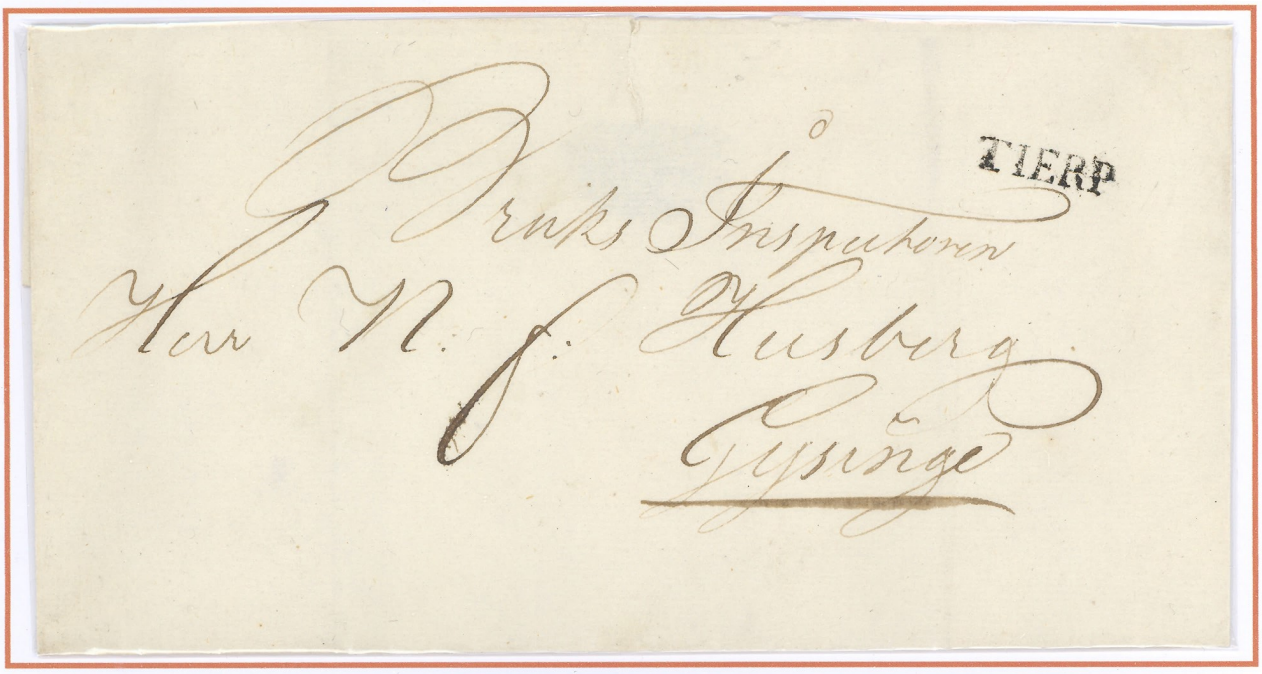

TIERP till Gysinge, lösbrev
Stämpeln daterar brevet till dess brukstid, februari 1819 till oktober 1830.

Brevet har bara postbehandlats på en enda postanstalt, ingen kartering.
Avgiften för lösbrev var en skilling. Den delades mellan postmästaren och postföraren.

Från Tierp kan brevet ha förts via Östervåla eller Söderfors till Gysinge,
högst sannolikt i brukets egen väska.
Inte förrän den 1/1 1851 fick Gysinge i Västmanland en postexpedition

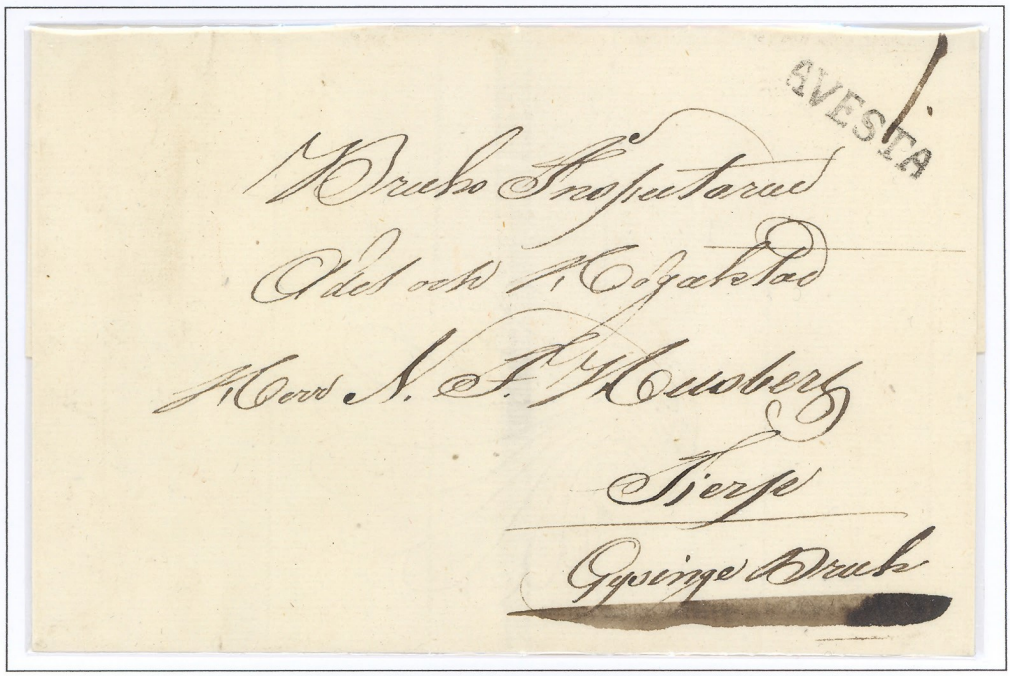

AVESTA till Tierp & Gysinge Bruk
Stämpeln med denna stavning är känd från 1828 till 1830, bara 10 kända enligt SSPD 1981

Porto 4 Skilling, taxa 1819-1830

Bevarade brev visar att Gysinge och åtskilliga av vallonbruken
i norra Uppland hade avtal om postväska med postkontoret i Tierp.

UPSALA 3/2 1849 (typ 4) till Söderfors Bruk.

lördag = snällpostdag.

Lördag gick snällpost från Uppsala till Tierp och Gävle.

Brevet är karterat = ej lösbrev Söderfors hade ingen post.
Bruket, ca 15 km väster om Tierp, hade avtal om väska med postkontoret i Tierp.

"Alla visste", Tierp behövdes inte i adressen.

Porto: 3 Skilling Banco. Snällpost kostade inget extra.

Örebro 25/4 1850 till Gävle & Söderfors.

Retur à Tierp, omkarterat.
Här visste inte avsändaren att Gysinge hade avtal om väska med Tierp.

Porto 5 Skilling Banco gällde 1/1 1835 – 30/6 1855

Örebro normalstämpel 7, typ 5.

Österby postexpedition inrättades 1/1 1869 i samband med en ändring av postgången mellan Uppsala och Gävle. Österby bruks disponent, friherren G. Tamm, höll avgiftsfri bostad och tjänsterum åt föreståndaren. När järnvägen Uppsala-Gävle började ta form, önskade Tamm bibehålla sin pxp och åtog sig att, för minst ett år, svara för postens fortskaffande 2 ggr/dag emellan Österby och Dannemora för 50 öre per dag. Poststyrelsen antog anbudet, men beslöt att en förenad pst skulle anordnas i Dannemora. Österby drogs in vid 1875 års slut.

Söderfors pst inrättades 1/1 1874, flyttades till järnvägen då Uppsala-Gävle, inklusive tvärbanan Söderfors-Dannemora öppnades för trafik 15/12 1874.

Dannemora pst inrättades 15/12 1874.

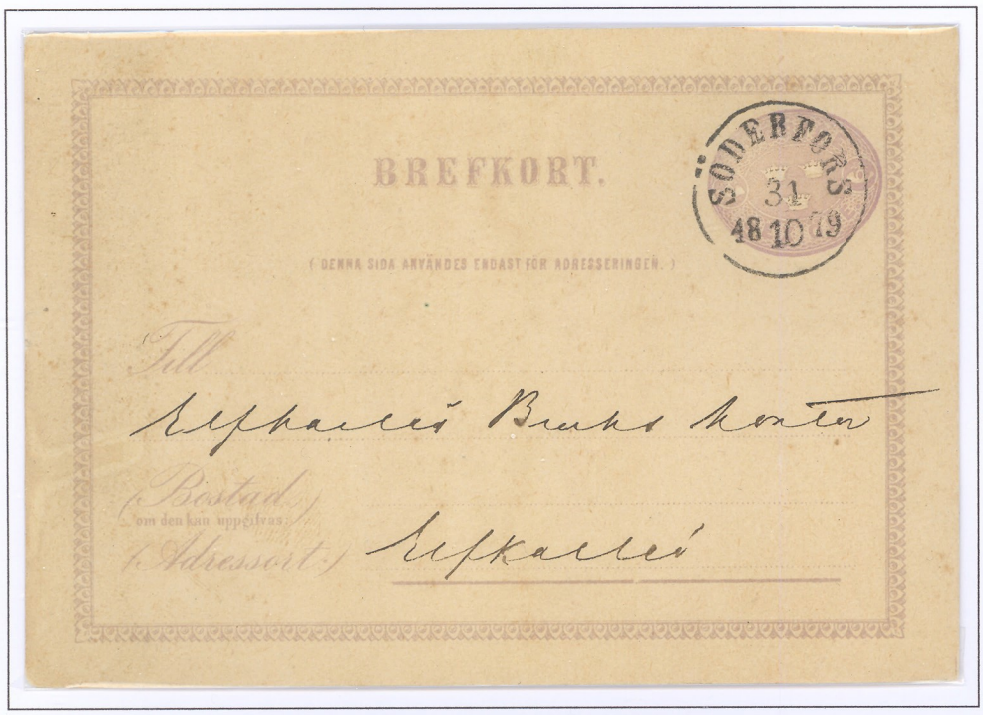

Brefkort: bKe 2.

SÖDERFORS 31/10 1879 till Elfcarleö
Befordran: **Ilgods** på tvärbanan Söderfors-Orrskog,
sedan 2 stationer norrut på U.G.J.

ÖSTERBY
Inrättad 1/1 1869
Indragen 31/12 1875
Nst 10 18/3 1869
tidigaste kända

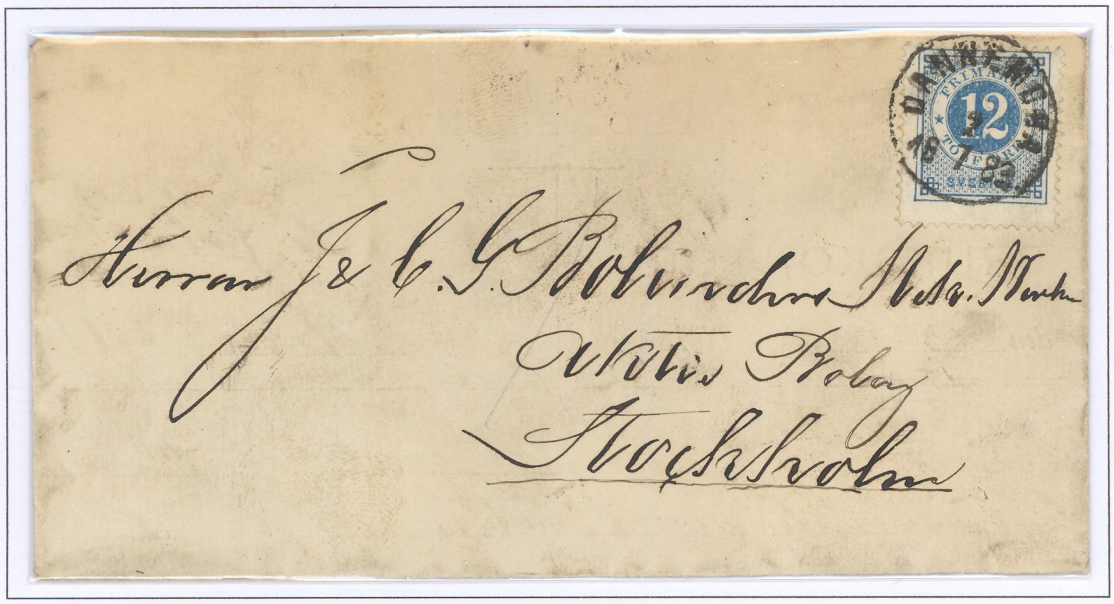

DANNEMORA 2/7 1883 till Stockholm, från Österby bruks kontor
Befordrat av 3 olika järnvägar: Dannemora-Örbyhus, Gävle-Uppsala och Norra Stambanan
(Vid denna tid hade "tvärbanan" Söderfors-Dannemora utsträckts ända till Harg.)

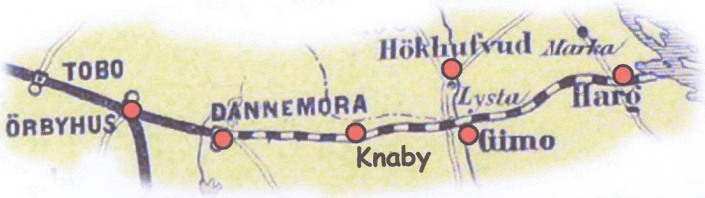

1/1 1876 namnändrades Skefthammar till Gimo.
När Dannemora-Harg Jernväg öppnades för trafik 2/1 1878 flyttades Gimo och Harg till stationerna.
Knaby inrättades 20/1 1878.
Hökshufvud drogs in 31/3 1879.

Cert och signerat Sjöman, cert Helena Obermüller Wilén.

DANNEMORA 13/9 1877 till Moskva, Ryssland

Befordrat järnvägarna: Dannemora-Örbyhus (Ö.D.H.J.), Upsala-Gefle jernväg (U.G.J.), N.S.B. och S.S.B. samt flera jvg. genom Preussen och Ryssland, stämplar å baksidan. Ankom 6:e dagen: stämpel 7/9 1877 enl. juliansk kalender, motsv. 19/9 gregorianska. 20 öre är korrekt porto till UPU:s 2:a grupp, gällde 1/7 1875 till 36/6 1905. Frankerat Facit nr 23, **dubbeltrycket 20/20**, mycket sällsynt på brev.

Stämplar på banan:

Ö.D.H.J
1875-1885

HARG-
ÖRBYHUS
1884-1898
Svår

DANNEMORA-HARG 23/4 1891
Postat på kupén i Harg,
växlat i Örbyhus,
utburet Stlm Ö 6 TUR 23/4 91

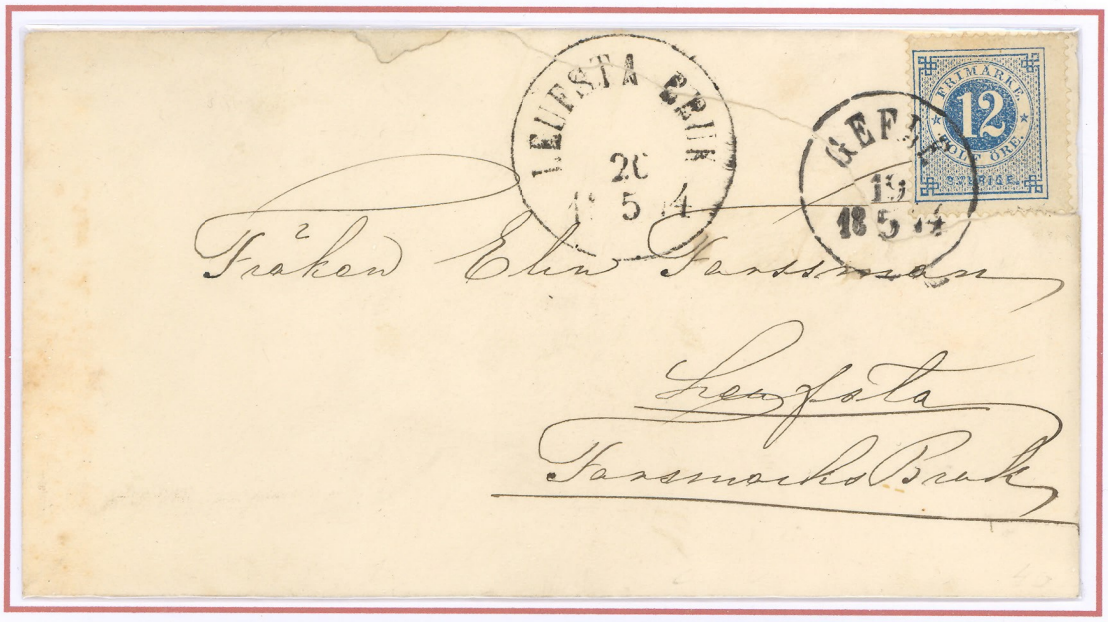

Leufsta bruk lant-pst inrättades 1/10 1869 vid kärrposten Älvkarleby-Öregrund, vilken drogs in vid järnvägens öppnande i december 1874.

Ny kärrpost inrättades i januari 1875 från Tobo till Leufstabruk, (samt Tierps station till Vessland, Skärplinge och Hållnäs, senare avkortad Tierp-Vessland och ersatt med en LBB Löfstabruk-Skärplinge-Hållnäs-Leufstabruk).

GEFLE 19/5 1874 till Leufsta & Forsmarks Bruk
Ankomststämplat **LEUFSTA BRUK 20/5 1874, Nst 10, senaste kända avtryck**
Befordrad: kärrposten Gävle-Älvkarleby(-Uppsala) och kärrposten Älvkarleby-Öregrund

28/5 1874 SKUTSKÄR till Gefle
Från den första poststationen, befordrad med kärrposten Uppsala-Gävle.
Ovanlig frankering.

Skutskär pst inrättades 1/7 1870, flyttades 18/12 1874 till nya järnvägen.

Före flytten hade Skutskär förbindelse med posten Uppsala-Gävle: vintertid daglig diligens, sommar kärrpost 3 ggr i veckan.

Nst 10 var i bruk 1870 till 1888

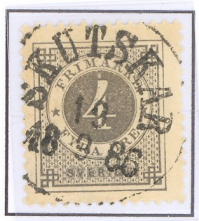

27 nya poststationer inättades 1875
varav 14 förenade

Den 18 december 1874 öppnades järnvägen Uppsala-Gävle.
Den ersatte resterande delar av den *Stora Norra Posten* genom Uppland.
Samma dag öppnades 12 förenade poststationer.
Från norr till söder: Harnäs, Skutskär, Elfkarleö, Marma, Orrskog, Tierps Station (från 1/1 1879 namnändrad Tierp), Tobo, Örbyhus, Vendel, Vattholma, Stora Vreta och Gamla Uppsala.

Samtidigt öppnades sido-banorna **Söderfors-Orrskog och Örbyhus-Dannemora** med ytterligare **2 förenade pst.**

Den 1/1 1875 inrättades 13 lantpoststationer öster om järnvägen. Från norr: Hållnäs, Vessland, Skärplinge, Gräsö, Forsmark, Valö, Hökshufvud, Harg, Skefthammar, Morkarla, Alunda, Rasbokil och Rasbo,

senaste kända 25/6 1879

HÅLLNÄS
inrättad 1/1 1875
indragen 30/6 1879

Nst 16
mycket svår stämpel

tidigaste kända 26/2 1875

SKJERPLINGE
inrättad 1/1 1875
indragen 30/6 1879

Nst 16 svår stämpel

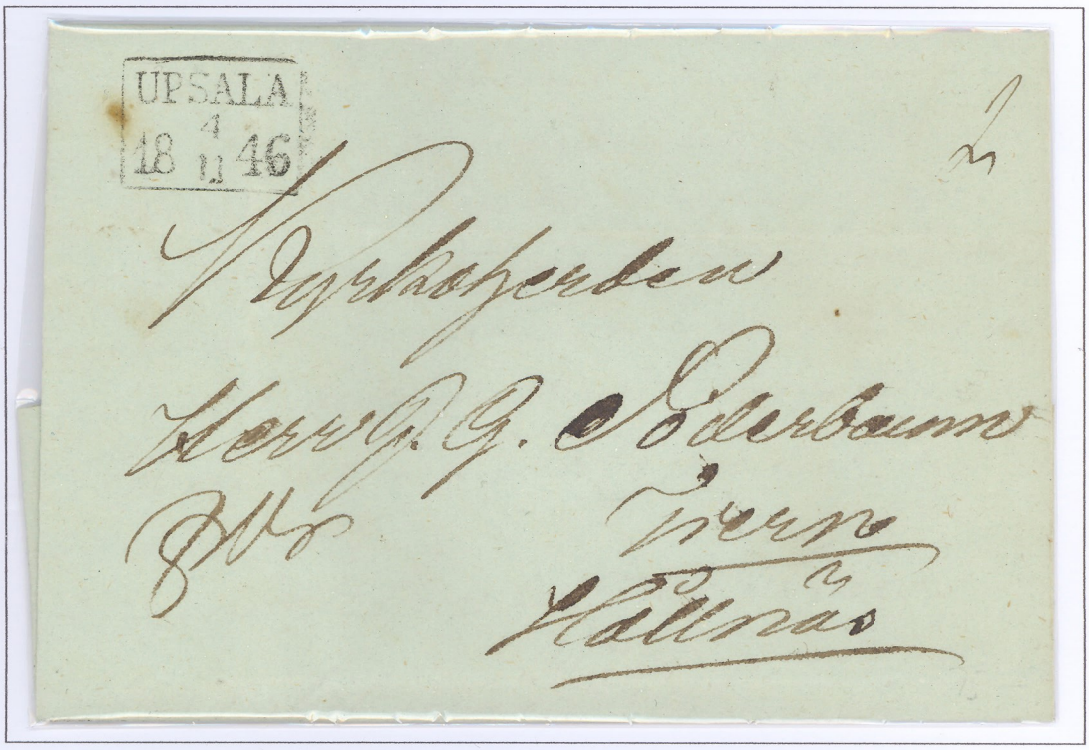

14/10 1846 UPSALA till Tierp & Hållnäs.
Hållnäs socken, ca 4 mil NO Tierp, höll postväska med Tierp. Väskan blev överflödig den 1/1 1875, då orten fick poststation. Porto 3 Sk. B:o, gällde 1835 till 30/6 1855

TIERP gamla postkontoret nedgraderades 1/1 1874 till pxp, drogs in 30/9 1876

20/12 1874 tidigaste kända

TIERPS STATION
15/12 1874-31/12 1878
sedan namnändrad till bara Tierp

TIERP
från 1/1 1879
för lång tid framöver

Järnvägssträckan Uppsala-Gävle betraktades som två bandelar.
Postkupéerna fick var sin stämpel TIERP-GEFLE respektive UPSALA-TIERP, båda kända 1881-1889.

TIERP-GEFLE 7/3 1885, från Gävle till Frankrike

Befordran: U.G.J. t. Uppsala. NSB t. Stockholm, till gränsen med PKXP №2 C.UTR. 9/3 1885 (baksidan), i sluten säck genom Tyskland och Frankrike, ankomst PARIS ETRANGER 11 MARS, ankomststämpel PITHIVIERS LORRET 12 MARS (baksidan).

Porto: 20 öre, gällde UPU:s andra grupp 1/7 1875 - 30/1 1905.

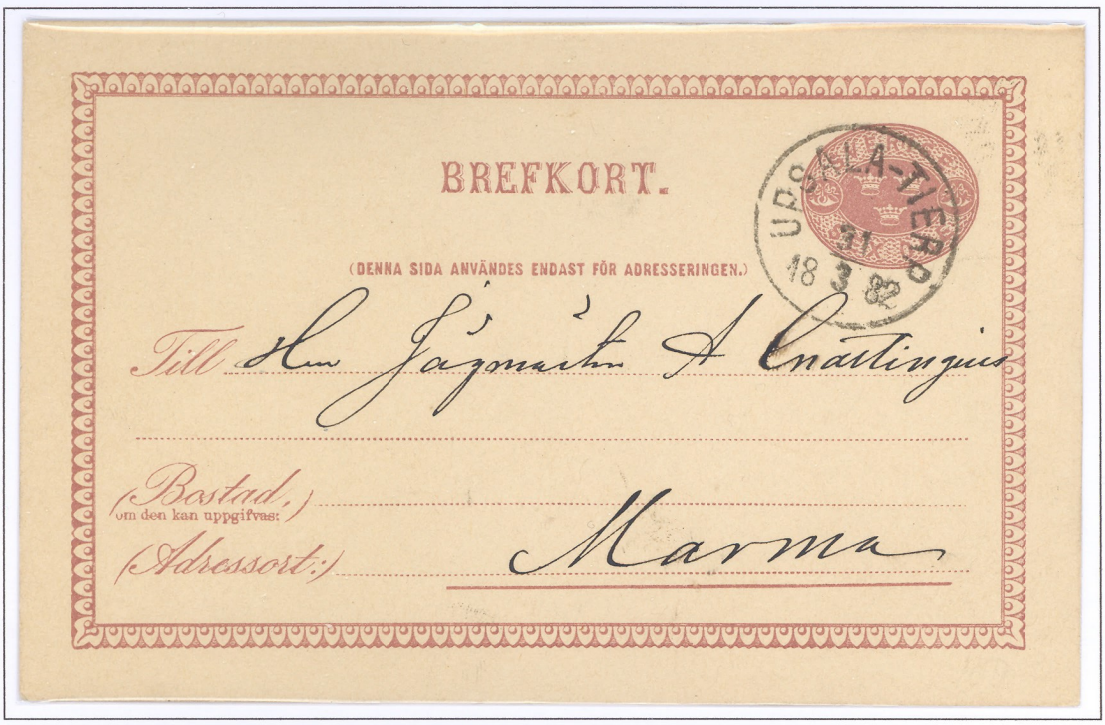

UPSALA-TIERP 31/3 1882, till Marma

Längs bandelen Uppsala-Tierp inrättades den 15/12 1874 fem förenade poststationer, från norr: Tobo, Örbyhus, Vendels station, Vattholma och Stora Vreta. Den 1/2 1875 tillkom Gamla Uppsala. Innan seklet var till ända, den 1/11 1898 inrättades Skyttorp 5 km norr om Vattholma. (Tierp, Tobo och Örbyhus ingick även i tvärbanan Söderfors-Dannemora.)

WENDELSSTATION 22/11 1888 till Dannemora
Befordrad en station norrut till Örbyhus, därifrån på tvärbanan till Dannemora.
På tvärbanan fanns ingen postkupé, därför **utväxlad som ilgods.**

Namnet Wendesstation var illa omtyckt av folket i grannsocknen Vendel, som länge krävde ändring. Stationen låg på mark tillhörande ett torp med namnet Knipplan. Inför det nya seklet ändrades stationens och postens namn till Knypplan.

TOBO
känd 1875-1889

ÖRBYHUS
känd 1875-1885

WATTHOLMA
känd 1875-1888

STORA WRETA
känd 1876-1889

STORA WRETA 21/7 1877 till Gefle

Tidigaste kända 16/3 1875

GAMLA UPSALA
inrättades
1/2 1875
N16 1875-1892

Blå stämpelfärg

WATTHOLMA 4/3 1875 till Bollsta Bruk, Hernösand
Befordrat: på Upsala-Gefle jernväg till Gävle, där det växlades till landsvägspost. Gävle-Härnösand gick dagligen. Vintertid befordrades posten fyra dagar med diligens och tre dagar kärrpost. Mars var vintertid. Under seglationstid fanns bara kärrpost.

Tidigaste kända stämpelavtrycket Wattholma. Frankerat: Facit **20 f olivgrå i par.**

STOCKHOLM NORR 25/2 1878 till Wattholma
Dirigering № 3, till PKXP Nr 3 på Norra Stambanan som vek av i Uppsala mot Sala.
I Uppsala växlat till PKXP Nr 28 på Upsala-Gefle jernväg.

När så många nya poststationer inrättades 1874-1875 meddelades önskemål i cirkulär:
Försändelser till poststation skulle adresseras med överordnade postkontor före pst namn.
Till förenad poststation skulle man ange överordnade postkupéns nummer.

På tvärbanan Orrskog-Söderfors växlades post som ilgods.

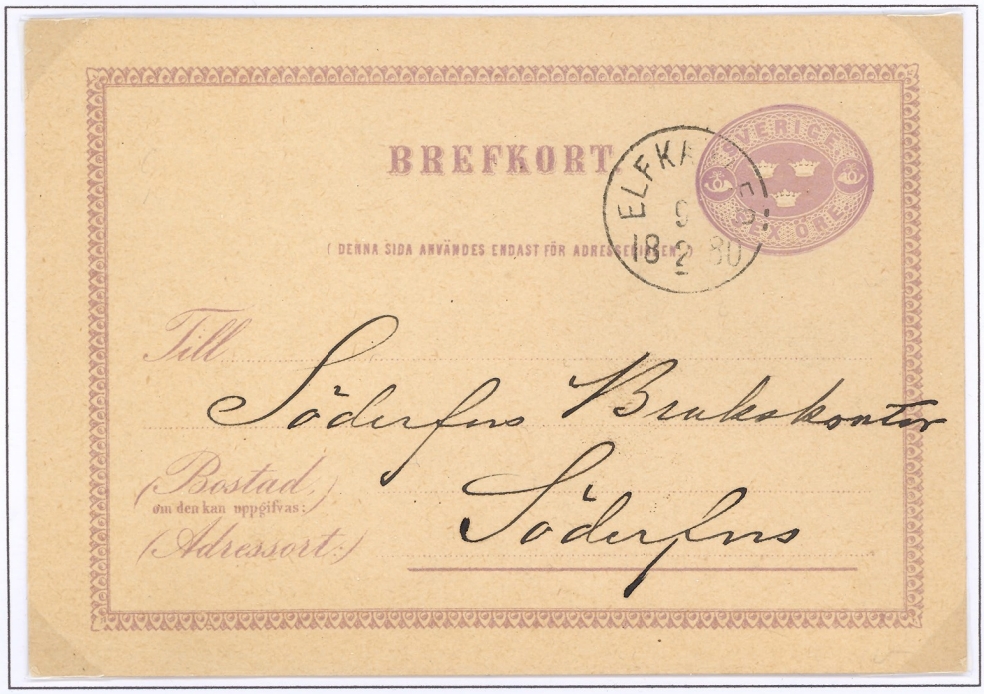

bke 2

ELFKARLEÖ 9/2 1880 till Söderfors
Med postkupén Gävle-Tierp, från Orrskog
som ilgods på tvärbanan till Söderfors
Nst 16:2 är känd 1879 till 1887

SÖDERFORS Nst 10 är känd 1875 till 1889
Nst 14 är känd 1890 till 1938

bKe 6

SÖDERFORS 21/10 1884 till Harnäs
Sänt som ilgods på tvärbanan från Söderfors till Orrskog, därifrån med norrgående postkupé TIERP-GEFLE

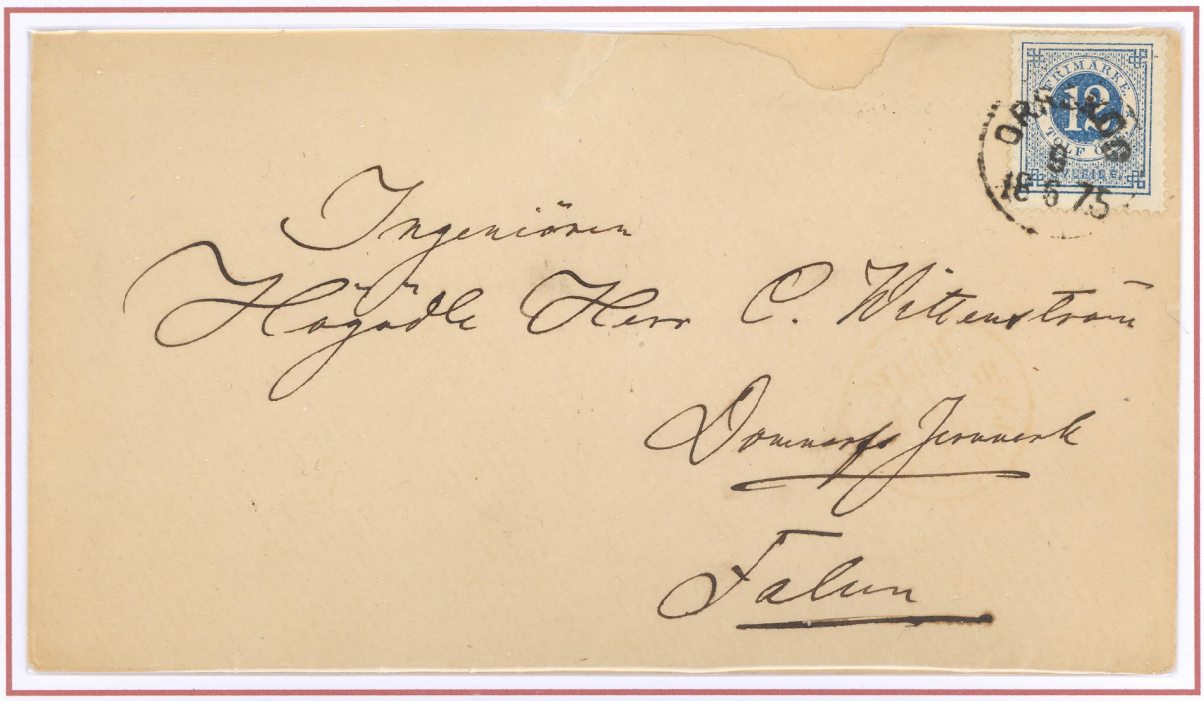

ORRSKOG 9/6 1875 norrut till Domnarfvets Jernverk, Falun
Befordrad: U.G.J. till Gävle, sedan Gefle-Dala Jernväg till Falun.
Orrskog inrättades som förenad poststation i samband med Uppsala-Gävle järnvägs öppnande 15/12 1874.
9/6 1875 är **tidigaste kända** avtryck av denna stämpel.

Om inte järnverket hade kontor i Falun, så tyder adresseringen på att man höll sig med lösväska från Falun.
Järnverket ligger i Borlänge. Domnarvet fick en pst 1882, Borlänge redan 1876.

ORRSKOG 17/5 1882 söderut till Köpenhamn, Danmark
Befordrat: U.G.J. till Uppsala, sedan N.S.B. till Stockholm,
Vidare bl.a. PKXP Nr 52 18/5 1882,
fjärde dagen denna kupé gick på sträckan Nässjö-Älmhult-Malmö.
Utburen första tur i Köpenhamn, stämpel: K. OMB. 1. 19-5-82,
motsvarar svensk TUR.
Brevportot till Danmark var lika som inrikes.

En post mellan Uppsala, Östhammar och Öregrund inrättades redan under 1600-talet. Den gick i stort sett oförändrad till 1874, då kärrpost 2 turer/vecka.

1875 års nyinrättade pst krävde flera stopp och att några **sidoposter** inrättades: Rasbo-Rasbokil, Alunda över Morkarla till Österby, Öregrund-Gräsö samt Hökshufvud över Valö till Forsmark.

ÖSTHAMMAR 8/8 1873 till Stockholm
Befordrad: Med den gamla kärrposten Öregrund/Östhammar till Uppsala, sedan med NSB.
Daterat: Östhammar den 8/8. Invändig ankomstnotering: *d. 11 Aug*, vilket är på 4.:e dagen.
Det är så lång tid att befordran med ångbåt efter kusten är utesluten.

ÖSTHAMMAR
Nst 10:3 känd
1866-1874

MORKARLA kotlivad
1/1 1875 - 31/3 1878

WALÖ
Inr. 1/1 1875
F 26f

RASBOKIL
Nst 16 känd
1875-1888

RASBO 17/5 1879 till Mantorp
Med kärrposten till Uppsala och NSB till Stockholm, vidare med SSB

Med öppnandet av järnvägen Dannemora-Harg år 1878 indrogs posten Uppsala-Öregrund. I början av 1880-talet återställdes en kärrpost Uppsala-Gimo över Rasbo och Alunda. På linjen inrättades pst Svista 1/3 1881 och Olands Stafby 10/1 1883.

SVISTA
2/11 1881
tidigaste kända

OLANDS STAFBY
Kortlivad 1883-1920
Svår stämpel

Brevets framsida:
PKXP Nr 9 1/4 1885,
visar att det gått
direkt till järnvägen.

Ovan
P.S. Rek
2:a viktklass
1/4 1885
till Alunda
med oblat
Postinspektionen
Centrala
Distriktet.
Transit
UPSALA
2/4 1885.

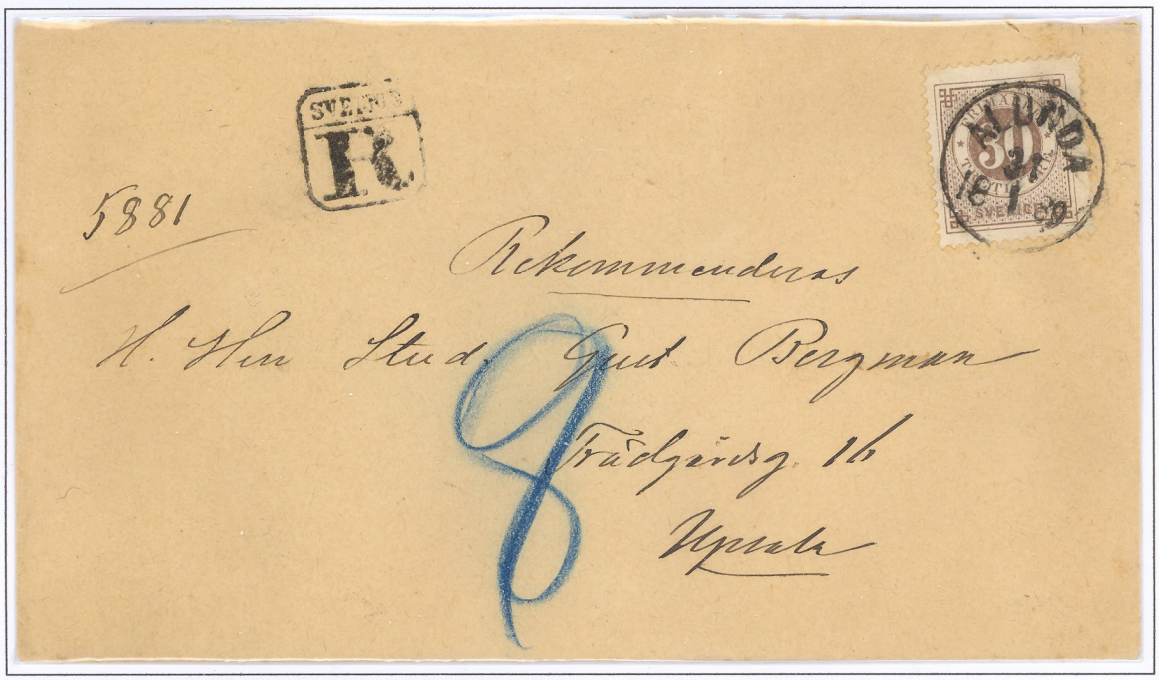

ALUNDA
31/1 1889,
Rek till Uppsala.
Porto 10 öre
+ 20 öre
rekavgift
gällde 1/1 1885
till 30/6 1905.

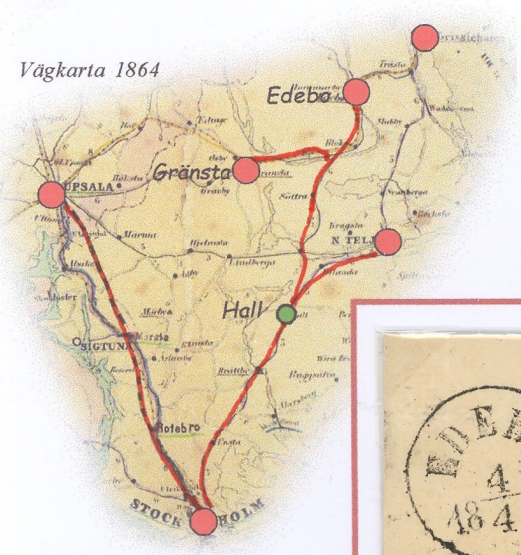

I NORDOST fanns inför den stora postreformen 1874/75 ett stråk mellan Uppsala och Grisslehamn som var postalt isolerat.
Här inrättades 1862 tidiga lantpoststationer: **Gränsta och Edebo.**
Post från tidiga pst skulle gå via överordnade pk, här Stockholm.
Posterna mellan Gränsta och Edebo och överordnade pk Stockholm samordnades med Grisslehamnsposten vid postgården Hall i söder.
Cirkulären talar om två poster: Hall-Gränsta och Gränsta-Edebo.

Tidig, svår

EDEBO
Inrättad 1/8 1862,
Till början av 1869
utan stämpel.
Nst 10 känd
maj 1869 till 1888.

EDEBO 4/4 1870 till Norrtelje
Befordrad lång väg via överordnade postkontoret Stockholm:
Kärrposter Edebo-Gränsta och Gränsta-Hall, Grisslehamnsposten till Stockholm, där överordnade pk dirigerade: med vändande Grisslehamnsposten till Norrtälje.
Vintertid gick den med diligens. Ankomstnotering: d. 6/4 - 70.

11/10 1869

GRÄNSTA
Inr. 1/7 1862
Indr. 22/10 1884
Till början av 1869
utan stämpel.
Nst 10 känd
april 1869 till 1884.

Upsala 24/7 1870 till GRÄNSTA och Bennebol (masugn)
Transiterat via överordnade pk Stockholm 25/7 1870:
N.S.B. till Stockholm, växlad till Grisslehamnsposten (sommartid kärrpost), från postgården Hall kärrpost till Gränsta. Den vägen var fem gånger längre än närmaste väg.

Häverö och Harg inrättades 1/1 1875.

Häverö kom att ligga ett stycke norr om den tidigare föreningen av Grisslehamnsposten med södergående post från Öregrund.
En ny tvärgående post inrättades mellan Edebo och Grisslehamn över Häverö.

Harg förenades med järnvägen 1878, men låg kvar på kärrposten Öregrund-(Stockholm.)
Harg skötte snabb växling mellan järnvägen och den nord-/sydgående kärrposten.

HÄFVERÖ
Nst 16,
typ 2, 23 mm,
känd 1879-1891

1/1 1901

Nst 14 i bruk från 1891

HÄFVERÖ 18/1 1876 till Stockholm, Nst 16 typ 1, 21 mm, **tidigaste kända**
Befordrad: Direkt eller via olika anslutningar och Edebo till Grisslehamnsposten.

HARG
Nst 16
11/3 1875
tidigaste kända

HARG 4/7 1883
till Märsta
befordrad
på 3 olika
järnvägar:
Ö.D.H.J.
U.G.J.
N.S.B.

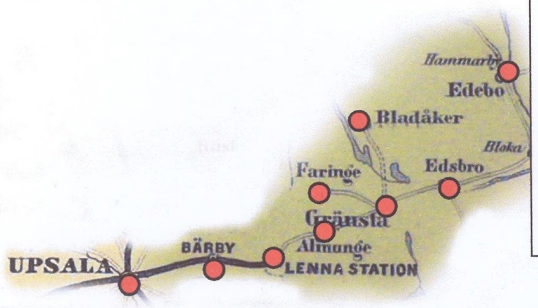

Den 1/1 1875 inrättades poststationerna Edsbro, Bladåker (indragen 1879), Faringe, Almunge och Fundbo, 1877 namnändrad till Bärby. De förbands med ny kärrpost mellan Uppsala och Edebo, samt vidare norrut med den gamla posten över Östhammar. Så fick Edebo och Gränsta ett alternativ till Grisslehamnsposten. Faringe och Bladåker fick gångpost från Gränsta, Upsala-Lenna järnväg öppnades den 15/11 1876. Den 1/1 1877 flyttades Fundbo till järnvägen, fick namnet Bärby. Samtidigt inrättades förenade pst Lenna station.

ALMUNGE 4/3 1884 till Falun. Transit **GRÄNSTA 4/3** och **STOCKHOLM Ö. 5/3**
Befordrat av
fyra kärrposter och en diligens:
1: Almunge-Gränsta, 2: Gränsta-Edsbro,
3: Edsbro-Rimbo,
4: Rimbo-Rö.
Sedan Grisslehamns-posten till Stockholm, vintertid: diligens.
Från Stockholm NSB via Uppsala.

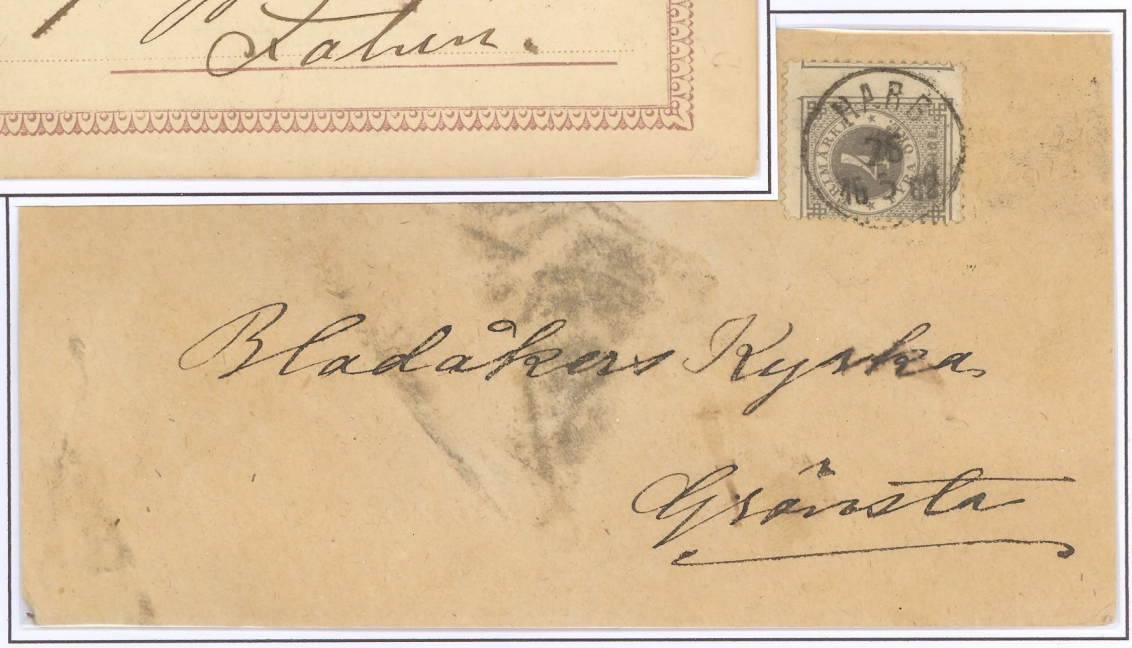

Trycksak,
HARG 26/6 1882
till Bladåkers Kyrka, Gränsta.
Befordrat
3 ggr järnväg:
1 : Harg-Örbyhus
2: Örbyhus-Upsala
3: Upsala-Sthlm
Trancit Sthlm C
och Sthlm K.E.
En digens och 2 kärrposter
motsatt väg som brevet ovan.
Porto 4 öre,
gällde 1/1 1880-30/7 1918.

BLADÅKER
1/1 1875 - 30/9 1879,
mycket svår

FUNDBO
1/1 1875 - 31/12 1876
extremt svår

BÄRBY
1/1 1877 -
tidigare Fundbo

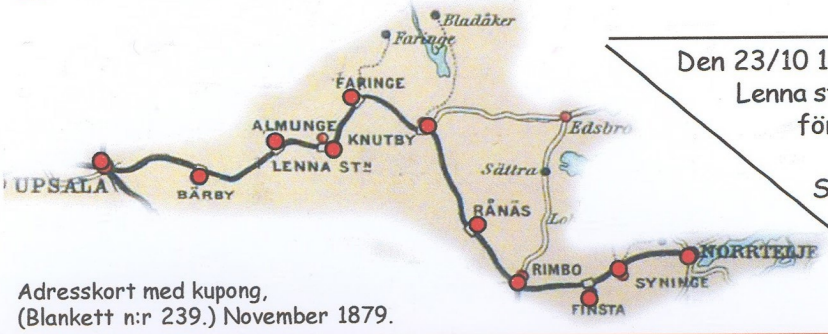

Den 23/10 1884 öppnades den förlängda järnvägen från Lenna station till Norrtälje. Almunge och Rimbo blev förenade pst. Gränsta drogs in. Faringe återinrättades. Knutby och Rånäs nyinrättades. Skederid flyttades till järnvägen. blev Finsta.

Syninge inrättades 1/1 1886.

Adresskort med kupong,
(Blankett n:r 239.) November 1879.

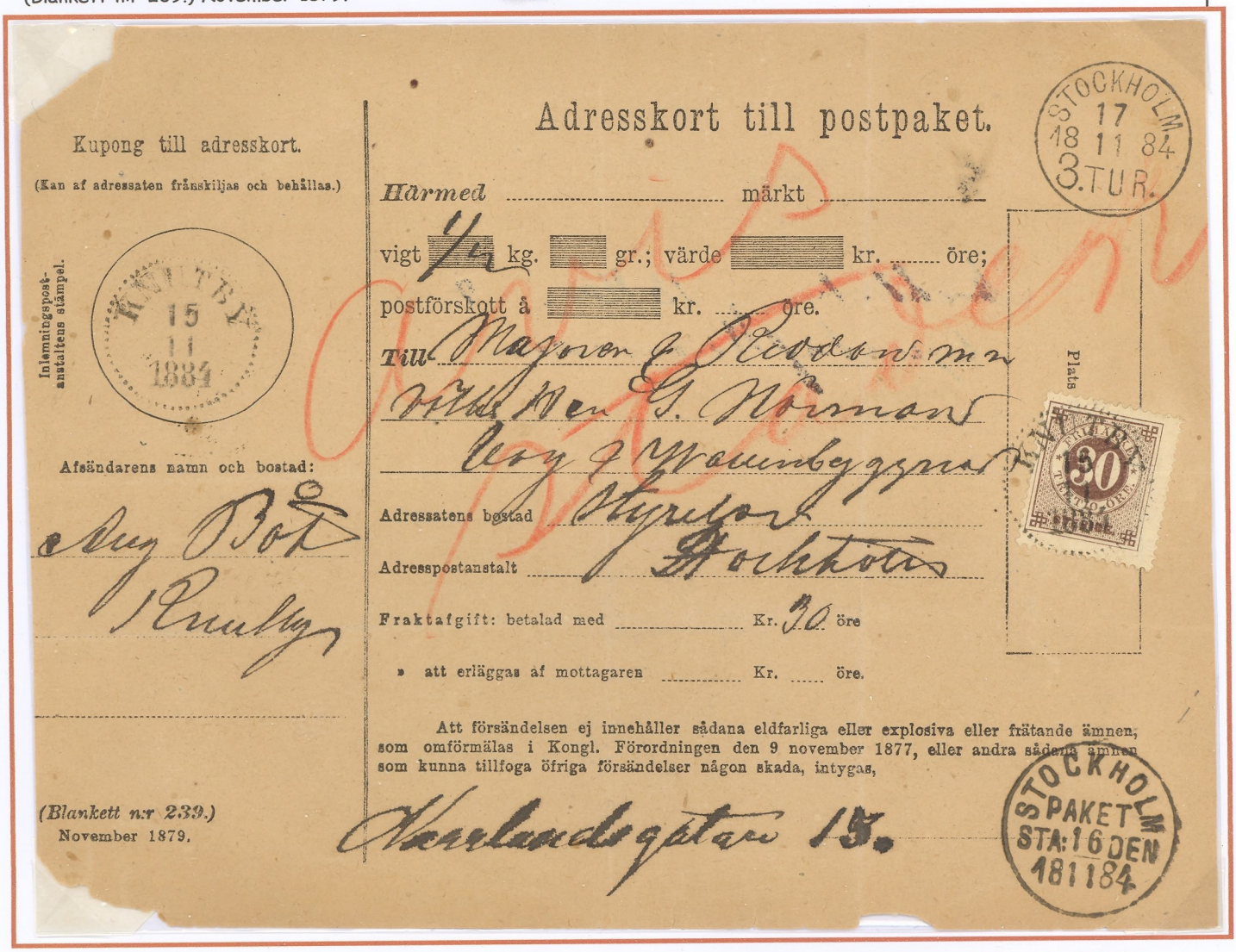

Kupong till adresskort.

(Kan af adressaten frånskiljas och behållas.)

Inleveringspost-anstaltens stämpel.

KNUTBY 15 11 1884

Afsändarens namn och bostad:

Adresskort till postpaket.

STOCKHOLM 17 18 11 84 3.TUR.

Härmed ..... märkt .....

vigt 1/2 kg. ..... gr.; värde ..... kr. ..... öre;

postförskott å ..... kr. ..... öre.

Till Majoren G. Rodhe

Adressatens bostad Stureg.

Adresspostanstalt Stockholm

Fraktafgift: betalad med ..... Kr. 30 öre

» att erläggas af mottagaren ..... Kr. ..... öre.

Plats

Att försändelsen ej innehåller sådana eldfarliga eller explosiva eller frätande ämnen, som omförmälas i Kongl. Förordningen den 9 november 1877, eller andra sådana ämnen som kunna tillfoga öfriga försändelser någon skada, intygas,

(Blankett n:r 239.)
November 1879.

Norrlandsgatan 15.

STOCKHOLM PAKETT STA:16 DEN 18 11 84

KNUTBY 15/11 1884, paket till Stockholm, 23:e dagen, tidigaste kända

Befordrat med nya järnvägen till Uppsala och vidare med Norra Stambanan.
Ankom STOCKHOLM STADEN PAKET 16/11 1884. Avin utsänd 3. TUR. 17/11.
Rödkrita: Avis staden. Porto: <½ kg = 30 öre, gällde 1/1 1880 till 31/5 1957, hela 77år!

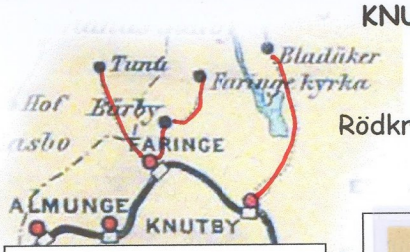

Samtidigt med Faringe och Knutby inrättades gående lantbrevbäring till kyrkbyarna Faringe och Bladåker, de hade stämpel 1891 till 1900. 1899-1900 tillkom svåra Faringe-Tuna.

FARINGE 1/1 1875 - 31/12 1877

FARINGE-FARINGE

KNUTBY-BLADÅKER

FARINGE-TUNA

Skederid inrättades 1/1 1875, som en av 6 pst längs den gamla kärrposten Uppsala-Norrtälje. Den gick fortsatt bara en dag i veckan, lördag em. från Norrtälje.

När järnvägen öppnades mellan Norrtälje och Uppsala 23/10 1884, och kärrposten drogs in, flyttades pst till **Finsta** station.

NORRTELJE 5/9 1877 till Wester-Libby, Husby (Sjuhundra) socken
"Särskild postväxling äger rum S. över Stockholm och T. över Norrtälje med Skederids poststation genom **särskilt anordnad posttransport** mellan stationen och Libby." (Cirkulär 3/6 1876)
Postat den 5/9 som var en onsdag, dagen före södergående transport.

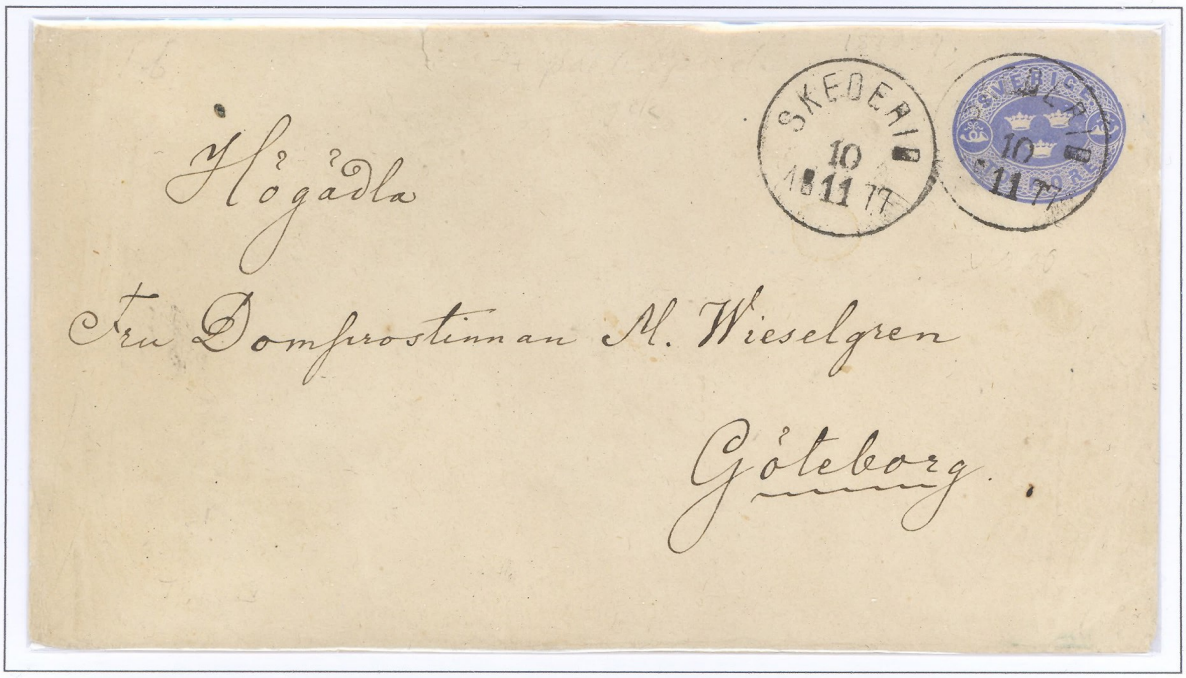

Fk 1

SKEDERID 10/11 1877 till Göteborg, ankomststämplat GÖTEBORG 1.TUR. 12/11

Brev är skrivet av kyrkoherden Nils Johan Molin, poststationens föreståndare.
Molin fick 250 kr i årsarvode. För att pst inte skulle dras in gick han med på sänkt arvode från hösten 1879.

Karta 1887

Syninge blev näst sista station på järnvägen Upsala-Norrtelje.
Poststationen inrättades dock först den 1/1 1886.
En lantbrevbäringslinje drogs nu över Lohärad och Malsta,
där två kortlivade pst varit verksamma 1/1 1875 till 30/9 1879.
(Åren 1877-1885 hade Lohärad och Malsta postväxling och
lantbrevbäring från Estuna pst utan stämpel.)
Lbb Syninge-Lohärad hade stämpel 1892-1897. En raritet.

Unikat

Lantbrevbäraren SYNINGE-LOHÄRAD 30/5 1896, till Uppsala, utburen UPSALA 1. TUR 31/5 96.
Förutom denna försändelse finns stämpeln bara på två lösa märken.
Daterat Lohärad, Syninge, d. 30.5.96. kyrkoherde Otto Kihlberg, samma avsändare som kortet nedan.

SYNINGE 22/9 1887 till Upsala, utburen UPSALA 2. TUR. samma dag
Daterad Lohärad d. 22 Sept. 1877. Bef. av **lantbrevbäreren Syninge-Lohärad-Malsta-Syninge,** utan stämpel.

5d Nordväst

I **NORDVÄST** finns före 1851 inga spår av Allmänna Posten. Då inrättades kärrpost från Uppsala till Gysinge i Västmanland. Den gick en gång i veckan. Lantpoststationen **Östervåla inrättades den 1/11 1864** på samma post med två turer i veckan. Gysinge fortsatt bara en. Inte förrän mot slutet av år 1869 fick Östervåla en Nst 10.

HARBONÄS
Inr. 1/1 1890,
fick en Nst 14,
i bruk >50 år.

4 Skilling B:o, leverans 4

STOCKHOLM 18/1 1856 till Upsala och Harbonäs
En fredag = snällpostdag, bör brevet ha befordrats med snällposten till Uppsala.
Sidoadressen Harbonäs tyder på att socknen hade en postväska från Uppsala.
Väskan bör ha befordrats med kärrposten mot Gysinge.
Vänstra stäpeln med märklig postalt kompletterad datering.

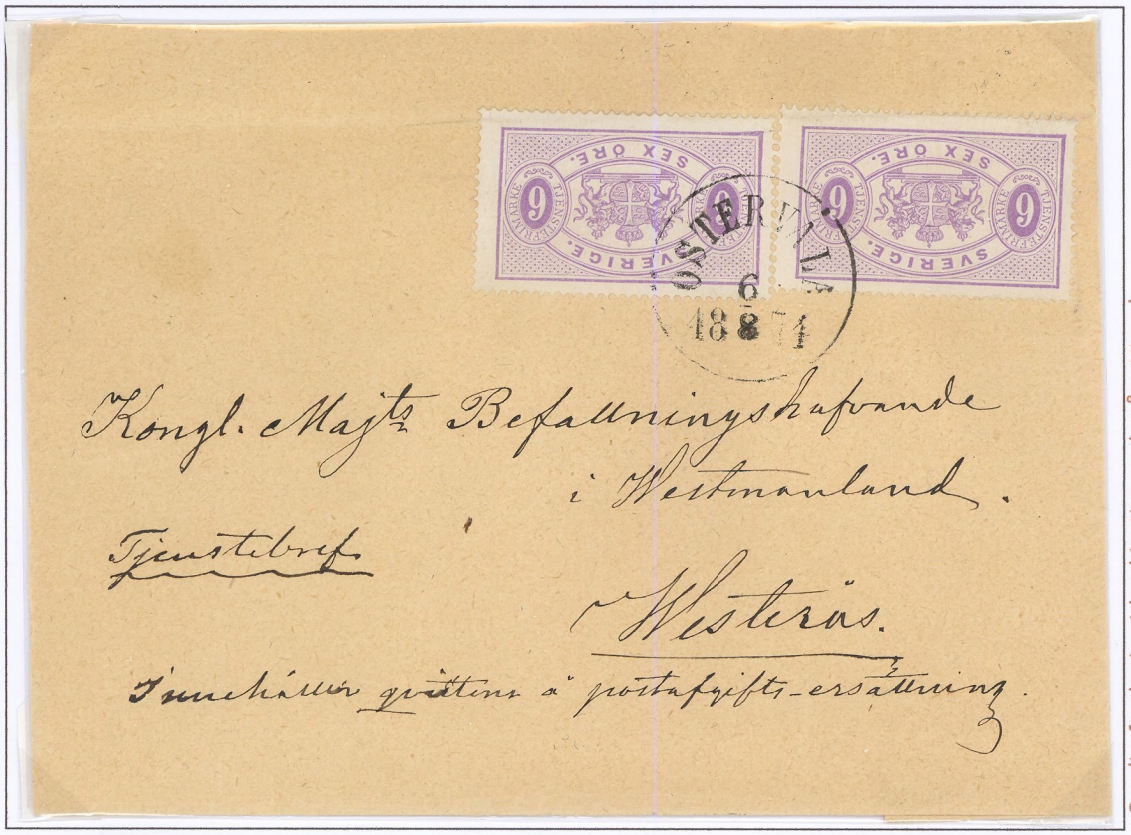

Ovanlig frankering i kombination med svår stämpel

ÖSTERVÅLA 6/8 1874 till Westerås, Befordrat med kärrposten till Uppsala, därifrån gick kärrpost fyra ggr/vecka: Uppsala-Örsundsbro-Enköping-Östanbro-Västerås. Första året med tjänstefrimärken. Notering: Innehåller qvittens å postavgiftsersättning.

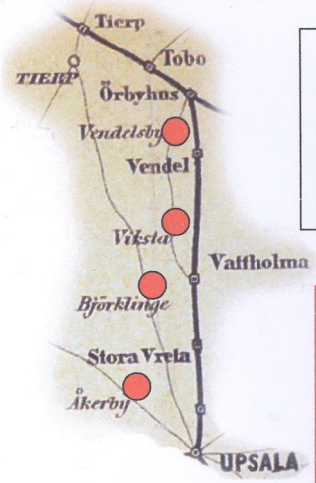

År 1875 blev Björklinge ensam poststation på den gamla, långa kärrposten Uppsala-Tierp.
Vendelsby och Viksta fick en egen kärrpostslinga parallellt med järnvägen.
Åkerby hamnade på en lång och olönsam linje mot Östervåla.
Då Tierps gamla postkontor drogs in den 30/9 1876, förbands poststationerna väster om järnvägen med en ny kärrpost mellan Örbyhus och Uppsala. (Grön väg)

BJÖRKLINGE 5/8 1875 till Holland. Tidigt utrikes brev från liten pst i glesbygd.
2:a viktklass. Adresserat Amsterdam, Amstel Hotel, (retur) Berg en Dal by Nijmegen.
Från Nijmegen har det burits ut av brevbärare med stämpeln B 35.
Ferdén har noterat 6 ex av denna kombination till Holland.

På baksidan:

PKXP. Nr 2 7/8 1875 (Nässjö-Malmö),

Amsterdam 9 aug 75

Nijmegen 10 aug 75

Brevbärare: B 55

Åkerby 10/1 1882
Kärrpost till Uppsala
NSB till Märsta, kärrpost till Kolhammar.

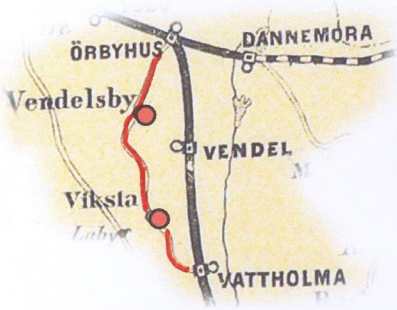

WENDEL
1/1 - 30/5 1875, en av de svåraste.

Wendel och Wiksta inrättades 1/1 1875 på en ny kärrpost Örbyhus-Wattholma. Efter bara 5 månader ändrades Wendel till Wendelsby. Till sekelskiftet återkom namnet Vendel. (Obs: Ej Wendels station)

VENDEL
Det nya namnet från 1/1 1900

WIKSTA 7/2 1878 till Stockholm. Fk 1.
Befordran: Kärrpost till Örbyhus eller Uppsala, där växlad till järnvägen.

WENDELSBY 24/11 1888 till Alsike, Knifsta.
Befordran: Kärrpost till Örbyhus eller Uppsala. Järnväg till Knivsta.
Slutligen med lantbrevbäraren till Alsike, som denna tid inte hade någon stämpel.

1/1 1876 inrättades fyra pst i nordvästra Uppland (då Västmanlands län): Landberga, Östavik, Huddingby, 14/3 1877 namnändrad Huddungeby, samt Åsbo, 1/9 1879 namnändrad Tärnsjö.
Från Heby vid NSB inrättades gångpost till Landberga, samt kärrpost över Huddungeby och Åsbo till Gysinge. Östavik fick gångpost från Åsbo.

ÅSBO
Kortlivad
1/9 1879
namnbyte till
TÄRNSJÖ

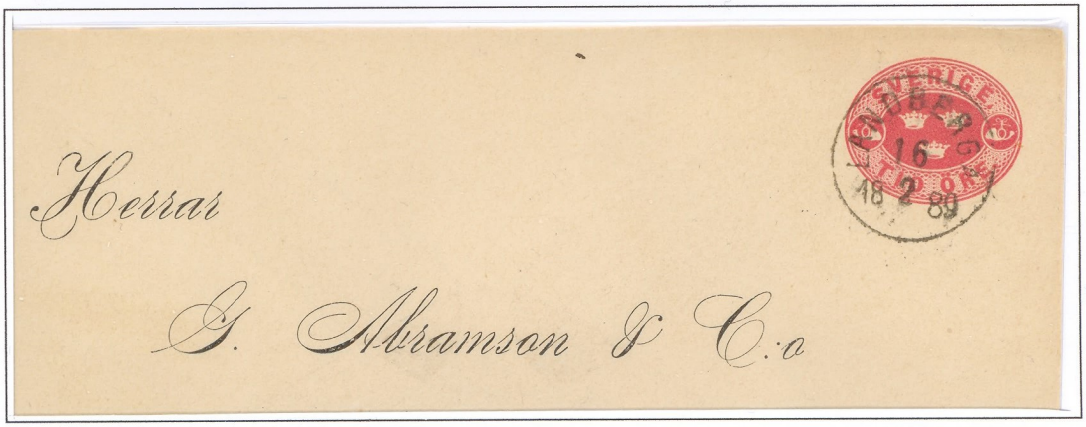

LANDBERGA 19/2 1889 till Stockholm
Befordrad: Kärrpost till Heby, N.S.B. via Uppsala till Stockholm

HUDDINGBY
15 månader
extremt svår
1/1 1877
namnbyte till
HUDDUNGEBY

ÖSTAVIK
i bruk
1876-1894

TÄRNSJÖ 15/6 1885 till Stockholm Adress: Kronohäktet Långholmen.
Notering: Pak. inneh(åll)-er Öronlur. Blåkrita: Avhemtas i staden.
Befordran: Kärrpost till Heby, NSB via Uppsala till Stockholm.
Ankomst STOCKHOLM PAKET STADEN 16/6 1885. Utkvitterat 17 juni.
Portot, 30 öre för paket upp till 0,5 kg, gällde 1/1 1880 till 30/5 1957.

I **SYDVÄST** (väster om norra Mälaren) fanns Enköping och Ekolsund.
Fem lantpoststationer skulle inrättas före 1875: Karleby 1862, Örsundsbro 1867, (H)vittinge 1869, Weckholm 1872 och Wänge 1873.

Stockholm-Ekolsund-Enköping (och vidare) går kärrpost 2 ggr/vecka. Från 1860 går vintertid dagliga poster fram och åter: 2 gånger diligens, 5 gånger kärrpost. Sommartid så gott som dagliga ångbåtar.

Uppsala-Enköping går kärrpost 2 ggr/vecka, från november 1868 4 ggr/vecka, vintertid diligens. 1875 splittras den upp i på korta kärrposter, kopplade till de nya poststationerna, alla 2 ggr/vecka.

Den 1/1 1877 öppnas järnvägen Stockholm-Tillberga, med stora förändringar i anslutning till banan.

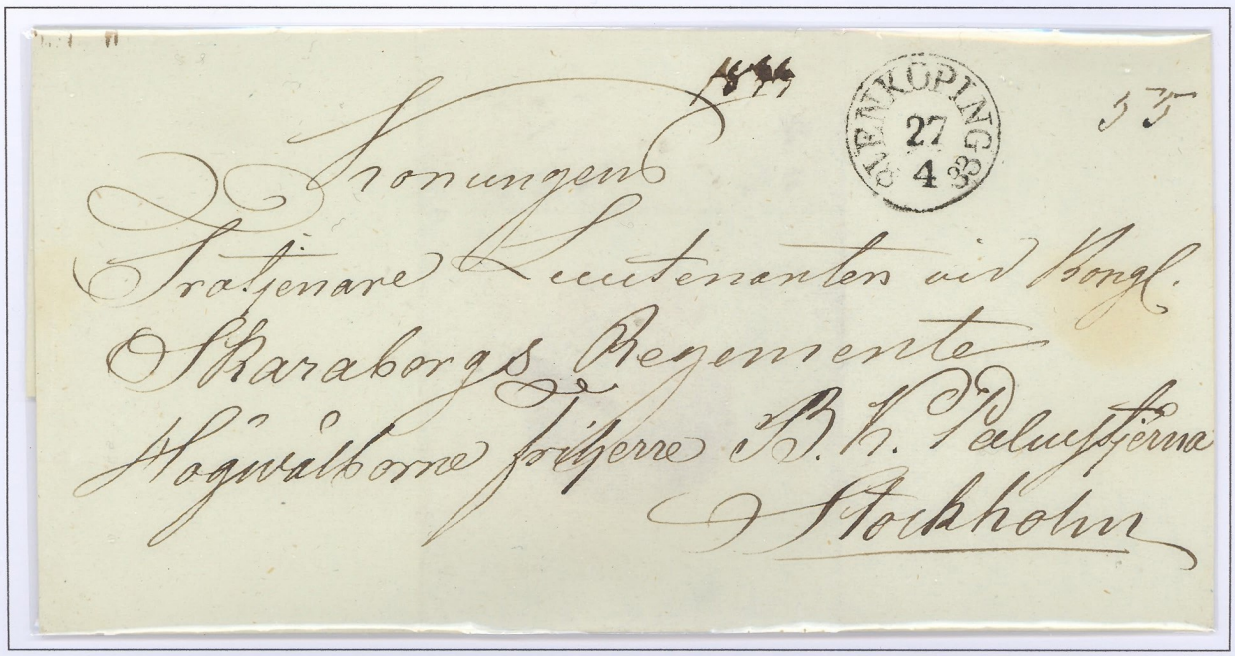

ENKÖPING 27/4 1833 till Stockholm. Nst 6 typ 1, i bruk 1830-1833. Svår stämpel.
Befordran: Kärrpost 2 ggr/vecka. Porto: 4 Sk. B:o, taxa 1831-1834.

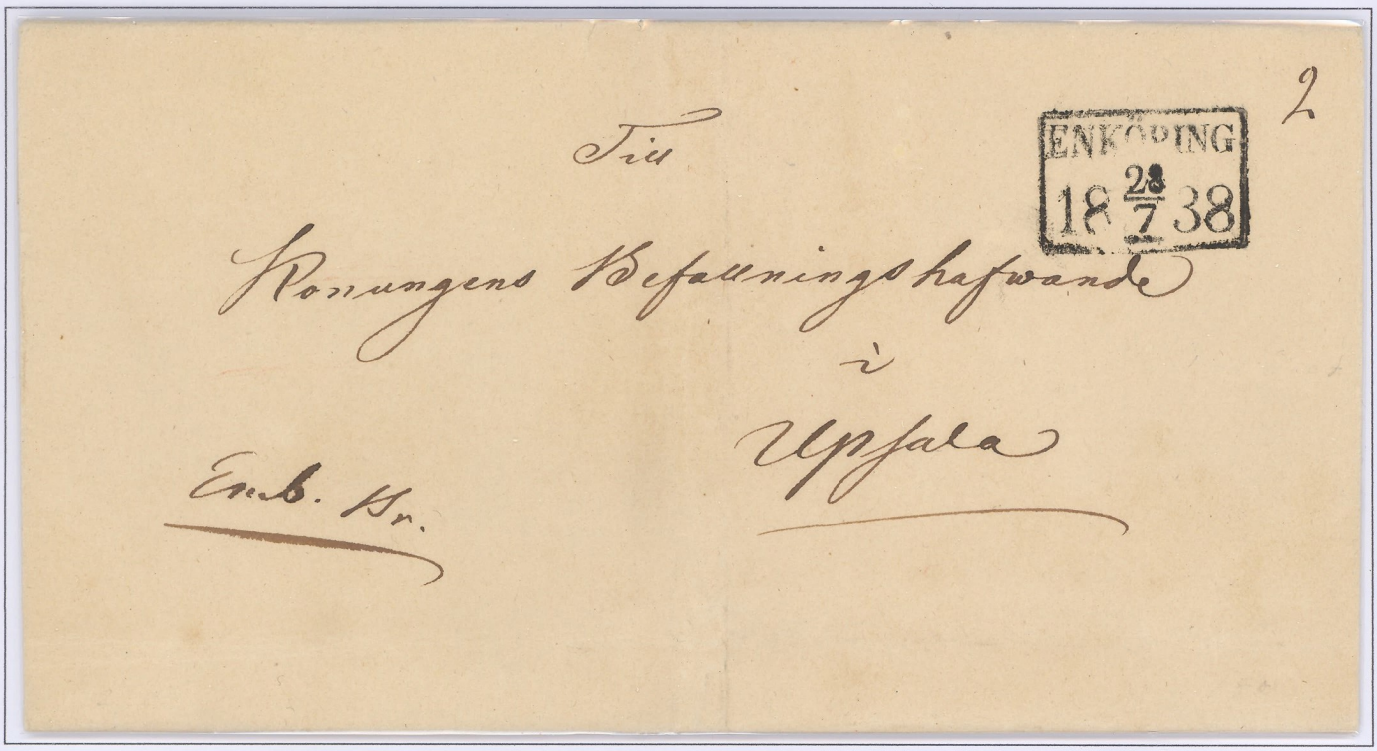

ENKÖPING 18/7 1838 till Uppsala, Emb.Br. Nst 7 typ1 känd 1838-1848
Befordran: kärrpost 2 ggr/vecka. Porto: 4 Sk. Banco, taxa 1835 till 30/6 1855

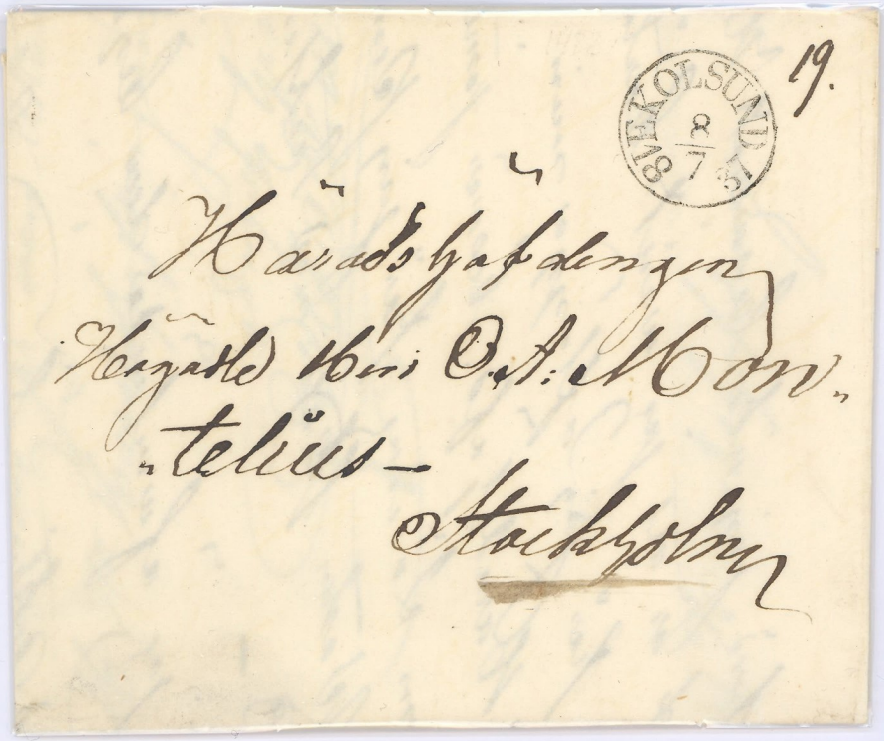

EKOLSUND 8/7 1837
till Stockholm, Nst 6 typ 2,
Befordrat med kärrposten
som gick 2 ggr/vecka.
Taxa: 4 Sk B:o,
gällde 1835 till 30/6 1855

Nedan
EKOLSUND 6/9 1853
till Tierp & Forsmark
Befordran:
kärrpost till Enköping,
kärrpost till Uppsala,
diligens till Tierp,
lösväska till Forsmark.
Fribrev 2:a viktklass.
Taxa: 2x4 = 8 Sk B:o
gällde 1835 till 30/6 1855.

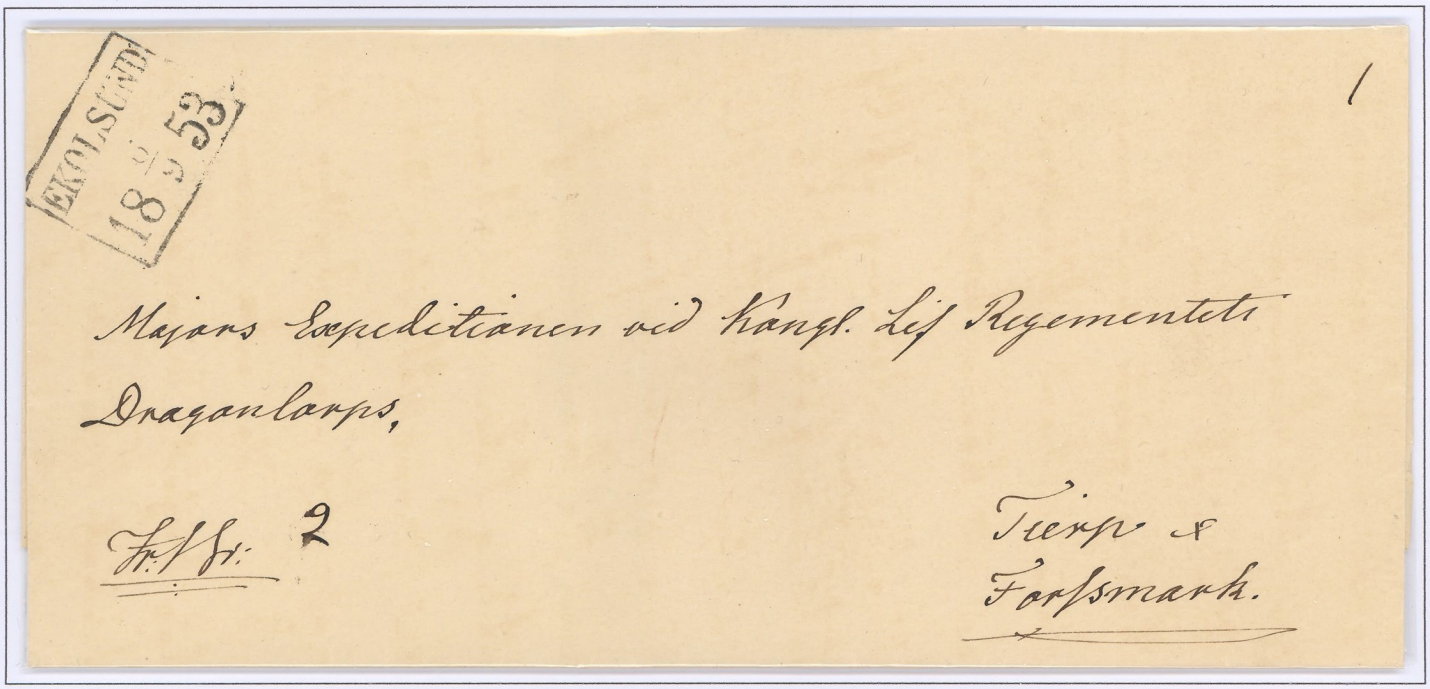

EKOLSUND 10/1 1862
till Uppsala,
kärrpost via Enköping

Nst 10, typ I
Renoverad 1865

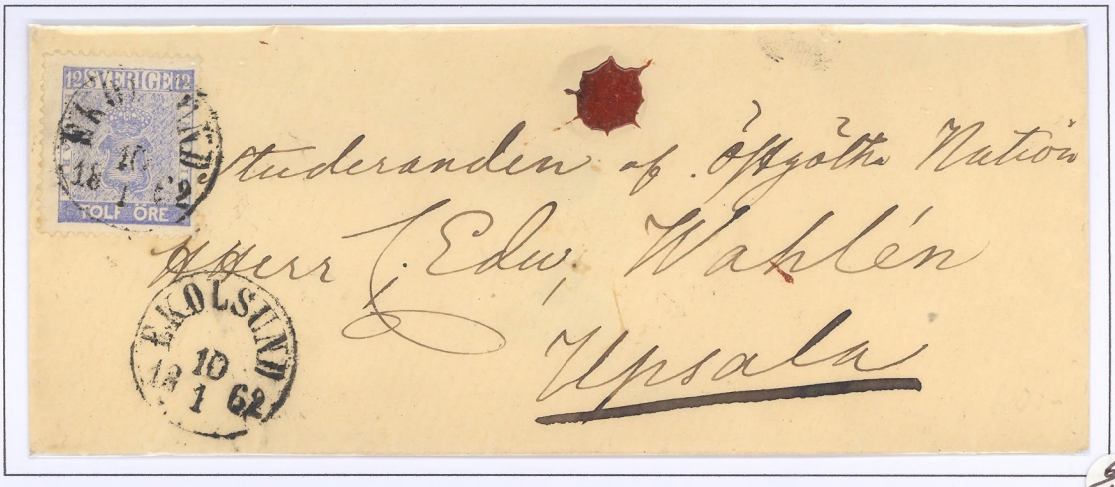

Karta 1875

Tre tidiga och långlivade lantpoststationer:
Karleby (senare kallad Simtuna och Fjärdhundra) inr. 1/2 1862 sattes i förbindelse med kärrposten Enköping-Sala, 2 ggr/vecka

Örsundsbro inrättad 1/4 1867 satt i förbindelse med kärrposten mellan Uppsala och Enköping (senare även ångbåt till Stockholm)

Weckholm inrättad 1/2 1872 kärrpost från Enköping, 2 ggr/v

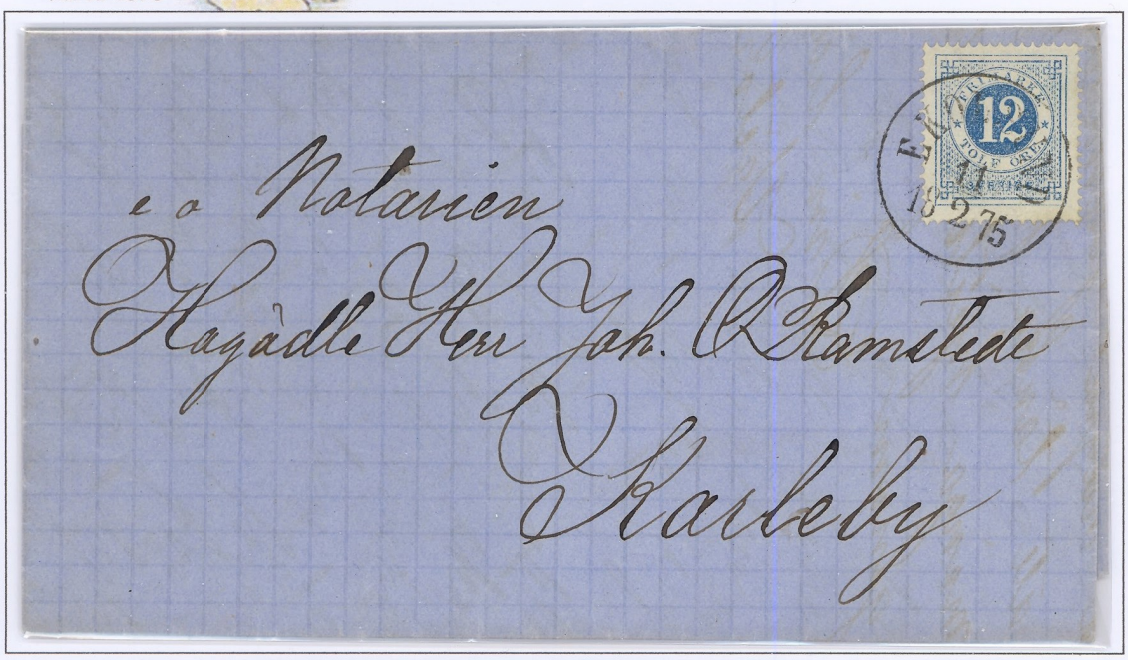

KARLEBY

SIMTUNA

FJÄRDHUNDRA

EKOLSUND 11/2 1875 till Karleby.
Datering Stockholm 10 februari 1875, antyder att brevet lagts på **diligensens brevlåda** och fått sin första postbehandling i Ekolsund. Diligens vidare till Enköping, kärrpost till Karleby.

Karleby tvingades till **två namnbyten:**
1/11 1895 till **Simtuna**
5/1 1906 till **Fjärdhundra**

WECKHOLM 2/3 1872 tidigaste och enl. HOW Cert **enda på 12 öre vapen.**
Ex S-O Karlsson

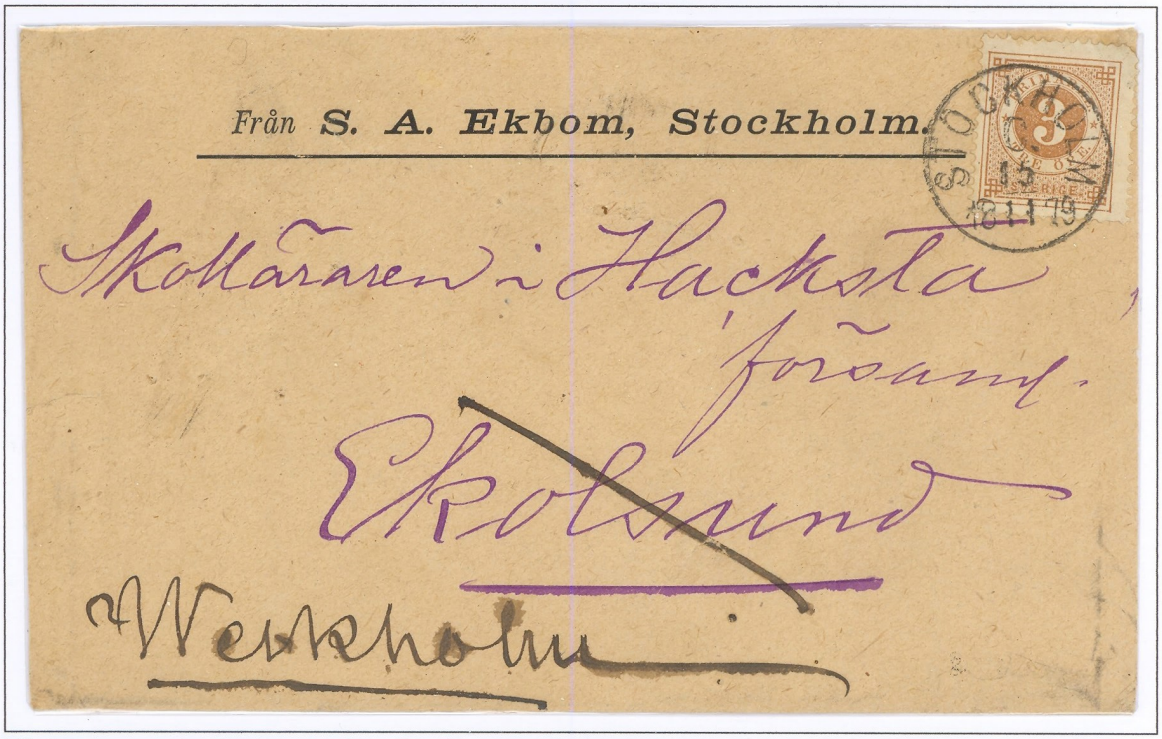

STOCKHOLM 15/11 1879 Hacksta församl. Ekolsund, **retur Weckholm.** Ekolsund 17/11 1879 på baksidan (nu förenad pst). Tågtill Enköping, sedan kärrpost. **Trycksak**, porto 3 öre för <10 ort, taxa 1/1 1877 till 31/12 1879.

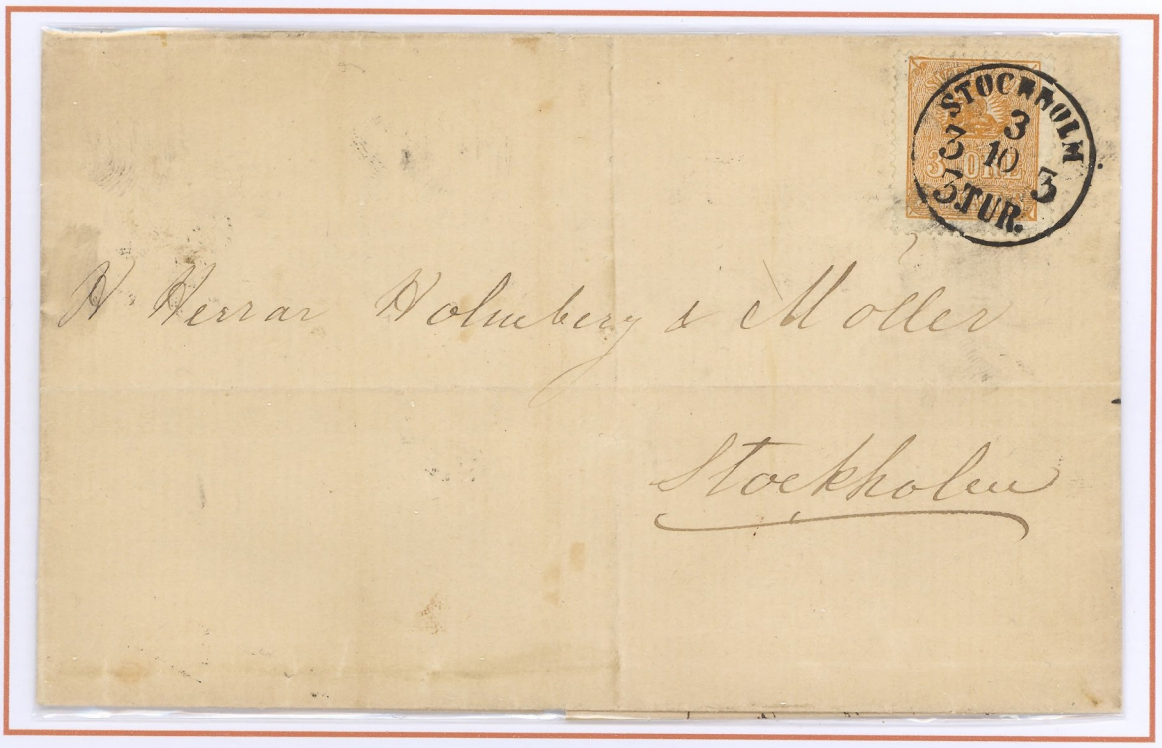

Örsundsbro & Husby 1 Okt. 1871.

Brev till Stockholm, daterat Örsundsbro & Husby 1 Okt. 1871
utburet STOCKHOLM 3 TUR den 3/10
frankerat för 3 öre lokalporto

Befordran: För att spara 9 öre har avsändaren bett någon att ta med brevet och posta i Stockholm.
I början av oktober går seglationstiden mot sitt slut, men en resa med **ångbåt** är ännu trolig.

ÖRSUNDSBRO 7/10 1872
till Enköping á Wiggeby.
Adresseringen antyder att Wiggeby hade postväska från Enköping vilket understryks av att det skulle varit närmare hämta posten i Örsundsbro.

Befordran: diligens gick vintertid 4 ggr/vecka Uppsala-Örsundsbro-Enköping-Östanbro-Västerås.

Med avgång Uppsala kl 11 e.m. passerades Örsundsbro kl 2.30 på natten, för att vara framme i Enköping 5.30. Örsundsbro stämplade på kvällen 7/10, Enköping 8/10 1872, morgonen därpå.

Brevet är daterat 3/10, en torsdag, men inte postbehandlat förrän måndag 7/10, ankomstnotering 8/10.

Daterat: Winterledet den 3 oktober 1872, C, G, Ahlström.
Vinterledet ligger strax väster om Örsundsbro.
Brevet är rubricerat: September månads Patrulleringar, Rapport från södra bevakningstrakten af Lagunda Allmenning. Följt av en redovisning dag för dag.
Adressaten Stefan Sigge Trysén var överjägmästare i Enköpings revir.

Inrättad 1867, fick Örsundsbro, ingen datumstämpel förrän i november 1869,

Nst 10
känd 1869 till 1899

5e Sydväst

21 poststationer inrättades
den 1 januari 1875

Karta 1875

I samband med 1875 års indragning av kronobrevbäringen öppnandes 21 nya poststationer i sydvästra Uppland.
(Ytterligar 4 inrättades den 1/1 1876 i västra Uppland, del av Västmanlands län)
De bands samman i ett tätt nät av nya postvägar.

Flera blev kortlivade och är svåra, eller t.o.m. omöjliga, att dokumentera med bra filatelistiska objekt.
Bara 5 pst överlevde 1800-talets slut.

Uppräkningen nedan följer kartan från vänster, uppifrån och ned.

Skogstibble	1875-01-01—1876-12-31
Säfva, s. Balingsta	1875-01-01—1875-12-30
Dalby	1875-01-01—1879-06-30
Nysätra	1875-01-01—1879-06-30
Sparrsätra	1875-01-01—1876-12-31
Långtora	1875-01-01—1912-05-14
Holm	1875-01-01—1879-06-30
Skokloster	1875-01-01—
Hjellsta, s Hjellstaby	1875-01-01—1879-06-30
Litslena	1875-01-01—1877-03-31
Öfvergran	1875-01-01—1879-06-30
Häggeby	1875-01-01—1877-06-30
Svinngarn	1875-01-01—1879-06-30
Willberga, s. Grillby	1875-01-01—1876-12-31
Kalmarsand, s. Bålsta	1875-01-01—1876-12-31
Vest-Tibble	1875-01-01—1903-12-31
Bro	1875-01-01—1946-01-31
Stockholmsnäs s. Kungsängen	1875-01-01—1876-12-31
Wallby, s. Trögds Wallby	1875-01-01—1875-12-31
Arnö	1875-01-01—1879-06-30
Järfella, s. Jakobsberg	1875-01-01—1876-12-31

ARNÖ

HJELLSTA

KALMARSAND

NYSÄTRA

senaste kända 10/11 1876

SKOGS-TIBBLE

LITSLENA

STOCKHOLMS NÄS

senaste kända 10/11 1876

SVINNGARN

SÄFVA

TRÖGDS WALLBY

Svåra kortlivade pst i sydvästra Uppland, som förmodligen inte går att belägga på försändelse.

Öfvergran inrättades den 1/1 1875 och sattes i förbindelse med den gamla posten Stockholm-Enköping. Från Övergran inrättades en kärrpost över Häggeby och Håtuna Prästgård till Vest-Tibble, där en post mötte från Stockholms Näs. Båda gick två ggr i veckan, i vardera riktningen. När bandelen Stockholm-Tillberga togs i bruk den 1/1 1877 kom Öfvergran vid sidan om och drogs in den 30/6 1879.

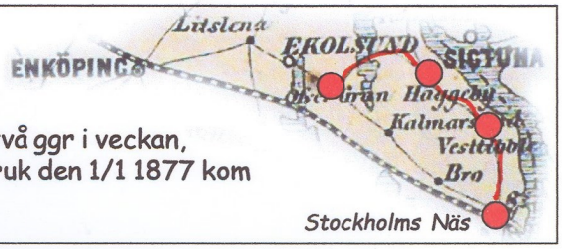

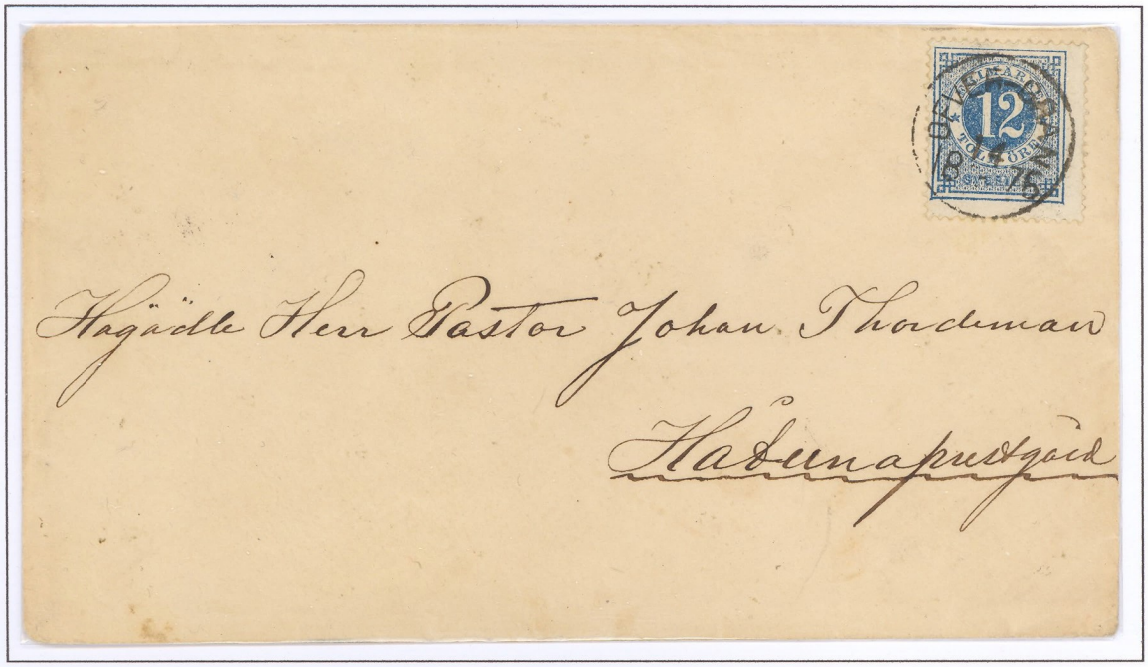

ÖFVER-GRAN 14/x 1875 till Håtuna prästgård, som låg mellan Häggeby och Vest-Tibble. Håtuna nämns som anhalt i kärrpostens tidtabell.

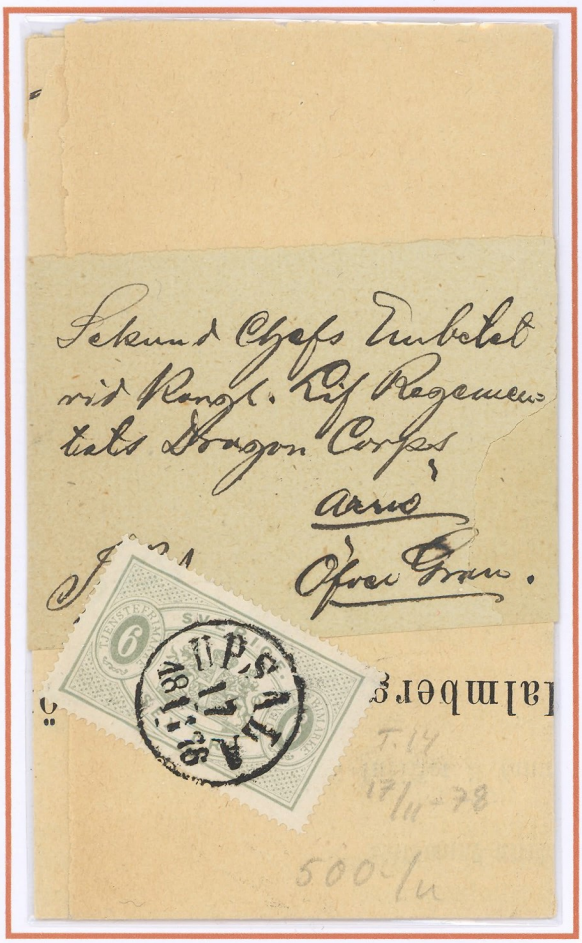

UPPSALA 17/11 1876 till Sekund Chefs Embetet vid Kongl. **Lif Regementets Dragon Corps Arnö Öfver Gran.**

Inrikes trycksak (Markegångstaxa)
Porto: 6 öre för 8 ort, gällde 9/10 1865 till 31/12 1876.

Befordran:
Uppsala-Stockholm med järnväg, Stockholm K.E. 18/11 1876, efter seglationstid gäller diligens mot Enköping.

Adressaten torde haft postväska från Övergran, vilken bör ha transporterats genom ägarens försorg. Ankomstnotering: 19 november 1876.

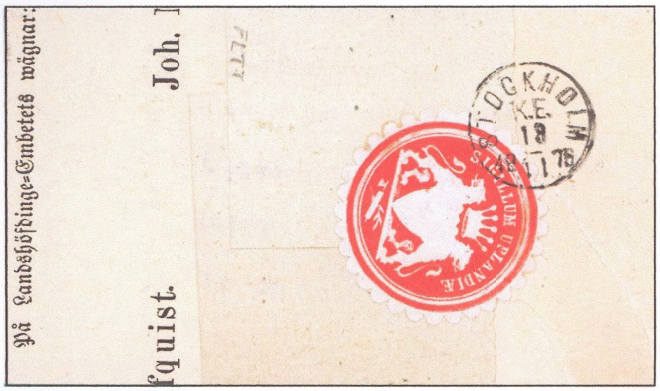

Försändelsens baksida

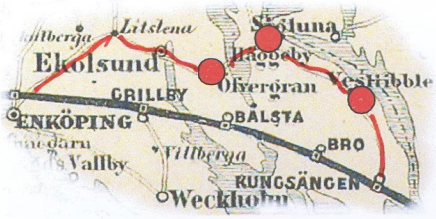

Tidigaste kända

VEST-TIBBLE 20/4 1877

Vest-Tibble inrättades 1/1 1875, namnändrades 1/1 1904 till Tjusta, drogs in 19/1 1919.
Vid inrättandet fick Vest-Tibble och Häggeby en egen kärrpostslinga norr om Enköping-Stockholmsvägen.
1/1 1877, då järnvägen öppnades lades vägen om som kartan visar.

VEST-TIBBLE 6/7 och 7/7 1877, trycksak, kungörelse till Öfvergran. Den 6/7 var en fredag. Då gick posten i riktning Kungsängen. Lördagar gick den åt andra hållet, över Häggeby till Övergran. Ett antal kungörelser stämplades på fredagen. Några sändes samma dag. Men av misstag hade även de som skulle västerut stämplats. För att korrigera detta stämplades 7/7 vid sidan om.

Minimiavgiften för trycksaker var
3 öre från 1/1 1877
till 31/12 1879,
4 öre därefter
till 30/6 1919.

Första perioden

HÄGGEBY inrättad 1/1 1875,
indragen 30/6 1877,
återinrättad 1/7 1879.
Samma Nst 16, känd till 1895

Andra perioden

HÄGGEBY 2/10 1886, Tjänstebrev till Öfvergrans Kyrka Bålsta, kungörelse daterad 21 September 1886

Vid tiden för brevet hade Häggeby och Vest-Tibble åter fått en egen kärrpostslinga, nu från förenade Bålsta. Övergran drogs in den 30/6 1879.

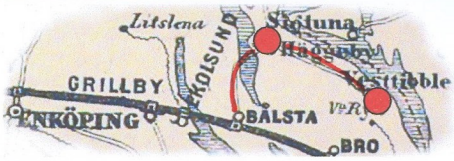

BALINGSTA 31/10 1879 till Dalby,
En bunt kungörelser, **6:e viktklass,**
notering 59 ort = ca 251 g
Taxa: 3 öre/10 ort = 18 öre, gällde 1877-1886.
Dalby var indragen sedan 30/6.

DALBY, kortlivad 1/1 1875 till 30/6 1879,
svår, kan inte visas på försändelse

BALINGSTA 20/1 1876 tidigaste kända,
här på hel kungörelse adresserad lika som förs. ovan.

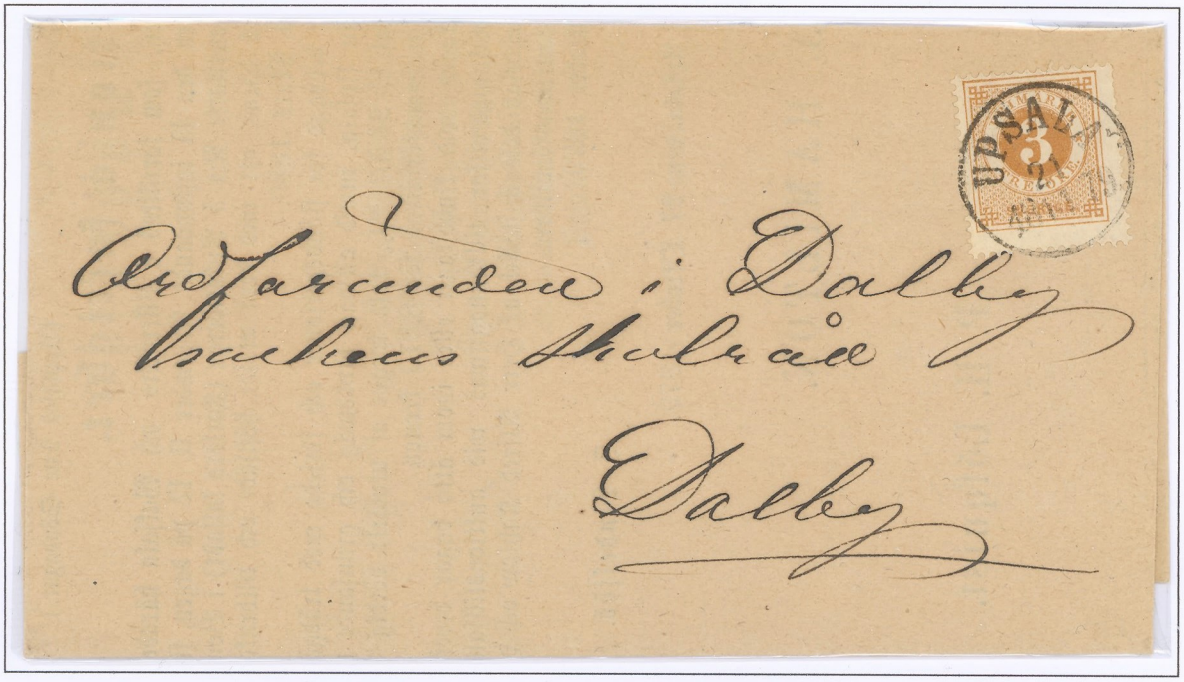

UPPSALA 21/11 1879 till Dalby.
Pst Dalby var redan indragen = lösväska = **Lokalbrev**
Porto 3 öre, gällde 1/7 1858-1882.

5e Sydväst

4 poststationer inrättade
1 januari 1876

Karta 1877

Den 1/1 1876, lite försenade, inrättades ytterligare fyra poststationer: Altuna, Torstunaby, Österunda (31/1 1894 namnändrad till Brunsta) samt Smedsbo (indragen 30/6 1880). Då tillhörde de Västmanlands län.

En post drogs från Tärna i Västmanland till Smedsbo.
Senast 1880, ersatt med lantbrevbäring.

ALTUNA

TOSTUNABY

BRUNSTA

ALTUNA 29/5 1877 till Östanbro
Transitstämpel Enköping 31/5 1877 på baksidan.
Kärrposten Heby-Enköping, vidare kärrposten Enköping-Västerås

SMEDSBO

En av de svåraste Upplandsstämplarna

TÄRNA-SMEDSBO
Lantbrevbäring
inrättad senast 1880.
Den gick med stämpel 1892-1900.

ÖSTERUNDA 20/2 1886 till Fränsta. Kärrpost till Vittinge, sedan järnväg över Uppsala

Karta 1877

Norra Stambanans 2:a etapp öppnades för trafik den 4/8 1873 med bandelen Uppsala-Heby. I etapp 3 och 4 förlängdes banan till Sala den 11/9 respektive Krylbo den 1/12. Förenade pst inrättades i Wänge och Åland 11/9 1873. Pst Vittinge och Heby flyttades till banan, blev förenade. Morgongåva tillkom 1/1 1874.

HEBY 26/9 1873 till Stockholm
16:e dagen som förenad.
N.S.B. typ 2, 27/9 1873 troligen tidigaste kända av denna svåra stämpel.

Befordran:
N.S.B. via Uppsala.

Nedan
HEBY 7/4 1877 till Seglingsberg
Blå stämpel.

Befordran:
troligen **NSB via Sala.**
Alternativt via Uppsala, Stockholm, Enköping och Västerås till Bergslagen.

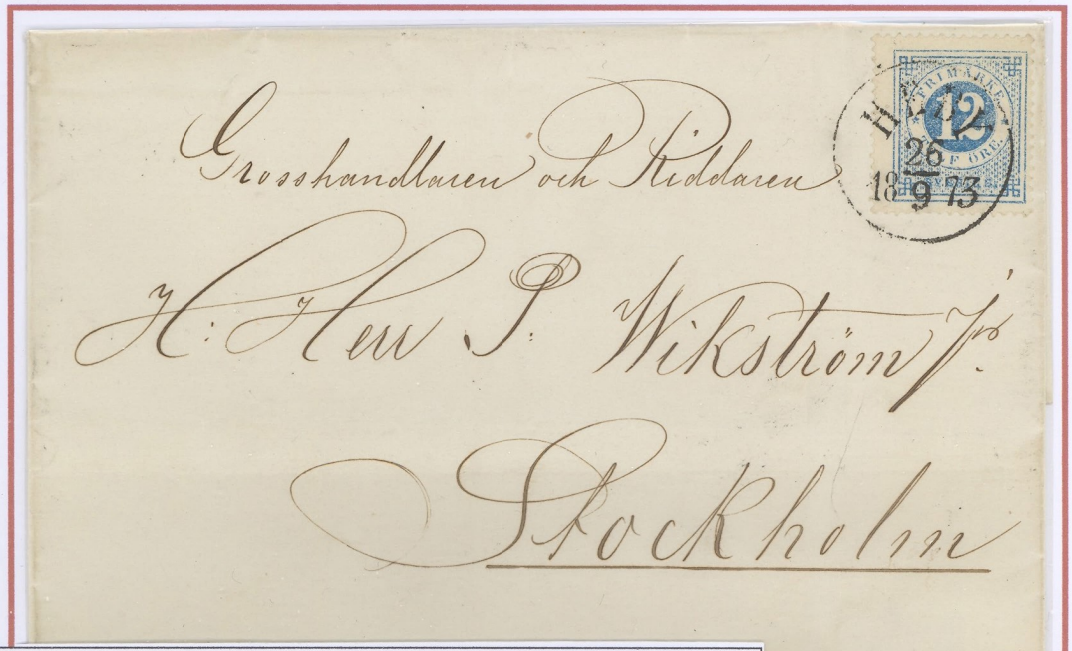

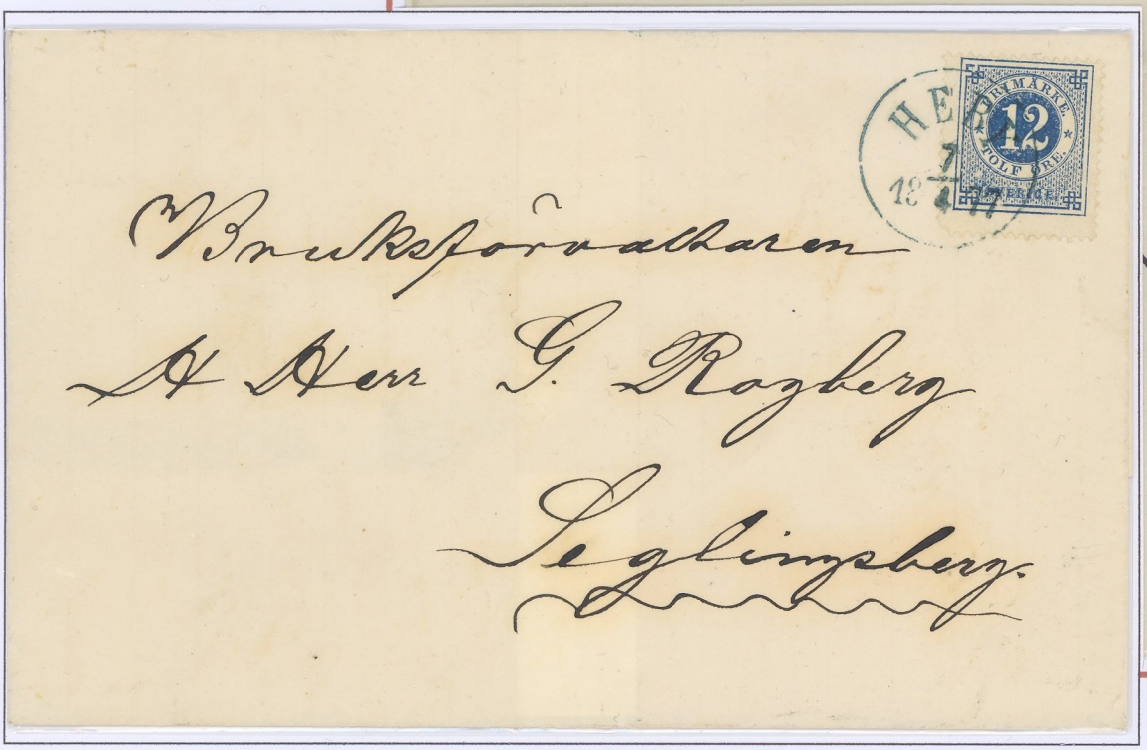

HEBY inrättad 1/2 1870, förenad 4/8 1873

MORGONGÅFVA inrättades den 1/1 1874

Svår stämpel

HVITTINGE.

Då lantpoststationen Vittinge inrättades den 1/3 1869 fick den en Nst 10 med stavning HVITTINGE
Mellan okt. 1876 och juni 1877 slipades bokstaven H bort, namnet blev VITTINGE

VITTINGE

Nst 14 med ny stavning WITTINGE känd fr.o.m. 19/1 1885

WITTINGE

Sällsynt på brev

HVITTINGE 17/8 1875 till Östanbro.
Befordrat: **järnväg** till Uppsala och Stockholm, därifrån med **ångbåt** till Enköping (det är seglationstid), vidare med sommarens **kärrpost** mot Västerås.

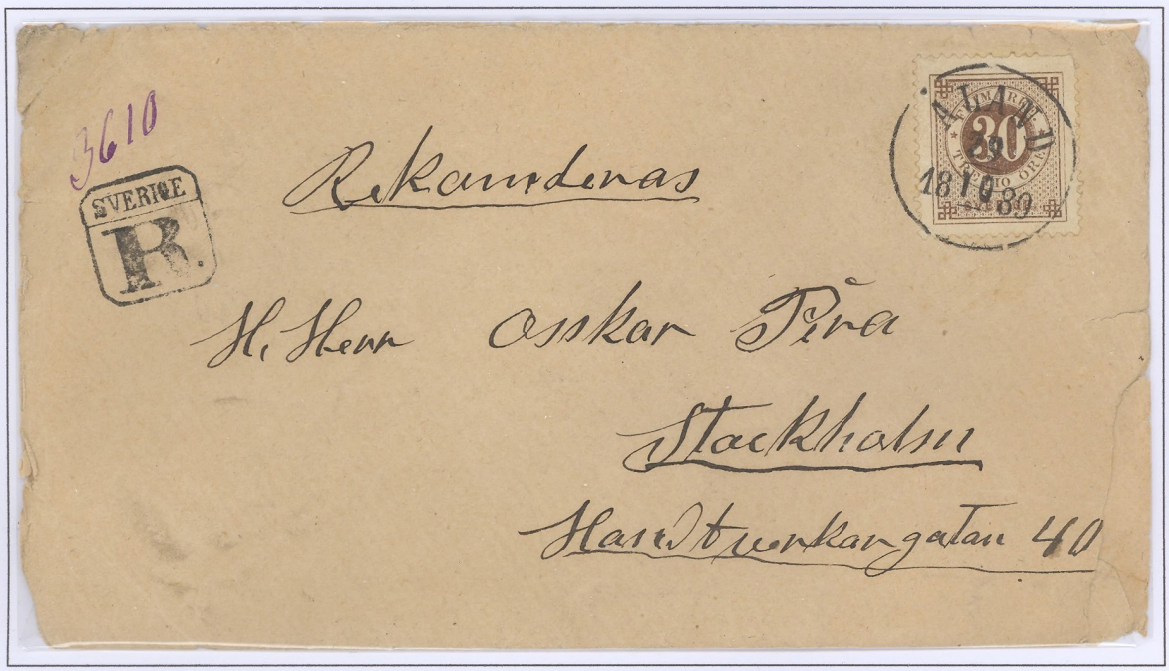

ÅLAND inrättades 11/9 1873

ÅLAND 29/10 1889 Rekommenderat till Stockholm
Befordrad: N.S:B. via Uppsala. Porto: 10 öre + rektillägg 20 öre = 30 öre, gällde 1/1 1885 till 31/5 1918.

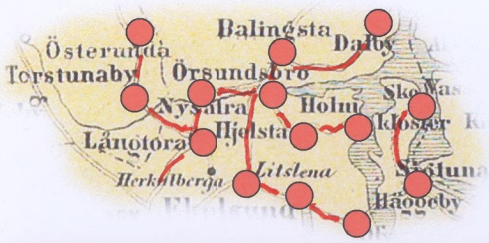

Långtora, på den genomgående kärrposten Uppsala-Enköping, omgavs av många små poststationer och korta postvägar, många kortlivade. Flertalet kan inte dokumenteras på försändelse.

Skokloster nåddes landvägen söderifrån över Häggeby och under seglationstid sjövägen Örsundsbro-Stockholm, Holm ifrån Örsundsbro.

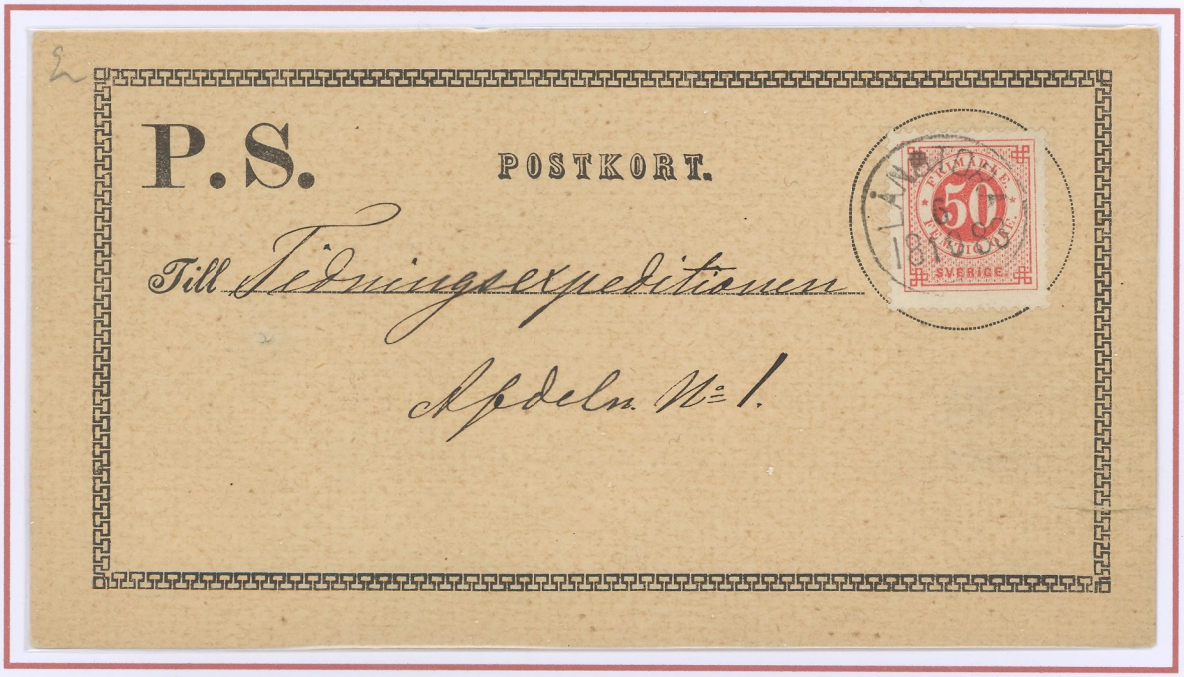

LÅNGTORA 6/10 1883. P.S. till Tidningsexpeditionen Afdeln, № 1.
Tidningsöverflyttning från Långtora till Enköping. Avgift 50 öre.

HOLM
Inr 1/1 1875
indr 30/6 1877

HÄGGEBY
Inr 1/1 1875
indr 30/6 1877

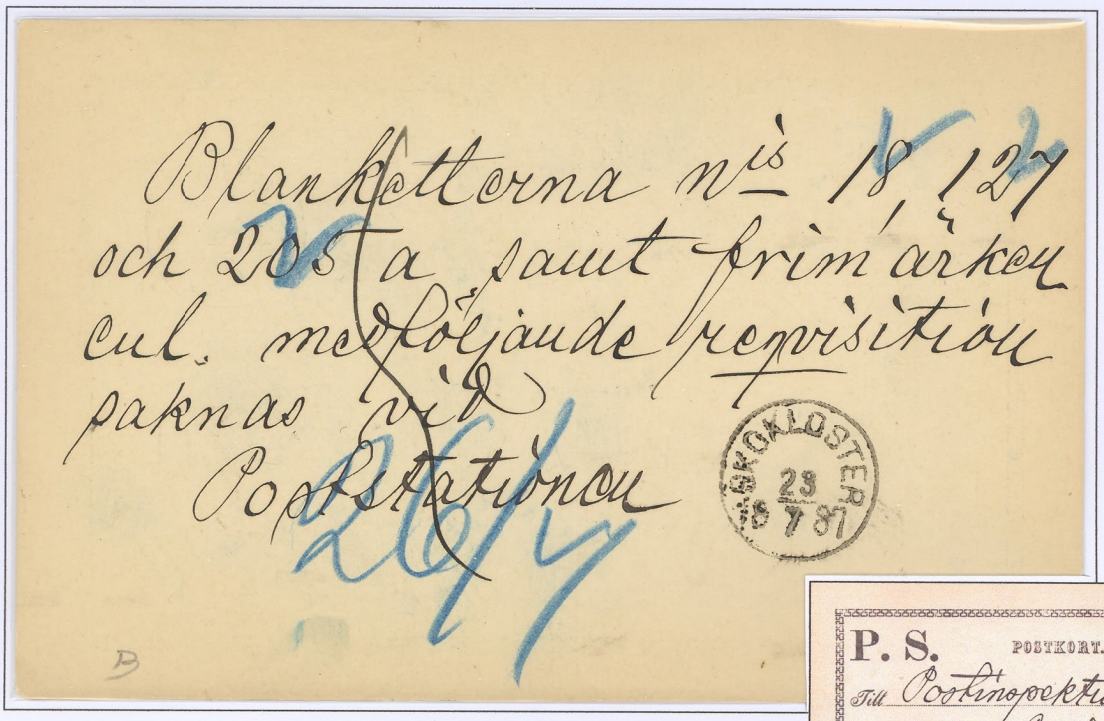

SKOKLOSTER 23/7 1887,
P.S. till Postinspektionen C.D. Stockholm.
Blankettbeställning från överordnad postanstalt.

Den 1/1 1877 öppnades järnvägen Stockholm-Tillberga med åtta förenade pst. Tre helt nya: Lundby, Sundbyberg och Spånga. Fem pst flyttades och förenades, alla utom en fick nytt namn: Järfälla blev Jakobsberg, Stockholms Näs blev Kungsängen, Bro, Kalmarsand blev Bålsta och Willberga blev Grillby. Den 30/9 flyttades även Ekolsund till järnvägen, nedklassades till pst. Postvägarna norr om banan kom att bestå för lång tid.

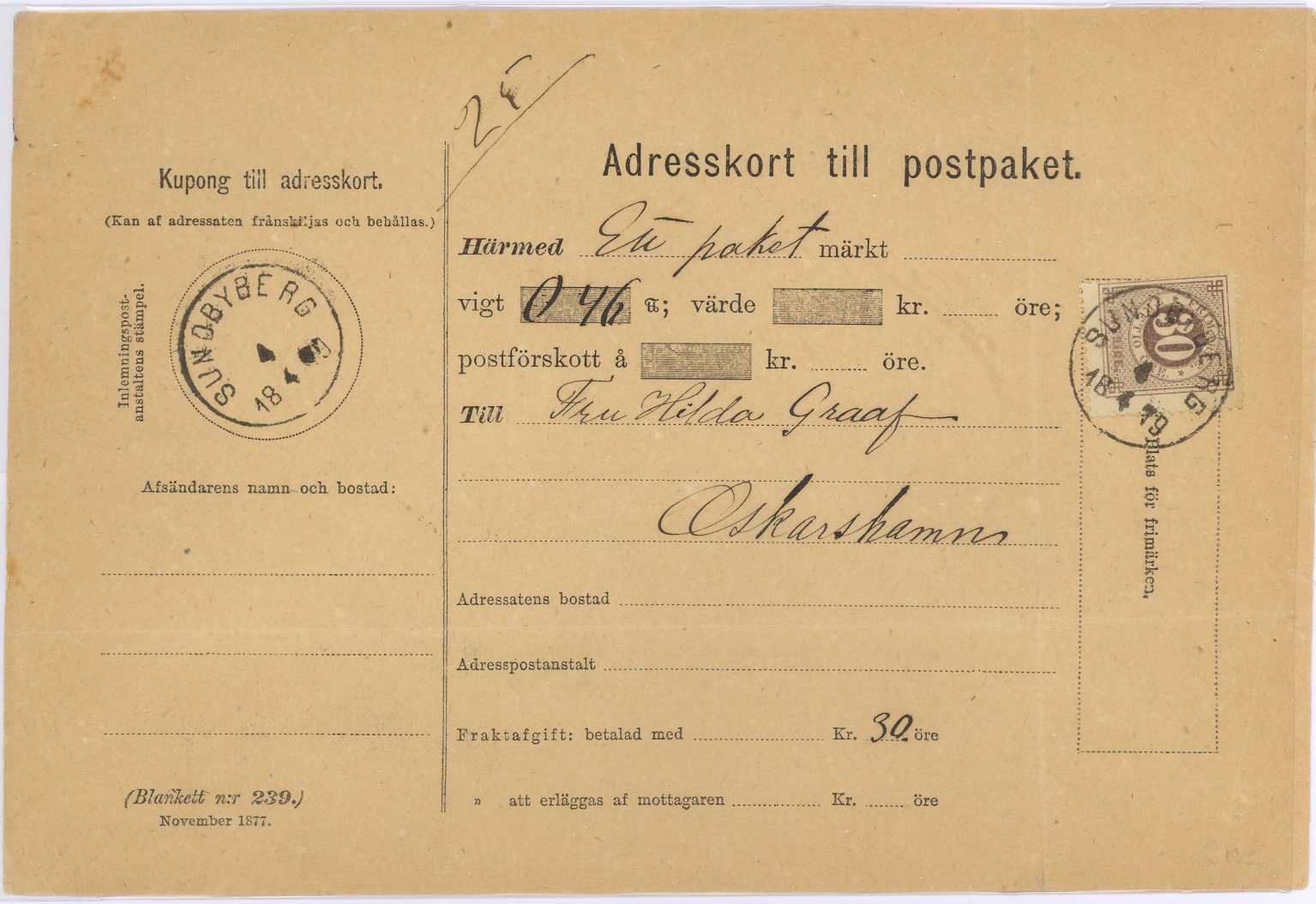

Kupong till adresskort.

(Kan af adressaten frånskiljas och behållas.)

Inlemningspost-anstaltens stämpel.

SUNDBYBERG 18 4 19

Afsändarens namn och bostad:

(Blankett n:r 239.)
November 1877.

Adresskort till postpaket.

Härmed En paket märkt

vigt 0 46 ℔; värde kr. öre;

postförskott å kr. öre.

Till Fru Hilda Graaf

Oskarshamn

Adressatens bostad

Adresspostanstalt

Fraktafgift: betalad med Kr. 30 öre

» att erläggas af mottagaren Kr. öre

30 öre

Plats för frimärken.

SUNDBYBERG 4/4 1879 postpaket till Oskarshamn.
Vikt 0,46 skålpund, **taxerat som småpaket,**
Småpaket, som kunde transporteras i väska, vikt högst 1 skålpund = 425 g, kostade 30 öre. Taxa 1873-1879.
Det första adresskortet för postpaket, (Blankett n:r 239.) November 1877, i bruk fr.o.m. 1878.

Tidigaste kända 15/7 1897

LUNDBY
Nst 16 i bruk 1877-1898
Nst 14 känd 15/7 1897 till 1931

SUNDBYBERG
Nst 16 känd juli 1877 till 1886
Nst 14 känd 1886 till 1936

SPÅNGA
Nst 16 känd juli 1878 till 1896.
Inget känt första 18 månaderna.

bke 2, 6 öre

GRILLBY 5/3 1879 till Enköping
en station västerut med järnvägen

STOCKHOLM-ENKÖPING
1894, stämpelns första år

GRILLBY
(tidigare Willberga)
fick en Nst 16,
känd till 9/12 1885.
Avlöst av Nst 14,
känd från 11/9 1885

EKOLSUND
(tidigare postkontor)
blev pst vid järnvägen
1/10 1877. Fick behålla
sin Nst 10:2, fick aldrig
någon Nst 16 eller 14

BÅLSTA
(f. Kalmarsand)
Nst 16,
känd t. 3/1 1889
Avlöst av Nst 14
känd f. 7/1 1889

BRO
fick behålla
sitt gamla namn
vid flytten till
järnvägen
Nst 16 är känd
till 2/7 1889.
Avlöst av Nst
14, känd från
8/4 1889

bke 6, sex öre

BRO 5/5 1884 till Elfkarleö,
Befordrat på tre järnvägsföretag: Stockholm-Tillberga, NSB och Upsala-Gefle Jernväg.

På MÄLARÖARNA fanns inför den stora postreformen pk **Drottningholm**, inrättat 1858. Ett pk hade funnits 1778 till 1830. Under mellantiden anlitades postväska och utvecklades kreativa lösningar som "PR Röda Bodarne". När rakstämplarna infördes blev Drottningholm utan. Först i juli 1827 kvitterades en sådan stämpel, avtryck är okända.

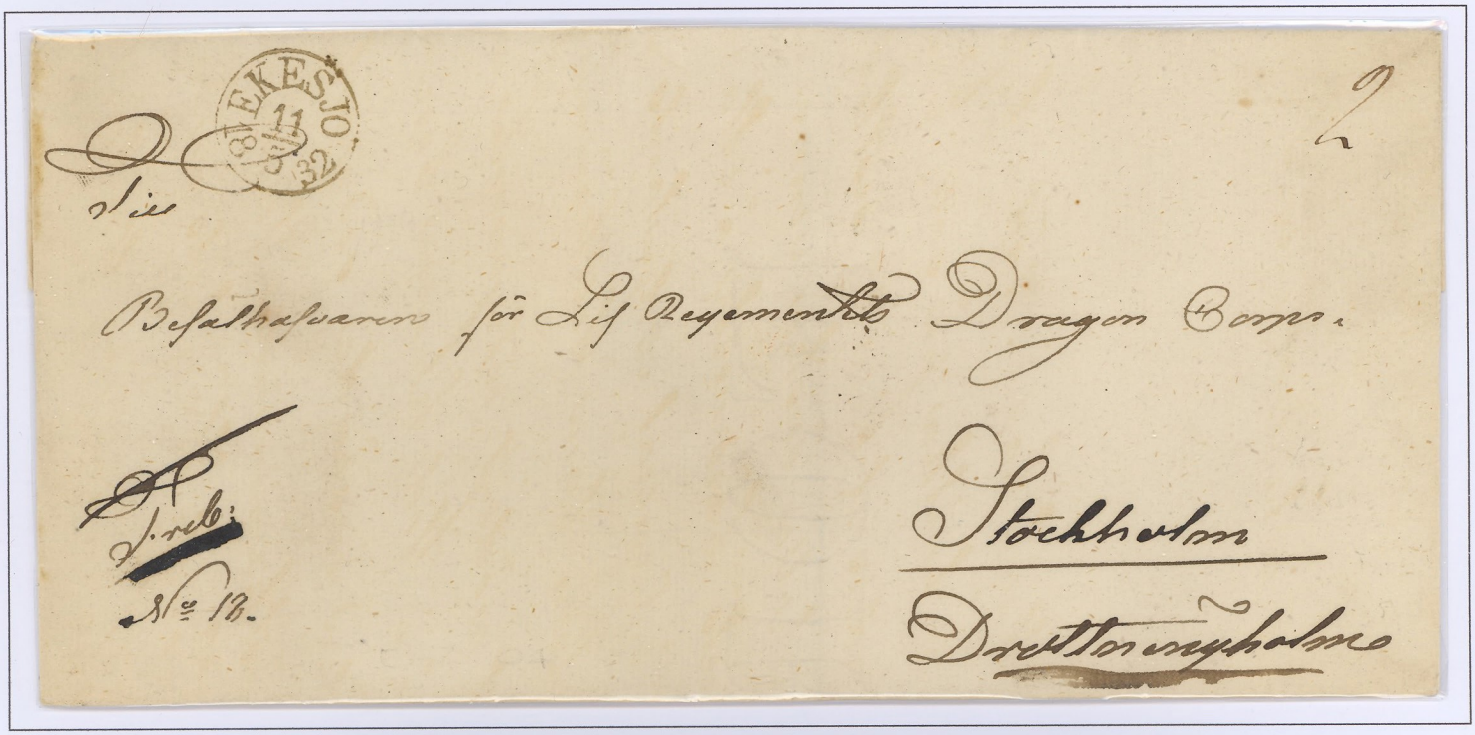

EKESJÖ 11/5 1832, typ 1, till Stockholm/Drottningholm,
Befallningshafvaren för Lif Regementets Dragon Comp.
Befordran från Stockholm: högst sannolikt med **slottets postväska.**
Taxa Eksjö Stockholm: 6 Skilling B:o, gällde 1831-1834.

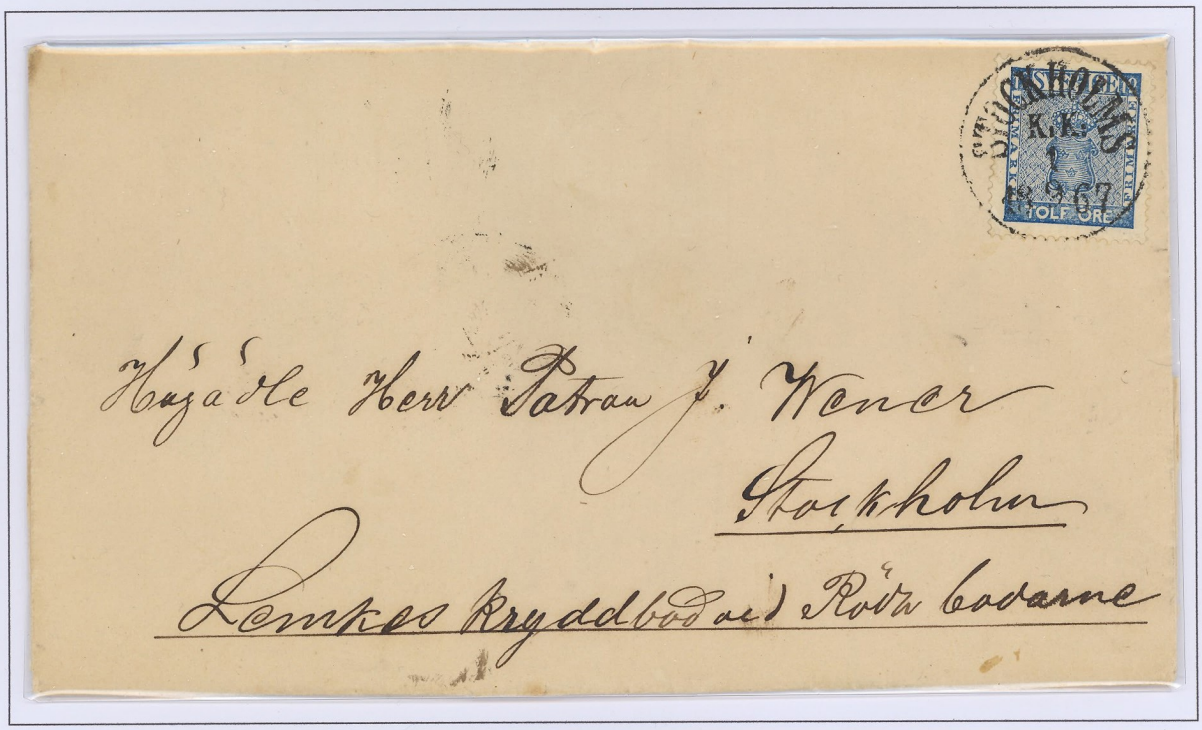

Brev adresserat till Stockholm Lemkes Kryddbod och Röda bodarne
Inv. adresserat till Högädle Herr Patron Wener, **Svartsjö Kungsgård.** Dat. Ledinge Knivsta 31 Augusti 1867.
Befordran: **Lagt på postkupéns brevlåda** vid uppehåll i Knivsta. Kupén hade ännu inte fått någon stämpel.
STOCKHOLMS K.K. 1/9 1867. STOCKHOLM 1.TUR. 1/9 på baksidan. Sedan privat befordran till Svartsjö.

Den 1/6 1858 återkom Drottningholm som postexpedition. Sommartid växlades karterad post med dagliga, reguljära ångbåtar till och från Stockholm, vintertid med gästgiveriskjuts 2 gånger i veckan.

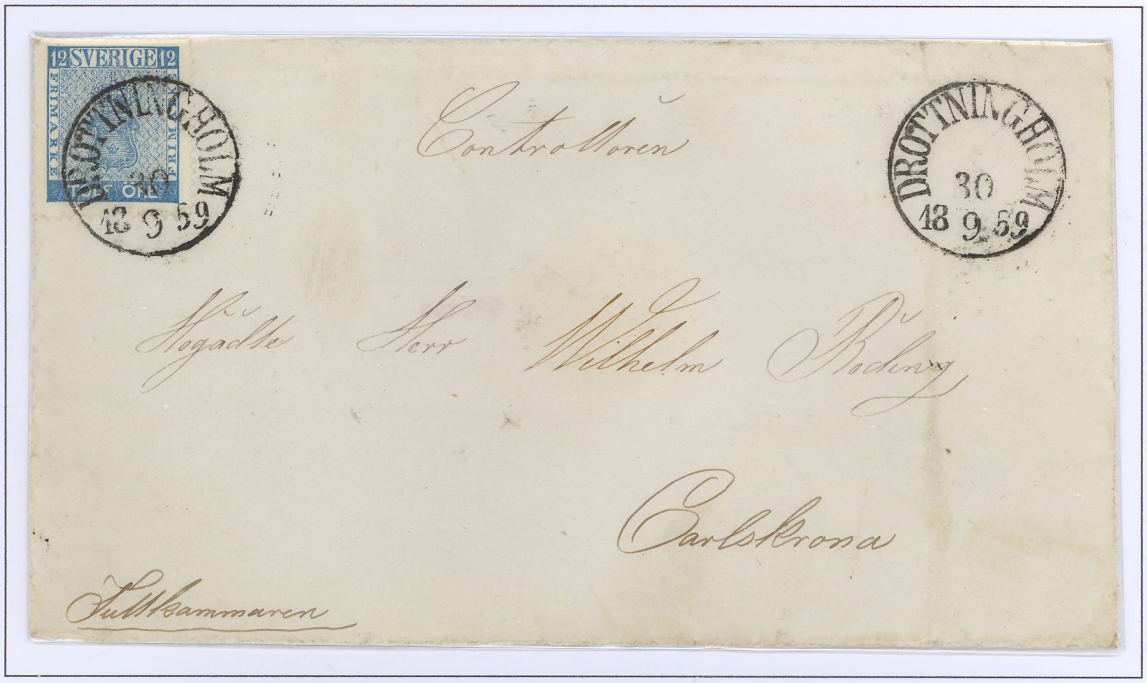

DROTTNINGHOLM 30/9 1859 till Carlskrona. Nst 10 typ 1, 23 mm.

Befordran: under **seglationstid** med daglig ångbåtsförbindelse till Stockholm.

SVARTSJÖ 1/3 1878, till Stockholm

samma dag sidostämplat av överordnade **DROTTNINGHOLM senaste kända** avtryck Nst 10 typ 2,

Befordran: med en av veckans två kärrposter från Svartsjö till Drottningholm.
Vintertid gick två kärrposter i veckan från Drottningholm via Bromma till Stockholm.

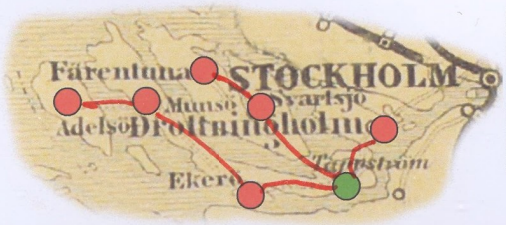

Färentuna pst inrättades redan den 14/5 1861. Den 1/1 1875 tillkom Svartsjö, Adelsö, Munsö och Ekerö. Bara Svartsjö och Ekerö överlevde 1879 års indragningar. Färentuna fick kärrpost från Drottningholm 2 ggr/vecka över Tappström (ej pst), senare även Svartsjö.

MUNSÖ
inrättad 1/1 1875,
indragen 30/9 1879.

17/4 1875
tidigaste kända

Handskriven kungörelse daterad: Svartsjö i Färentuna Härads Länsmans Kontor den 15 November 1877. **Befordrad i gångpostens väska via Tappström** till Munsö. Ankomststämplad Munsö 26/11 1877 och uppläst i Munsö kyrka den 18:e. (Tappström var ej postanstalt men måste ha haft en "uppsyningsman" för posten.)

Ekerö, Munsö och Adelsö fick gångpost via Tappström. Denna fick så liten omfattning att Kongl. Generakpoststyrelsen utfärdade en särskild förordning om att postiljonen inte skulle behöva "dra en väska för vardera poststation". **En väska skulle få användas och öppnas på respektive pst.**
Det blev normgivande för liknande förhållanden i övriga landet. (Cirkulär Nr III 1875)

SVARTSJÖ

FÄRENTUNA
inr. 14/5 1861, indr. 30/9 1879.
Nst 10 är känd 1870-1879.

ADELSÖ
inr. 1/1 1875, indr. 30/9 1879
Nst 10 känd 1875-1879.

EKERÖ

Posten mellan Drottningholm och Stockholm betecknades gångpost, men krävde rodd på en del av sträckan. Den gick 2 ggr/vecka, 1875-1876 över den kortlivade poststationen Bromma. Under seglationstid drogs gångposten in och ersattes av Mälarens många ångbåtar.

Sommartid förde ångbåtarna karterad post till och från Drottningholm f.v.b. till poststationerna. Åf (med brevlåda) på långa rutter som Stockholm-Västerås och Stockholm-Enköping passerade. Vissa angjorde öarna. Ett antal Ångbåts PXP angjorde bryggorna, men de faller av utrymmesskäl utanför exponatets avgränsning.

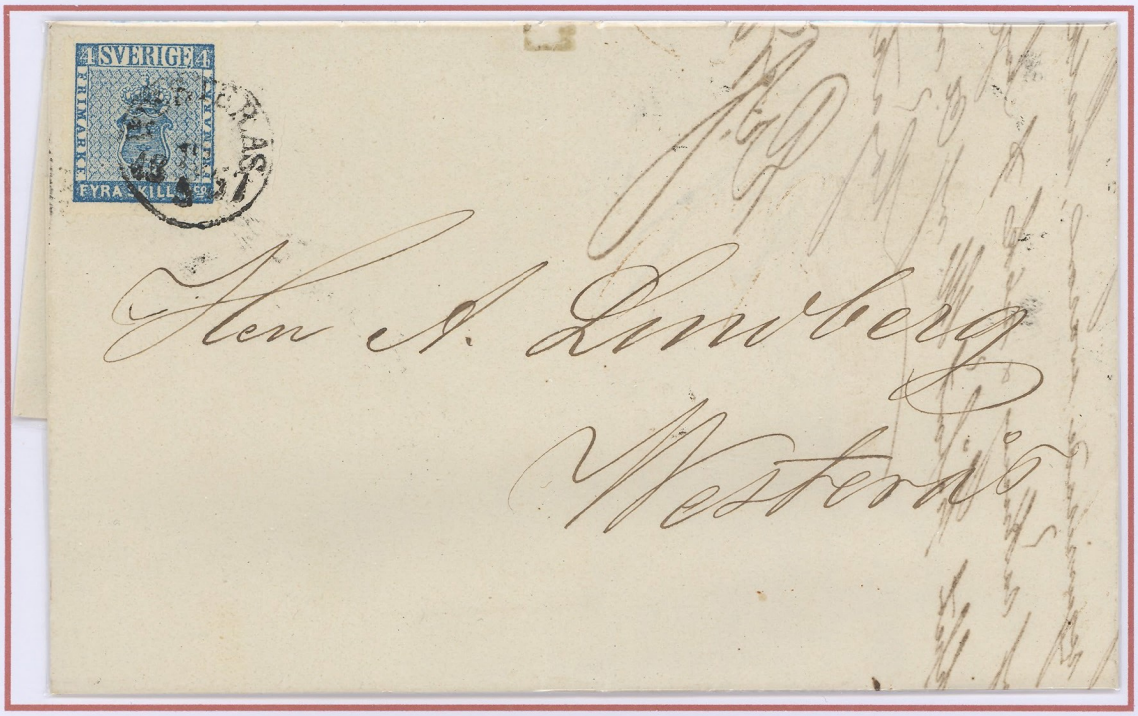

Båtbrev, dat. Stockholm den 11 maj 1857. Frankerat 4 sk. b:o, postat i låda ombord ett Åf som passerat öarna. Ankomststämplat WESTERÅS 12/5 1857. **Mycket ovanligt.**

ÅNGBÅTS PXP. Nr 91. angjorde bryggor på Svartsjölandet

DROTTNINGHOLM 6/9 1861 till Sundsvall & Sörfors.
Befordran: under seglationstid, från Drottningholm som **karterade post** med ångbåt till Stockholm.

I **ÖSTRA** Uppland fanns inför den stora postreformen 1874/75 postkontor i Norrtälje, inrättat 1641/43, Grisslehamn 1720, samt poststationerna Brottby 1862 och Åkersberg 1874.

Den urgamla stora postvägen var Grisslehamnsposten, Stockholm-Norrtälje-Grisslehamn och vidare österut. I december 1872 inrättades Ruggsätraposten närmare kusten, en kärrpost Stockholm-Norrtälje. .

Ex Lennart Ivarsson

Karta 1875

GRISLEHAMN typ 1 till Åbo, lösen 20 Kopek silver, karterat 5.
Ankomstnotering: H. Bergman. Kopenham(n) bekommet 9 octob 1816
Typ 1 i bruk 1816-1828, daterade åren 1816-1818 är rariteter

Brevet är avbildat i SSPD Skrifter och Meddelanden 1981.

Brev från Lübeck 27 Sept 1819 via GRISLEHAMN till Åbo,
Noteringar: Fr. Hamburg och via Stockholm, kartering 2.
Lösennotering: 1 RD 12 S, avser portot från Hamburg genom Danmark och genom Sverige.
Stämplar: Ueber Dannemark samt GRISSLAHAMN typ 2, känd i bara 7 exemplar med datering.

GRISLEHAMN 12/4 1831 till Uppsala
Nst 6 typ 1, kartering 4,
Med kärrpost till Norrtälje 2 turer/vecka
sedan Norrtälje-Uppsala 1 tur per vecka
Porto 5 Skilling, taxa 1831 - 1834

Nedan
GRISSLEHAMN 8/9 1850, till Stockholm,
Fribrev i 2:a viktklass,
Porto 2x5 = 10 Sk. Banco,
Taxa 1/1 1835 - 30/6 1855

Nst 6 typ 2, i röd färg känd 1847-1850.
Den röda färgen förknippas med kolera-varning. Postroddarna kom i kontakt med utländska postfunktionärer och resenärer.
År 1850 var ett svårt koleraår.

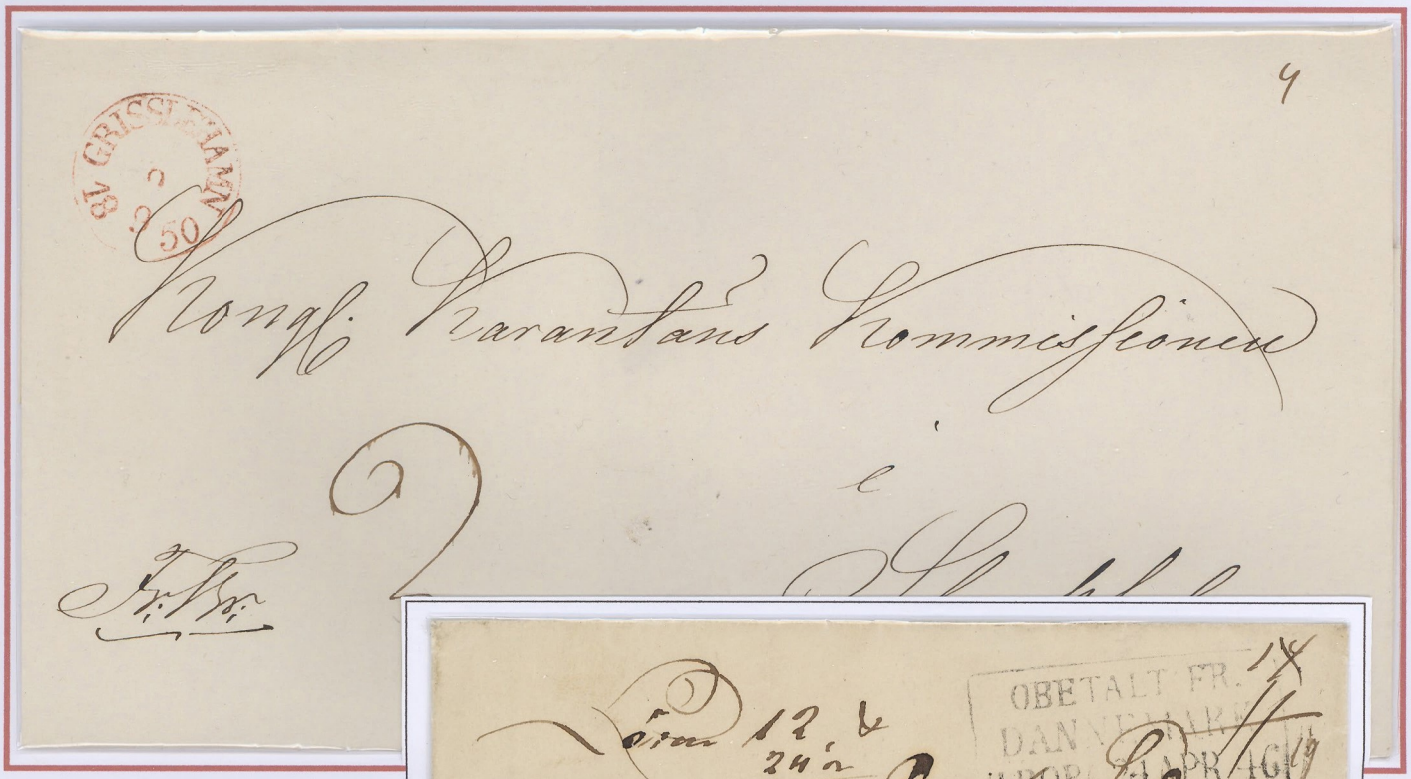

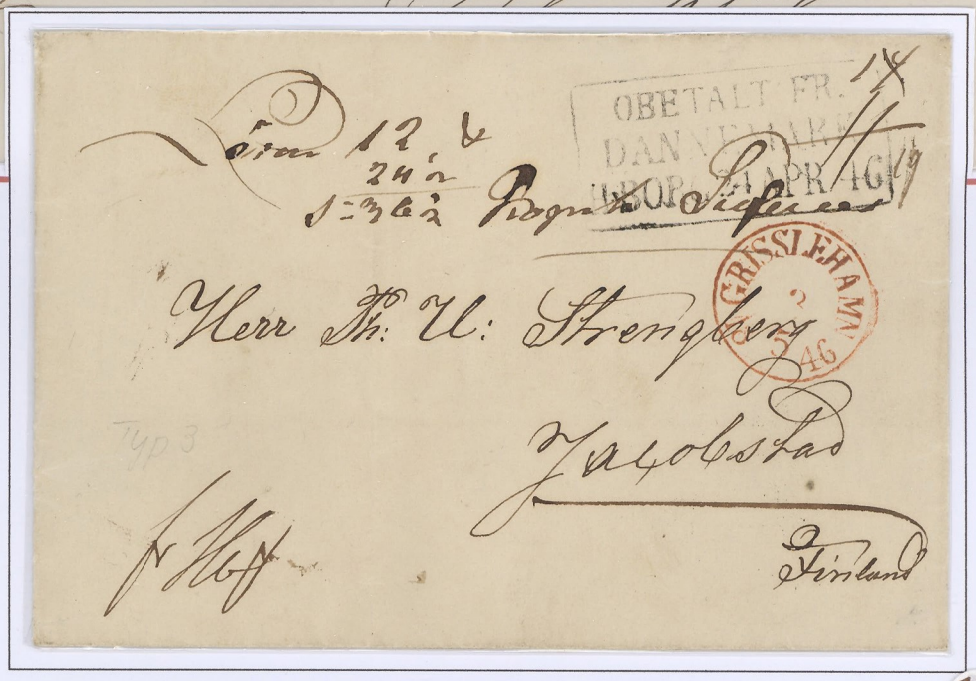

GRISSLEHAMN 3/5 1846,
transitbrev från Köpenhamn
25.4.1846 till Jacobstad,
notering: fr Hbg, stämpel:
OBETALT FRÅN DANMARK
HBORG 24.APR.46,
3 karteringar. Lösen med uträkning = 36 Kopek Silver.
Ankomstnotering 23 April 46

Nst 6 typ 3,
känd 1838-1846,
röd färg 1843-1850

Efter förlusten av Finland blev **Grisslehamn utväxlingspostkontor** mot Storhertigdömet Finland / Ryssland
Post till utrikes orter omkarterades här

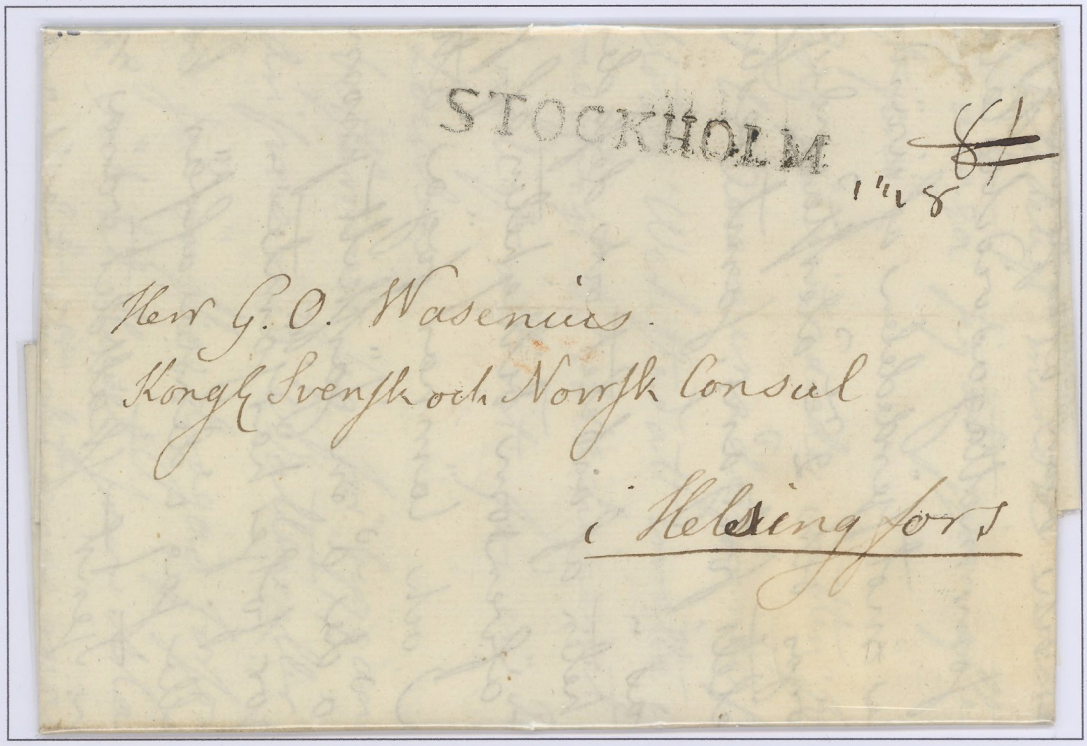

STOCKHOLM, Nst 4 typ 17, till Herr G.O. Wasenius Kongl Svensk och Norsk Consul i Helsingfors
Daterat Stockholm **10 augusti 1829**. Karteringsnummer 81 från Stockholm, omkarterat i Grisslehamn 138.
Porto till gränsen: 3 Skilling, taxa 1819-1830.

STOCKHOLM 18/3 1859 till Jacobstad, Finland.
Notering: **Via Grisslehamn.** Karterat i Sthlm 57, omkarterat i Grisslehamn 2.

Taxa efter 1858 års valutareform: till Finland/Ryssland 60 öre för <1 lod (via Ålands Hav eller Haparanda). Brev till Ryssland kunde sändas frankerat, ofrankerat eller betalt till gränsen. Detta är fullt betalt, med svensk notering **fco**. och finsk oval stämpel **FRANCO**. Ankomstnotering: 29 mars 1859.

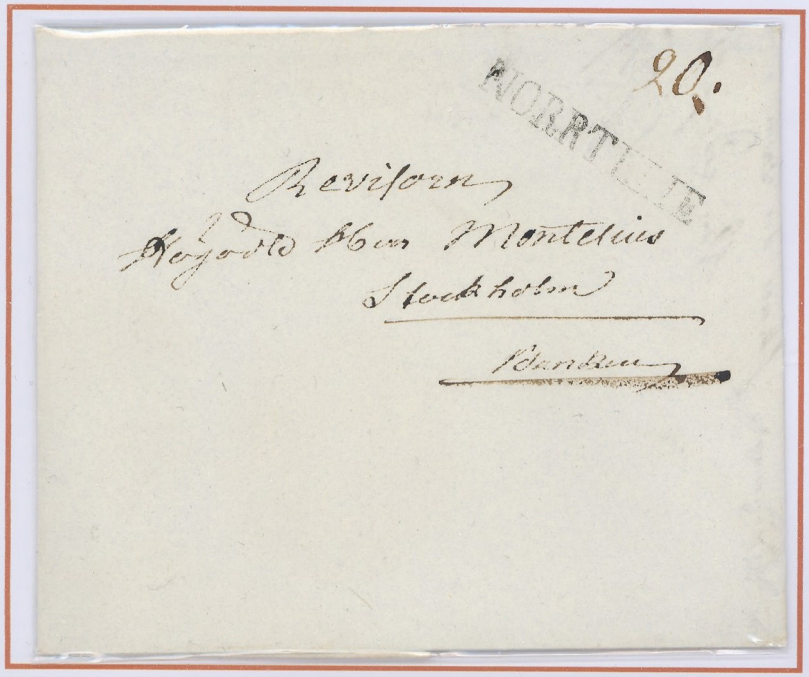

NORRTELIE till Stockholm,
daterat Norrtelje d. 10 aug. 1818,

Norrtelje d. 10 Aug. 1818.

stämpelns tidigaste kända datering

Enligt SSPD:s Skrifter och meddelanden, 1981, skulle denna stämpel inte ha levererats förrän i mitten av 1819, nära ett år efter detta brev. Även Facit Postal och andra källor anger 1819 som första år.

Karterad 20
Porto 2 skilling + 3 rundstycken
Taxa 1/5 1807 - 31/12 1818

Grisslehamnsposten två dagar i veckan

19/7 1831 Nst 6 typ 1
Känd 1830-1833
Emb. Bref till Stockholm
Porto 4 skilling,
taxa 1831 - 1834

22/2 1844 Nst 7 typ 1
Känd 1838-1847
till Nyköping
Dat. Skeppsmyra 20de Febr
Porto 5 skilling,
taxa 1835 - 30/6 1855

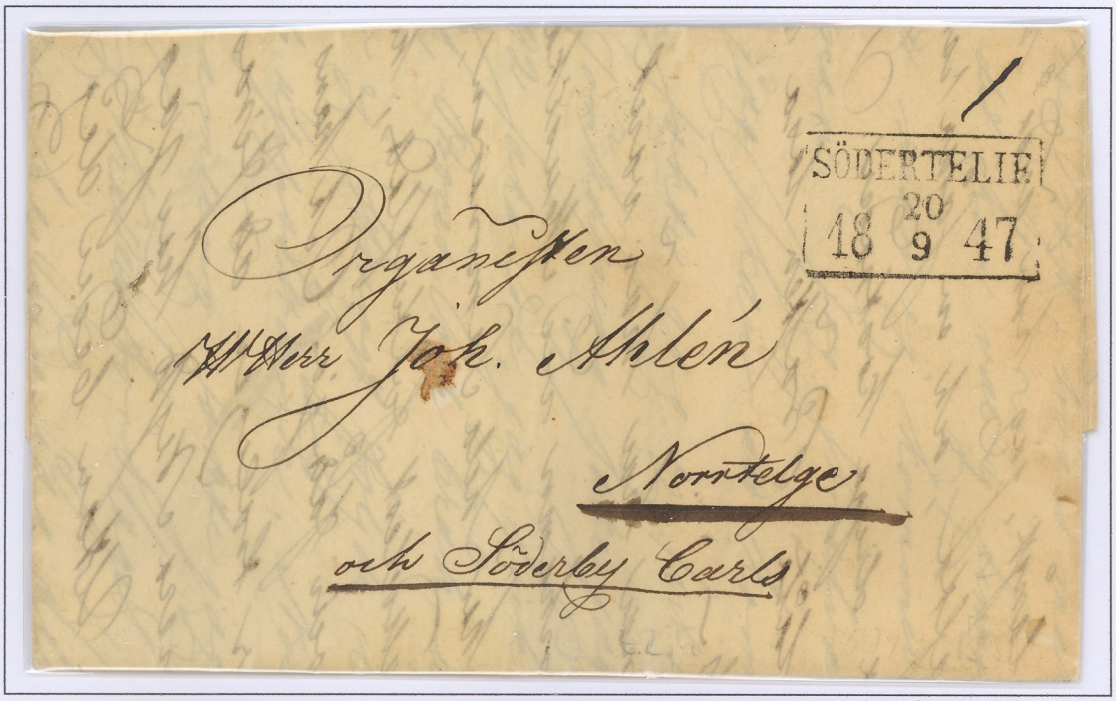

Söderbykarl
inr. 1/1 1875,
indr. 1973
8/10 1876 är
tidigaste
kända
Nst 16

SÖDERTELIE 20/9 1847 till Norrtelge och Söderby Carls (postväska)
Porto Södertälje-Norrtälje var 5 Sk B:o, gällde 1/1 1835 till 30/6 1855.

Norrtälje underhöll många lösväskor, bl.a. Söderby Carls. **För år 1863 finns uppgift om 42 väskor**. Många gällde socknar eller statliga tjänstemän . Större gods och bruk anlitade Stockholm. Före enhetsportot gav det lägre porto för avgående post. Detta brev är före tiden då väskor för flera korrespondenter officiellt godkändes.

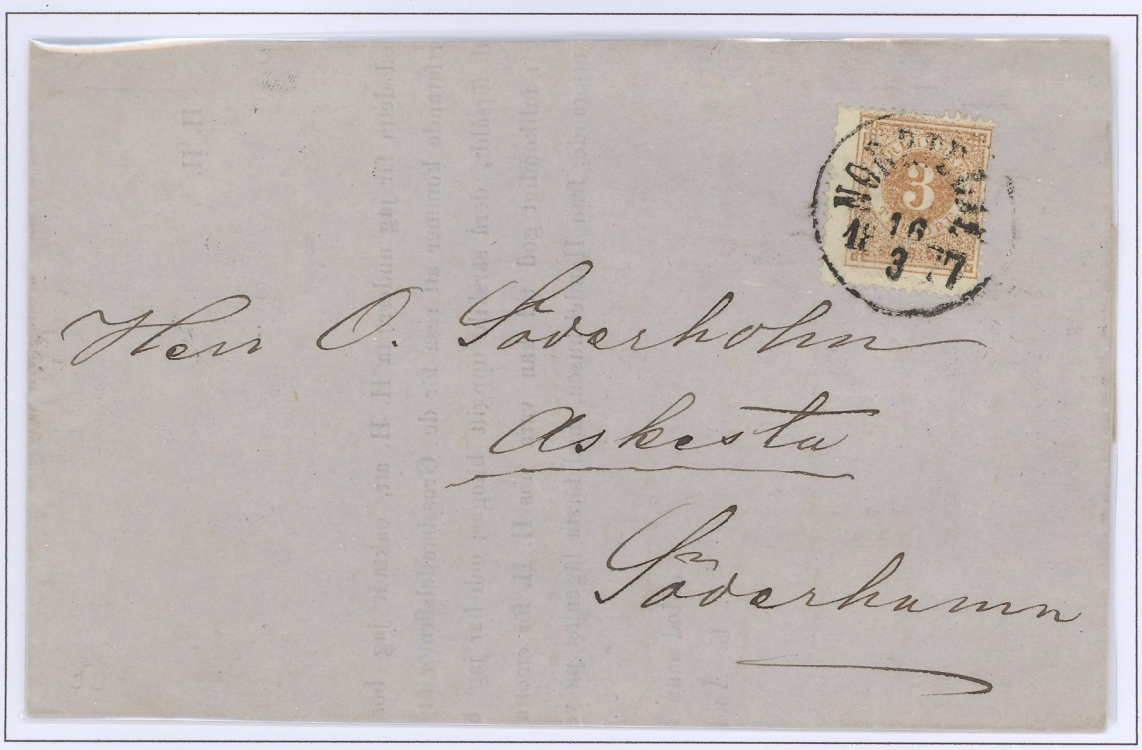

NORRTELJE 16/3 1877 till Söderhamn, transit STOCKHOLM K.E. 17/3 1877
Trycksak med 3 öres porto, som gällde 1/1 1877 till 31/3 1879

Befordran: Grisslehamnpostens diligens till Stockholm. Vintertid gick den 2 turer/vecka. Stockholm K.E. granskade försändelsen och dirigerade till N.S.B. och Uppsala. Där växlat till Upsala Gefle jernväg. Från Gävle med diligens till Söderhamn. (Kärrposten Norrtälje-Uppsala gick bara en tur/v.)

Karta 1877

Mellan Stockholm och Norrtälje i anslutning till Grisslehamnsposten, inrättades **två lantpoststationer före 1875:** Brottby 1/2 1862 och Åkersberg 1/1 1874, ändrad till Åkersberga 1901.

Den 1/1 1875 inrättades på Grisslehamnsposten: Danderyd indr. 31/3 1879, åter 1/12 1879 – 20/11 1885, Östra Ryd, namnändrad 31/12 1875 till Rydboholm och 1/9 1880 till Rydbo, Wallentuna indragen 31/5 1877, Täby, Angarn indr. 30/6 1886 och Röö namnändrad 17/2 1888 till Rö. **Vid Ruggsätraposten** inrättades: Bergshamra, namnändrad till Utanbro 1919, Riala och Östanå.

ÅKERSBERG 22/3 1876 till Stockholm
Befordrat med **Ruggsätraposten**, vilken sommartid ersattes av ångbåtspost, 1876 med början i maj.

DANDERYD 20/7 1881
(2:a perioden) **till Rydbo.**
Befordrad: STOCKHOLM K.E. 20/7, st. på baksidan.
Samma dag åter med **Grisslehamnsposten till Täby.** Därifrån gick en **sommarpost till Rydbo.**
Vintertid gick den vidare till Vaxholm.

TÄBY
28/4 1875
Tidigaste kända

Östra Ryd i Roslagen inrättades 1/1 1875.

Samma dag inr. en pst med likalydande namn i Östergötland.

Östra Ryd i Roslagen namnändrades till **Rydboholm** den 1/1 1876 och till **Rydbo** 1/9 1880

Namnförvirring: BERGSHAMRA 25/9 1889 till Pastorsämbetet i Östra Ryd, Östra Ryd.
Befordran: Lantbrevbäraren Bergshamra-Länna (som ännu inte hade fått någon stämpel) till Bergshamra, Ruggsätraposten och Grisslehamnsposten till Stockholm. I Östergötland finns ingen församl. med det namnet. ÖSTRA RYD stämplar 5/10 1889, **returnerar Rydbo.**

BERGSHAMRA
10/1 1875
tidigaste kända

Lbb BERGSHAMRA- LÄNNA, linjen hade stämpel 1891-1902.

RYDBOHOLM
Nst 16
känd
16/6 1876
till
11/5 1880.
Ovanlig.

RYDBO
Nst 16 Känd
7/4 1883 till
26/11 1899

GÖTEBORG 18/7 1870 till Stockholm. Retour Rydboholm.
Eftersänd i **Rydboholm slotts postväska** (utställd på Stockholmia 2019).
Erdman utarbetade ett antal geologiska kartblad, bl.a. Rydboholm daterat 1871.

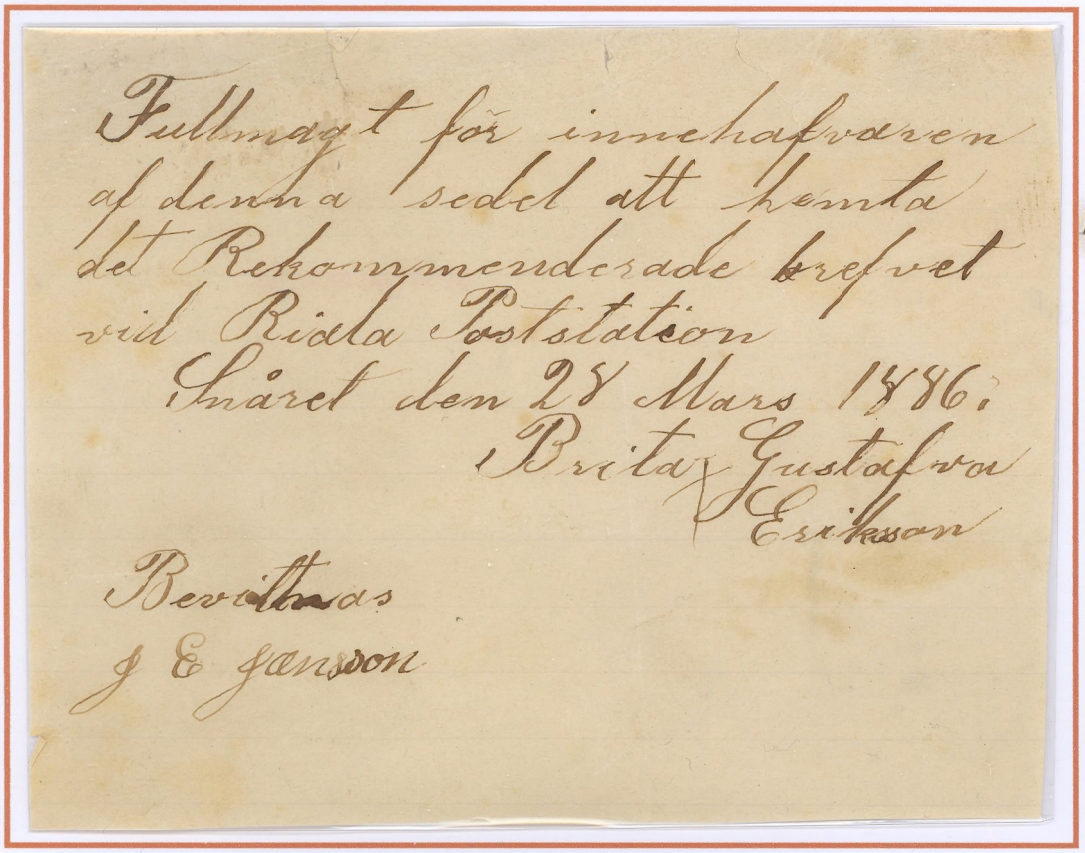

Fullmagt för innehafvaren af denna sedel att hemta det Rekommenderade brefvet vid Riala Poststation
Året den 28 Mars 1886.
Brita Gustafva Eriksson

Bevittnas
J E Jansson

Fullmakt 28/3 1886 med tillhörande avi om Rek
att utkvittera ett rekommenderat brev vid RIALA poststation.
Avin utsänd dagen före med stämpel RIALA 27/3 1886

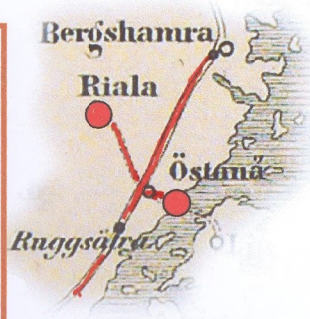

RIALA
hade gångpost
från

ÖSTANÅ
på en sidoväg till
Ruggsätraposten

16

Ett rekommenderadt bref

till enkan G. E. Eriksson, Snåret

från Stockholm, der afstämpladt den 24/3

och försedt med inlemningsn:r 18842, finnes å härvarande postanstalt att, mot qvitto, i föreskrifven ordning utbekomma.

Ofvannämnda bref har jag i oskadadt skick emottagit; erkännes.

Gustafva Eriksson

Bevittnas:

A A Wennberg

RIALA 27 18 3 86

(Blankett n:r 166.)
December 1872.

Blankett n:r 166. December 1872. Den tidigaste blanketten för avisering av rek.

Mellan Grisslehamn och Norrtälje i nära anslutning till Grisslehamnsposten inrättades den 1/1 1875 fem poststationer (plus några som jag räknar till kusten):
Lohärad och Malsta, indragna den 30 september 1879,
Estuna, Roslagsbro och Söderby Karl.

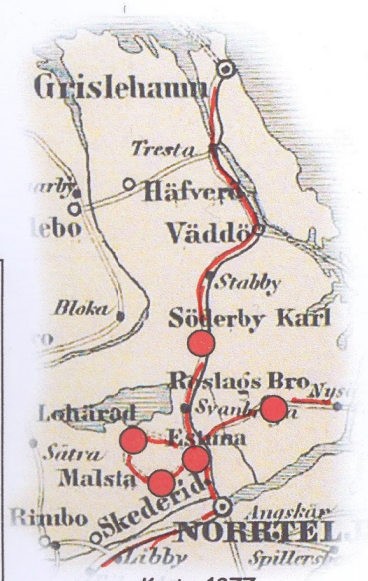

Karta 1877

Sommartid fördes Grisslehamnsposten med kärrpost över Norrtälje till Stockholm. Vintertid diligens.

ESTUNA 30/5 1876 till Norrtelje

Från Estuna över NORRTELJE 3/1 1865 till Stockholm
Påteckningen: från Pastors Embetet i Estuna, antyder att brevet gått löst till Norrtälje.
Ofrankerat, lösennotering 12 (öre). Allmänna Barnhuset hade fribrevsrätt, behövde inte betala extra för avisering.

ROSLAGSBRO 1/8 1879 till Nystad, Finland

Befordrad: med kärrposten mellan Vätö och Estuna, den gick 2 dagar i veckan. Från Estuna söderut med Grisslehamnsposten, transit STOCKHOLM K.E. 2/8 1879, transit Åbo 6.8.79. Fyrkantstämpel ANK 8/8. Tidsspannet mellan de två transitstämplarna tyder på att brevet åter gått norrut för att ros över Ålands hav.

Porto: 20 öre gällde UPU:s 2:a grupp 1/1 1875 till 30/6 1905.

Fk 1, 12 öre uppfrankerat med 8 öre ger korrekt porto.

Notering: *Herr Lagman Lönnblads post* tyder på att brevet slutligen skulle levereras med häradsposten, motsvarigheten till svenska kronoposten.

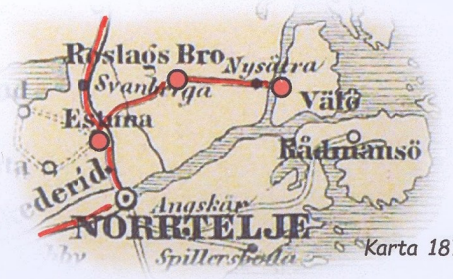

Karta 1877

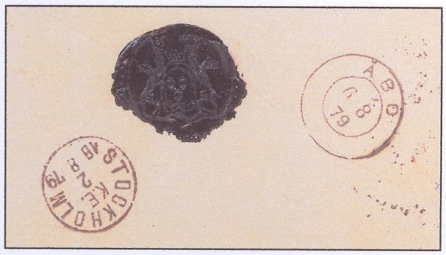

Del av baksidan

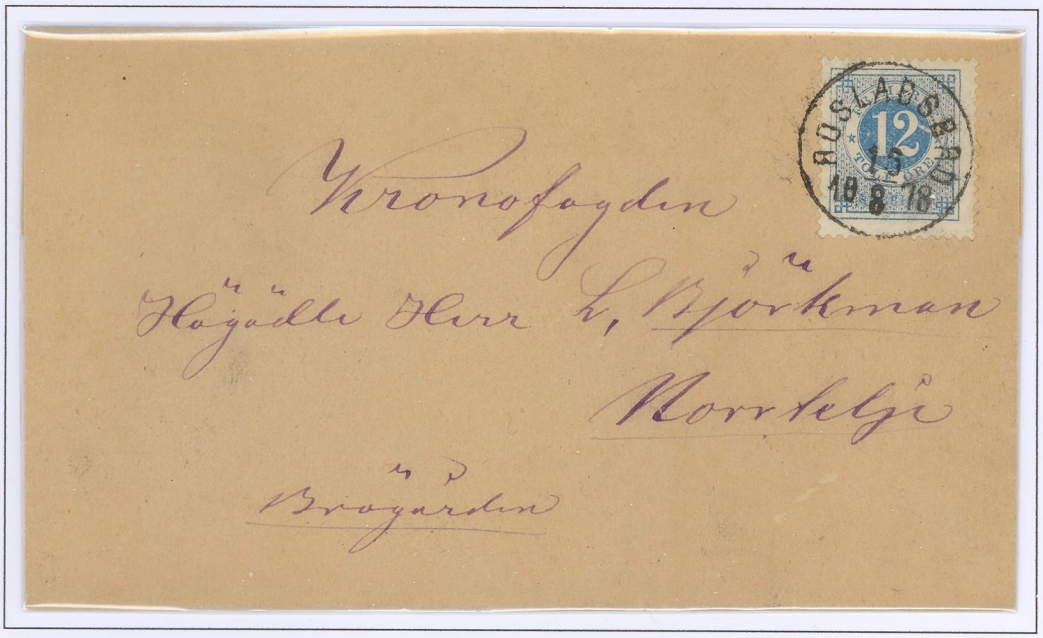

ROSLAGSBRO
18/7 1875
tidigaste kända

ROSLAGSBRO
13/8 1878
till Norrtälje
Befordrad med kärrposten från Vätö till Estuna. Från Estuna med Grisslehamnsposten.

5h Kusten

Vid **KUSTEN** fanns inför den stora postreformen 1874/75 postkontoren Östhammar och Öregrund inrättade 1645/68, Grisslehamn 1720, Norrtälje 1641/43 och Vaxholm 1757. Poststationer: Furusund* 1858, Värmdö 1861, Sandhamn* 1866. *) Endast öppna sommartid.

De viktigaste posterna var Grisslehamnsposten, med sidovägar och en kärrpost längs kusten från Älvkarleö till Östhammar. Östhammar och Norrtälje hade även kärrposter med Uppsala.

Från 1860-talet kan man under seglationstid räkna med daglig post per ångbåt, karterad och i låda ombord, även Ångbåt PXP. Vintertid gällde kärrpost och gång-/roddpost till kusten och öarna öster om huvudstaden.

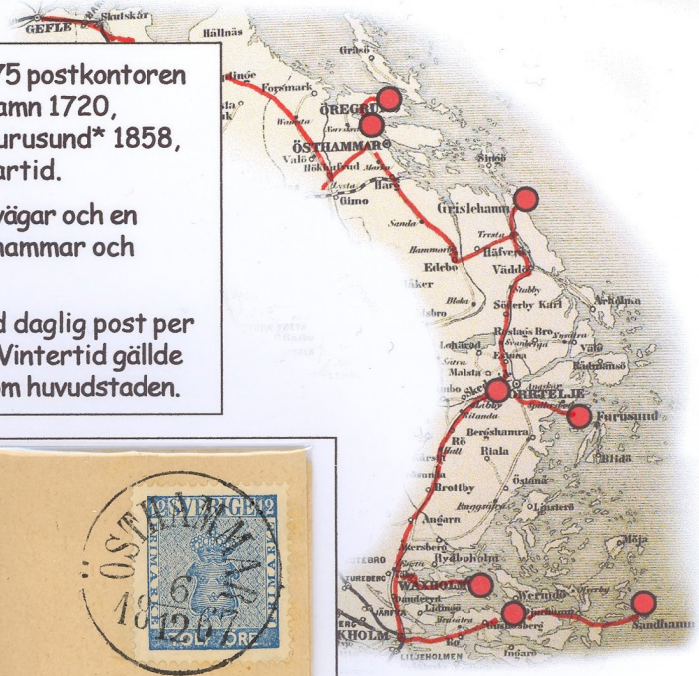

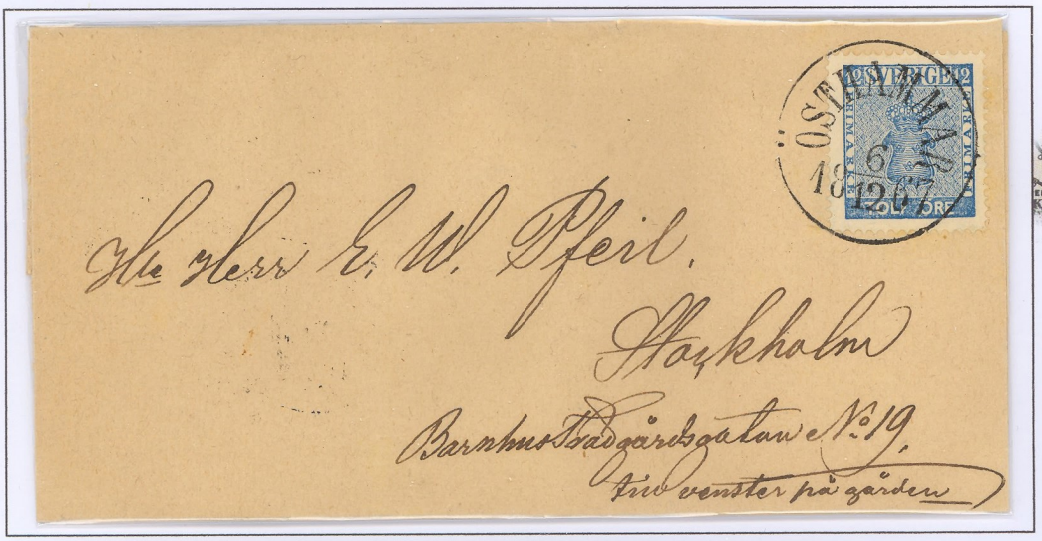

ÖSTHAMMAR 6/12 1867 (typ 3) till Stockholm
Befordran: Kärrpost över Edebo och Trästa (ej pst), växling till Grisslehamnsposten, vintertid med diligens över Norrtälje till Stockholm.
Ankomststämpel på baksidan: 7/12 STOCKHOLM 2.TUR.

GRISLEHAMN Nst 7
känd 1838-1843
och 1855-1858
raritet på frimärke

Nst 10 Typ 2,
i bruk 1860-1866

Nst 18 i bruk
1883-1951

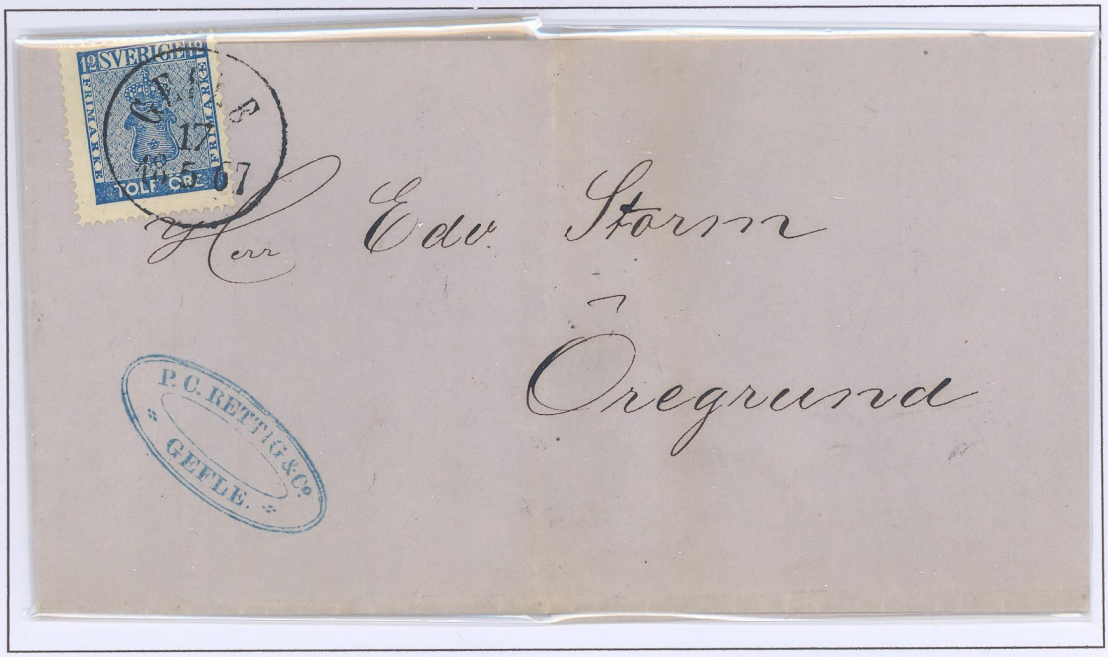

Gävle 17/5 1867 till Öregrund

Den 1/12 1855 inrättades en ny (kärr)post en gång i veckan fram och åter emellan Gävle och Östhammar. Delsträckan Gävle-Älvkarleby gick samordnad med Norrlandspostens diligens. Östhammar-Öregrund: kärrpost. Från 1/1 1869 en g/vecka med växling vid Norrskedika. Här fanns en postvårdare som tog hand om väskorna.

Till följd av det ryska anfallet på Sverige den 14 mars 1808 beordrade Gustav IV Adolf statssekreteraren C Lagerbring att utarbeta en Lantvärnsförordning. 28 000 män i åldern 18 till 25 år inkallades att förstärka de reguljära trupperna och överta en del bevakningsuppgifter. Sedan ryska trupper landstigit på Åland samlades 600 man ur Upplands Lantvärn vid Grisslehamn för att bevaka fastlandet. Den 8/11 beslutade Kongl. Maj:t att **lantvärnsmännen skulle beviljas portofrihet för ett brev i månaden.**
Breven skulle märkas med Fri-Bref och Landtvärns-Bref.

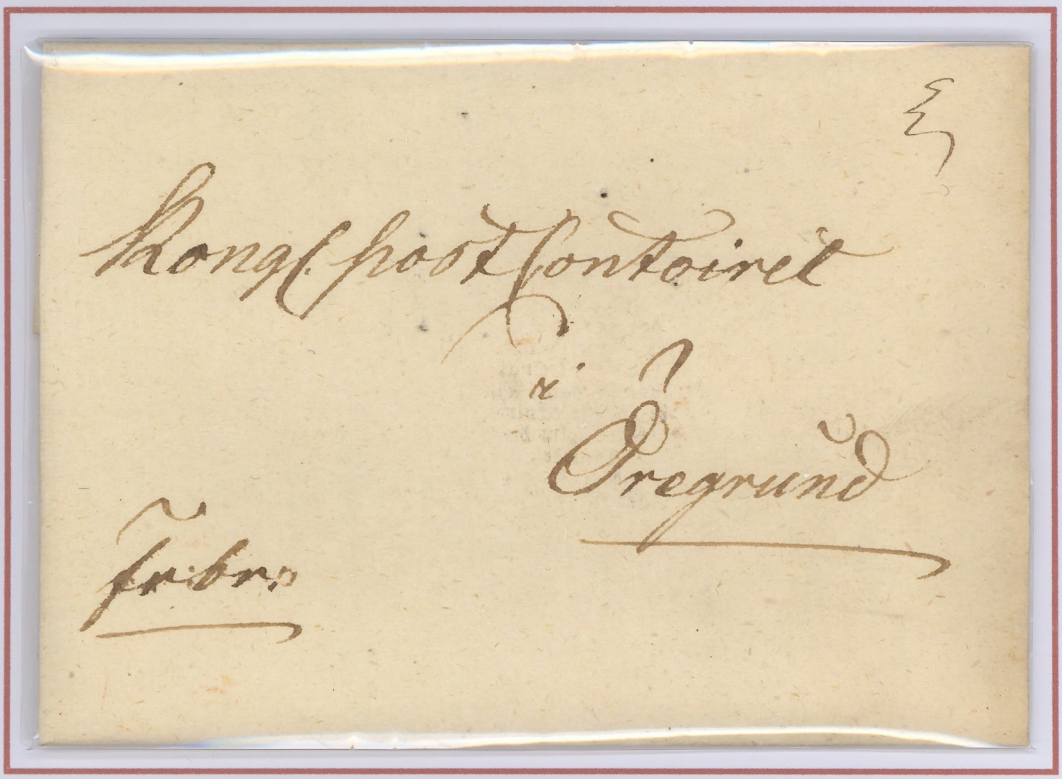

Cirkuläret som Fribrev till Kongl. Post-Contoiret i Öregrund

Karteringen är det enda spåret efter postbehandling. Invändig notering: Ankom den 26 November 1808. Stockholm hade inga stämplar under åren 1800-1810. Brevet är förslutet med Gen:Post Expeditions Sigill. Postväg: kärrpost från Stockholm till Uppsala gick 2 ggr/v, därifrån till Östhammar och Öregrund gick den 1 g/v.

År 1800 fanns 110 postkontor i riket. Texten nederst på cirkuläret, med handskrivet Öregrund, visar att bara utvalda postkontor skulle få cirkuläret, de som hade lantvärn placerade i sitt område. Hur många trycktes? Högst 50 exemplar? Hur många är bevarade? Troligen **raritet.**

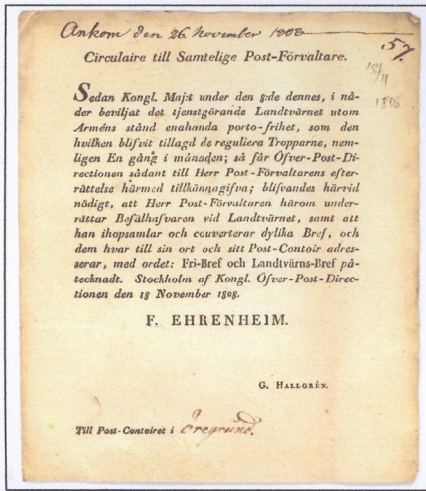
Ankom den 26. November 1808

Circulaire till Samtelige Post-Förvaltare.

Sedan Kongl. Maj:t under den 8:de dennes, i nåder beviljat det tjenstgörande Landtvärnet utom Arméns stånd enahanda porto-frihet, som den hvilken blifvit tillagd de reguliera Tropparne, nemligen En gång i månaden; så får Öfver-Post-Directionen sådant till Herr Post-Förvaltarens efterrättelse härmed tillkännagifva; blifvandes härvid nödigt, att Herr Post-Förvaltaren härom underrättar Befälhafvaren vid Landtvärnet, samt att han ihopsamlar och couverterar dylika Bref, och dem hvar till sin ort och sitt Post-Contoir adresserar, med ordet: Fri-Bref och Landtvärns-Bref påtecknadt. Stockholm af Kongl. Öfver-Post-Directionen den 18 November 1808.

F. EHRENHEIM.

G. HALLGRÉN.

Till Post-Contoiret i Öregrund.

Cirkulaire till Samtelige Post-Förvaltare.

Sedan Kongl. Maj:t under den 8:de dennes, i nåder beviljat det tjenstgörande Landtvärnet utom Arméns stånd enahanda porto-frihet, som den hvilken blifvit tillagd de reguliera Tropparne, nemligen En gång i månaden; så finner Öfver-Post-Directionen sådant till Herr Post-Förvaltarens efterrättelse härmed tillkännagifva; blifvandes härvid nödigt, att Herr Post Förvaltaren härom underrättar Befälhafvaren vid Landtvärnet, samt att han ihopsamlar och couverterar dylika Bref, och dem hvar till sin ort och sitt Post-Contoir adresserar, med ordet Fri-Bref och Landtvärns-Bref påtecknat. Stockholm af Kongl. Öfver-Post-Directionen den 18 November 1808.
F. EHRENHEIM.
/ G. Hallgren.

ÖREGRUND 28/6 1853
till Umeå & Dalkarlsö

Befordran: Ännu gick all post över Uppsala, kärrpost 2 ggr/vecka.
Där växlades norrlandsposten till kärrpost över Tierp och Gävle.
Från Umeå hade i Häggströmska Handelshuset egen postväska.
Porto: 8 Skilling Banco, gällde 1835 till 30/6 1855.

Proveniens: Avbildad i SFF Specialhandbok Nr 6, K-E Stenberg, 1974.
Där med sällsynthetsgrad 4 = **6-10 kända.**

ÖREGRUND 1/12 1868 till Upsala, Dannemora
Befordran: Kärrpost till Uppsala. Från Uppsala hade Dannemora egen postväska.
Nst 10 typ 1, ibruk 1855-1870

Lantbrevbäring
vid norra kusten

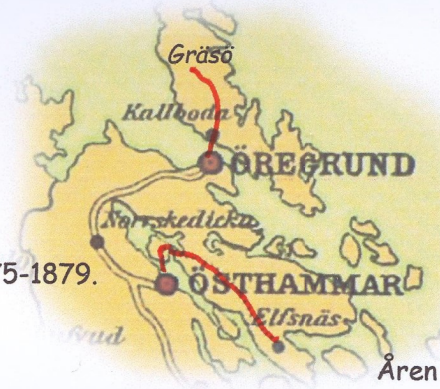

ÖREGRUND-GRÄSÖ.
En kortlivad poststation fanns på Gräsö 1875-1879.
Den fick sin post via Öregrund.
Poststationen ersattes med lantbrevbäring.
Åren 1894 till 1899 med svår stämpel.

ÖSTH.-ELFSNÄS
En lantbrevbäring gick från Östhammar till Elfsnäs.
Belagd i postkartor 1887-1904.
Åren 1896 till 1900 med svår stämpel.

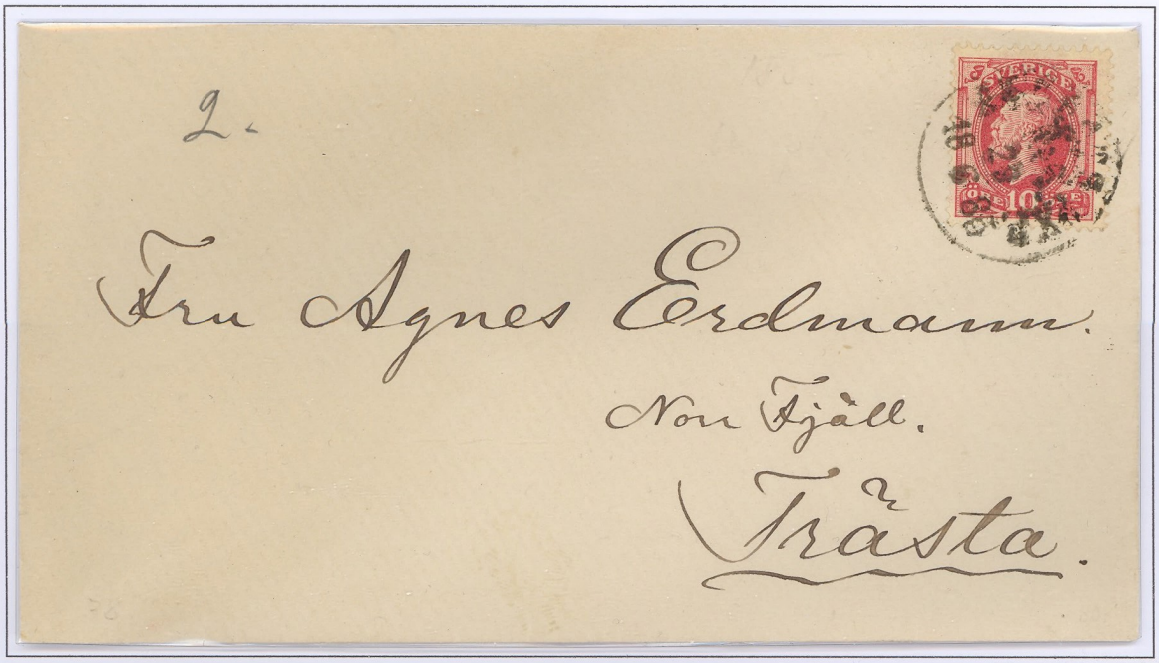

Ett 50-tal Ångbåts PXP kan knytas till farvattnen längs Upplandskusten, varav 10-15 har gått genom Väddö kanal Rutterna är dokumenterade i litteraturen.

Adresser på försändelser kompletterar bilden.

Postat: **ÅNGBÅT PXP № 5, 29/6 1885, adress Norr Fjäll, Trästa**
Med Åf Roslagen II, på rutt Stockholm-Norrtälje-Östhammar (1884-86). Trästa ligger på fastlandssidan och Fjäll på Väddösidan, där Väddö kanal är 105 m bred. Till början av 1870-talet hade Trästa en roll i växlingen mellan Norrlandsposten och Grisslehamnsposten över Häverö och Edebo. **Vid Trästa måste ha funnits en postvårdare.**

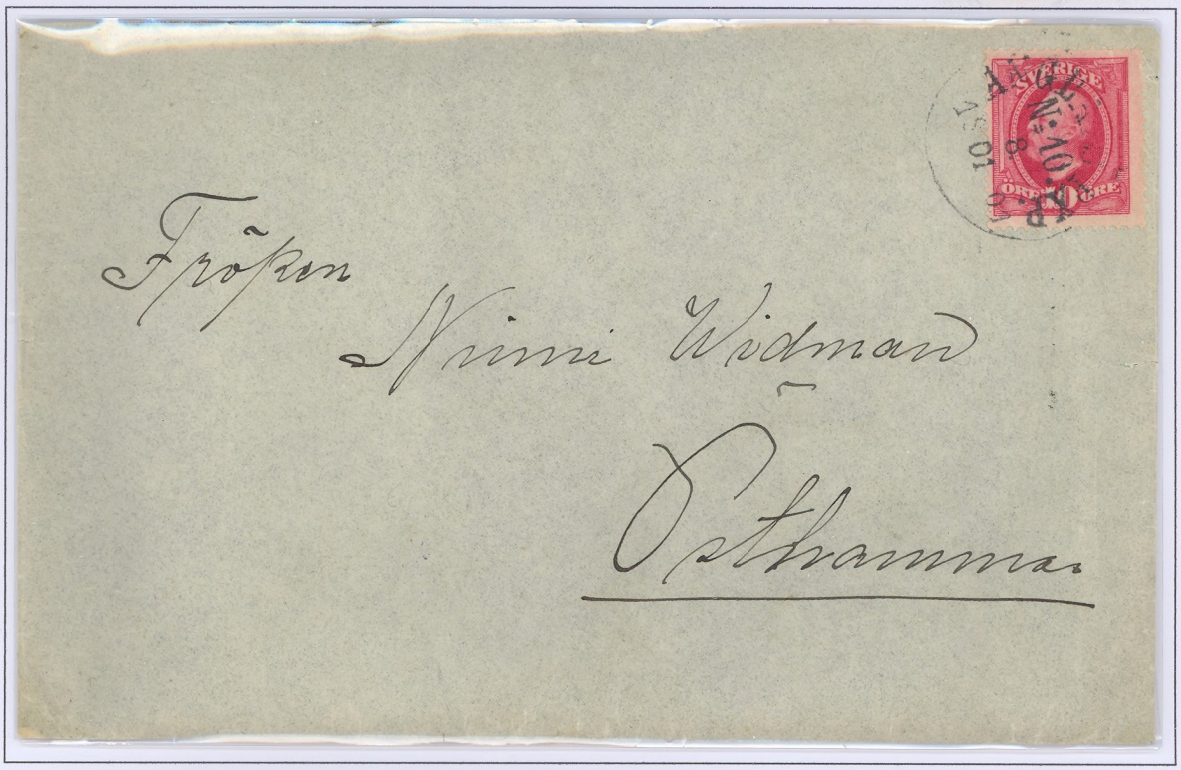

Postat: **ÅNGBÅT PXP № 10, 8/01 1901, till Östhammar**
Åf Runar, på rutten Stockholm-Väddö kanal-Norrtälje (1901-02) gick ända upp till Östhammar, där brevet ankomststämplades 11/8 1901.
Innehållet är daterat Gransättra d. 9/8 1901. (Trol. Gransätra vid Marum på Björkö)
Båtens poststämpel har felaktigt datering, såväl dag- som månadssiffra:
8/01, bör vara 10/8. I januari fanns normalt ingen Ångbåts PXP i trafik.

Alla båtar i reguljär trafik skulle ha brevlåda. Vissa förde även karterad post i säck.

Lådbrev
Daterat Sundsvall 5 augusti 1878, till Stockholm
Postat på låda ombord en av ångbåtarna med destination söderut längs Norrlandskusten.
Stämplat vid ankomsten Stockholm KE 6/8 1878.
Avsändarens stämpel: Gust. Larson, Sundsvall

Lådbrev
Daterat Stockholm 22 april 1869, till Gävle,
Postat i låda ombord en av de dagliga ångbåtarna längs Upplandskusten.
Stämplat vid ankomsten: GEFLE 23/4 1869
Avsändarstämpel: Otto Dahlström & Co Stockholm.

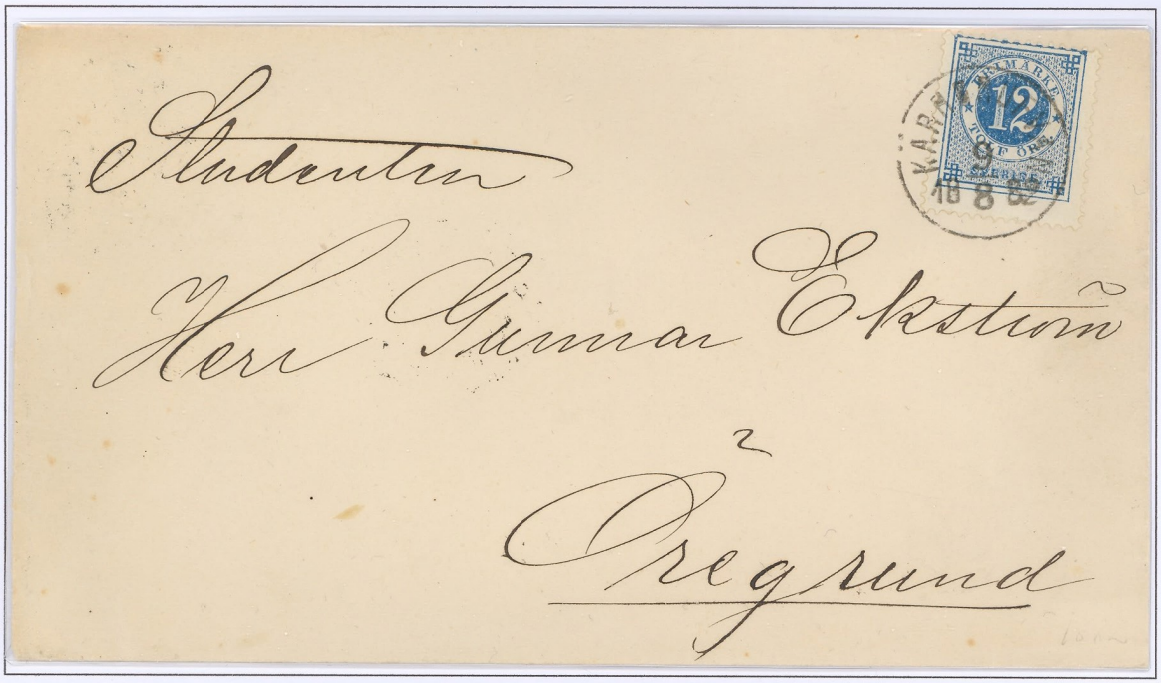

Karterad post
KÄRRGRUFVAN 9/8 1882 till Öregrund
Två transit Stockholm K.E. samma dag.

Under seglationstid visar det att brevet har gått med ångbåt från Stockholm.

Furusund "bad"-postexpedition inrättades 1858. "Till lättnad vid brevväxlingen för de vid Furusund ... sig uppehållande badgäster kommer ... postgång att från och med nästkommande juni månads början och sedermera årligen under juni, juli, augusti och september månad underhållas såväl mellan Stockholm och Furusund som även emellan sistnämnda ställe och Norrtälje ... *1858 Cirkulär 17 maj*

En året runt öppen postation ersatte postexpeditionen 20/12 1871. Vintertid växlades post med Norrtälje, rodd- och kärrpost 2,5 mil, 4 ggr/vecka. Sommartid växlades alla dagar per ångbåt, med Norrtälje och Stockholm.

Från hösten 1874 begränsades landposten till 3 turer/vecka. Snart bara 2 dagar/vecka, onsdag och lördag.

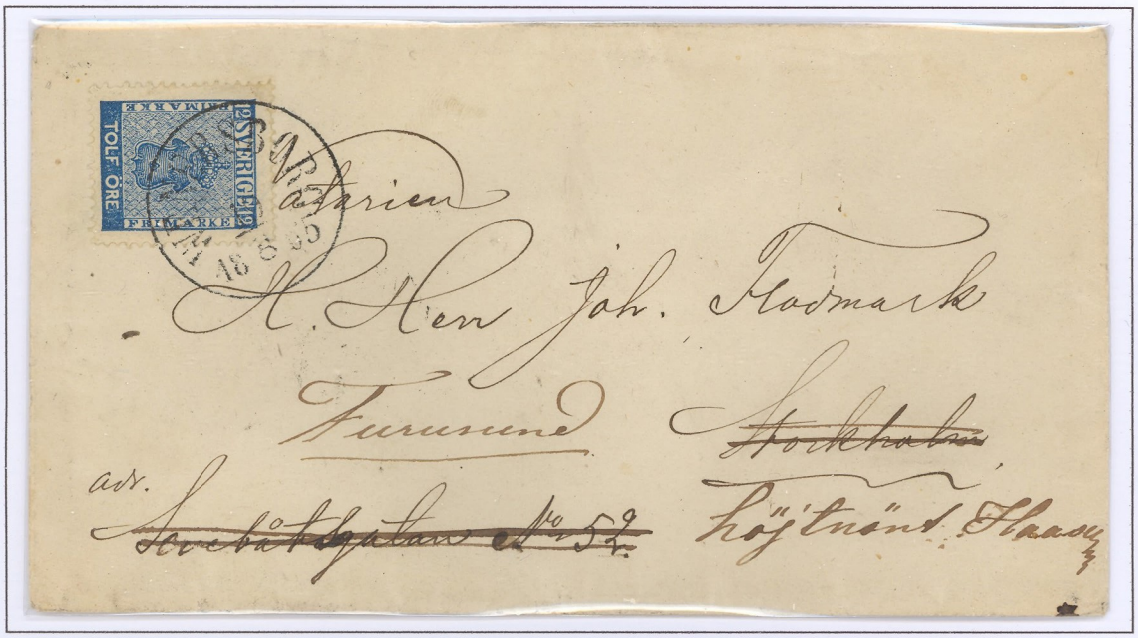

FURUSUND
27/8 1869
Nst 10 typ 1,
känd 1858-1869,
samt efter renovering 1884-1899.

WENERSBORG 19/8 1865 till Stockholm, retur sommar-postexpeditionen Furusund,
Befordran: kärrpost (möjligen diligens) till Västra Stambanan, med tåg till Stockholm. Ångbåt till Furusund.

FURUSUND 6/3 1891 till Stockholm. Befordrat landvägen. Assureras 236 kr, vikt 29 gr. Inlämningsnummer 5025, ankomstnummer 493 i rödkrita. Porto <125 g = 20 öre + Ass < 500 kr = 30 öre, summa 50 öre

Vägkarta 1855

Vaxholm postkontor inrättades år 1757. Postvägen blev en sidoväg till stora Grisslehamnsposten. Post växlades vid en näraliggande postgård. Under 1700-talet var det Åfva. År 1866 nämns Ensta, varifrån posten går vidare med gästgiveriskjuts, till 1868 en gång i veckan, sedan 2 gånger. Sommartid, fr.o.m. år 1863, är landposten indragen. Då finns dagliga förbindelser med ångbåt.

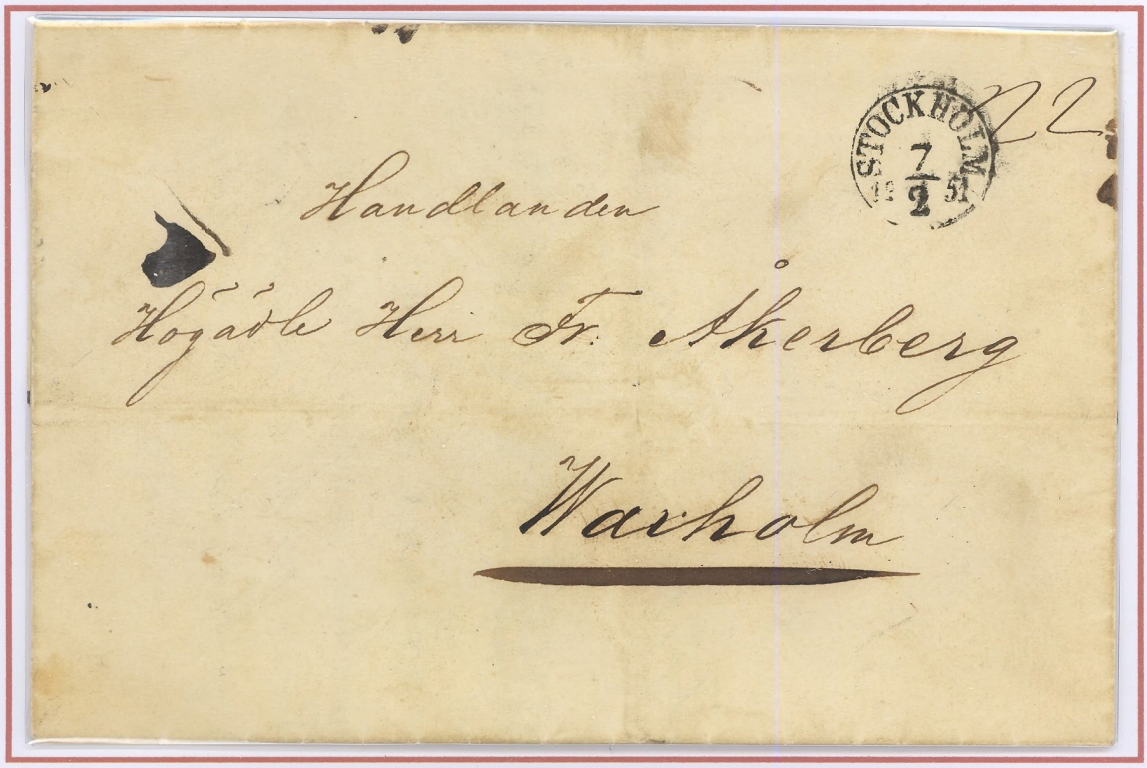

Tryckt sorgebrev från Kummelnäs, på Värmdön, till Vaxholm, poststämplat och karterat **STOCKHOLM 7/2 1851**. Förmodligen ur ett brevpaket sänt **via Värmdö postuppsyningsmannaplats** och uppdelat i Stockhom till ett flertal adressater. Ordinarie taxa till Waxholm var 3 Sk. B:o 1835 – 30/6 1855. Se faktaruta till höger.

Sorge-Bref
Cirk. 7/6 1831: meddelar tillstånd att sammanslå ett flertal sorgebrev i gemensamt paket/omslag vars innehåll avsändaren "bestämdt uppgifver vara Sorge-Bref". (Ett sådant omslag är känt.)

Mottagande postkontor skulle sprida dessa vidare. Inget sägs om märkning av de inneslutna breven.

Om de vidaresända breven kan man bara spekulera.

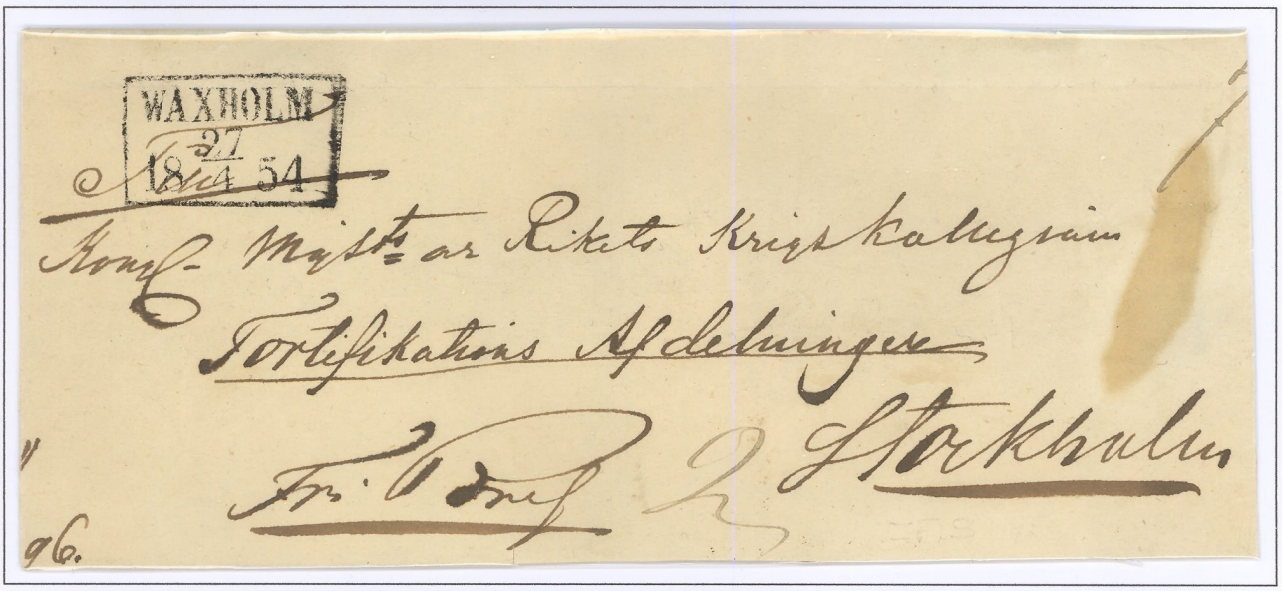

WAXHOLM 27/4 1854 (typ 2) till Stockholm, Krigskollegium, Fortifikations Afdelningen
Befordran via Ensta och därifrån med Grisslehamnsposten
Fribrev, 2:a viktklass. Taxa 2x3 = 6 Skilling Banco, gällde 1835 till 30/6 1855.

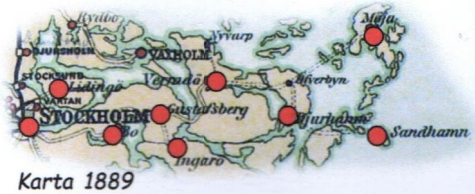

Karta 1889

På öarna öster om Stockholm inrättades Värmdö som postuppsyningsplats (pupl) 1841, blev pst 1861, Poststationer: Sandhamn 16/5 1866, Gustafsberg 1/11 1874. Den 1/1 1875 inr. Möja, Djurhamn, Ingarö, Bo (indr. 31/3 1879, åter 1/1 1881) och Lidingö (indr. 30/9 1879, åter 1/1 1886). Under seglationstid ångbåtar så gott som dagligen. Vintertid kärrpost från Stockholm till Värmdö, därifrån gång- och roddpost till Möja respektive Djurhamn och Sandhamn.

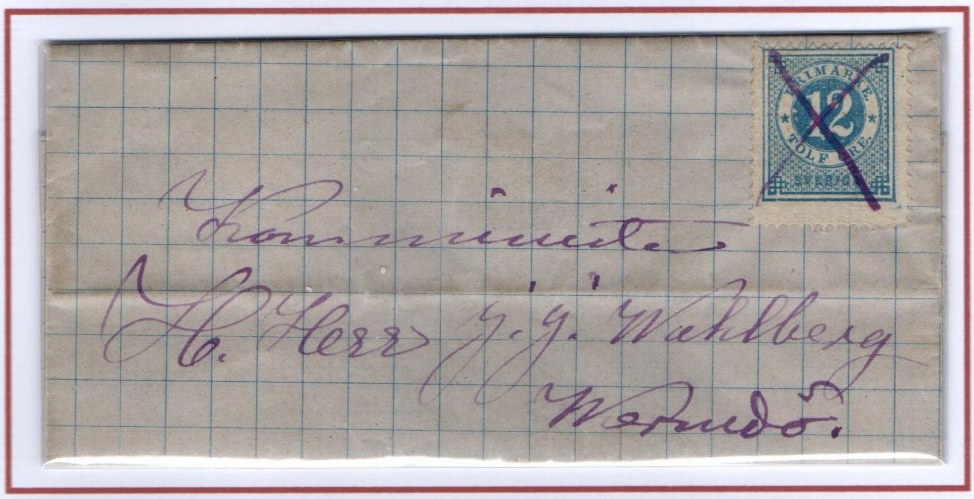

Lösbrev till Wermdö prästgård, daterat Djurö (prästgård) 25 Aug 1877.

Befordran: Postföraren startade med rodd från **Sandhamn** pst kl. 12 på dagen. Efter tre timmar, tre roddturer och till fots över två öar, passerade han **Djurhamn** pst och strax därpå prästgården i **Djurö** socken. Vid **Överby** skulle han besöka en postvårdare för att hämta upp post som dagen innan kommit från **Möja**. Före Wärmdö pst passerade han Wärmdö prästgård.

Porto: Då brevet aldrig passerade en fast postanstalt var det ett lösbrev. Rätt porto var 3 öre. Men avsändaren hade frankerat med fullt inrikes porto. **Frimärket skulle makuleras** innan brevet lämnades ut. Postföraren hade ingen stämpel. Så fick det bli ett kryss.

INGARÖ 31/10 1888 till Wermdö. Assurerat 150 kr.
Befordrat: kärrpost via Bo till Stockholm för "värdehantering". Vidare med kärrpost till Värmdö.
Värde måste gå via överordnade postkontor. STOCKHOLM K.E. 31/10 på baksidan.
Porto: Ass <500 kr = 30 öre + inrikes brev 10 öre s:a 40 öre. Gällde 1/1 1883 till 31/5 1918.

DJURHAMN

MÖJA

LIDINGÖ
känd endast juni 1876 till mars 1878.
Ex S. Hegeland

BO
första perioden 1875-1879,
Ex S. Hegeland

GUSTAFSBERG

I Stockholms adresskalender 1862 kan man läsa: "Sedan en poststation vid Wermdö kyrka ... blivit öppnad ... kommer ... alla dit adresserade brev att bära enahanda porto, som är stadgat för inrikes brevväxling ... varemot lösbrev till nedan nämnda ställen å Wermdö, som äro belägna hitom poststationen, hädanefter såsom hittills kunna befordras emot den vanliga lösbrevsavgifter: 3 öre Rmt;" Bland de 30-talet ställen som därefter räknas upp nämns Gustafsberg. **Uppräkningen speglar Stockholms östra lokalpostområde.**

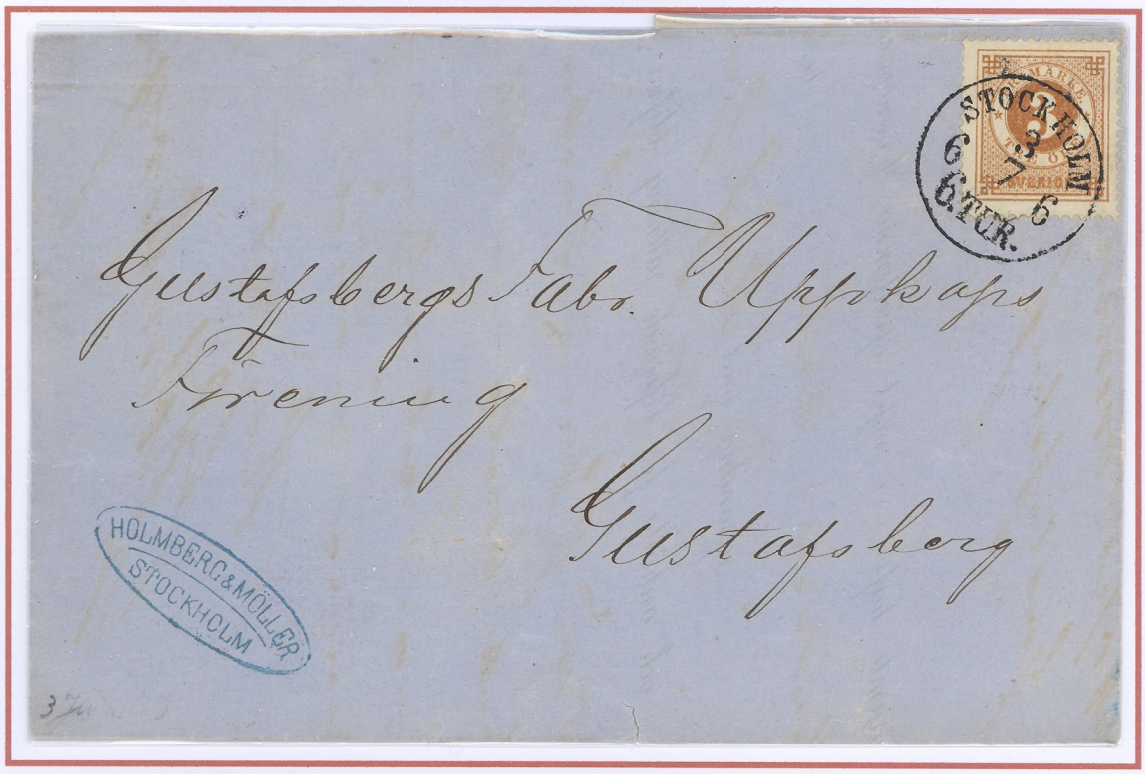

STOCKHOLM 3/7 6.TUR. **Lokalbrev till Gustafsberg** daterat den 3 juli 1874.
Taxa: lokalporto 3 öre gällde 1/7 1858 till 31/12 1884, vikt: upp till 4 lod.
Efter inrättandet av pst i Gustafsberg 1/11 1874 ströks orten ur lokalpostområdet.

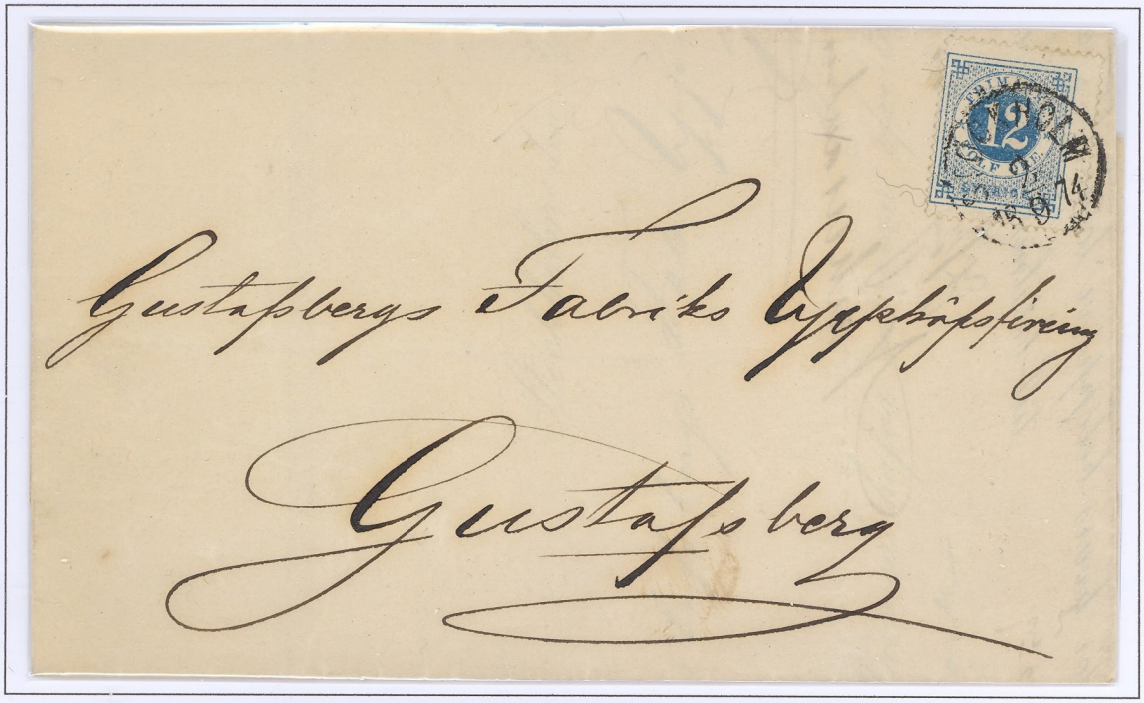

STOCKHOLM 2/9 1874 lokalbrev till Gustafsberg
Daterat Stockholm samma dag, varför 12 öre måste ses som 9 öres överfrankering.

På Wärmdö inr. år 1841 en postuppsyningsmannaplats (pupl), 15/2 1861 uppgraderad till pst. Sandhamn pst inr. 16/5 1866, de första åren bara sommaröppen. Pupl och tidiga pst fick inga stämplar. Brev därifrån skulle postbehandlas av överordnade pk. Senare skulle breven sidostämplas av överordnade pk.

WERMDÖ 25/6 1869, till Sollefteå. Stämpelns **tidigaste kända** avtryck,
Sidostämplat överordnade STOCKHOLM 25/6 1869, Retour Neder-Kalix. SOLLEFTEÅ 18/7 1869 på baks.
Befordran: **Ångbåt** till Sthlm, **järnväg** Sthlm-Uppsala , **diligens** Uppsala-Gävle, **kärrpost** norr om Gävle.

SANDHAMN
Nst 11
i bruk
1866 - 1869

Ex Sven-Olof
Karlsson
Cert HOW

Brevkort daterat Gripsholm 12 aug (1898), till Sandhamn, med komplicerad eftersändning.
Befordran: börjar på **PKXP Nr 103 12/8 1898** (Saltskog-Mariefred-Nybybruk). Ankomst **Sandhamn 13/8 1898.** Efterforskning: i texten kan det anas att Fröken Starbäck skall vidare till Uppsala. Noteras: **Retur Upsala. ÅNGBÅTS PXP. № 62 14/8 1893,** på rutt Sthlm-Strömma Kanal-Runmarö-Sandhamn-Harö, tar kortet till Sthlm, som sänder vidare med N.S.B. till Uppsala. Ankomst **UPSALA 14/8 1898.** Här får kortet en nya adress: **Källbo Bagarbo brygga**, samt dirigering: **Ångf. Ekon II**, som inte var officiellt postförande, men trafikerade bl.a. Mälarviken Ekoln, där Bagarbo är beläget. Det gick inga postförande Åf i Norra Mälaren den tiden.

WÄDDÖ 17/12 1880, till Norrtelje
Korrekt frankerat. Noteringen 3 öre bara kan tolkas som **utbäringsavgift** att kassera, vilket måste vara ytterst ovanligt för en så liten stad.

Befordrat med Grisslehamnsposten, **diligens** på vintern.

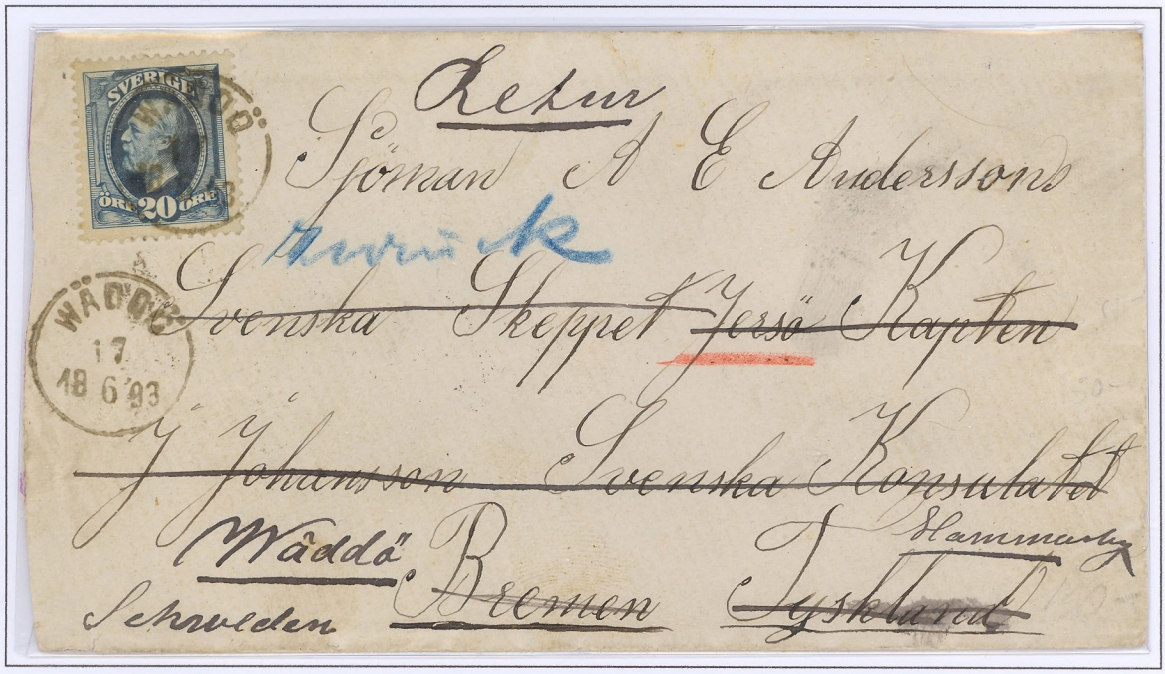

WÄDDÖ 17/6 1893, till Sjömannen A E Andersson Svenska Skeppet Jersö Kapten J Johansson Svenska Konsulatet Bremen Tyskland.
Skeppets namn är understruket med postens rödkrita.

På baksidan: Transitstämpel Stockholm 18/6, ankomststämpel Bremen 20/6, oval blå stämpel: D. Oltmann Schiffsmakler Brake U/W & Bremen, samt en notering: **Nicht mit dem Schiff angekommen.**

Nu får brevet påteckningarna: Retur och Hamburg. Inte heller där hittas adressaten. Brevet får en notering i blåkrita: **zurück** och i bläck: **Wäddö, Schweden.**

Befordran: Väddö-Norrtälje med resten av Grisslehamnspostens **kärrpost**, Roslagsbanan till Stockholm, vidare jvg.

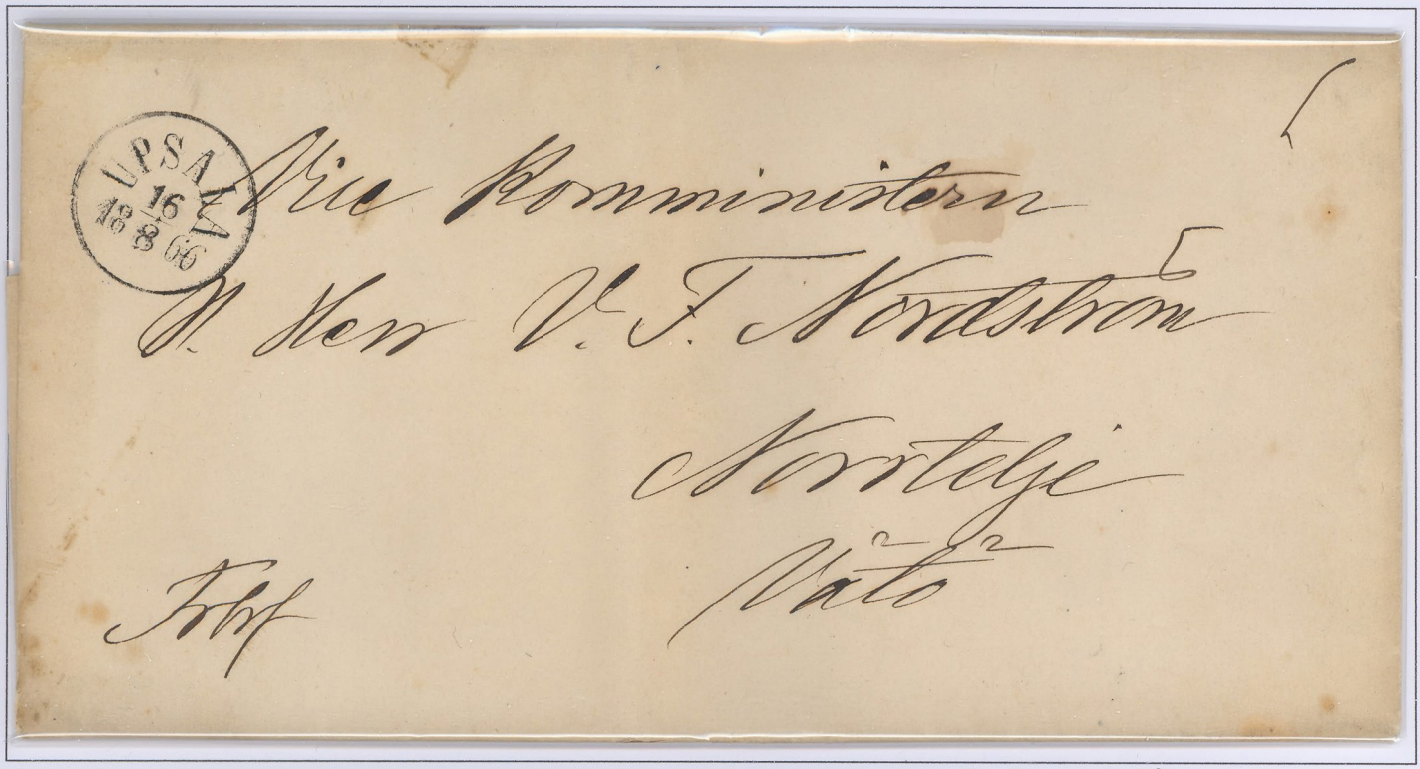

UPSALA 16/8 1866 till Norrteje & Wätö, Fibrev, med kartering nr 1.
Daterat 11/8 har brevet legat 5 dagar i väntan på kärrposten Uppsala-Norrtälje, som gick en gång i veckan.
Det är 10 år före poststationen Wätö, som inrättades den 1/1 1876.
Vätö socken hade (troligen) en postväska på Norrtälje.

Brevet innehåller ett tryckt missivbrev med för hand ifyllda uppgifter; vice komminister Nordström är föreslagen till ordinarie tjänst i Nysätra och Österunda församling där han inbjudes provpredika.
Avsändaren, Upsala Dom-Kapitel, vill ha bekräftelse med "första post", med vilken man även begär lösen för missivet. Lösen med Ch. Sig. 1 RD 37 öre.
Vid missivet är fäst en 25 öres enkel beläggningsstämpel, Facit nr 68.

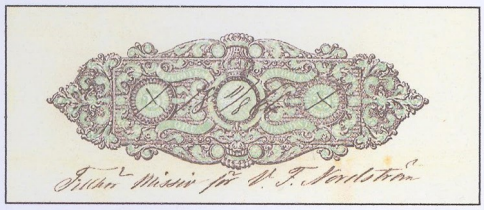

WÄTÖ Nst 16
känd 1875-1899

WÄTÖ 6/11 1891
till Kiel, Tyskland
Befordran: Kärrpost
Vätö-Roslagsbro-
Norrtälje, 2 d/vecka.
Järnväg:
Norrtälje-Rimbo,
Rimbo-Stockholm.
STOCKHOLMC 7/11 91
Ankomst KIEL 9.11.91.
kl 5-6 V. (förmiddag)